

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ
УКРАЇНИ**

РІЧНИЙ ЗВІТ 2016

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядженням

Антимонопольного

комітету України

від 14.03.2017 № 2-рп

**ЗВІТ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ
ЗА 2016 РІК**

ДОРОГУ ЗДОЛАС ТОЙ, ХТО ЙДЕ

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ АМКУ.....	6
1. АМКУ 2016 ЗА ОДИН ПОГЛЯД.....	8
2. СТАН КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ В ЦІЛОМУ ТА НА ОКРЕМИХ РИНКАХ	12
2.1. Макроекономічний огляд.....	14
2.2. Ринки паливно-енергетичного комплексу.....	28
2.3. Ринки фармацевтики.....	70
2.4. Ринки транспорту.....	82
2.5. Ринки зв'язку та телекомунікацій.....	90
2.6. Ринки споживчих товарів.....	102
2.7. Ринки адміністративних та загальних послуг.....	122
2.8. Ринки фінансових послуг.....	142
3. СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ.....	152
3.1. Законопроектна та нормотворча діяльність, взаємодія з Іншими державними органами влади.....	154
3.2. Розвиток конкурентного середовища.....	164
3.3. Діяльність із впровадження системи моніторингу та контролю державної допомоги.....	172
4. ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ.....	184
4.1. Аналіз кількісних показників діяльності Комітету.....	186
4.2. Контроль за концентраціями та узгодженими діями.....	194
4.3. Контроль порушень у сфері недобросовісної конкуренції.....	202
4.4. Діяльність як органу оскарження у сфері публічних закупівель.....	210
4.5. Антиконтурентні узгоджені дії, які стосуються спотворень результатів торгів.....	218
5. ЗМІЦНЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ.....	222
5.1. Кадрове, фінансове та наукове забезпечення.....	224
5.2. Міжнародна діяльність.....	230
6. ПЕРСПЕКТИВА 2017.....	236

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ АМКУ

Радий представити Вашій увазі звіт Антимонопольного комітету за 2016 рік. Це перший повний рік роботи нового складу Комітету.

Звіт принципово змінився не тільки за форматом, а за сутністю. Це відображає нашу мету – побудувати сучасне, ефективне, професійне та прозоре конкурентне відомство.

Ефективність – це давати максимальний результат обмеженими ресурсами та в обмежений проміжок часу. Для цього важливо розуміти головні проблеми економіки в цілому та окремих ринків та знаходити найбільш оптимальні за часом та ресурсами шляхи роботи з ними. Кількість справ повинна заміщуватись якістю та збільшенням загального економічного ефекту. У 2016 році економічний ефект від діяльності АМКУ (розрахований за методикою ОЕСР) збільшився в 1,5 рази та сягнув 1.4 млрд грн. Але справжня ефективність роботи конкурентного відомства має оцінюватись протягом більшого проміжку часу.

Особливе значення на етапі реформування економіки має адвокатування конкуренції – просування системних змін в регулюванні для розвитку конкурентного середовища. 2016 рік був багатий на дії з адвокатування конкуренції на ринках енергетики, фармацевтики та охорони здоров'я, авіаційних перевезень, адміністративних та загальних послуг тощо. У результаті нормотворчої діяльності було вдосконалено законодавство та методологію Комітету щодо контролю за концентраціями.

Антимонопольний комітет України – це орган, головним завданням якого є недопущення та припинення порушень конкурентного законодавства. Насправді, 2016 рік був роком найбільших штрафів за історію АМКУ. А розмір штрафу є відображенням розміру економічної шкоди, з якою пов'язане порушення. Були прийняті, зокрема, рішення щодо зловживань монополієм становисцем ПАТ «Газпром», діяльності дистриб'ютора сигарет ТОВ «Тедіс Україна», дій операторів АЗС, фармацевтичних виробників і дистриб'юторів, численні рішення по змовах на торгах. Підвищення внутрішніх стандартів роботи по ринках

ТЕРЕНТЬЄВ ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

для моніторингу їх стану та ідентифікації порушень, юридичних стандартів доказування у справах, економічного аналізу, судового представництва потребує постійного підвищення кваліфікації співробітників АМКУ. Для цього в 2016 році було розпочато програму технічної допомоги з Федеральною торговою комісією

США та програму «Твінінг» з конкурентними відомствами Німеччини та Литви.

Окремого значення має робота АМКУ як органу оскарження державних закупівель. За 2016 рік надійшло 3067 скарг, що на 129 % більше, ніж в 2015 році. Лише 2,8% рішень оскаржуються до суду та тільки 0,1% прийнятих колегією рішень скасовується. Важливим новим завданням АМКУ в 2017 році стане прийняття функцій уповноваженого органу з моніторингу і контролю державної допомоги. Підготовка до цього активно проводилась у 2016 році.

Міжнародного визнання отримало суттєве підвищення прозорості діяльності АМКУ. Всі рішення підлягають обов'язковій публікації. Крім формування сталої практики органів АМКУ, це виконує комунікативну функцію, надаючи суб'єктам можливість оцінити відповідність своєї діяльності конкурентному праву. Комітет відкритий також для міжнародного професійного аналізу - в 2016 році було проведено Експертний огляд конкурентного права і політики Організацією Економічної Співпраці та Розвитку (ОЕСР). За результатами огляду сформульовано рекомендації Верховній Раді, Уряду та АМКУ, виконання яких повинно гарантувати забезпечення світових стандартів захисту конкуренції в Україні.

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

Державний орган зі спеціальним статусом

МЕТА

Забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель

ЗАВДАННЯ

- Контроль дотримання законодавства про захист економічної конкуренції
- Контроль за концентраціями, узгодженими діями суб'єктів господарювання
- Захист конкуренції при регулюванні цін на товари, що виробляються суб'єктами природних монополій
- Сприяння розвитку добросовісної конкуренції
- Методичне забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції
- Орган оскарження у сфері публічних закупівель
- Орган з питань державної допомоги

ЗАКОНОДАВСТВО

Конституція України

Закони України:

- Про Антимонопольний комітет України
- Про захист економічної конкуренції
- Про захист від недобросовісної конкуренції
 - Про публічні закупівлі
 - Про державну допомогу суб'єктам господарювання

ПРИНЦИПИ

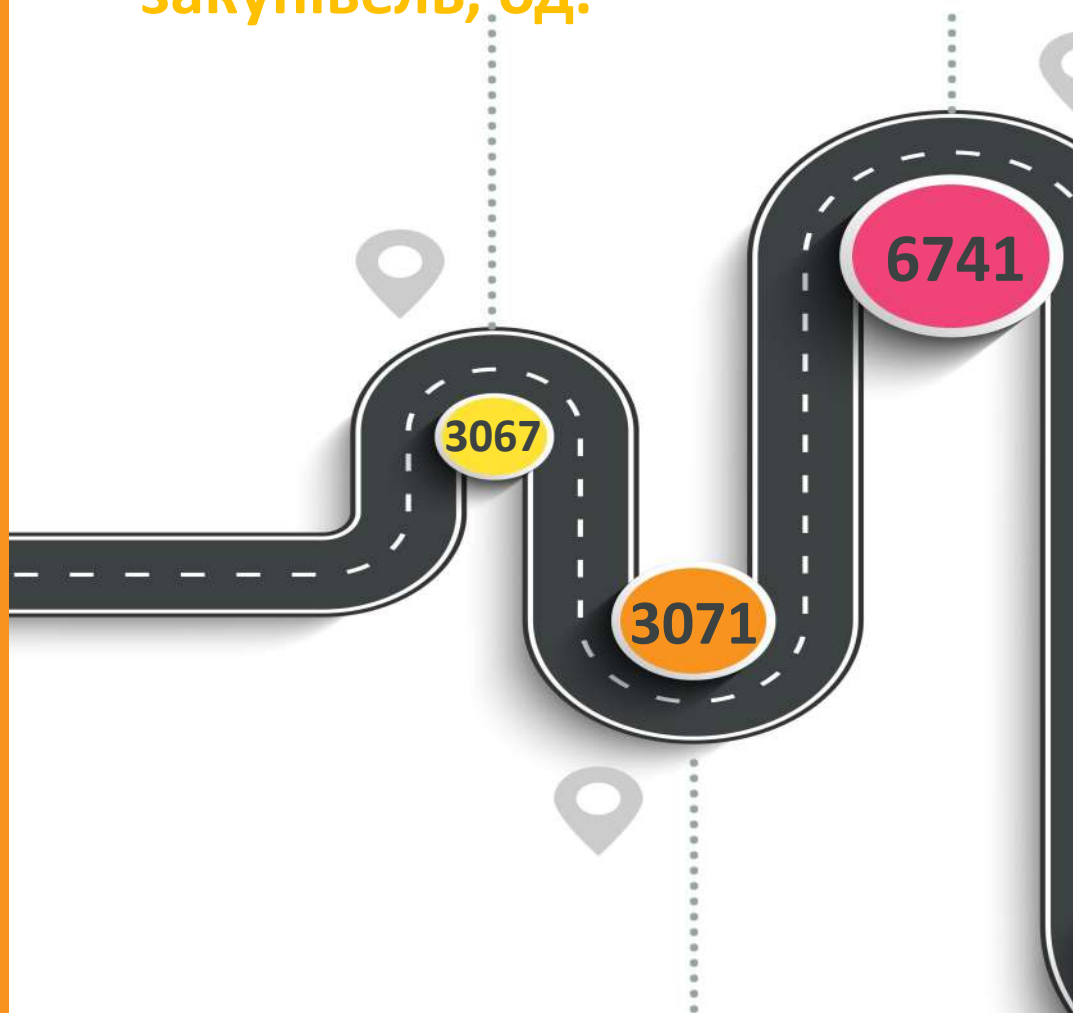
- законність
- гласність
- захист конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів

Надійшло
скарг щодо
процедури
закупівель, од.

Заяв одер-
жано, од.

АМКУ
2016

за
один
погляд

Порушень
припинено,
од.

**Економічний
ефект,
млрд. грн**

**Бюджетне
фінансування,
млн. грн**

**Штраф
АТ Газпром,
млрд. грн**

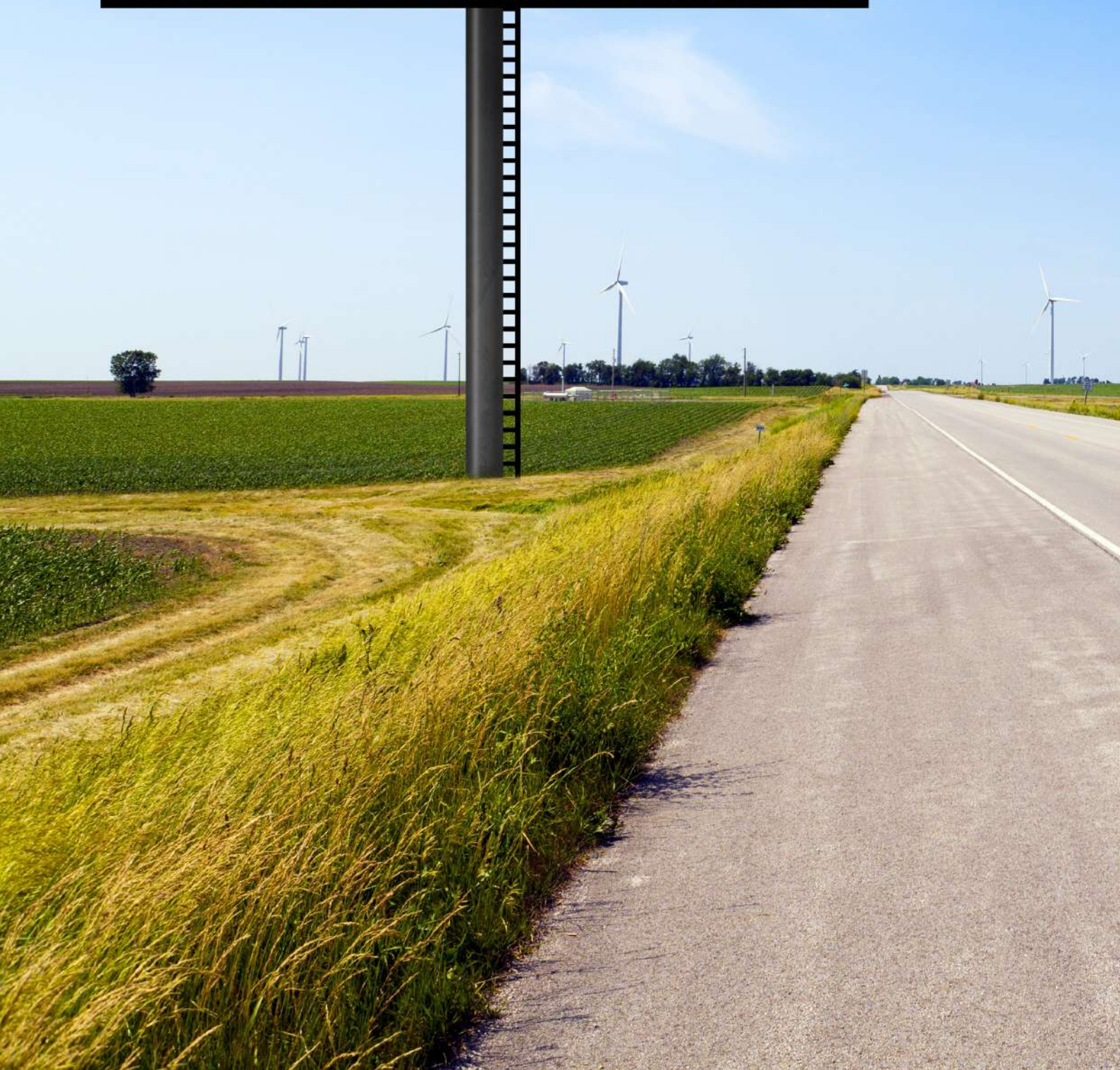
**Штрафів
накладено,
млн. грн**

*Не враховуючи
АТ Газпром

СТАН КОНКУРЕНЦІЇ

В УКРАЇНІ В ЦІЛОМУ

ТА НА ОКРЕМИХ РИНКАХ

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Економічний успіх держави, її конкурентоспроможність визначаються наявністю в ній конкурентоспроможних галузей і виробництв та їх якісним поєднанням з іншими економічними, соціальними та політичними факторами.

За підсумками **Всесвітнього економічного форуму (далі—ВЕФ) 2016 – 2017 років відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності (далі—ГІК), Україна посіла 85-те місце із 138 можливих.** Конкурентоспроможність в цьому випадку визначається як сукупність інституцій, політики, а також факторів, що визначають рівень продуктивності економіки, який у свою чергу встановлює рівень можливого процвітання країни.

У минулорічному індексі зі **138** позицій

Україна посідала **79-ту** сходинку. Тоді країна піднялась на 8 позицій у рейтингу з огляду на високий загальноосвітній рівень населення, гнучкий та ефективний ринок праці і великий обсяг внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

У **2010 – 2011** роках Україна посідала **89-те** місце, а у **2008 – 2009** роках—**72-ге**. Тобто, спостерігається негативна тенденція, хоча наявні й незначні покращення, які здебільшого були

пов'язані з євроінтеграційною політикою уряду.

У таблиці наведено зміну показників України порівняно з **2015** роком.

Традиційно ситуація з інституційним розвитком України була визнана ключовою проблемою. За цим компонентом Україна покращила на сходинку свій минулорічний результат (129-те місце з 138 країн).

При цьому показники України за складовими групи «Інститути» мають надто низькі рейтинги: захист прав меншитарних власників (**136-те місце**), ефективність законодавчих органів у регуляторній сфері (**126-те місце**), захист прав власності (**131-ше місце**), незалежність судової влади

(**129-те**), марнотратство державних коштів (**129-те**), етична поведінка підприємств (**106-те**), марнотратство суспільних фондів (**120-те**), фавори-

ІНДЕКС Глобальної конкурентоспроможності	2015-2016	2016-2017
		79
ОСНОВНІ ВИМОГИ (40%)		
Інститути	130 ↓	129 ↑
Інфраструктура	69 ↓	75 ↓
Макроекономічне середовище	134 ↓	128 ↑
Охорона здоров'я та початкова освіта	45 ↓	54 ↓
ПІДСИЛЮВАЧІ ПРОДУКТИВНОСТІ (50%)		
Вища освіта і професійна підготовка	65 ↑	74 ↓
Ефективність ринку товарів	34 ↑	33 ↑
Ефективність ринку праці	106 ↑	108 ↓
Розвиток фінансового ринку	56 ↑	73 ↓
Технологічна готовність	121 ↓	130 ↓
Розмір ринку	86 ↓	85 ↑
ІННОВАЦІЇ ТА ФАКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ (10%)		
Відповідність бізнесу сучасним вимогам	45 ↓	47 ↓
Інновації	72 ↑	73 ↓
	91 ↑	98 ↓
	54 ↑	52 ↑

Джерело: The Global Competitiveness Report 2016—2017

тизм у прийнятті рішень державних службовців (**109-те**), платежі та хабарі (**119-те місце**), тягар державного регулювання (**74-те**), довіра до правоохоронних органів (**104-те**), суспільна довіра до політиків (**80-те**), організована злочинність (**123-те**), прозорість державної політики (**99-те**), захист прав інтелектуальної власності (**125-те місце**).

У 2015 році найбільше позицій Україна втратила за складовими макроекономічного середовища (**-29 позицій, 134-те місце із 140 країн**) та рівнем розвитку фінансового ринку (**-14 позицій, 121-ше місце**).

Показник макроекономічного середовища погіршився насамперед через інфляцію. Україна втратила **59** місць у рейтингу за цим показником і опинилась на **134-му** місці серед **140** країн у рейтингу. Суттєве зростання інфляції зумовлено низкою об'єктивних факторів та дій, які є необхідними на шляху до реформ. До необхідних реформ, які спричинили зростання інфляції, належить поступове виведення енергетичних тарифів на економічно обґрунтований

рівень - рішучий крок, який Україна не робила від часів отримання незалежності.

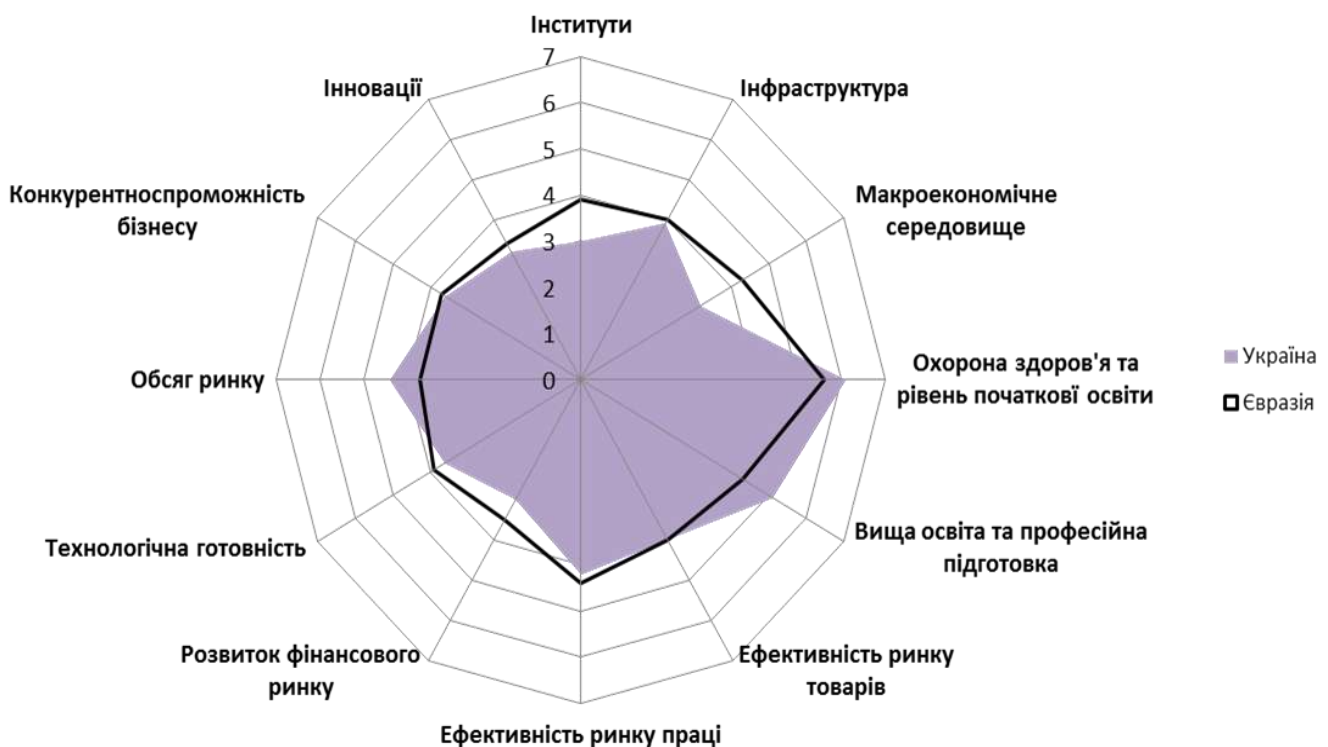
Тому значно додає оптимізму, що **у 2016 році показник макроекономічного середовища зріс на шість позицій**.

У 2016 році показник сальдо державного бюджету становить **25-те** місце із **138** країн, тобто зріс на відчутних **79** позицій насамперед завдяки зовнішньому кредитуванню та поступовому відкриттю вітчизняного ринку для підприємств Євросоюзу.

Ключовим макроекономічним чинником підвищення конкурентоспроможності України має бути ефективна державна політика, спрямована на структурну перебудову економіки та формування такої нормативно-правової бази господарювання, яка забезпечувала б підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Кожного року **ВЕФ** шляхом опитування проводить дослідження щодо оцінки топ-менеджерами компаній факторів, які перешко-

Результат України в розрізі складових Індексу глобальної конкурентоспроможності 2016—2017 рр. (оцінка за шкалою від 1- 7)

Євразія: Азербайджан, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизька Республіка, Молдова, Російська Федерація, Таджикистан

Джерело: The Global Competitiveness Report 2016—2017

Фактори, які перешкоджали веденню бізнесу в Україні у 2016 році (за результатами опитування українських підприємців)

джають веденню бізнесу в країнах. Результати опитування містяться у таблиці вище.

Першу позицію у рейтингу очолює **корупція—14%**. Багато хто скаже, що це доволі очікувано. Корупція завжди входила у трійку факторів, але у 2016 році вона посіла перше місце і продовжує впевнено тримати позицію. Зазначене питання не входить до числа показників, які використовуються для розрахунку Індексу конкурентоспроможності, але дозволяє зрозуміти проблеми, які найбільшою мірою перешкоджають веденню бізнесу в регіонах України, на думку самого бізнесу.

Нестабільність державної політики є другим бар'єром для ведення бізнесу в Україні. На третьому місці в рейтингу найбільш проблемних факторів для ведення бізнесу розташувався лідер торішнього рейтингу — інфляція. Раніше найпроблемнішим фактором для ведення бізнесу всі вважали податкову політику і вона впевнено посідала першу позицію, але у 2016 році податкова політика уже не входить навіть у п'ятірку найбільших факторів. До першої п'ятірки також традиційно увійшли неефективна бюрократія (11,4%) та доступ до фінансування (11,2%). Далі зазначені неефективність роботи чиновників (8,2%) і податкові ставки (7,3%). Неефективність роботи чиновників більш ніж удвічі частіше називалася пріоритетною пробле-

мою керівниками інвестиційного бізнесу, ніж енергетичних, видобувних і торгових компаній.

Отже, найбільш проблемні фактори для ведення бізнесу пов'язані з державними інституціями та з оподаткуванням. Проте Україні вдалося зберегти такі конкурентні переваги, як високоосвічене населення, гнучкий та ефективний ринок праці, перспективний за обсягами внутрішній ринок.

Перша трійка найбільш проблемних факторів абсолютно ідентична для компаній будь-якого розміру — великого, середнього або ж малого бізнесу. Спостерігається пряма залежність між розміром компаній та пріоритетністю для них факторів нестабільності державної політики та податкової політики, у той час як у випадку корупції залежність зворотна — чим більша компанія, тим менше проблем у неї виникає через корупцію.

Потенційно Україна може бути однією з провідних країн. Цьому сприяє її величезний внутрішній ринок, порівняно кваліфікована й водночас дешева робоча сила, значний науково-технічний потенціал, великі природні ресурси та наявність інфраструктури, хоч і такої, що потребує значних інвестицій для підтримання.

Погляд бізнесу на макроекономічні фактори, що впливають на зростання цін та можливості розширення конкуренції на ринках

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги

Джерело: Ділові очікування підприємств в Україні у 2016 році, НБУ

Основні фактори впливу на зростання споживчих цін

Двома ключовими факторами залишаються обмінний курс (81,5% відповідей) та витрати на виробництво (69,4%).

Значно посиляться вплив доходів населення (28% відповідей, збільшення на 12 п. п.) та соціальних видатків бюджету (16,6% відповідей, збільшення на 7,5 п. п.).

Найменше на індекс споживчих цін впливатиме динаміка пропозиції грошей в економіці (9,1%, зменшення на 2,7 п. п.).

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво

Фактори впливу на прийняття рішення про відкладення залучення кредиту

Серед бар'єрів для входу на ринок доступність фінансового ресурсу є одним з найважливіших елементів, які стимулюють нові компанії входити на ринок і таким чином збільшувати конкуренцію на відповідному ринку. Нажаль, на сьогодні наявність фінансового ресурсу є серйозною проблемою для більшості суб'єктів господарювання, що відповідно стримує конкуренцію на ринках.

Найсуттєвішою перешкодою для залучення нових кредитів залишаються занадто високі ставки за кредитами (68,3% респондентів).

Підвищився вплив курсового фактора (32,1% відповідей, збільшення на 1,8 п. п.), найбільше – для підприємств переробної промисловості, а також торгівлі.

Серед суттєвих факторів впливу можна відзначити надмірні вимоги банківських установ до застави та невпевненість у спроможності вчасно виконувати боргові зобов'язання.

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків

Джерело: Ділові очікування підприємств у 2016 році, НБУ

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво

Джерело: Ділові очікування підприємств у 2016 році, НБУ

Фактори впливу на спроможність підприємств нарощувати обсяги виробництва

З точки зору розширення конкуренції на ринках важливою є доступність та можливість розширювати діяльність підприємства, у тому числі шляхом нарощування виробництва товарів та послуг.

Занадто високі ціни на енергоносії (50,6% відповідей, збільшення на 7,7 п.п.) і нестабільна політична ситуація (44,5% відповідей) є найважливішими чинниками, що обмежують спроможність підприємств збільшувати виробництво.

Підвищилися оцінки негативного впливу на виробництво курсового фактора (43,1% відповідей, збільшення на 2,6 п.п.) та надмірного податкового тиску (36,4%, збільшення на 3,5 п. п.).

Фактори впливу на рівень вихідних цін виробників

Джерело: Ділові очікування підприємств у 2016 році, НБУ

Прискориться зростання цін виробників

Очікується прискорення зростання цін як на покупні товари і послуги, так і на продукцію власного виробництва: баланси відповідей становили 92,1 та 71,3% (у III кварталі 2016 року – 88,1 та 59,7% відповідно).

Очікування щодо зростання цін на покупну продукцію посилилися в респондентів більшості видів економічної діяльності, найбільше – у підприємств добувної промисловості (баланс відповідей – 93,3%, збільшення на 9,2 п. п.), а також торгівлі (92,1%, збільшення на 8,7 п. п.).

Очікування щодо зростання цін на продукцію, яку продають підприємства, посилилися в респондентів більшості видів економічної діяльності, найбільше – у підприємств добувної промисловості (баланс відповідей – 63%, збільшення на 20,8 п. п.). Уповільнення зростання вихідних цін очікується лише керівниками підприємств енерго- та водопостачання.

Фактори впливу на рівень вихідних цін виробників

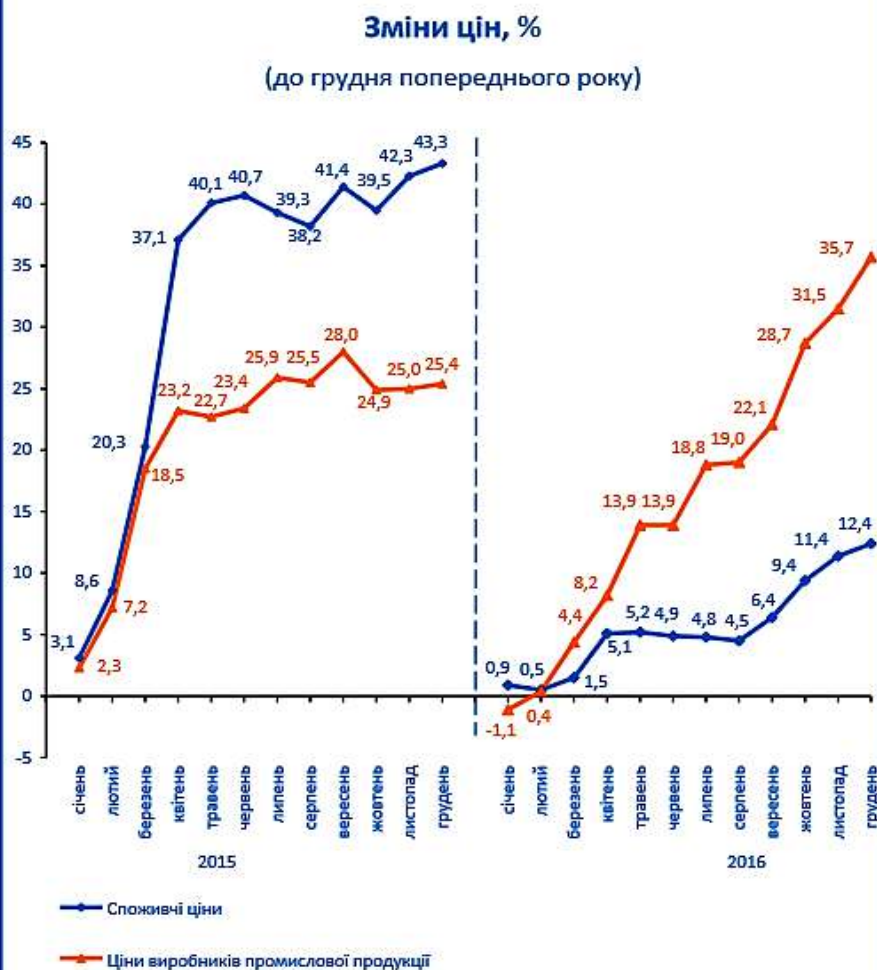
Найбільше на подорожчання продукції власного виробництва впливатимуть ціни на енергоносії (69,4% відповідей), курс гривні до іноземних валют (62,0%), а також ціни на сировину та матеріали (61,3%). Порівняно з попереднім кварталом очікується посилення впливу цих факторів.

Також суттєво посилиться вплив вартості трудових ресурсів (47,1% відповідей, збільшення на 12,3 п. п.).

Найменше впливатимуть на відпускні ціни респондентів, як і в попередньому кварталі, рівень процентної ставки за кредитами і ціни на світових ринках (11,9 і 13% відповідно).

У 2016 році відбулося стрімке зниження споживчої інфляції – до 12,4%, тоді як у 2015 році споживчі ціни зросли на 43,3%.

Швидке сповільнення інфляції у 2016 році відбулося насамперед завдяки послабленню інфляційного тиску, зумовленого фундаментальними факторами. Про це свідчило стрімке уповільнення базової інфляції. Також значний вплив мали сприятливі фактори з боку пропозиції сирих продуктів харчування. Водночас основними чинниками зростання цін стало підвищення тарифів, що регулюються адміністративно, насамперед на житлово-комунальні послуги, та збільшення світових цін на нафту, що визначило подорожчання палива на внутрішньому ринку. Дія цих чинників посилилась у IV кварталі, що і вплинуло на прискорення зростання загального ІСЦ. Дані наведено у таблиці.

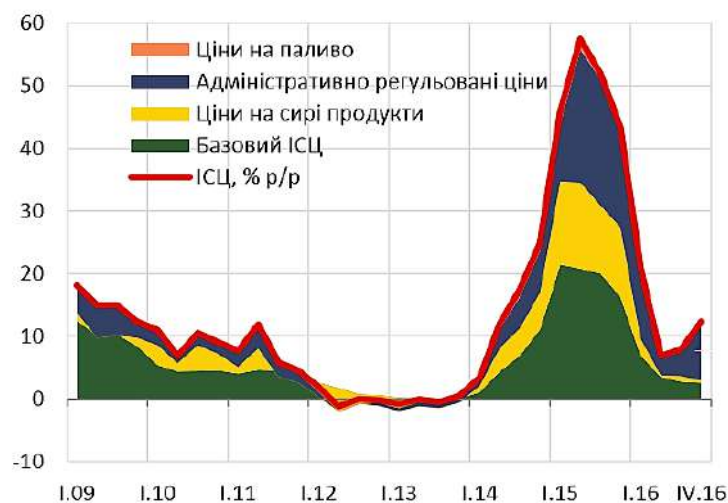

Джерело: Держкомстат, Соціально-економічний розвиток України 2016

Також важливим питанням є **оцінка основного інфляційного тренду**. Використання для цього показника загального ІСЦ має певні недоліки. По-перше, ціни на окремі товари та послуги, що входять до загального ІСЦ, час від часу дуже волатильні та залежать від тимчасових факторів. По-друге, на зміну цін окремих товарів і послуг дуже сильно впливають чинники, незалежні від центрального банку, і які не можуть бути компенсовані заходами монетарної політики. До таких цін зокрема, відносяться: ціни на паливо, які суттєво залежать від світових цін на нафту, що швидко змінюються під впливом факторів пропозиції; ціни на сири продукти харчування, на які впливають обсяги врожаю; а також адміністративно регульовані ціни. Тому під час аналізу інфляційних трендів та прийняття рішень щодо монетарної політики центральні банки також

орієнтуються на інші виміри інфляції, зокрема, базову інфляцію, яка більшою мірою відображає фундаментальні цінові коливання. Отже,

Внески компонентів до річної зміни ІСЦ, в.п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ

базова споживча інфляція не включає в себе ціни на паливо, ціни на сири продукти харчування, а також адміністративно регульовані ціни.

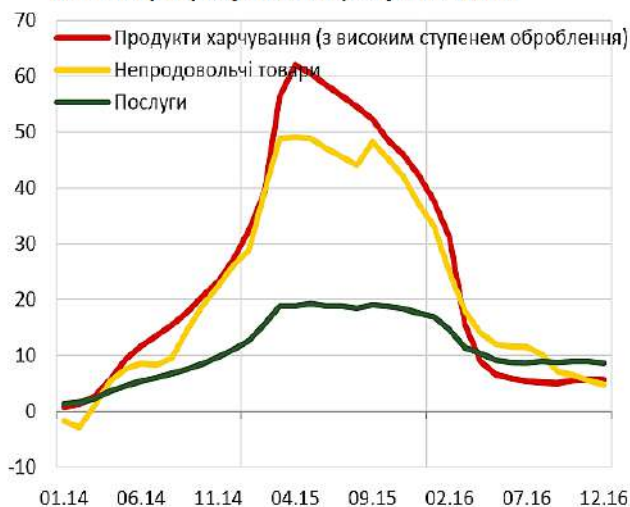
Базова споживча інфляція

У 2016 році ціни на товари, що переважно імпортуються, такі як побутова техніка, одяг та взуття, уповільнили зростання до 5,7% р/р та 5,5% р/р (порівняно з відповідно 36,4% р/р та 35% р/р у 2015 році). Ціни на окремі товари, наприклад, аудіо- та відеотехніку, а також обладнання для обробки інформації навіть знизилися в річному вимірі (відповідно на 1,8% р/р та 0,4% р/р). Також суттєво сповільнилося зростання цін на продукти харчування з високим ступенем оброблення – до 5,7% р/р (з 42,3% р/р у 2015 році), що пов'язано із вторинними ефектами від зниження інфляції сирих продуктів харчування.

Водночас порівняно з III кварталом зростання цін на продукти харчування з високим ступенем оброблення дещо прискорилося (з 5% р/р у вересні). Це відбулося насамперед через подорожчання окремих видів сировини (молоко). Темпи зростання вартості послуг базового ІСЦ у грудні становили 8,7% р/р, залишившись незмінними порівняно з вереснем, однак знизившись з 17,6% р/р у грудні 2015 року.

Небазова споживча інфляція

Основні розрахунки БІСЦ, % річна зміна

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ

Небазова інфляція протягом IV кварталу 2016 року прискорилося до 17,5% р/р (9% р/р у вересні), хоча й залишилась значно нижчою, ніж у 2015 році (49,7% р/р).

Основний внесок у прискорення небазової інфляції наприкінці року мало підвищення її адміністративної складової, хоча зростання цін і тарифів, що регулюються адміністративно, у 2016 році було значно нижчим, ніж у 2015 році (34,6% р/р та 64,4% р/р відповідно). Протягом минулого року тривало підвищення тарифів на всі види послуг ЖКГ: електрое-

Основні компоненти ІСЦ, % річна зміна

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ

нергію – на 60%; холодну воду – на 42%; каналізацію – на 28,3%; газ природний – на 42%; гарячу воду – на 82,9%; а в IV кварталі також відобразилося зростання тарифів на опалення (на 89,3%), що відбулося в липні. У IV кварталі пришвидшилося зростання цін на тютюнові вироби та алкогольні напої (до 22,9% р/р та 21,6% р/р у грудні відповідно), через цінову політику виробників тютюнових виробів та зростання собівартості. Крім того, у грудні урядом було підвищено мінімальні ціни на алкогольні напої (у середньому на 27%).

Також тривало прискорення зростання цін на хліб (до 7,4% р/р у грудні) насамперед унаслідок зростання виробничих витрат. Однак темпи зростання були суттєво нижчими, ніж у 2015 році (45,7% р/р).

Зростання цін на сири продовольчі товари сповільнилося до 1,2% р/р у грудні 2016 року (із 40,7% р/р у 2015 році та 3,5% р/р у вересні). Стрімке зниження інфляції сирих про-

дуктів харчування відбулося під впливом низки факторів пропозиції, дія яких була потужнішою і тривалішою, ніж передбачалося. Зокрема, йдеться про високі врожаї: в Україні – зернових, овочів та окремих фруктів (наприклад, яблук), а в інших країнах – цитрусових. У IV кварталі ще більше знизилися ціни на овочі борщового набору – до 43,1% р/р, у той час як минулого року вони зросли у 2,8 раза.

Крім того, торговельна політика Росії як щодо України (продовольче ембарго з початку 2016 року), так і щодо інших країн зумовила розширення пропозиції продовольчих товарів. Так, торговельні санкції Росії на поставки окремих видів сільськогосподарської продукції турецького виробництва спричинили збільшення пропозиції овочів та фруктів на українському ринку та відповідно зниження цін. Зокрема, у 2016 році ціни на мандарини та апельсини знизилися на 13,6% р/р (а в 2015 році зросли на 43,2% р/р), на помідори та огірки – на 45,8% р/р та 35,1% р/р (порівняно зі зниженням на 24,6% р/р та 28,5% р/р у 2015 році).

Зростання цін на м'ясо трохи прискорилося у IV кварталі (до 5% р/р) унаслідок активізації попиту. Стримуючим фактором були обмеження на експорт свинини та курятини на тлі несприятливої епізоотичної ситуації. Також у другому півріччі прискорилося зростання цін на молоко та молочні продукти на тлі підвищення

попиту з боку переробників через зростання обсягів експорту молочних продуктів.

Ціни на паливо у 2016 році зросли на 19,5% р/р (12,3% р/р у 2015 році). Зростання цін пришвидшилось у IV кварталі та відображало підвищення цін на нафту на світових ринках та помірну девальвацію гривні. Однак у IV кварталі уповільнилося зростання цін на скраплений газ до 24% р/р у грудні, що пов'язано з подоланням його дефіциту, який у попередні квартали сформувався внаслідок скорочення імпорту з Росії та Білорусі.

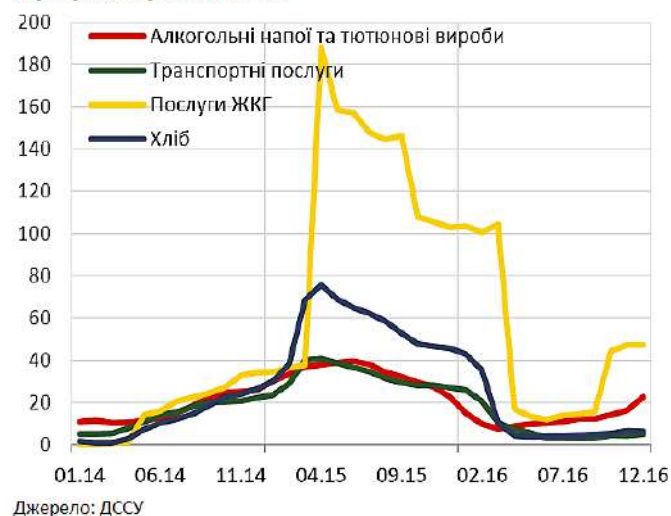
Індекс цін виробників

За результатами 2016 року прискорилося зростання індексу цін виробників до 35,7% р/р (з 25,4% р/р у 2015 році). Протягом року ціни виробників перебували переважно під впливом цінових тенденцій на світових товарних та сировинних ринках. Зокрема, зростання світових цін на сировину для металургійного виробництва – залізну руду та коксівне вугілля – протягом останнього кварталу 2016 року суттєвого пришвидшили річні темпи зростання цін у добуванні металевих руд та вугілля. Підвищення світових цін на нафту зумовило прискорення зростання цін у добуванні сирої нафти і природного газу.

Як наслідок, за результатами 2016 року зростання цін у добувній промисловості суттєво прискорилося (до 85,1% р/р порівняно з 17,6% р/р у 2015 році), а особливо стрімко вони зросли у IV кварталі (з 44,6% р/р у вересні). Разом із підвищенням попиту на готову продукцію це призвело до зростання цін у наступних ланках виробничого процесу, зокрема в металургії, виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення.

Динаміка цін в інших галузях переробної промисловості була більш помірною. Так, у 2016 році ціни в хімічній промисловості навіть знизилися (на 1,4% р/р), у тому числі під тиском цінової конкуренції, спричиненої імпортом добрив. Однак у грудні вперше за останні півроку ціни в цій галузі почали зростати внаслідок поживлення на ринку добрив.

Компоненти адміністративно регульованих цін і тарифів, % річна зміна

Зростання цін у харчовій промисловості в IV кварталі прискорилося до 16,2% р/р у грудні. Це відбулося, зокрема, внаслідок прискорення зростання цін на молочні продукти (до 24,5% р/р у грудні) на тлі збільшення собівартості виробництва, скорочення поголів'я худоби і тиску з боку зовнішніх ринків.

Темпи зростання цін у виробництві хліба, а також м'яса та м'ясних продуктів практично не змінилися після суттєвого уповільнення впродовж перших трьох кварталів року. Зростання цін у виробництві цукру істотно сповільнилося як за результатами року (2,8% р/р порівняно з 69,7% р/р у 2015 році), так і порівняно з попереднім кварталом (15,8% р/р у вересні) завдяки високому врожаю.

Зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря пришвидшилося до 51,5% р/р (33,2% р/р у 2015 році та 19,8% р/р у вересні) на тлі подорожчання сировини, зокрема кам'яного вугілля та природного газу.

Протягом листопада-грудня 2016 року Національним банком України було опитано 682 підприємства у 22 регіонах України (за винятком АР Крим, Донецької та Луганської областей) щодо їх ділових очікувань та факторів, які впливають на комерційну діяльність очолюва-

Ціни в окремих галузях промисловості, % річна зміна

Джерело: ДССУ

них ними підприємств, включаючи ціноутворення та фактори впливу на зростання споживчих цін.

Співвідношення обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у секторах з різними структурними передумовами конкуренції на початок 2016 року порівняно з початком 2015 року суттєво не змінилося. На ринки без істотних структурних обмежень конкуренції припадало 43,4% загального обсягу реалізації, на ринки зі значними структурними обмеженнями передумов конкуренції – 43%. Разом із тим, аналіз інфляційних процесів у секторах національної економіки з різними передумовами конкуренції свідчить про перерозподіл фінансових ресурсів на користь ринків з несприятливими передумовами конкуренції (монополізованих і з індивідуальним домінуванням) за рахунок ринків із конкурентною структурою, що у свою чергу дозволяє прогнозувати погіршення структурних передумов конкуренції.

Оцінка стану та тенденцій розвитку конкурентного середовища за результатами опитувань суб'єктів господарювання

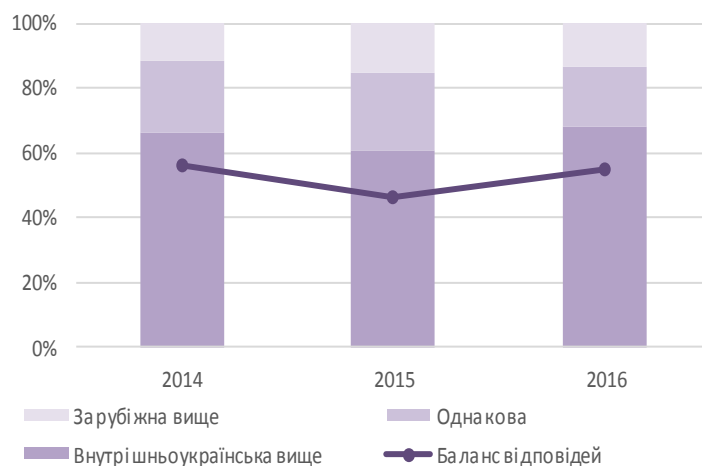
Наведений аналіз даних спирається на результати опитування керівників підприємств, проведеного Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики у 2016 році.

Традиційно в Україні спостерігається переважання внутрішньої конкуренції між підприємствами-резидентами над конкуренцією з боку зарубіжних компаній.

Підвищення ролі конкуренції між вітчизняними суб'єктами господарювання конкуренції обумовлене поступовим відновленням економічної активності у багатьох видах економічної діяльності, починаючи з другого півріччя 2015 р., та загостренням конкуренції за збіднілого споживача між підприємствами, яким вдалося втриматися на ринку у період кризи.

Відстежуючи тенденції розвитку зовнішньої конкуренції протягом останніх років, можемо відзначити закономірне переважання конкуренції з підприємствами країн СНД над конкуренцією з компаніями далекого зарубіжжя.

Динаміка підприємницьких оцінок порівняльного впливу чинників зовнішньої і внутрішньої конкуренції на діяльність вітчизняних підприємств

За даними проведеного опитування, 68,3% респондентів відзначили, що вплив конкуренції між вітчизняними суб'єктами господарювання на діяльність їх підприємств є суттєвішим за вплив зарубіжних компаній.

Частка респондентів, що охарактеризували рівень конкуренції на галузевих ринках як високий

Галузі промисловості України	Внутрішньо-українська конкуренція, %			Конкуренція з країнами СНД, %			Конкуренція з країнами далекого зарубіжжя, %		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Гірничо-металургійний комплекс	16,7	44,4	42,9	100,0	87,5	100,0	33,3	55,6	50,0
Машинобудування	40,0	0,0	71,4	100,0	66,7	85,7	25,0	33,3	42,9
Транспорт і зв'язок	24,1	44,2	30,8	38,5	50,0	55,2	0,0	18,0	13,3
Паливно-енергетичний комплекс	8,0	17,9	20,0	34,8	31,3	42,1	4,6	12,5	5,3
Будівництво	41,7	60,9	47,8	85,7	63,2	73,7	16,7	11,1	6,3
Торгівля	51,0	53,7	50,9	82,8	87,3	75,6	29,2	25,5	16,7
Телекомунікації	25,0	36,8	30,0	50,0	64,3	40,0	0,0	33,3	10,0
Фінансова та страхова діяльність	38,5	63,6	54,8	66,7	83,3	87,5	8,3	22,2	26,1
Агропромисловий комплекс	59,3	56,1	58,7	91,1	89,8	90,0	15,0	24,1	31,4
Промисловість	40,4	44,6	44,0	73,2	84,3	86,8	20,0	17,4	17,7

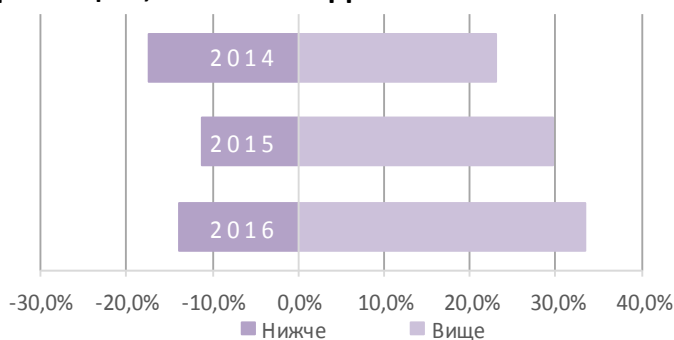

Серед підприємств, які змогли оцінити інтенсивність зовнішньої конкуренції, частка респондентів, що вказують на **повну відсутність конкуренції** з боку підприємств далекого зарубіжжя на ринках збуту їх продукції протягом усього періоду проведення опитувань, залишалася вищою за частку респондентів, що відзначали відсутність конкуренції з боку підприємств з країн СНД.

Варто відзначити, що частка респондентів, які оцінюють **тиск з боку підприємств далекого зарубіжжя** як високий протягом усього періоду проведення опитувань, залишалася вищою за частку респондентів, що надали аналогічні оцінки конкуренції з боку підприємств з країн СНД.

У галузевому розрізі найбільший вплив зарубіжної конкуренції спостерігається на ринках промислової продукції. Логічно меншим є вплив зарубіжної конкуренції у сферах будівництва та транспорту, де ринки мають переважно локальний характер. Висококонкурентними є ринки сільськогосподарської продукції, будівельних, фінансових та страхових послуг, торгівлі тощо. Суб'єкти господарювання відзначають зростання інтенсивності конкуренції (як внутрішньої, так і зовнішньої) у сфері машинобудування та в агропромисловому комплексі.

Тенденції зміни оцінок суб'єктами господарювання якісних характеристик імпоротної продукції порівняно з продукцією власного виробництва, 2014 – 2016 рр.

Порівнюючи імпортні аналоги з продукцією власного виробництва, суб'єкти господарювання зазвичай відзначають перевагу імпоротної продукції за якісними критеріями (**33,5%** респондентів України, що відчували конкуренцію стосовно імпортних товарів), або ж зазначають, що якість вітчизняної та імпоротної продукції є приблизно однаковою (**52,7%** респондентів).

Аналізуючи тенденції зміни оцінок суб'єктами господарювання характеристик імпоротної продукції порівняно з продукцією власного виробництва, можемо простежити деяке зростання оцінок якісних характеристик імпоротної продукції протягом останніх двох років.

З початку 2016 року з'явилися тенденції до зближення цін між імпоротною та вітчизняною продукцією. Така ситуація обумовлена:

- впливом на собівартість виробництва вітчизняної продукції **відкладених ефектів девальвації гривні** у попередні два роки;
- поступовим **скороченням темпів зростання цін** на непродовольчі товари, які значною мірою представлені імпортними товарами;
- поступовим **подорожчанням імпоротної складової** у собівартості виробництва продукції;
- **зростанням цін на паливно-енергетичні ресурси та транспортно-логістичні послуги**.

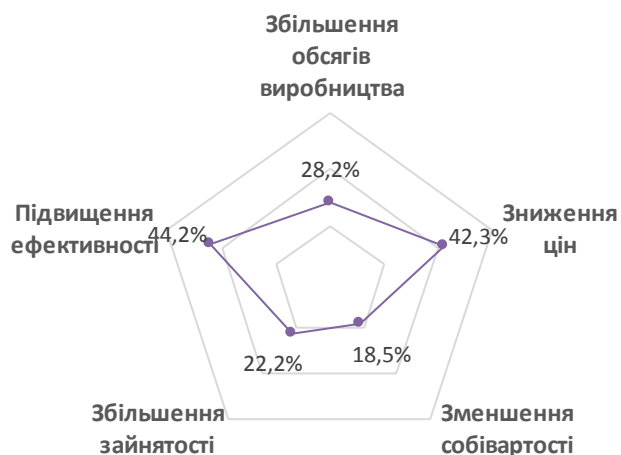
За безпосередніми оцінками респондентів, обсяг реалізації вітчизняної продукції переважає над обсягом конкуруючого імпорту (у 2016 р. обсяг реалізації вітчизняної продукції щодо конкуруючого імпорту зріс на **8,2%**).

Результати аналізу домінуючої в Україні внутрішньої конкуренції свідчать про те, що конкурентне середовище в Україні є сформованим.

Підприємницькі оцінки інтенсивності конкуренції з 2014 року майже не змінились та наразі характеризуються:

- скороченням загальної кількості респондентів, що відчують конкуренцію з боку вітчизняних підприємств;
- наявністю відчутних структурних зрушень у розподілі конкурентного середовища;
- уповільненням розвитку інфляційних процесів;
- поступовим відновленням економічної активності;
- посиленням загострення міжфірмової боротьби за збіднілого споживача;
- поживавленням внутрішньої конкуренції.

Вплив інтенсивності конкуренції на українські підприємства у 2016 році

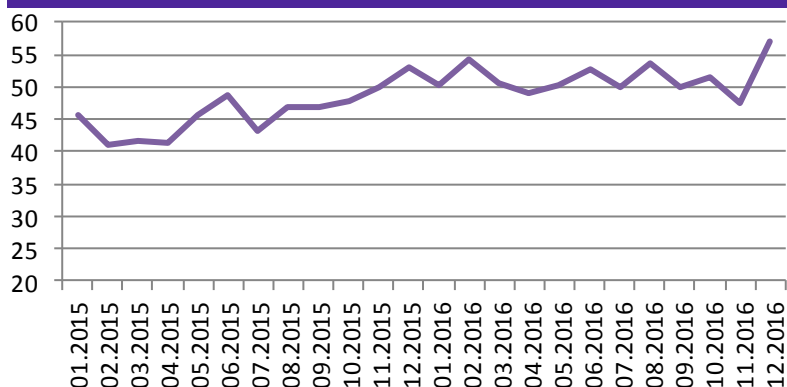
Так, зокрема, близько 44% підприємств під тиском конкуренції змушені були підвищити ефективність своєї роботи, 42,3% – намагаючись втриматися на ринку протягом року, знижували ціни на власну продукцію.

Практично 22% підприємств відзначили, що їм не вдалося уникнути зростання собівартості виробництва продукції під дією макроекономічних чинників:

- нестабільність політичної та економічної ситуації в країні;
- руйнування ustalених торгових зв'язків;
- інфляційні процеси;
- підвищення цін постачальниками сировини та матеріалів.

Негативним був вплив інтенсивності конкуренції на обсяги випуску продукції українськими виробниками: частка підприємств, що скоротили виробництво власної продукції у 2016 році на 3,8 в.п., перевищила частку підприємств, що, навпаки, збільшили обсяги виробництва.

Динаміка індексу споживчих настроїв населення України, 2015 – 2016 рр.

Зберігається тенденція до поступового згортання обсягів виробництва протягом останніх трьох років. Цьому сприяло стрімке скорочення платоспроможного попиту населення в період з 2014 по 2015 роки та надто повільне відновлення споживчих настроїв населення у 2016 році.

Вплив стану конкуренції в поточному році на економічний розвиток країни в цілому можна охарактеризувати як сприятливий.

Рейтинг значущості окремих чинників посилення інтенсивності конкуренції в економіці України:

1. Скорочення внутрішнього платоспроможного попиту (14%).
2. Проникнення на ринки збуту інших виробників (12,3%).
3. Можливість підприємства вільно рекламувати свою продукцію (11,2%).
4. Законодавча діяльність Верховної Ради України (10,2%).
5. Стимування цін конкурентами з України (9,3%).
6. Діяльність Кабінету Міністрів України (8,7%).
7. Діяльність Антимонопольного комітету України (8,5%).
8. Краща якість імпортованих товарів (7,4%).
9. Зростання обсягу імпорту (7,1%).
10. Низькі ціни імпортованих товарів (6,4%).
11. Діяльність торговельно-посередницьких організацій (4,9%).

Результати опитування респондентів показали, що в поточному році домінуючий вплив на розвиток конкуренції чинило скорочення внутрішнього платоспроможного попиту населення (14% загального впливу).

Втім, тенденція до переважного впливу на розвиток конкуренції цього чинника спостерігалась досить давно та зберігається протягом щонайменше останніх 5 років.

Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики було запропоновано суб'єктам господарювання у довільній формі описати головні проблеми, з яки-

ми вони стикаються на ринках збуту основної продукції свого підприємства.

За результатами узагальнення відповідей 241 респондента, що відповіли на поставлене питання, 31,7% суб'єктів господарювання не відчують наявності істотних проблем у своїй діяльності.

Проблеми ринку збуту, відзначені рештою респондентів, загалом можна розподілити на такі групи:

1. Скорочення платоспроможного попиту населення (27,6%).
2. Зростання собівартості виробництва продукції (17,1%).
3. Надмірна конкуренція на внутрішньому ринку (9,4%).
4. Недосконалість законодавчої бази (8,3%).
5. Валютно-курсові коливання (5,5%).
6. Високий рівень корупції (4,4%).
7. Військові дії на сході України (2,8%).
8. Надмірний тиск з боку імпортерів товарів (2,8%).
9. Надмірне податкове навантаження на бізнес (2,2%).
10. Загальне зниження ділової активності у галузі (2,2%).
11. Політична та економічна нестабільність (2,2%).
12. Інші проблеми: демпінг цін конкурентами за рахунок якості кінцевої продукції, недобросовісна конкуренція, тіньова економіка, дебіторська заборгованість споживачів, проблеми на ринку праці тощо (15,5%).

Хоча економічна ситуація в країні й залишається складною, а посткризова стабілізація відбувається надто повільними темпами, проте у 2015 – 2016 роках з'явилися перші ознаки відновлення економічної активності на внутрішніх ринках України.

Скорочення внутрішнього платоспроможного попиту через зниження реальних доходів населення в попередні роки стало додатковим стимулом для інтенсифікації конкурентної боротьби між вітчизняними виробниками, яким вдалося втриматися на ринку в період кризи 2014 року. Складні умови ведення бізнесу, обумовлені розривом торговельних відносин з партнерами, зростанням собівартості виробництва через девальваційні процеси тощо, залишаються стримуючими факторами для нарощування конкурентних переваг.

Це нерідко підштовхує підприємців до нечесних методів ведення конкурентної боротьби. Відповідно в такі періоди посткризового відновлення економіки зростає **роль Антимонопольного комітету України як гаранта захисту добросовісної конкуренції**.

Результати оцінювання суб'єктами господарювання інтенсивності конкуренції як в цілому в економіці України, так і на окремих галузевих ринках, загалом узгоджуються із загальними тенденціями економічного розвитку.

НІЖНІК МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Перший заступник Голови Антимонопольного комітету України — державний уповноважений

«Конкуренція несе процвітання, а енергетика - просвітлення.

Енергетична галузь - економічна запорука державного суверенітету. Від надійного і сталого її функціонування залежать темпи виходу України з кризового стану та рівень енергетичної безпеки як складової національної безпеки держави.

Лібералізація ринку енергетики України, запровадження ціноутворення на ринкових принципах, розвиток конкуренції на цьому ринку є одним з головних зобов'язань, які взяла на себе Україна. Захист та побудова культури конкуренції на ринку енергетики є пріоритетним напрямом діяльності Антимонопольного комітету України»

В Україні діє єдиний Оптовий ринок електричної енергії, попит на якому формують кінцеві споживачі, задоволення якого забезпечують виробники та імпортери електричної енергії, а інші суб'єкти господарювання є посередниками між виробником та кінцевим споживачем, що обумовлено особливими споживчими якостями та фізико-технічними характеристиками товару «електрична енергія» (одночасність виробництва та споживання, неможливість складування, повернення, переадресування).

Рада Оптового ринку електричної енергії України є представницьким органом та здійснює загальний нагляд за роботою ДП «Енергоринок», системи забезпечення функціонування Оптового ринку електричної енергії України, виконанням умов Договору між члена-

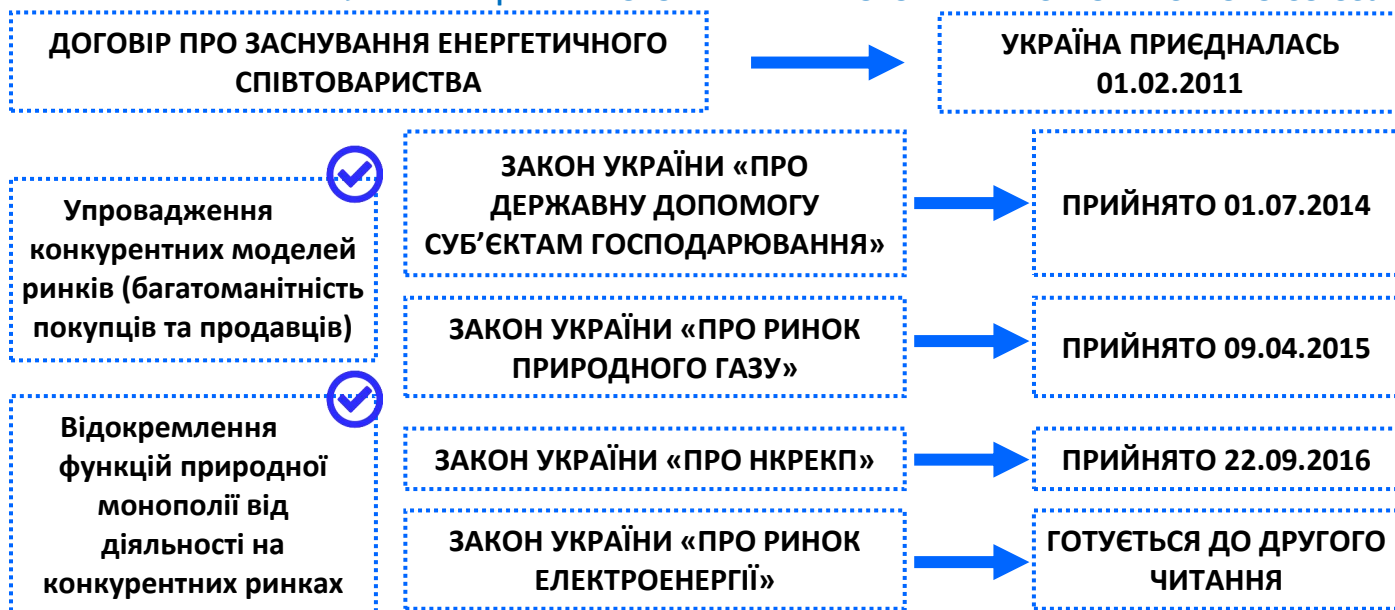
ми Оптового ринку електричної енергії України та пов'язаних із цим зобов'язань.

Конкуренція на ринках електричної енергії обмежується значним впливом держави в особі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), та Міненерговугілля. При цьому ціни (тарифи) на електричну енергію та її транспортування на всіх етапах продажу регулює НКРЕКП, а Міненерговугілля впливає на обсяги ресурсного наповнення ринку товаром та його подальший перерозподіл шляхом формування прогнозних балансів та управління ДП «НЕК «Укренерго», яке здійснює діяльність із централізованого диспетчерського оперативнотехнологічного управління.

РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА: РЕФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТРЕТЬОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПАКЕТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:

У СКЛАДІ ОПТОВОГО РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ УКРАЇНИ ДІЮТЬ:

Ринок генерації – загальнодержавний ринок електричної енергії, яку купує ДП «Енергоринок» з метою здійснення діяльності з оптового постачання електричної енергії. Частки ринку основних продавців (у натуральному вимірі у 2016 році): 53,7% – ДП «НАЕК» Енергоатом», 31,8% – ГК ТЕС, 6,2% – ГЕС, крім таких що працюють за «зеленим тарифом». Основний покупець – ДП «Енергоринок» (частка 100%).

Ринок оптового продажу – загальнодержавний ринок електричної енергії, яка продається ДП «Енергоринок» з метою здійснення діяльності з оптового постачання електричної енергії. Основний продавець – ДП «Енергоринок» (частка 100%). Основні покупці – 93% постачальників електричної енергії за регульованим тарифом.

Ринок передачі – загальнодержавний ринок послуг з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, включно із централізованим диспетчерським управлінням об'єднаною енергосистемою України та наданням допоміжних засобів, які купує ДП «Енергоринок» з метою здійснення діяльності з оптового постачання електричної енергії. Основний покупець – ДП «Енергоринок» (частка 100%). Основний продавець – ДП «НЕК «Укренерго» (частка 100%).

Незважаючи на розмір ринкових часток, ринкова влада вищевказаних суб'єктів господарювання на загальнодержавному ринку електричної енергії стримується факторами адміністративного характеру.

Єдиним товаром, що обертається на ринку генерації, є електрична енергія незалежно від типу електрогенеруючої станції (атомна, теплова, гідроелектростанція тощо).

Величина пропозиції електричної енергії (виробництва) пропорційно залежить від величини попиту (споживання), який коливається в різні пори року і протягом доби.

Ресурсне наповнення базової частини добових графіків виробництва/споживання електроенергії в ОЕС України відбувається переважно за рахунок атомних електростанцій, а також частково за рахунок відновлюваної енергетики, теплоелектроцентралей, імпорту, теплоелектро-

станцій та великих гідроелектростанцій.

Теплові електростанції працюють як в базовій частині графіка, так і в змінній його частині та включаються за принципом замикаючої решти.

Гідроелектростанції та гідроакумуючі електростанції працюють переважно в змінній (піковій) частині графіка, при цьому такі електростанції мають пріоритет щодо включення в роботу, що пов'язано з високою здатністю таких електростанцій до регулювання частоти й навантаження та відносно незначною собівартістю виробництва електричної енергії.

При цьому електрична енергія є єдиним товаром, що характеризується ознакою однорідності і взаємозамінності незалежно від способу її виробництва (АЕС, ГЕС чи ТЕС) та умов продажу і споживання.

РЕГІОНАЛЬНІ РИНКИ:

Ринки енергетичного вугілля, що використовується для виробництва електричної енергії: товар – вугілля марок А, П. Основні покупці: ТОВ «ДТЕК Східенерго», ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго», ПАТ «ДТЕК Західенерго», ПАТ «Центренерго», ПАТ «Донбасенерго». Основні продавці: ДП «Вугілля України», ТОВ «ДТЕК Трейдінг», ТОВ «Енергоінвест трейдінг», вугледобувні підприємства.

Регіональні ринки розподілу (передачі) електричної енергії місцевими (локальними) електромережами: товар – послуги з розподілу (передачі) електричної енергії місцевими (локальними) електромережами. Основні покупці – фізичні та юридичні особи, електроустановки яких приєднані до місцевих (локальних) електромереж. Основні продавці – суб'єкти господарювання, що мають право на здійснення господарської діяльності з розподілу (передачі) електричної енергії місцевими (локальними) електромережами (обленерго з частками 100% на кожному з відповідних регіональних ринків).

Регіональні ринки приєднання до місцевих (локальних) електромереж: товар – послуги з приєднання до місцевих (локальних) електромереж. Основні покупці – фізичні та юридичні особи, які мають намір приєднати електроустановки до місцевих (локальних) електромереж та/або змінити їх потужність. Основні продавці – суб'єкти господарювання, що мають право на здійснення господарської діяльності з розподілу (передачі) електричної енергії місцевими (локальними) електромережами (обленерго з частками 100% на кожному з відповідних регіональних ринків).

Регіональні ринки постачання електричної енергії: основні покупці – фізичні та юридичні особи, електроустановки яких приєднані до місцевих (локальних) електромереж. Основні продавці – суб'єкти господарювання, що мають право на здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом або постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом (частка обленерго становить більше 80% на кожному з відповідних регіональних ринків).

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ КОМПЛЕКСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКІВ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ВУГІЛЛЯ УКРАЇНИ

було схвалено 01.06.2016 на публічному засіданні Комітету. З повним текстом звіту можна ознайомитися за посиланням:

<http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/125982>

Ресурсне наповнення ринку регулюється шляхом:

- довгострокового та середньострокового планування Міністерством енергетики та вугільної промисловості України, що полягає в затвердженні прогнозного фізичного балансу електроенергії України об'єднаної енергетичної системи України та прогнозного балансу електроенергії, палива та витрат генеруючих компаній теплових електростанцій (річних/квартальних/місячних);
- короткострокового планування, яке здійснює ДП «Енергоринок» шляхом складання заданого графіка навантаження відповідно до Правил Оптового ринку електричної енергії.

ДП «НЕК «Укренерго» виконує функції з централізованого диспетчерського управління об'єднаною енергосистемою України та відповідно має вплив на обсяги продажу електричної енергії в Оптовий ринок електричної енергії України виробниками електричної енергії.

Імпорт електричної енергії в Україну:

1) Може здійснюватися через державний кордон України з Румунією, Угорщиною, Словаччиною, Білоруссю, Російською Федерацією та Молдовою. Теплові електростанції працюють як у базовій частині графіка, так і в змінній його частині та включаються за принципом замикаючої решти. Гідроелектростанції та гідроакумулюючі електростанції працюють переважно в змінній (піковій) частині графіка, при цьому такі електростанції мають пріоритет щодо включення в роботу, що пов'язано з високою здатністю таких електростанцій до регулювання частоти навантаження та відносно незначною собівар-

тістю виробництва електричної енергії.

2) Технічно обмежений загальною максимально доступною пропускною спроможністю міждержавних електричних мереж, яка становить 5 750 МВт за годину, що є технічним бар'єром входження на Оптовий ринок електричної енергії України імпортерів.

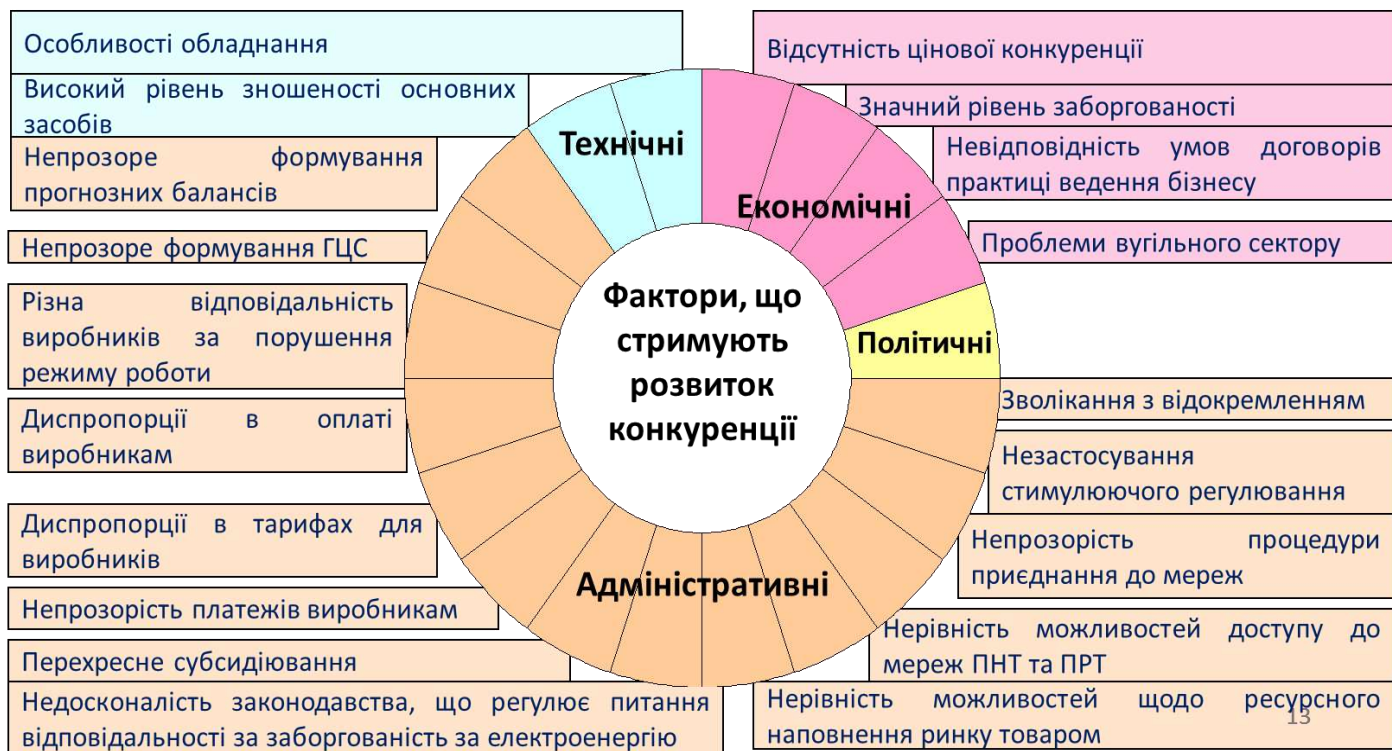
3) Можливий винятково, у випадку отримання імпортером за результатами проведеного ДП «НЕК «Укренерго» аукціону, доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж.

Вартість палива (вугілля, газу, мазуту), яке використовують генеруючі компанії теплових електростанцій для виробництва електричної енергії:

1) Є одним з вирішальних факторів включення енергоблоків теплових електростанцій до графіка навантаження, який формує ДП «Енергоринок» (менша вартість палива збільшує вірогідність потрапляння до графіка навантаження і збільшення відпуску електроенергії).

2) Суттєво впливає на тариф на електричну енергію, продану в Оптовий ринок електричної енергії України, для відповідного виробника, що працює за ціновими заявками. Вугілля висококоштових марок (Г, ДГ, Д) та низькокоштових марок (А, П) не є взаємозамінним з огляду на фізичні характеристики та принципово різні умови вибухобезпеки пилосистем, займання, горіння та підсвічування в котлоагрегатах ТЕС. В Україні працює 14 ТЕС, які спроектовані на використання однієї з двох груп вугілля.

ОСНОВНА ПРОБЛЕМАТИКА ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

НЕПРОЗОРІСТЬ ФОРМУВАННЯ ОПТОВОЇ РИНКОВОЇ ЦІНИ НА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГІЮ

17.09.2015 – 03.03.2016. АМКУ надав НКРЕКП рекомендації від 17.09.2015 № 12-рк розробити та затвердити порядок формування прогнозованої оптової ринкової ціни з урахуванням граничної ціни системи та умовно-постійних витрат суб'єктів господарювання, що здійснюють виробництво електричної енергії на теплоелектростанціях. На виконання рекомендацій АМКУ від 17.09.2015 № 12-рк НКРЕКП було розроблено та затверджено постановою від 03.03.2016 № 289 Порядок **формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії**. При цьому вказаний нормативно-правовий акт було попередньо погоджено з Комітетом.

01.06.2016 – 16.08.2016. За результатами комплексного дослідження АМКУ рекомендував Міненерговугілля розробити та прийняти нормативно-правові акти, спрямовані на встановлення прозорого та недискримінаційного порядку формування Прогнозного фізичного балансу електроенергії України об'єднаної енергетичної системи України (річного/квартального/місячного). На виконання вказаних рекомендацій Міненерговугілля наказом від 16.08.2016 № 521 затвердила **Порядок складання річних та місячних прогнозних балансів електричної енергії** об'єднаної енергетичної системи України, який було попередньо погоджено з АМКУ.

17.09.2015 – 01.10.2016. За результатами комплексного дослідження АМКУ рекомендував НКРЕКП та Раді ОРЕ забезпечити прийняття нормативно-правового акта, спрямованого на визначення порядку та/або методики розрахунку та/або формування НКРЕКП величини обмеження граничної ціни системи.

На виконання рекомендацій АМКУ від 17.09.2015 № 12-рк НКРЕКП постановою від 30.09.2016 № 1766 «Про погодження рішення Ради Оптового ринку електричної енергії України від 26, 31 серпня 2016 року (підпункт 6.1 протоколу № 16)» погодила рішення Ради Оптового ринку електричної енергії України від 26, 31 серпня 2016 року (підпункт 6.1 протоколу № 16) про затвердження Змін до додатка 2 до Договору між членами Оптового ринку електричної енергії України (Правила Оптового ринку електричної енергії України, погоджені постановою НКРЕ від 09 серпня 2012 року № 1028) у частині **визначення Розпорядником системи розрахунків обмеження граничної ціни системи за електроенергію** та вдосконалення механізму ціноутворення на електроенергію для виробників, які працюють за ціновими заявками.

Відповідні зміни набрали чинності з 01 жовтня 2016 року та діють по 31 січня 2017 року.

ВІДСУТНІСТЬ ЦІНОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ МІЖ УЧАСНИКАМИ РИНКУ ПІД ЧАС ПРОДАЖУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ДП «ЕНЕРГОРИНОК»

01.06.2016 – 30.12.2016. За результатами комплексного дослідження АМКУ рекомендував Міненерговугілля, НКРЕКП та Раді ОРЕ:

- Ужити заходів щодо запровадження цінової конкуренції між виробниками електроенергії та її імпортерами.
 - Запровадити механізми купівлі-продажу допоміжних послуг (порядок придбання).
- 10.06.2016 Рада ОРЕ на позачерговому засіданні розглянула пропозиції та рекомендації з розвитку конкуренції на ринках електричної енергії, наведені у Звіті, та створила робочу групу з розвитку конкуренції.

У серпні 2016 року Рада ОРЕ схвалила **Дорожню карту з реалізації рекомендацій АМКУ** за результатами дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля. На 30.12.2016 триває розробка проекту відповідних змін до Правил ОРЕ.

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ЗАБОРГОВАНOSTІ ДП «ЕНЕРГОРИНОК» ПЕРЕД ПРОДАВЦЯМИ

01.06.2016 – 31.12.2016. За результатами комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля Комітет запропонував Міненерговугілля, НКРЕКП та Раді ОРЕ:

1. Розробити та прийняти нормативно-правовий акт, яким було б визначено прозорий та недискримінаційний порядок та/або **методику нарахування виробникам електричної енергії авансових платежів**, у тому числі за рахунок залучених кредитних коштів.
2. Ужити заходів, спрямованих на **покращення стану розрахунків** на Оптовому ринку електричної енергії України між виробниками електричної енергії та державним підприємством «Енергоринок».

На виконання вказаних рекомендацій НКРЕКП розробила: постанову КМУ від 23 серпня 2016 року № 591 «Про внесення змін до Правил користування електричною енергією для населення», проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення розрахунків за електричну енергію» — АМКУ надав до

зауваження та пропозиції. Проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Порядку визначення відрахувань коштів на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії» - АМКУ надав до нього зауваження та пропозиції. Наразі триває імплементація відповідних пропозицій АМКУ.

НЕПРОЗОРИСТЬ ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ФАКТИЧНОГО РЕСУРСНОГО НАПОВНЕННЯ РИНКУ

01.06.2016 – 16.08.2016. За результатами комплексного дослідження АМКУ рекомендував Міненерговугілля розробити та прийняти нормативно-правові акти, спрямовані на встановлення прозорого та недискримінаційного **порядку формування Прогнозного фізичного балансу електроенергії** України об'єднаної енергетичної системи України (річного/квартального/місячного).

На виконання вказаних рекомендацій Міненерговугілля наказом від 16.08.2016 № 521 затвердило Порядок складання річних та місячних прогнозних балансів електричної енергії об'єднаної енергетичної системи України, який було попередньо погоджено з АМКУ.

НЕПРОЗОРИСТЬ ТАРИФООУТВОРЕННЯ ДЛЯ ТЕПЛОЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ

01.06.2016 – 31.12.2016. За результатами комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля Комітет запропонував Міненерговугілля, НКРЕКП та Раді ОРЕ:

1. Забезпечити прийняття нормативно-правового акта, спрямованого на визначення порядку та/або **методики розрахунку** та/або формування Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, **величини обмеження граничної ціни системи.**
2. Запровадити **механізми купівлі-продажу допоміжних послуг** (порядок придбання допоміжних послуг, відповідні договори).
3. Ужити заходів, спрямованих на скасування (**зменшення**) **практики додаткових платежів виробникам, що працюють за ціновими заявками.**

На виконання вказаних рекомендацій НКРЕКП розробила проект постанови «Про затвердження Змін до **Порядку затвердження та коригування інвестиційної складової в тарифі на електричну енергію**», а АМКУ надав свої зауваження та пропозиції до нього.

НЕПРОЗОРИСТЬ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ЕНЕРГЕТИЧНЕ ВУГІЛЛЯ

01.06.2016 – 31.12.2016. На думку Комітету, існує нагальна **необхідність установа** **прозорих правил торгівлі вугільною продукцією**, створення прогнозованого ринку з рівними умовами ведення бізнесу для всіх суб'єктів господарювання. За результатами розгляду проекту Закону України «Про ринок вугільної продукції» Комітет надав Міненерговугілля зауваження до зазначеного законопроекту, оскільки застосування ринкових індикаторів цін на вугілля на підставі відповідної Методики, яка має розроблятися центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, за певних умов може призвести до спотво-

рення цінової конкуренції, а також застосування обмежень на роздрібному ринку вугілля.

Комітет запропонував Міненерговугілля:

1. Ужити заходів щодо запровадження в Україні ринку торгівлі енергетичним вугіллям.
2. Ужити заходів щодо **приведення державної підтримки державних вугледобувних підприємств до рівня, який не призводитиме до спотворення конкуренції** на ринку енергетичного вугілля України відповідно до статті 18 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. На 31.12.2016 триває робота з ВРУ, НКРЕКП та Міненерговугіллям щодо напрацювання концепції імплементації вказаних рекомендацій АМКУ.

ПЕРЕХРЕСНЕ СУБСИДІЮВАННЯ В ТАРИФАХ МІЖ ОКРЕМИМИ КАТЕГОРІЯМИ СПОЖИВАЧІВ ТА МІЖ СПОЖИВАЧАМИ ЛІЦЕНЗІАТІВ ЗА РЕГІОНАЛЬНОЮ ОЗНАКОЮ

01.02.2016 – 31.12.2016. До Комітету надійшов проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Порядку ринкового формування роздрібних тарифів на електричну енергію, що відпускається споживачам», розроблений з метою встановлення механізму поступового переходу від застосування єдиних роздрібних тарифів на електричну енергію та переходу до їх ринкового формування.

Проектом Порядку було передбачено здійснення перехресного субсидіювання не тільки за рахунок споживачів електропередавальних організацій, але й за рахунок споживачів постачальників за нерегульованим тарифом (ПНТ), при цьому останні є конкурентами електропередавальних організацій. Вказана норма могла призвести до обмеження чи спотворення конкуренції, усунення ПНТ з ринку. Комітетом були надані зауваження та пропозиції до документа щодо **припинення (зменшення) обсягів перехресного субсидіювання через оптову ринкову ціну на електричну енергію окремих категорій споживачів.**

Зазначені зауваження були враховані НКРЕКП у проекті постанови НКРЕКП «Про затвердження Порядку ринкового формування роздрібних тарифів на електричну енергію, що відпускається споживачам».

Одночасно було запропоновано НКРЕКП звернути увагу, що об'єктивними передумовами досягнення ринкового формування роздрібних тарифів на електроенергію є, зокрема, скасування практики перехресного субсидіювання, повне організаційне та юридичне відокремлення функцій з розподілу діяльності з постачання електроенергії та створення прозорих умов доступу до електричних мереж.

Крім того, наразі ВРУ, НКРЕКП, Міненерговугілля та АМКУ напрацьовують концепцію імплементації пропозицій АМКУ щодо поступового скасування перехресного субсидіювання між окремими групами споживачів, у тому числі в умовах впровадження повномасштабного ринку електричної енергії.

ВІДСУТНІСТЬ В ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНИХ КОМПАНІЙ СТИМУЛІВ СКОРОЧУВАТИ СВОЇ ВИТРАТИ ЗА ДІЮЧОЇ МОДЕЛІ «ВИТРАТИ ПЛЮС»

13.01.2016 – 21.06.2016. Запровадження стимулюючого регулювання, тобто визначення необхідного доходу на рівні, що має забезпечити підприємству можливість надійно та економічно доцільно надавати свої послуги, допомогло б «відійти» від діючої моделі «витрати плюс» та стимулювати електропередавальні організації до зменшу-

вання власних витрат, інвестувань в розвиток електричних мереж з метою досягнення встановленого цільового показника якості послуг.

Разом з тим проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Порядку визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з постачання електричної енергії у разі застосування стимулюючого регулювання та Порядку визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з передачі електричної енергії у разі застосування стимулюючого регулювання» не містив жодних економічних розрахунків та пояснень стосовно того, за рахунок яких коштів буде збільшено дохід для електропередавальних організацій, яким чином буде здійснюватися контроль за використанням коштів, передбачених для реконструкції та модернізації мереж. Про зазначене було повідомлено НКРЕКП та надано зауваження до проекту постанови.

Враховуючи, що постанова НКРЕКП поширюватиметься на всіх суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з постачання та передачі електричної енергії, та **не містить ознак надання окремим суб'єктам господарювання переваг**, вказаний проект постанови був погоджений Комітетом. Крім того, АМКУ рекомендував НКРЕКП ужити вичерпних заходів, спрямованих:

- на перехід суб'єктів природної монополії на стимулююче регулювання;
- на запровадження механізму купівлі електропередавальними та електророзподільними підприємствами електричної енергії для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл.

Наразі НКРЕКП здійснює підготовку пілотного проекту з упровадження стимулюючого регулювання на базі окремих обленерго у 2017 році.

ЗАСТОСУВАННЯ ТИМЧАСОВИХ НАДЗВИЧАЙНИХ ЗАХОДІВ НА РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

01.07.2014 – 31.01.2016. Протягом другого півріччя 2014 - першого півріччя 2015 років КМУ впроваджував тимчасові надзвичайні заходи на ринку електричної енергії, застосування яких за певних умов **могло мати негативний вплив на конкуренцію**. АМКУ здійснював розгляд відповідних проектів (за 2014 – 2015 рр. — 10) актів та надавав Міненерговугіллю та КМУ свої зауваження й заперечення до відповідних норм.

Ужиття тимчасових надзвичайних заходів здійснювалося з метою подолання наслідків тривалого порушення нормальної роботи ринку у зв'язку з виникненням аварійних ситуацій в об'єднаній енергетичній системі України, спричинених пошкодженням електроенергетичних установок, їх елементів, споруд, та забезпечення надійної, безперебійної (стабільної) роботи об'єднаної енергетичної системи.

При цьому КМУ у січні 2016 року під час розгляду проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про вжиття тимчасових надзвичайних заходів на ринку електричної енергії» підтримав позицію АМКУ та **не прийняв зазначену постанову**.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

29.06.2016 — участь у круглому столі «Електроенергетика. Вільний ринок чи планова економіка».

22.09.2016 — участь у засіданні Ради ОРЕ щодо розвитку конкуренції, проблемних питань проходження осінньо-зимового періоду 2016 — 2017 років, перспективи розвитку ринку допоміжних послуг в Україні та ролі великих гідроелектростанцій в новому ринку.

15.12.2016 — веб-конференція на тему «Стан імплементації рекомендацій АМКУ щодо дистрибуції електроенергії».

ОСНОВНІ ПОРУШЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКАХ:

- ⇒ СТВОРЕННЯ СУБ'ЄКТАМИ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ ПЕРЕШКОД ДОСТУПУ НА СУМІЖНІ (КОНКУРЕНТНІ) РИНКИ ІНШИМ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ
- ⇒ НАВ'ЯЗУВАННЯ УМОВ, ЩО СУПЕРЕЧАТЬ ТОРГОВИМ ТА ІНШИМ ЧЕСНИМ ЗВИЧАЯМ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРИКЛАДИ ПРИЙНЯТИХ РІШЕНЬ:**ВІДПОВІДАЧ: ПАТ «Вінницяобленерго»**

Рішення Вінницького обласного територіального відділення № 44-рш від 23.06.2016

Заявник: Фермерське господарство "Врожайне" .

ПАТ "Вінницяобленерго" у період з січня 2015 року по дату прийняття рішення у цій справі займало монопольне становище на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та на суміжному ринку надання послуг, пов'язаних з приєднанням до власних місцевих (локальних) електричних мереж, виключне право надання яких закріплено Правилами приєднання за електропередавальною організацією (у цьому випадку ПАТ «Вінницяобленерго»), в т.ч. з видачі технічних умов на приєднання нових електроустановок споживачів, у територіальних межах Вінницької області (в межах електричних мереж, що перебували у власності чи користуванні ПАТ «Вінницяобленерго»), з часткою 100 відсотків.

Дії ПАТ "Вінницяобленерго" стосовно висунення в Технічних умовах від 29.10.2015 № 43-84-7553 неправомірних вимог у вигляді включення в Технічні умови пункту 1.1.2 розділу II «Вимоги до електроустановок електропередавальної організації», є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та на суміжному ринку надання послуг, пов'язаних з приєднанням до власних місцевих (локальних) електричних мереж, виключне право надання яких закріплено за Товариством Правилами приєднання, в т.ч. з видачі технічних умов на приєднання нових електроустановок споживачів, шляхом встановлення таких умов реалізації товару (приєднання до електричних мереж Товариства), які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на цих ринках.

Штраф — 68 тис. грн

ВІДПОВІДАЧ: ПАТ «Київобленерго»

Рішення Київського обласного територіального відділення № 21 від 26.04.2016

Дії, які полягають у відмові в укладенні договору про приєднання до електричних мереж з гр. Шмайловим Д.М. без правових на те підстав, визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим ч. 1 ст. 13 та п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку надання послуги з підготовки технічних умов та проектів договорів на приєднання об'єктів замовників до місцевих (локальних) мереж Товариства, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Штраф — 34 тис. грн

Відповідач: АК «Харківобленерго»

Рішення

Харківського обласного територіального
відділення № 64 - рк від 06.06.2016

АК «Харківобленерго» відмовляло незалежним постачальникам у погодженні повідомлень за відсутності у них довідок по кожному споживачу щодо величини приєднаної потужності по кожній площадці вимірювання, відсутності погоджених довідок про стан обліку електроенергії у споживача та в інших випадках, не передбачених жодним нормативно-правовим актом у сфері енергетики.

Отже, АК «Харківобленерго» вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене ч.1 ст. 13, п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, а саме дії, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами в межах території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

Штраф — 50 тис. грн

ВІДПОВІДАЧ: ПАТ «Сумиобленерго»

Рішення

Сумського обласного територіального
відділення № 27 від 08.09.2016

Дії, які були спрямовані на припинення діяльності СТ «Колос» на ринку постачання електричної енергії в територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі, шляхом недопущення ПрАТ «Монделіс Україна», ПАТ «Сумський завод продовольчих товарів», ДП «Наумівський спиртовий завод» до купівлі електричної енергії у СТ «Колос» у травні 2015 року, визнано порушенням, передбаченим п. 2 ст. 50, ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами в територіальних (географічних) межах Сумської області, в якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі, у вигляді усунення з ринку постачання електричної енергії у вказаних межах СТ «Колос», що призвело до ущемлення його інтересів та обмеження конкуренції на ринку, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Штраф — 68 тис. грн

ОГЛЯД СТАНУ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ НАПРИКІНЦІ 2016

Затверджено наказом Міністерства енергетики та теплоенергетики від 16.08.2016 № 521 прозорий та недискримінаційний **Порядок складання річних та місячних прогнозних балансів електричної енергії** об'єднаної енергетичної системи України, який було попередньо погоджено з АМКУ

Унесено зміни до Правил ОРЕ, якими буде врегульовано **порядок формування величини обмеження граничної ціни системи**

Підвищено **прозорість проведення аукціонів з доступу до пропускної спроможності** міждержавних електричних мереж та **порядку застосування відповідальності за неплатежі** по розрахунках за електроенергію

Суттєво **підвищилась прозорість формування оптової ринкової ціни** на електричну енергію у зв'язку з виконанням НКРЕКП рекомендацій АМКУ від 17.09.2015 № 12-рк шляхом затвердження постановою від 03.03.2016 № 289 Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії

З 01.01.2017 вступить у силу ініційований АМКУ **Порядок ринкового формування роздрібних тарифів на електричну енергію, що відпускається споживачам**, затверджений постановою НКРЕКП від 13.06.2016 № 1129, результатом впровадження якого має стати поступове зменшення перехресного субсидіювання

Удосконалено законодавство у сфері стимулюючого регулювання

У 2016 році не впроваджувались **тимчасові надзвичайні заходи** на ринку електричної енергії

ПОЛЮХОВИЧ ВАЛЕРІЙ ІВАНОВИЧ

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«Постійним пріоритетом Комітету є вирішення проблематики ринку природного газу. Так, необхідно врегулювати на нормативному рівні можливість доступу незалежних постачальників на ринок постачання природного газу для потреб споживачів, зокрема, шляхом запровадження прозорого, недискримінаційного механізму доступу на ринок, забезпечення споживачу можливості вільного вибору постачальника»

Суб'єктами ринку природного газу в Україні, відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», є оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG, замовник, оптовий продавець, оптовий покупець, постачальник та споживач (у тому числі вразливі споживачі та захищені споживачі).

Сьогодні в Україні близько 200 підприємств здійснюють діяльність з видобутку природного газу. Основними суб'єктами господарювання в цьому секторі є ПАТ «Укргазвидобування» і ПАТ «Укрнафта».

Діяльність з транспортування природного газу, у тому числі діяльність з транзиту природ-

ного газу територією України здійснює оператор газотранспортної системи, яким є ПАТ «Укртрансгаз».

Діяльність з розподілу природного газу (переміщення природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, у тому числі й побутовим, але що не включає постачання природного газу) здійснюють оператори газорозподільних систем. Сьогодні 48 операторів газорозподільних систем мають ліцензію на розподіл природного газу.

Діяльність зі зберігання природного газу в підземних сховищах газу здійснює оператор газосховищ ПАТ «Укртрансгаз». Купівлю-продаж

РИНКИ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

РИНКИ ПРИРОДНОГО ГАЗУ:

Потенційно конкурентний ринок ОПТОВИЙ РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Власний видобуток

Імпорт

Сфера природної монополії

РИНКИ ТРАНСПОРТУВАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ, ЙОГО РОЗПОДІЛУ ТА ЗБЕРІГАННЯ

Потенційно конкурентні ринки

РИНКИ ПОСТАЧАННЯ ТА ПРОДАЖУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

природного газу, у тому числі імпорт, здійснюють постачальники природного газу, оптові покупці та оптові продавці природного газу.

З метою захисту прав споживачів Законом України «Про ринок природного газу» визначений постачальник «останньої надії».

На виконання положень Закону України «Про ринок природного газу» та згідно з рішенням Кабінету Міністрів України НАК «Нафтогаз України» визначено постачальником «останньої надії».

Особливістю ринків природного газу є безпосередня близькість до природних монополій.

Близько 80% видобутку та понад 70% імпорту природного газу в 2016 році здійснювала НАК «Нафтогаз України», займаючи більше 70% на оптовому ринку природного газу.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

ФАКТОРИ, ЩО СТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ:

На оптовому ринку природного газу:

- отримання НАК «Нафтогаз України» переваг у вигляді звільнення від оподаткування операцій із ввезення на митну територію України природного газу;
- наявність корпоративних відносин між НАК «Нафтогаз України» та суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на суміжних ринках;
- суміщення виконання НАК «Нафтогаз України» функцій постачальника із спеціальними обов'язками та здійснення діяльності на оптовому ринку.

На ринку постачання природного газу:

- недосконалий механізм компенсації субсидій учасникам ринку;
- покладення спеціальних обов'язків на виключне коло суб'єктів господарювання та відсутність критеріїв для залучення інших суб'єктів господарювання для виконання таких обов'язків. Відповідно, неможливість відкриття незалежними постачальниками в уповноваженому банку рахунку зі спеціальним режимом використання, адже відкриття таких рахунків передбачено лише постачальниками, на яких покладено спеціальні обов'язки.

НАРАХУВАННЯ ШТРАФНИХ САНКЦІЙ НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» ТЕПЛОПОСТАЧАЛЬНИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

2016. Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України стосовно вжиття заходів щодо врегулювання проблемних питань відносин між НАК «Нафтогаз України» та тепlopостачальними організаціями. За результатами розгляду звернення Комітету, Віце-прем'єр-міністр України доручив НКРЕКП, Мінфіну, Мінрегіону, Мінекономрозвитку Міненергосектору та НАК «Нафтогаз України» надати свої пропозиції та врегулювати питання, порушені Комітетом. Разом із цим, КМУ затвердив Примірний договір про постачання природного газу виробникам теплової енергії для виробництва теплової енергії.

2017. Заплановано:

- внести пропозиції щодо розроблення відповідних змін до Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг;
- розробити типовий договір для постачання природного газу тепlopостачальним підприємствам.

ВСТАНОВЛЕННЯ 100% ПОПЕРЕДНЬОЇ ОПЛАТИ ЗА ПОСЛУГИ ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ЗАМОВНИКАМ

2016. Комітет надав рекомендації НКРЕКП щодо можливості зменшення фінансового навантаження на тепlopостачальні (теплогенеруючі) організації шляхом перегляду розміру чи повного скасування норм попередньої оплати, передбачених у типовому договорі на транспортування природного газу, та типовому договорі розподілу природного газу.

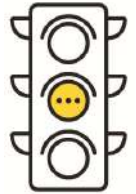
За результатами розгляду рекомендацій Комітету НКРЕКП, зокрема, повідомила про те, що з метою зменшення фінансового навантаження на теплопостачальні (теплогенеруючі) організації розроблено проект постанови «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП», відповідно до якого вносяться зміни до типового договору розподілу природного газу.

2017. Заплановано: внести пропозиції щодо розроблення відповідних змін до нормативно-правових актів.

НАРАХУВАННЯ ПЛАТИ ЗА ПОСЛУГИ ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ТА ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ВСТАНОВЛЕНУ ПОТУЖНІСТЬ, А НЕ ЗА ПРОТРАНСПОРТОВАНИЙ ОБСЯГ

2016. Надано рекомендації НКРЕКП ужити заходів щодо нормативного врегулювання проблемних питань, пов'язаних з визначенням потужності у фізичних точках виходу з газотранспортної системи відповідно до фактичних показників споживання природного газу суб'єктами господарювання.

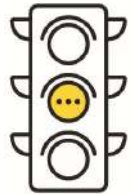
2017. Заплановано: внести пропозиції щодо розроблення відповідних змін до нормативно-правових актів з урахуванням того, що оплату замовленої потужності Операторам газотранспортної та газорозподільної систем споживач буде здійснювати з урахуванням фактично спожитого природного газу.

ВІДМОВА НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» ПІДПИСУВАТИ ДОГОВОРИ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ З ОСББ

2016. Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України з проханням ужити заходів для врегулювання проблемних питань у правовідносинах між НАК «Нафтогаз України» та ОСББ, зокрема, стосовно відмови НАК «Нафтогаз України» підписувати договори постачання природного газу з ОСББ у зв'язку з наявною заборгованістю попереднього управителя (балансоутримувача) будинку або обслуговуючої організації.

За результатами розгляду звернення Комітету, Віце-прем'єр-міністр України доручив Міненерговугілля, Мінекономрозвитку, Мінрегіону та НАК «Нафтогаз України» надати пропозиції щодо врегулювання питань, порушених Комітетом.

2017. Заплановано: внести пропозиції щодо розроблення відповідних змін до Закону України «Про теплопостачання» та/або інших нормативно-правових актів, які б:

- унеможливили залишення ОСББ без опалення будинків, зокрема закріплення норми що виключатимуть ОСББ як правонаступника за борговими зобов'язаннями з оплати спожитих енергоносіїв та послуг з їх транспортування і постачання, що виникли у суб'єкта господарювання, який раніше використовував зазначене майно;
- врегульовували питання щодо недопущення відмови попередніх управителів (балансоутримувачів) будинків від сплати заборгованості за газопостачання та інших комунальних послуг.

ДОСТУП ДО ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПОТУЖНОСТЕЙ

2016. Комітетом надано рекомендації НАК «Нафтогаз України» розробити в найкоротший строк порядок подання та розгляду запитів на доступ до газотранспортних потужностей у пункті м. Будінце.

Станом на 02.07.2016 НАК «Нафтогаз України» повідомила про виконання вищезазначених рекомендацій.

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРИМІРНОГО ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

2016. Створена робоча група у складі представників Комітету, НКРЕКП, ДРС, Міненерговугілля. Внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 № 444 «Про затвердження Примірного договору купівлі-продажу природного газу з постачальниками природного газу із спеціальними обов'язками для потреб побутових споживачів та релігійних організацій».

2017. Заплановано: внести пропозиції щодо розроблення відповідних змін до постанов Кабінету Міністрів України від 29.04.2016 № 357 «Про затвердження Примірного договору про постачання природного газу виробникам теплової енергії для виробництва теплової енергії».

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ СИСТЕМ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДЕРЖАВІ

2016. Створена робоча група під головуванням Віце-прем'єр-міністра України В. Кістіона та за участю Мінекономрозвитку, Міненерговугілля, Мін'юсту, Мінфіну, ФДМ, Антимонопольного комітету України, ДРС, НКРЕКП, ПАТ «Нафтогаз України», ПАТ «Укртрансгаз».

2017. Заплановано: внести пропозиції щодо розроблення відповідних змін до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення ефективного використання газорозподільних систем, що належать державі».

ВРЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПЕРЕРАХУНКУ ВАРТОСТІ СПОЖИТОГО ГАЗУ

2016. Надано пропозиції Міністерству енергетики та вугільної промисловості. Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України з пропозицією надати доручення Міненерговугіллю України врегулювати ситуацію, пов'язану із здійсненням газопостачальними підприємствами донарахувань обсягів газу.

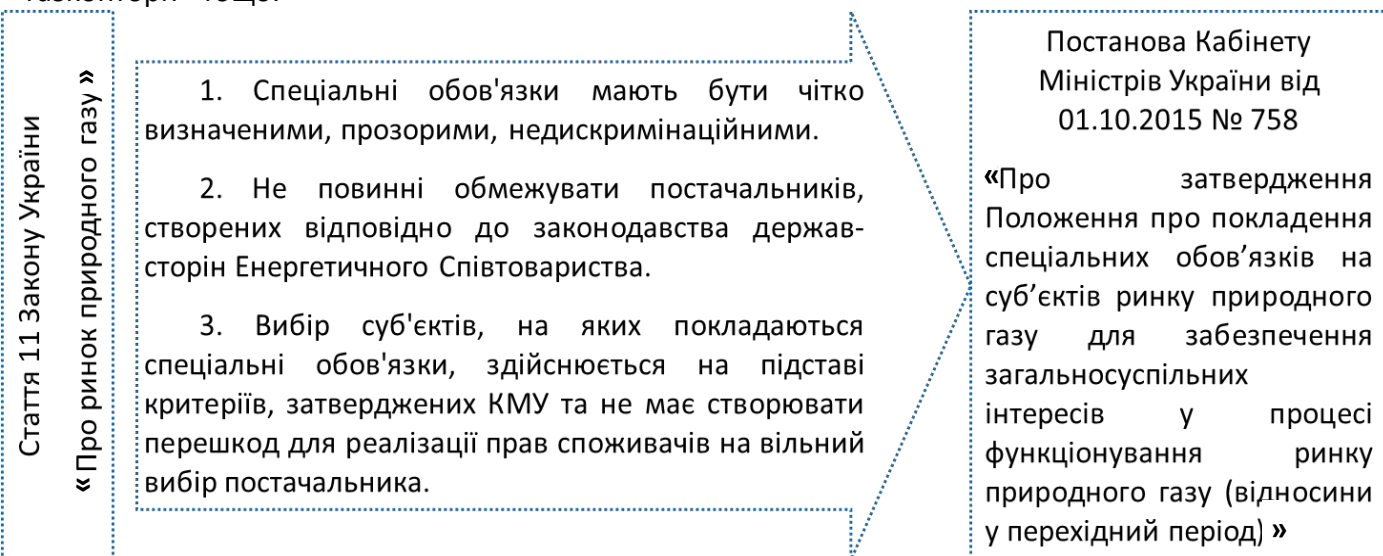
Відповідні зміни внесено до постанови Кабінету Міністрів України щодо порядку (механізм, алгоритм) здійснення газопостачальними підприємствами перерахунку обсягів природного газу, враховуючи зміни норм газопостачання.

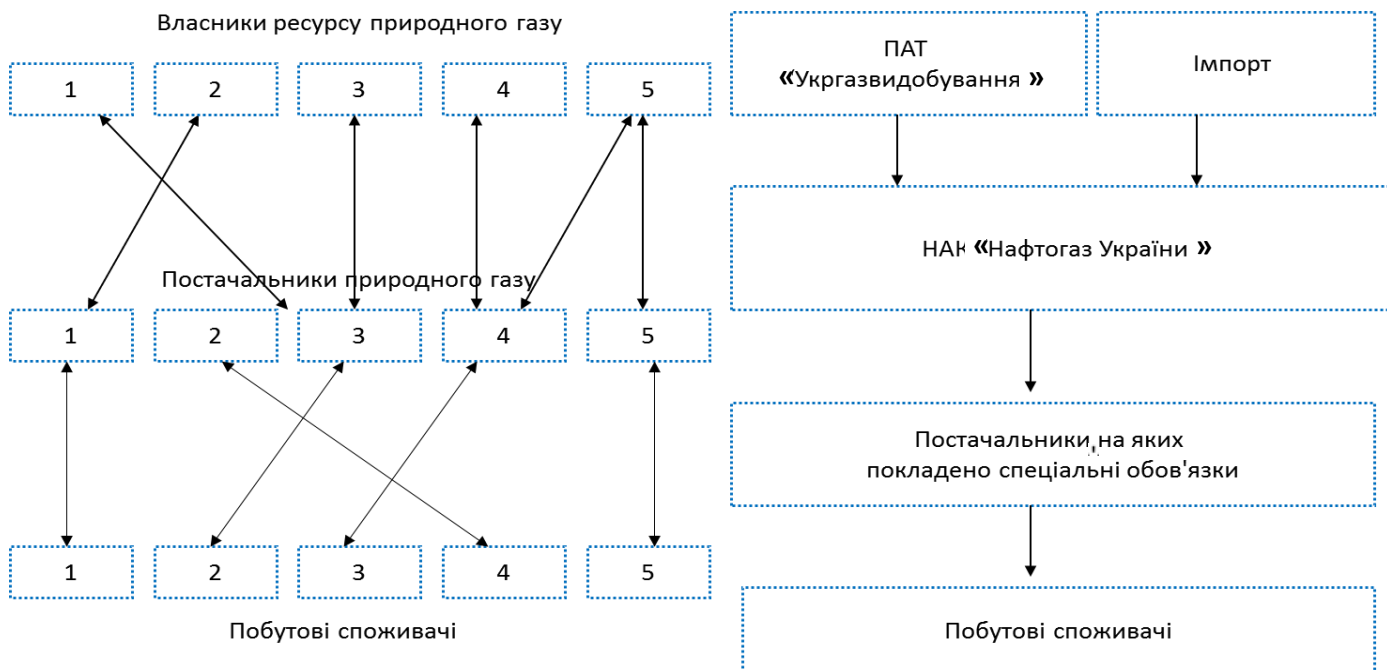
ПОСТІЙНИМ ПРІОРИТЕТОМ АМКУ Є ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РИНКУ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ДЛЯ ПОТРЕБ ПОБУТОВИХ СПОЖИВАЧІВ

На 31.12.2016 існує нормативна неврегульованість функціонування постачальників зі спеціальними обов'язками. Крім того, перепонами на шляху розвитку конкуренції на ринку постачання природного газу для потреб побутових споживачів є низька рентабельність, відсутність механізму монетизації субсидій, інертність та низька обізнаність споживачів у виборі альтернативної «газконтори» тощо.

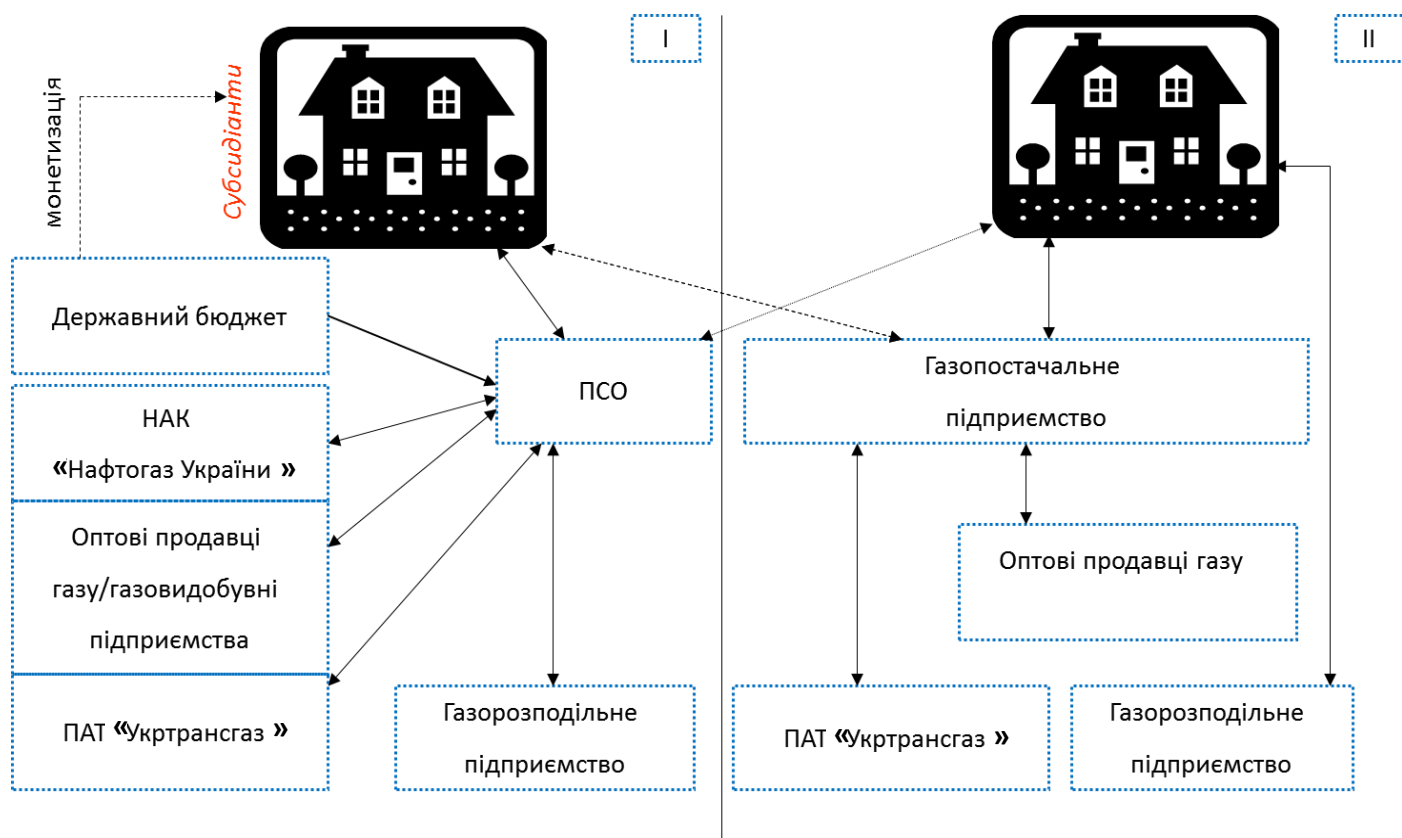

Конкурентна схема постачання природного газу для потреб побутових споживачів відповідно до Закону України «Про ринок природного газу»

Діюча схема постачання природного газу для потреб побутових споживачів

ЗАПРОПОНОВАНА СХЕМА КОМПЕНСАЦІЇ СУБСИДІЙ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Запропонована схема компенсації субсидій та інші пропозиції надано Комітетом у межах компетенції відповідним органам влади з метою запровадження недискримінаційного та прозорого механізму доступу незалежних постачальників на ринок постачання природного газу для потреб побутових споживачів.

У 2017 РОЦІ КОМІТЕТ ПРОДОВЖУВАТИМЕ АКТИВНУ СПІВПРАЦЮ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ТА УЧАСНИКАМИ РИНКІВ ПРИРОДНОГО ГАЗУ щодо розвитку конкуренції, вирішення проблемних питань та, зокрема, реалізації положень, передбачених нормами Третього енергетичного пакета, а саме:

- створення умов для вільної торгівлі газом;
- відокремлення оператора ГТС (моделі відокремлення OU, ISO);
- введення системи надання послуг на точках входу/виходу;
- проведення аукціонів на точках входу/виходу на міждержавних з'єднаннях.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

10.06.2016. Виступ державного уповноваженого Комітету Полюховича В.І. на II Ukrainian Antitrust Forum щодо проблематики на ринках природного газу.

15.09.2016. Виступ державного уповноваженого Комітету Полюховича В.І. на Міжнародній конференції «Інституційна реформа енергетичного сектору України через призму досвіду країн Вишеградської групи».

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ З РЕГУЛЯТОРОМ

29 вересня 2016 року Голова АМКУ Юрій Терентьєв та Голова НКРЕКП Дмитро Вовк підписали Меморандум, який дозволить посилити співпрацю між Комітетом та регулятором на ринках електричної енергії, природного газу, та у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення.

Меморандум розроблено, зокрема, у зв'язку з проведенням реформування ринків електричної енергії, природного газу, тепло-, водопостачання та водовідведення та необхідністю забезпечення єдиних узгоджених підходів до контролю за дотриманням законодавства суб'єктами господарювання, що діють на цих ринках та у відповідних сферах, у перехідний період.

«Встановлення чіткого розмежування повноважень між нашими відомствами сприятиме подальшому ефективному вирішенню питань та допоможе громадянам і суб'єктам господарювання зрозуміти в яких випадках і до якого органу звертатись для відновлення їх прав», – наголосив Голова Комітету Юрій Терентьєв.

За нижченаведеним посиланням можна ознайомитися з повним текстом Меморандуму:

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=130142&schema=main>

та додатками:

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=130143&schema=main>

У РЕЗУЛЬТАТІ ПІДПИСАННЯ МЕМОРАНДУМУ ОЧІКУЄТЬСЯ:

- посилення співпраці Комітету та НКРЕКП на відповідних ринках;
- оперативна взаємодія, особливо під час розгляду найбільш актуальних питань, які порушуються споживачі у зверненнях до Комітету та Комісії;
- створення ефективного конкурентного середовища під час упровадження нових моделей ринків електричної енергії, природного газу та сфер теплопостачання, водопостачання та водовідведення, спрощення процедури приєднання обладнання споживачів до інженерних мереж природних монополій;
- взаємний обмін інформацією щодо проблемних питань на ринках електричної енергії, природного газу та у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення для можливості оперативного вжиття в межах компетенції заходів щодо їх врегулювання;
- проведення спільних конференцій, нарад, круглих столів, семінарів, інших заходів для обговорення та вирішення питань, що становлять спільний інтерес;
- підготовка спільних пропозицій до Верховної Ради України, Президента України, Прем'єр-міністра України, Кабінету Міністрів України стосовно можливих шляхів вирішення проблемних питань щодо функціонування ринків електричної енергії, природного газу та сфер теплопостачання, водопостачання та водовідведення.

ОСНОВНІ ПОРУШЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА РИНКАХ ГАЗУ:

- ⇒ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ТЕХНІЧНИХ УМОВ НЕОБҐРУНТОВАНИХ ВИМОГ, ЯКІ НЕ Є НЕОБХІДНИМИ ДЛЯ ЦЬОГО ПРИЄДНАННЯ;
- ⇒ НЕПРАВОМІРНЕ ПРИПИНЕННЯ ГАЗОПОСТАЧАННЯ; ШТУЧНЕ ЗАВИЩЕННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГИ З ПРИЄДНАННЯ (НЕСТАНДАРТНЕ ПРИЄДНАННЯ);
- ⇒ НЕВКЛЮЧЕННЯ В ДОГОВОРИ ПРО НАДАННЯ НАСЕЛЕННЮ ПОСЛУГ З ГАЗОПОСТАЧАННЯ ОBOB'ЯЗКУ ВИКОНАВЦЯ ПРОВОДИТИ БЕЗОПЛАТНО РЕМОНТ ЛІЧИЛЬНИКІВ ГАЗУ, ПОВ'ЯЗАНИЙ З ПЕРІОДИЧНОЮ ПОВІРКОЮ;
- ⇒ ПОРУШЕННЯ ТЕРМІНІВ РОЗГЛЯДУ ЗАЯВИ НА ПРИЄДНАННЯ (ЗАТЯГУВАННЯ СТРОКІВ);
- ⇒ ЗАТЯГУВАННЯ СТРОКІВ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ НА ПРИЄДНАННЯ.

ПРИКЛАДИ РІШЕНЬ:**ВІДПОВІДАЧ: ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут»**

Рекомендації Дніпропетровського обласного територіального відділення № 07/01-16/06-16 від 02.02.2016

Ненадання в заявах приєднання до умов публічного договору постачання природного газу побутовим споживачам, в яких встановлені лічильники природного газу, можливості, передбаченої чинним законодавством України, самостійно обирати умови, на яких вони будуть отримувати послуги з газопостачання, містило ознаки порушення, передбаченого п. 2 ст. 50 та ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

З метою припинення дій, які містили ознаки порушення, адміністративною колегією територіального відділення на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» були надані рекомендації щодо їх припинення.

На виконання рекомендацій Товариство вжило заходів для надання можливості кожному споживачу самостійно обирати умови отримання послуг газопостачання.

Завдяки вжитим територіальним відділенням заходам були поновлені права побутових споживачів природного газу, в яких встановлені лічильники, що становить понад 10% загальної кількості населення Дніпропетровської області.

ВІДПОВІДАЧ: ПАТ «Запоріжжгаз»

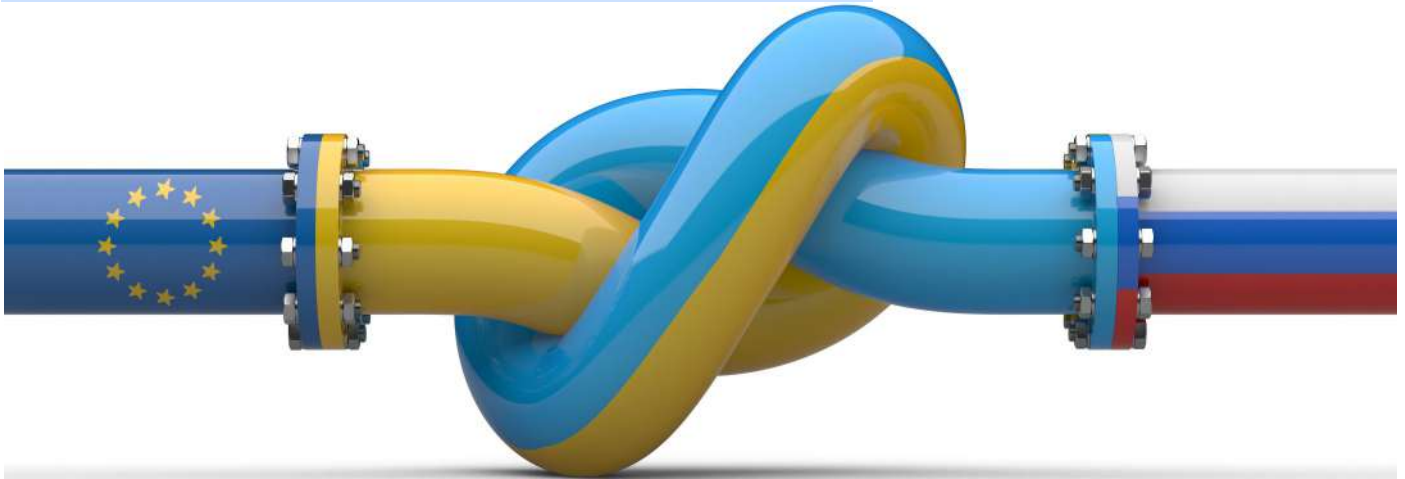
Рішення Запорізького обласного територіального відділення № 11-рш, № 12-рш, від 03.08.2016, № 3-рш від 06.04.2016, № 18-рш, від 30.10.2016, № 13-рш від 10.09.2016

Системне припинення постачання/ транспортування природного газу побутовим споживачам з підстав, не передбачених чинним законодавством та з порушенням порядку припинення газопостачання, зокрема: гр. Олешко Т.А. (м. Токмак); гр. Дерев'янку В.І. (м. Бердянськ); гр. Куцоми О.М. (м. Пологи); мешканцям м. Запоріжжя (12 абонентів), містило ознаки порушення, передбаченого п. 2 ст. 50, п. 5 ч. 2 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополією (домінуючим) становищем на ринку шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання. У результаті ПАТ «Запоріжжгаз» поновило газопостачання у квартирах побутовим споживачам. Бездіяльність відповідача, а саме невжиття заходів для проведення населенню ремонту лічильників газу, пов'язаного з їх періодичною повіркою та які було визнано в установленому порядку непридатними до подальшої експлуатації, містила ознаки порушення ч. 1 ст. 13, п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції». У результаті ПАТ «Запоріжжгаз» здійснює ремонт приладів обліку газу власними силами або повертає їх на заводи-виробники для визначення стану приладів обліку та проведення їх ремонтів.

Штраф — 282 тис. грн

ВІДПОВІДАЧ: ПАТ «ГАЗПРОМ»

Рішення АМКУ є першим та необхідним кроком, що має врегулювати та усунути порушення на ринку транзиту природного газу з річним обсягом, що вимірюється мільярдами доларів США

Рішення Антимонопольного комітету України від 22.01.2016 № 18-р

ПАТ «Газпром» (м. Москва, Російська федерація) займає монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України як покупець.

Бездіяльність ПАТ«Газпром» у період 2009 – 2014 років та 11 місяців 2015 року полягала **у невжитті заходів щодо забезпечення отримання послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України на обґрунтованих умовах**, була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку та призвела до ущемлення інтересів НАК «Нафтогаз України» (м. Київ, Україна). Невжиття заходів ПАТ «Газпром» полягало в повному ігноруванні всіх звернень НАК «Нафтогаз України» щодо внесення змін до відповідного контракту стосовно ціни та умов послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України при щорічному значному зменшенні обсягів постачання природного газу для подальшого транзиту територією України та приведення її до обґрунтованого рівня. Зазначене ігнорування призвело до значних економічних втрат НАК «Нафтогаз України». Така бездіяльність є порушенням, передбаченим ч. 1 ст. 13 і п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України.

Зазначеним рішенням зобов'язано ПАТ «Газпром» припинити порушення шляхом забезпечення отримання послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України у НАК «Нафтогаз України» на обґрунтованих умовах.

Штраф — 85,9 млрд грн

На 31.12.2016 Господарський суд міста Києва рішенням від 05 грудня 2016 року задовольнив позов Антимонопольного комітету України про примусове стягнення з ПАТ «Газпром» 85,9 млрд грн штрафу, та 85,9 млрд грн пені за несвоєчасну сплату штрафу, а також про виконання зобов'язання припинити порушення.

22.02.2017 Київський апеляційний господарський суд залишив без змін рішення господарського суду від 05.12.2016, яке відповідно з 22.02.2017 набрало законної сили та підлягає обов'язковому виконанню. Отже, ПАТ «Газпром» зобов'язане сплатити до Державного бюджету України **171,9 млрд грн** (штраф 85,9 млрд грн і пеня 85,9 млрд грн) та припинити порушення.

РИНОК ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Житлово-комунальне господарство є багаторівневою і різноплановою сферою, яка формує значну кількість ринків послуг. Усі ринки житлово-комунальних послуг є локальними (регіональними) монополіями.

Ринки житлово-комунальних послуг в основному поділяються на:

- ринки, що знаходяться у сфері природних монополій (відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» - це централізоване водопостачання і водовідведення, транспортування теплової енергії, захоронення побутових відходів);

- потенційно конкурентні ринки, на яких може і повинна розвиватися конкуренція, однак на сьогодні вони є монополізованими (виробництво і постачання теплової енергії; управління будинками; утримання будинків, споруд і прибудинкової території; поводження з побутовими відходами тощо).

Зазначене зумовлює відмінності у функціонуванні ринків житлово-комунальних послуг, а також здійсненні контролю і регулювання діяльності суб'єктів господарювання, які виробляють та надають ці послуги.

Ринки житлово-комунальних послуг перебувають у сфері державного регулювання відповідних органів влади: Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП),

Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон України), обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензуванню підлягають такі види діяльності:

- централізоване водопостачання та водовідведення, крім централізованого водопостачання та водовідведення за нерегульованим тарифом;

- виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії, крім виробництва, транспортування та постачання теплової енергії за нерегульованим тарифом;

- перероблення побутових відходів;

- захоронення побутових відходів.

Суб'єкти господарювання житлово-комунальної сфери здійснюють діяльність за тарифами, встановленими відповідними органами регулювання.

ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ:

У сфері централізованого водопостачання для суб'єктів господарювання, які надають послуги в одному чи декількох населених пунктах у ме-

жах території однієї області, чисельність або сукупна чисельність населення яких становить більше ніж 30 тис. осіб та обсяги реалізації послуг більше ніж 300 тис. м³ на рік, тарифи на відповідні послуги встановлює НКРЕКП. Для суб'єктів господарювання, які не перевищують вказаних показників, тарифи встановлюють органи місцевого самоврядування.

У сфері централізованого водовідведення суб'єктам господарювання, які надають послуги в одному чи декількох населених пунктах у межах території однієї області, чисельність або

сукупна чисельність населення яких становить більше ніж 30 тис. осіб та обсяги реалізації послуг більше ніж 200 тис. м³ на рік, тарифи на відповідні послуги встановлює НКРЕКП. Для суб'єктів господарювання, які не перевищують вказаних показників, тарифи встановлюють органи місцевого самоврядування.

У сфері тепlopостачання (виробництво теплової енергії; транспортування теплової енергії; послуги з централізованого опалення; послуги з централізованого постачання

гарячої води) для суб'єктів господарювання, які діють на території двох або більше областей України або обсяги за рік з виробництва теплової енергії перевищують 20 тис. Гкал, з транспортування теплової енергії перевищують 18 тис. Гкал; з постачання теплової енергії перевищують 18 тис. Гкал, тарифи на відповідні послуги встановлює НКРЕКП. Для суб'єктів господарювання, які не перевищують вказаних показників, тарифи встановлюють органи місцевого самоврядування.

У сфері поводження з побутовими відходами суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність з перероблення та захоронення побутових відходів у населених пунктах з чисельністю населення понад 100 тисяч осіб та з потужністю перероблення чи захоронення понад

50 тисяч тонн або 200 тисяч метрів кубічних побутових відходів на рік, тарифи на відповідні послуги встановлює НКРЕКП. Органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з:

- перероблення та захоронення побутових відходів та не перевищують вказаних показників;
- з вивезення побутових відходів.

У сфері управління будинками, у тому числі на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, тарифи на відповідні послуги встановлюють органи місцевого самоврядування.

Типовими діями виконавців житлово-комунальних послуг, щодо яких зі скаргами звертаються споживачі, є:

- застосування тарифів з порушенням вимог порядку їх встановлення, визначеного законодавством;
- застосування тарифів, розрахованих та встановлених для іншого підприємства (надавача аналогічної послуги);
- невідповідність укладених договорів зі споживачами Типовим договорам, затвердженим відповідними постановами Уряду;
- відмова в укладанні договорів на надання житлово-комунальних послуг;
- встановлення економічно необґрунтованої вартості за послуги з видачі технічних умов та розроблення проектної документації для приєднання до мереж тепло-, водопостачання та водовідведення;
- включення до технічних умов на приєднання до мереж тепло-, водопостачання та водовідведення неправомірних вимог, які за певних умов можуть призводити до ущемлення інтересів споживачів та/або інших суб'єктів господарювання.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

20.12.2016 — круглий стіл на тему «Тепlopостачання: проблемні питання та шляхи щодо їх врегулювання».

При цьому неправомірними діями органів місцевого самоврядування, які за певних умов призводять до ущемлення інтересів споживачів, є:

- встановлення тарифів з порушенням вимог Порядків формування тарифів, затверджених постановами Уряду;
- прийняття рішення про надання дозволу виконавцю послуг застосовувати тарифи на житлово-комунальні послуги, розраховані для іншого підприємства (попереднього надавача цих послуг);
- непроведення конкурсу при визначенні виконавців житлово-комунальних послуг;
- прийняття рішень, що містять дискримінаційні підходи щодо діяльності учасників відповідного ринку.

Факторами, що стримують розвиток конкуренції на ринках житлово-комунальних послуг та є підґрунтям для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, є, зокрема:

1. Відсутність цінової конкуренції між виробниками житлово-комунальних послуг.
2. Значний рівень заборгованості по розрахунках за послуги, яка постійно зростає, у тому числі заборгованості минулих періодів, а також заборгованість державних виплат підприємствам ЖКГ по компенсації за пільги та субсидії.
3. Невідповідність положень договорів фактичним умовам діяльності внаслідок колізій у нормативно-правових актах.
4. Зволікання з відокремленням діяльності суб'єктів природної монополії від діяльності на потенційно конкурентних ринках.
5. Формування тарифів за принципом «витрати плюс».
6. Зволікання із застосуванням стимулюючого регулювання до суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринках тепло-, водопостачання та водовідведення.
6. Недосконалість нормативно-правових актів, що регулюють питання приєднання до електричних мереж, зокрема:
 - Відсутність необхідних підзаконних актів, зокрема, правил закупівлі теплової енергії в незалежних виробників.
 - Недосконалість нормативно-правових

актів, що регулюють питання приєднання до мереж тепло-, водопостачання та водовідведення.

7. Недосконалість наявних правил приєднання до тепломереж, які, зокрема:

- прив'язують можливість видачі технічних умов на приєднання до наявності затвердженої схеми теплопостачання населеного пункту;
 - не містять засад співпраці оператора мережі та потенційного незалежного виробника для пошуку оптимального технічного й економічного рішення для підключення теплового устаткування потенційного незалежного виробника з точки зору ефективності системи розподільчих мереж і користі для споживачів;
 - обмежують потенційного виробника щодо вибору бажаної точки підключення до тепломережі;
 - не забезпечують економічно і технічно обґрунтованого, прозорого підключення незалежних виробників теплової енергії до розподільчих тепломереж, права оскарження рішень, прийнятих оператором;
 - не містять положень щодо диспетчеризації та балансування тепломережі в умовах приєднання кількох незалежних виробників;
 - не забезпечують початкового інформування потенційних незалежних виробників щодо основних характеристик системи теплопостачання заздалегідь.
8. Відсутність Правил приєднання до мереж водопостачання та водовідведення.
9. Високий рівень зношеності тепло-, водопостачальних та каналізаційних мереж та інших основних фондів, високі втрати, низька ефективність.

Ланцюг постачання від виробника до споживача:

- Виробники послуг (у сфері теплопостачання – близько 400; у сфері водопостачання та водовідведення – більше 500; у сфері управління – більше 1000; у сфері поводження з відходами – близько 900);
- Споживачі (фізичні особи - населення України (побутові споживачі), фізичні особи – підприємці, бюджетні організації, інші юридичні особи).

ВИСОКІ ЦІНИ НА ТЕПЛОВУ ЕНЕРГІЮ, ІСНУВАННЯ БАР'ЄРІВ ДЛЯ ДОСТУПУ ДО ТЕПЛОМЕ- РЕЖ НЕЗАЛЕЖНИХ ВИРОБНИКІВ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ

2016. Представники Комітету є учасниками Робочої групи з розробки пропозицій щодо розвитку конкурентного середовища у сфері виробництва теплової енергії в Україні, за результатами роботи якої розроблена та прийнята за основу Концепція із впровадження ринку теплової енергії в Україні.

2017. Заплановано:

Продовження роботи в зазначеній робочій групі передбачає розробку нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток конкуренції на ринку теплової енергії.

ВІДСУТНІСТЬ ТИПОВИХ ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ТА ПРОЗО- РИХ НОРМ ЩОДО КАТЕГОРІЙ СПОЖИВАЧІВ

Наслідком якої може бути:

- встановлення в договорах необґрунтованих вимог до споживачів та уникнення відповідальності і певних зобов'язань надавачами послуг;

- застосування до споживачів (зокрема мешканців приватного сектору), які мали б сплачувати за опалення як за комунальну послугу, тарифів як за купівлю теплової енергії, що призводить до сплати ними за постачання теплової енергії в 2,5 разу більше за місяць, ніж якщо б сплачували за послугу з централізованого опалення. При цьому ці споживачі позбавлені можливості отримувати пільги чи субсидії, адже пільги та/або субсидії надаються тільки за житлово-комунальні послуги.

Комітет у березні 2016 року надав Мінрегіону та НКРЕКП рекомендації про вжиття в межах повноважень заходів щодо врегулювання питань надання послуг з централізованого опалення та постачання теплової енергії з урахуванням різних категорій споживачів: власник квартири в багатоквартирному будинку, власник приватного будинку садибного типу, гуртожиток/мешканець гуртожитку, ЖБК, ОСББ, управитель багатоквартирного будинку, юридична особа тощо.

Наразі у Мінрегіоні створено робочу групу з розробки відповідних договорів.

2017. Заплановано:

Прийняти участь в опрацюванні проектів Типових форм договорів з метою запобігання включення норм, які призводили б до дискримінаційних підходів.

ВІДМОВА ТЕПЛОПОСТАЧАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКЛАДЕННІ ПРЯМИХ ДОГОВОРІВ ЗІ СПОЖИВАЧАМИ НА ПОСЛУГИ З ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ОПАЛЕННЯ

У грудні 2016 року внесено пропозиції Кабінету Міністрів України щодо надання доручення Мінрегіону розробити:

1) проект постанови щодо внесення змін до Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630, який врегулюватиме питання правовідносин між тепlopостачальними організаціями, що надають послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води, балансоутримувачами та споживачами послуг із врахуванням різних категорій споживачів (власник квартири в багатоквартирному будинку, власник приватного будинку садибного типу, гуртожиток/мешканець гуртожитку, ЖБК, ОСББ, управитель багатоквартирного будинку, юридична особа тощо), та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України;

2) форми Типових договорів про надання послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води для різних категорій споживачів та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України;

2017. Заплановано:

Взяти участь в опрацюванні проектів з метою запобігання включення норм, які б призводили до дискримінаційних підходів.

ЗАСТОСУВАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНОЇ ВАРТОСТІ ЗА ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ ОПАЛЕННЯ

У грудні 2016 року внесено пропозиції Кабінету Міністрів України щодо надання доручення Мінрегіону розробити:

1) проект постанови щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 року № 865 «Про особливості нарахування плати за надану послугу з централізованого опалення населенню у разі відсутності у квартирі (будинку садибного типу) та на вводах у багатоквартирний будинок засобів обліку теплової енергії в опалювальний сезон 2016/17 року», згідно з яким передбачити визначення для споживачів, будинки яких не обладнані засобами обліку, при нарахуванні плати за надану послугу з централізованого опалення враховувати середньозважений обсяг споживання теплової енергії за типом будинків та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України;

2) форму Типового договору про надання послуг з опалення місць загального користування та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України;

3) внести зміни до Методики розрахунку кількості теплоти, спожитої на опалення місць загального користування багатоквартирних будинків, визначення плати за їх опалення, затвердженої наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 31.10.2006 № 359, зокрема, визначити:

- поняття «місця загального користування»,
- алгоритм розрахунку вартості опалення місць загального користування із врахуванням категорій споживачів послуг з централізованого опалення місць загального користування.

2017. Заплановано:

Взяти участь в опрацюванні проектів з метою запобігання включення норм, які б призводили до дискримінаційних підходів.

ВІДСУТНІСТЬ ПРАВИЛ ПРИЄДНАННЯ ДО МЕРЕЖ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

Комітетом у 2015 році надані рекомендації НКРЕКП щодо необхідності вдосконалення процедури приєднання, зокрема про необхідність вжиття заходів щодо розроблення та затвердження правил приєднання/підключення до водопровідних та каналізаційних мереж, що врегульовуватимуть, зокрема, питання надання/отримання технічних умов, оплати за приєднання/підключення до мереж водопостачання і водовідведення, враховуючи формування вартості робіт та послуг окремих етапів цих процедур.

У зв'язку із законодавчою колізією НКРЕКП не прийнято відповідного нормативно-правового акта.

2017. Заплановано: продовжити роботу з Мінрегіоном та НКРЕКП щодо необхідності прийняття вищевказаних правил.

ДИСКРИМІНАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ВИКОНАВЦІВ ПОСЛУГ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

У 2017 році заплановано здійснити дослідження на ринках поводження з відходами.

Огляд ринку на кінець року:

У зв'язку з прийняттям у 2015 році Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» протягом 2016 року відбувалася трансформація ринків послуг з управління будинками та послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Цей Закон визначає особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку, регулює правові, організаційні та економічні відносини, пов'язані з реалізацією прав та виконанням обов'язків співвласників багатоквартирного будинку щодо його утримання та управління. Отже, відбувається перехід форми власності багатоквартирних будинків від балансоутримувачів комунальної форми власності (частина яких взагалі не здійснюватиме своєї діяльності) до об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та приватних управителів, які можуть бути і надавачами послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

ПРИКЛАД ПРИЙНЯТОГО РІШЕННЯ:

ВІДПОВІДАЧ: КП «Дрогобичводоканал»

Рішення Львівського обласного територіального відділення від 22.07.2016 № 27 р/к

Дії КП «Дрогобичводоканал» визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції відповідно до п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, у вигляді бездіяльності підприємства (невжиття відповідних заходів щодо проведення розрахунків тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення та надання їх до НКРЕКП для затвердження відповідно до вимог Порядку № 869 (із внесеними змінами постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 №670), що призвело до нарахувань за послуги з централізованого водопостачання та водовідведення з 01.01.2016 по 30.04.2016 в необґрунтованих розмірах та до ущемлення інтересів споживача - ліцензіата ТзОВ «Трускавецький водоканал», який придбаває питну воду з метою її подальшої реалізації споживачам м. Трускавець та здійснює очищення стічних вод, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (ч. 1 ст. 13 названого Закону). Під час розгляду справи КП «Дрогобичводоканал» подано розрахунки тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 670, які затверджені постановою НКРЕКП від 14.04.2016 № 614, завдяки чому нарахування плати ТзОВ «Трускавецький водоканал» за послуги з централізованого водопостачання та водовідведення здійснюється за нижчим тарифом – як для оптового споживача, що у свою чергу захистило інтереси споживачів м. Трускавця.

Штраф — 68 тис. грн.

РИНКИ НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ

Ринки нафти та нафтопродуктів (у тому числі скрапленого вуглеводневого газу) мають значний вплив на всі галузі національної економіки і цінову ситуацію на інших ринках товарів та послуг та, як наслідок, впливають на рівень життя населення, соціально-економічний розвиток та енергетичну безпеку держави.

Нафтова промисловість відіграє важливу роль в економіці країни, оскільки забезпечує більшість галузей народного господарства необхідною сировиною, продуктами нафтопереробки.

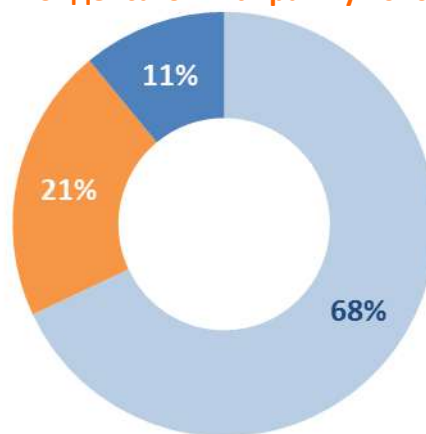
Основними галузями нафтової промисловості є:

Нафтовидобувна галузь— за даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України протягом 2016 року в Україні видобуто 2,24 млн тонн нафти з газовим конденсатом, що на 7,7% менше порівняно з 2015 роком.

Обсяги видобутку нафти і газового конденсату підприємствами НАК «Нафтогаз України» (ПАТ «Укрнафта» та ПАТ «Укргазвидобування») протягом 2016 року зменшилися на 8% порівняно з 2015 роком та становили близько 2 млн тонн. Інші нафтогазовидобувні компанії у 2016 році також скоротили обсяги видобутку нафти і газового конденсату порівняно з 2015 роком на 2,5 відсотка. Протягом січня – вересня 2016 року в Україну було імпортовано близько 500 тис тонн нафти сирової, експорт нафти сирової з України протягом зазначеного періоду не здійснювався. Відтак, обсяг ресурсу нафти сирової протягом 2016 року в Україні не перевищував 3 млн тонн.

Структура видобутку нафти з газовим конденсатом в Україні у 2016 році

■ ПАТ «Укрнафта»
■ ПАТ «Укргазвидобування»
■ Інші

Нафтопереробна галузь— в Україні з 7 наявних нафтопереробних заводів (НПЗ) виробництво нафтопродуктів здійснюється лише на потужностях

Кременчуцького НПЗ (ПАТ «Укртатнафта») та Шебелинського ГПЗ (ПАТ «Укргазвидобування»).

Загальна потужність Шебелинського ГПЗ (ПАТ «Укргазвидобування») дозволяє переробляти до 1 млн тонн сирової нафти на рік. Загальна потужність Кременчуцького НПЗ (ПАТ «Укртатнафта») дозволяє переробляти до 18,6 млн тонн сирової нафти на рік.

За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, на загальних потужностях Шебелинського ГПЗ (ПАТ «Укргазвидобування») протягом 2016 року було перероблено 497,2 тис. тонн нафти з газовим конденсатом. Відтак, загальні потужності Шебелинського ГПЗ (ПАТ «Укргазвидобування») у 2016 році були завантажені на 49,7%.

При цьому наявний в Україні у 2016 році обсяг ресурсу нафти сирової (за вирахуванням обсягу нафти з газовим конденсатом, переробленого на потужностях Шебелинського ГПЗ (ПАТ «Укргазвидобування»), дозволяє завантажити загальні потужності Кременчуцького НПЗ (ПАТ «Укртатнафта») менш ніж на 15 %.

Серед головних причин занепаду нафтопереробного комплексу є:

- застаріла матеріально-технічна база НПЗ;
- висока частка зношених основних фондів;
- відсутність фінансових вкладень у розвиток НПЗ;
- низька інвестиційна привабливість нафтопереробної галузі.

Наведені фактори стали причинами того, що сьогодні внутрішній ринок є недостатньо насиченим нафтопродуктами вітчизняної переробки, що у свою чергу призвело до збільшення частки імпорту нафтопродуктів.

Реконструкція та модернізація вітчизняних НПЗ, збільшення глибини переробки нафти, залучення інвестицій у галузь сприятиме посиленню рівня конкуренції на ринках бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу як моторного пального, зниження оптових та роздрібних цін реалізації нафтопродуктів.

У 2016 році Комітет приділяв основну увагу **ринкам бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу як моторного пального.**

РИНКИ БЕНЗИНУ, ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА ТА СКРАПЛЕНОГО ВУГЛЕВОДНЕВОГО ГАЗУ ЯК МОТОРНОГО ПАЛЬНОГО

Українські ринки бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу (далі — СВГ) переважно складаються з імпорту.

Найбільшими постачальниками нафтопродуктів в Україні є такі країни:

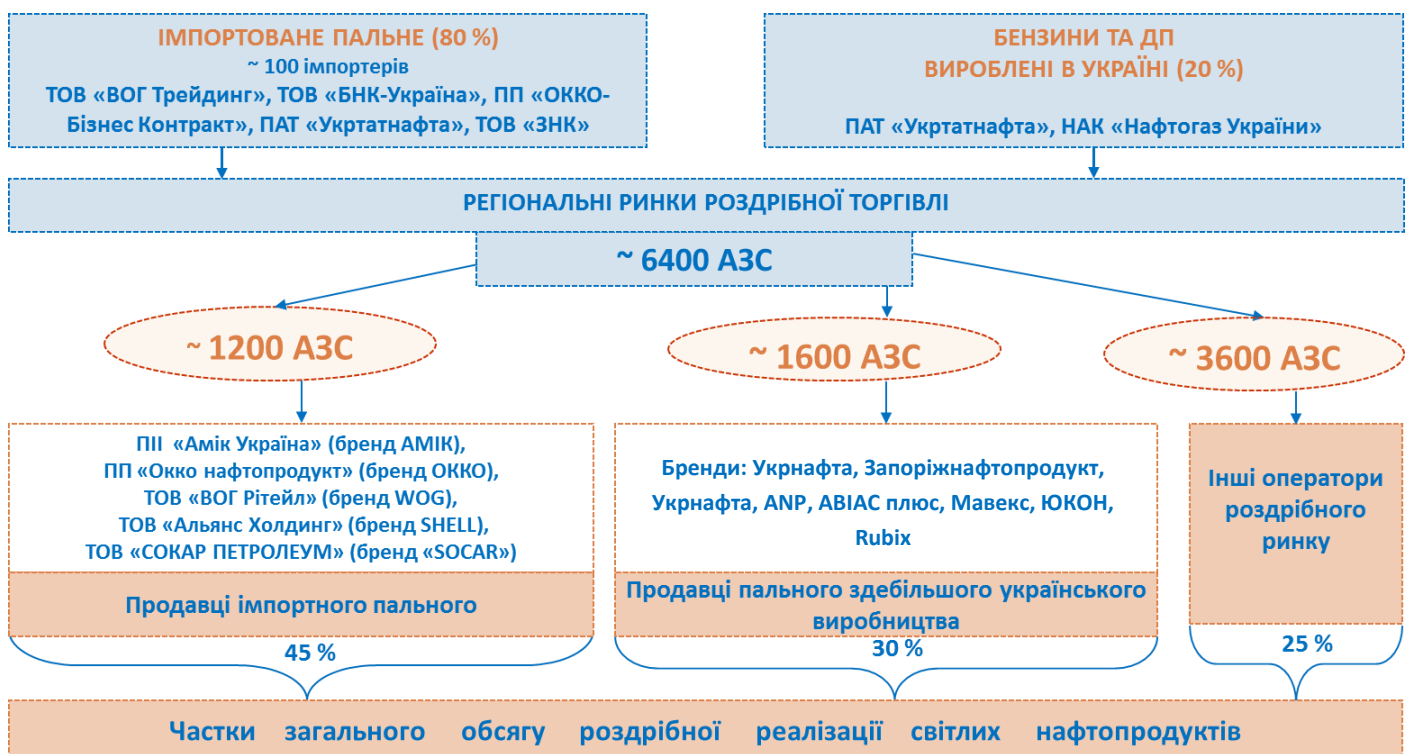
- Білорусь, Литва, Польща (для бензинів моторних);
- Білорусь, Литва, Росія (для дизельного па-

лива);

- Росія, Білорусь (для СВГ).

Зазначене фактично зумовлює залежність ресурсного наповнення та цінової ситуації на українських ринках бензинів моторних, дизельного палива та СВГ від стабільності економічної та політичної ситуації в країні, яка виступає стратегічним постачальником пального.

РИНКИ БЕНЗИНУ ТА ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА:

Найбільшими імпортерами бензинів та дизельного палива є, зокрема, ТОВ «БНК-Україна», ТОВ «ВОГ Трейдінг», ТОВ «АЛЬЯНС ОЙЛ Україна», ТОВ «СОКАР ЕНЕРДЖІ Україна», ПП «ОККО-Бізнес Контракт», ПАТ «Укртатнафта», ТОВ «Західна нафтогазова компанія», ПІІ «АМІК Україна».

Понад 70 відсотків імпортованих нафтопродуктів ввозиться на митну територію України залізничним транспортом.

Порядок приймання та роздрібної торгівлі бензином, дизельним паливом, скрапленим вуглеводневим газом, гасом, маслами, мастилами регулюється Правилами роздрібної торгівлі нафтопродуктами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 року № 1442 (далі – Правила). Дія Правил поширюється на всіх суб'єктів господарювання на території України, які зареєстровані з установленому порядку.

Відповідно до Правил роздрібний продаж нафтопродуктів здійснюється через мережу автозаправних станцій (далі – АЗС), що призначені для відпуску споживачам нафтопродуктів. АЗС поділяються на стаціонарні, пересувні та контейнерні. Відповідно до Правил відомості про роздрібні ціни, марки та види нафтопродуктів (у тому

числі дизельного пального залежно від вмісту масової частки сірки), що продаються на АЗС, повинні бути зазначені на інформаційному табло, яке встановлюється на в'їзді та біля оператора АЗС.

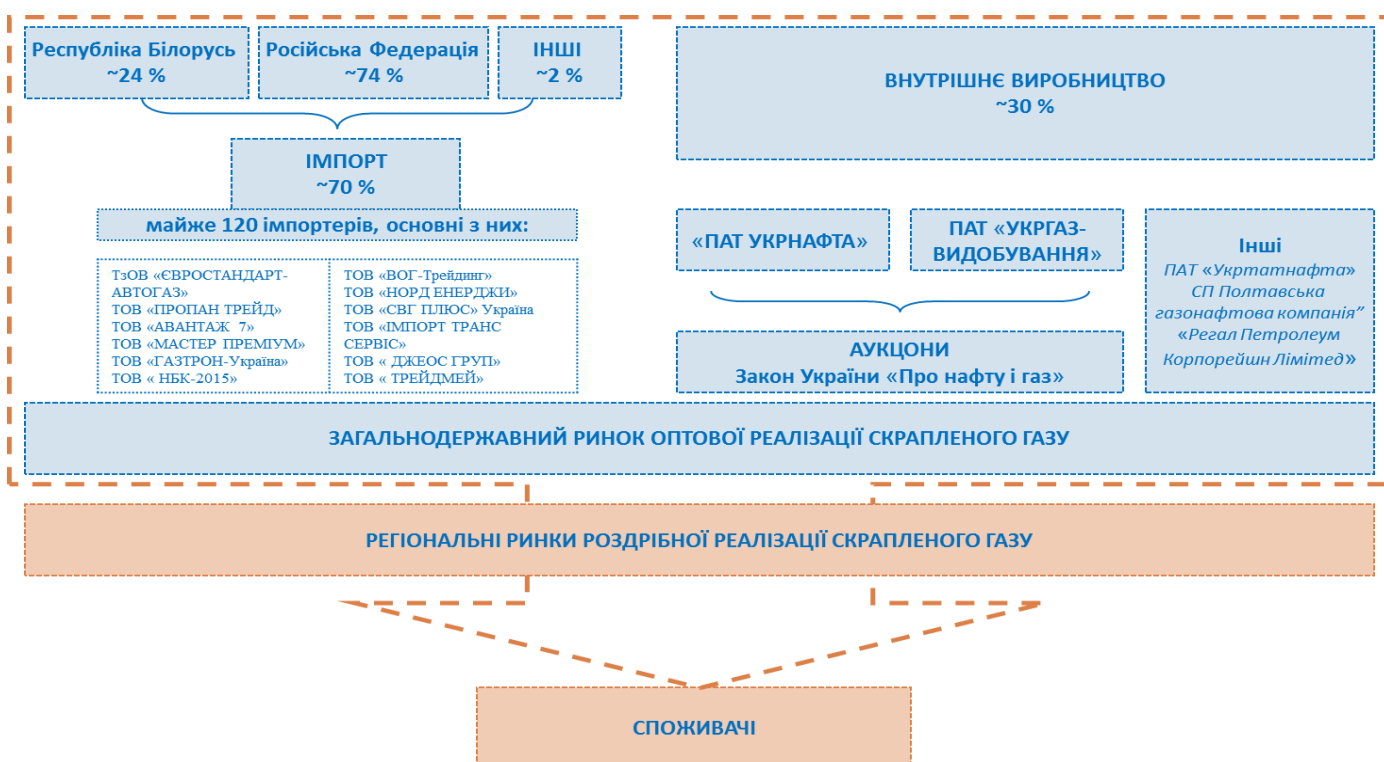
Роздрібна торгівля бензинами, дизельним паливом, СВГ здійснюється за вільними цінами. Оператори ринку визначають ціни самостійно, під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх економічних факторів.

Державне регулювання цін на бензини, дизельне паливо, СВГ не запроваджено.

Згідно з інформацією операторів ринку та експертів, об'єктивними факторами, що впливають на формування роздрібних цін на моторні бензини, дизельне паливо СВГ, є передусім:

- ціни на нафтопродукти на європейських ринках за котируваннями Platts, закупівельні ціни на нафтопродукти;
- податкове навантаження, що діє в Україні;
- курс долара США і євро;
- вартість перевезення нафтопродуктів територією України залізничним транспортом;
- торговельна надбавка (маржа), яка є достатньою для покриття обґрунтованих витрат та отримання прибутку.

РИНКИ СКРАПЛЕНОГО ВУГЛЕВОДНЕВОГО ГАЗУ:

Роздрібні ціни реалізації пального через мережу стаціонарних АЗС характеризуються високою волатильністю, що вимагає від Антимонопольного комітету України швидкої оцінки дій операторів ринку.

Як свідчить практика Комітету, найбільш поширеним видом порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках роздрібною торгівлі нафтопродуктами через мережу стаціонарних АЗС, є вчинення учасниками цих ринків антиконкурентних узгоджених дій у вигляді схожих дій, які полягають у встановленні та підтриманні на інформаційних табло стаціонарних АЗС роздрібних цін на пальне на однаковому рівні без об'єктивно виправданих на те причин.

Враховуючи викладене, органи Комітету здійснюють постійний моніторинг ринків роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами з метою виявлення та припинення в діях суб'єктів господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Роздрібна торгівля бензинами та дизельним паливом в Україні здійснюється через близько 6 400 АЗС.

За даними Державної служби статистики, протягом 2013 – 2015 років майже 50% усієї кількості АЗС (включаючи автомобільні газонаповнювальні компресорні станції) зосереджені у 8 регіонах, а саме: Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях та м. Києві.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

ВІДСУТНІСТЬ ДІЄВОГО КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ НА РОЗДРІБНУ РЕАЛІЗАЦІЮ НАФТОПРОДУКТІВ

Значна кількість операторів ринку роздрібною торгівлі бензинами, дизельним паливом та СВГ ухиляються від сплати акцизного податку на роздрібну реалізацію нафтопродуктами. Внаслідок цього несумлінні гравці на ринку мають можливість встановлювати досить низькі ціни, рівень яких практично відповідає собівартості пального. Отже, учасники ринку, які ухиляються від сплати акцизного податку на роздрібну реалізацію нафтопродуктів, отримують додаткові конкурентні переваги порівняно з учасниками ринку, які при здійсненні своєї господарської діяльності повністю сплачують податки і збори.

Запропоновано:

З метою вжиття заходів для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках Комітет звернувся з пропозиціями до Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України доручити Міністерству фінансів України, Державній фіскальній службі України, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України розробити проект нормативного акта щодо внесення змін до Податкового кодексу України з метою врахувати розмір акцизного податку на роздрібну реалізацію нафтопродуктів у ставках базового акцизу з імпорту та виробництва пального.

Виконано:

20.12.2016. Прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», норми якого скасовують збір акцизу з роздрібною реалізацією нафтопродуктів і зростання базової ставки акцизів.

ІМПОРТОЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ РИНКІВ БЕНЗИНІВ, ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА ТА СВГ

Застаріла матеріально-технічна база вітчизняних НПЗ, висока частка зношених основних фондів, відсутність фінансових вкладень у розвиток НПЗ та низька інвестиційна привабливість нафтопереробної галузі є основними факторами, які зумовлюють недостатню насиченість внутрішнього ринку бензинів дизельним паливом та СВГ нафтопродуктами вітчизняної переробки, що у свою чергу призводить до збільшення частки імпорту нафтопродуктів.

При цьому ресурсне наповнення та цінова ситуація на українських ринках бензинів, дизельного палива та СВГ безпосередньо залежить від стабільності економічної та політичної ситуації в країні, яка виступає стратегічним постачальником пального. Реконструкція та модернізація вітчизняних НПЗ, збільшення глибини переробки нафти, залучення інвестицій у галузь сприятиме посиленню рівня конкуренції на ринках бензинів, дизельного палива, зниженню оптових та роздрібних цін реалізації нафтопродуктів.

Запропоновано:

З метою вжиття заходів для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках Комітет звернувся з пропозиціями до Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України доручити Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Державній фіскальній службі України:

- Вжити заходів для диверсифікації поставок нафтопродуктів в Україну.
- Вжити заходів для збільшення обсягів імпорту сирої нафти.
- Створити умови для відновлення вітчизняної нафтопереробної галузі та модернізації вітчизняних НПЗ.

Очікуваний результат:

Покриття вітчизняними НПЗ потреб українського ринку нафтопродуктів внаслідок збільшення обсягів виробництва бензинів, дизельного палива та СВГ в Україні. Зниження оптових та роздрібних цін реалізації нафтопродуктів. Перехід до експорту нафтопродуктів.

НАЯВНІСТЬ ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ НЕВИЗНАЧЕНОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА СУМНІВНОЇ ЯКОСТІ

Внаслідок зростання цін на бензини та дизельне паливо протягом 2016 року спостерігалось поступове зростання попиту на СВГ як моторного пального. Зазначене у свою чергу спричинило зростання кількості автогазозаправних пунктів, які встановлюються без відповідних дозволів, а саме: документів на право користування земельною ділянкою, сертифікатів Державної архітектурно-будівельної інспекції України про відповідність об'єкту будівельним нормам, договорів з органами місцевого самоврядування щодо сплати пайового внеску в розвиток інфраструктури, а також здійснюють реалізацію СВГ без видачі розрахунково-касових документів та сумнівної якості.

Вимоги до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, що виробляються, вводяться в обіг та реалізуються на території України, встановлено Технічним регламентом щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 927 (далі – Технічний регламент).

Зазначеним Технічним регламентом визначаються вимоги щодо якості палив, зокрема для автомобільних бензинів та дизельного палива, вимоги щодо оцінки відповідності.

Планом заходів із застосування Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив передбачено розроблення та затвердження Порядку визначення випробувальних лабораторій та розроблення та впровадження системи моніторингу якості палива в Україні. Наразі такий Порядок відсутній.

Відсутність дієвого контролю за відповідністю бензинів та дизельного палива, що реалізується на АЗС, вимогам Технічного регламенту може призводити до ущемлення інтересів споживачів та необґрунтованих переваг у конкуренції для операторів ринку, які реалізують пальне сумнівної якості.

Запропоновано:

З метою вжиття заходів для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках, Комітет звернувся з пропозиціями до Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державній фіскальній службі, Міністерству внутрішніх справ:

- Вжити заходів щодо посилення контролю у сфері виробництва, зберігання, продажу та збуту нафтопродуктів з метою запобігання поширенню продуктів невідомого походження, запровадити регулярні перевірки якості пального.
- Вжити заходів щодо забезпечення виконання Плану заходів із застосування Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив.
- Вжити заходів щодо посилення контролю за законністю встановлення газових модулів.
- Вжити заходів забезпечення контролю з боку державних органів за обсягами та якісними характеристиками імпортованого пального та пального, виробленого в Україні.

Очікуваний результат:

Усунення підґрунтя для недобросовісної конкуренції між учасниками ринку, недопущення введення в оману споживачів щодо товару, який вони придбають, та, як наслідок, покращення конкурентного середовища на ринках роздрібної реалізації нафтопродуктів.

ОБМЕЖЕНИЙ ДОСТУП ДО РЕСУРСУ

Відповідно до ст. 4¹ Закону України «Про нафту і газ» ПАТ «Укрнафта», ПАТ «Укргазвидобування» зобов'язані здійснювати реалізацію нафти, нафтопродуктів, а також скрапленого газу виключно на біржових аукціонах.

Механізм організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу на внутрішньому ринку, в тому числі спеціалізованих аукціонів з продажу скрапленого газу для потреб населення, визначений Порядком організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 570 (далі – Порядок проведення аукціонів).

Відповідно до пункту 5 Порядку проведення аукціонів, для організації та прове-

дення аукціону утворюється аукціонний комітет з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу (далі – аукціонний комітет), який здійснює загальне керівництво та контроль за дотриманням умов проведення аукціонів.

До складу аукціонного комітету включаються по три представники Мінекономрозвитку і Міненерговугілля та чотири представники Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України». Персональний склад аукціонного комітету затверджується спільним наказом Мінекономрозвитку та Міненерговугілля.

Аукціонний комітет установлює форму заявки на участь в аукціоні, затверджує регламент організації та проведення аукціону, затверджує графік проведення аукціонів, розглядає та схвалює або відхиляє заявки на участь в аукціоні та подані заявки на проведення аукціону, затверджує стартову ціну кожного лота, приймає рішення про проведення аукціону, визначає день і час його проведення з урахуванням поданих заявок на проведення аукціону і графіка проведення аукціонів, реєструє надані продавцями заявки на проведення аукціону, затверджує секретаря на кожний вид аукціону, затверджує аукціонні свідоцтва.

Рішення аукціонного комітету приймається шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого на засіданні комітету.

Рішення аукціонного комітету оформляється протоколом, який підписують усі члени комітету, присутні на засіданні. Рішення комітету є обов'язковим для виконання всіма учасниками аукціону, а також біржею, на якій проводиться аукціон.

При цьому, за інформацією Міненерговугілля, аукціонний комітет не має статусу юридичної особи і Міненерговугілля не підпорядкований, а за інформацією Мінекономрозвитку, Порядком проведення аукціонів не передбачено здійснення контролю за діяльністю аукціонного комітету, а також не встановлено порядку оскарження його рішень.

Наявна на сьогодні нормативна неврегульованість зазначених питань може призводити до негативних наслідків для конкуренції на ринках скрапленого газу та створювати передумови для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Розвиток біржової торгівлі нафтопродуктами в Україні сприятиме:

- запровадженню прозорих механізмів формування цін на нафтопродукти;
- забезпеченню можливості рівного доступу до ресурсу пального вітчизняного виробництва.

Як наслідок, цінові котирування на українських біржах можуть стати індикатором кон'юнктури роздрібних ринків нафтопродуктів.

Запропоновано:

З метою вжиття заходів для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках, Комітет звернувся з пропозиціями до Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України:

- Внести зміни до Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу (постанова КМУ від 16.10.2014 № 570).
- Встановити зобов'язання щодо реалізації на біржі певної частки вітчизняних та імпортованих нафтопродуктів (можливо до 15 %).

У грудні 2016 року Комітетом було розглянуто та надано зауваження до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабі-

нету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 570», розробленого Міністерством енергетики та вугільної промисловості України, спрямовані на недопущення обмеження конкуренції на ринках нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, в тому числі для потреб населення.

Очікуваний результат:

Покращення стану конкуренції на ринках нафти та нафтопродуктів. Запровадження прозорих механізмів формування цін на нафту та нафтопродукти.

ВІДСУТНІСТЬ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ НАФТОПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

З метою сприяння ціновій стабільності на ринку необхідно розробити прозорий та недискримінаційний порядок формування (наповнення) та використання резерву нафтопродуктів України.

Запропоновано:

З метою вжиття заходів для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках, Комітет звернувся з пропозиціями до Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України розробити прозорий та недискримінаційний порядок формування (наповнення) та використання резерву нафтопродуктів України.

Очікуваний результат:

Усунення підґрунтя для створення дефіциту пального. Стабілізація цінової ситуації на ринку.

ІСНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РИНКУ

При здійсненні роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами через мережу стаціонарних АЗС учасники ринку застосовують програми лояльності та організують різноманітні акції, у разі участі в яких споживачі мають можливість придбати світлі нафтопродукти за цінами, нижчими від роздрібних цін, зазначених на інформаційних табло. При цьому остаточна роздрібна ціна бензину та дизельного палива (з урахуванням знижок) не є загальнодоступною, відкритою та прогнозованою для споживачів унаслідок застосування учасниками ринку складних та непрозорих програм лояльності.

З урахуванням зазначеного, ринки роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами характеризуються наявністю значної інформаційної асиметрії, що негативно впливає на здатність споживача оцінити конкурентні переваги учасників ринку за ціновим критерієм та прийняти обґрунтоване рішення у виборі того чи іншого продавця та марки нафтопродуктів, що реалізуються на АЗС.

27 жовтня 2016 року Комітетом погоджені **Правила професійної етики у конкуренції щодо чесності та прозорості роздрібного ринку пального в Україні**, які були розроблені операторами ринку та підписані ТОВ «ВОГ Рітейл», ТОВ «Альянс Холдинг», ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ», ТОВ «Параллель-М ЛТД», ПІІ «АМІК Україна» (до 08.05.2015 ПІІ «ЛУКОЙЛ-Україна»).

Відповідно до зазначених Правил компанії, що їх підписали:

- розробляють, пропонують та впроваджують з метою приваблення та утримання споживачів зрозумілі, відкриті та чесні програми лояльності та маркетингові програми;

- забезпечують механізм інформування споживачів щодо фактичних роздрібних цін реалізації палива та факторів, які впливають на них, а також повних, точних, правдивих відомостей щодо позначення автомобільних бензинів;

- забезпечують механізм контролю з метою належного виконання вимог Правил. Запровадження зазначених Правил сприятиме прозорості та відкритості ринку роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами, спонукатиме учасників ринку до недопущення вчинення ними порушень конкурентного законодавства в майбутньому.

Посилення співпраці Комітету з учасниками ринку в частині розробки єдиної бази/ платформи щодо виконання Правил, із зазначенням показників, форм для їх заповнення та відображення.

Заплановано:

У 2017 році заплановано впровадження та забезпечення системного моніторингу ринків нафти та нафтопродуктів, взаємодія з учасниками ринку щодо розробки платформи для здійснення контролю за виконанням Правил професійної етики у конкуренції щодо чесності та прозорості роздрібного ринку пального в Україні.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

21.01.2016 — нарада в АМКУ з основними учасниками ринку роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами та органами влади з обговорення проблемних питань ціноутворення на ринках бензинів і дизельного палива.

12.05.2016 — участь в інформаційному форумі, що організовувався Thomson Reuters і Platts McGraw Hill financial, присвяченому ринкам нафтопродуктів.

16.05.2016 — участь у круглому столі, організованому Американською Торговельною Палатою в Україні, на тему «Основні аспекти та актуальні питання антимонопольних вимог до роздрібного ринку нафтопродуктів».

26.09.2016 — участь у XI щорічній конференції UKRAINIAN PETROLEUM MARKET.

30.11.2016— участь в Legal Energy Forum.

ПРИКЛАД РІШЕННЯ КОМІТЕТУ
НА РИНКАХ БЕНЗИНІВ
ТА ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА
ЯК МОТОРНОГО
ПАЛЬНОГО

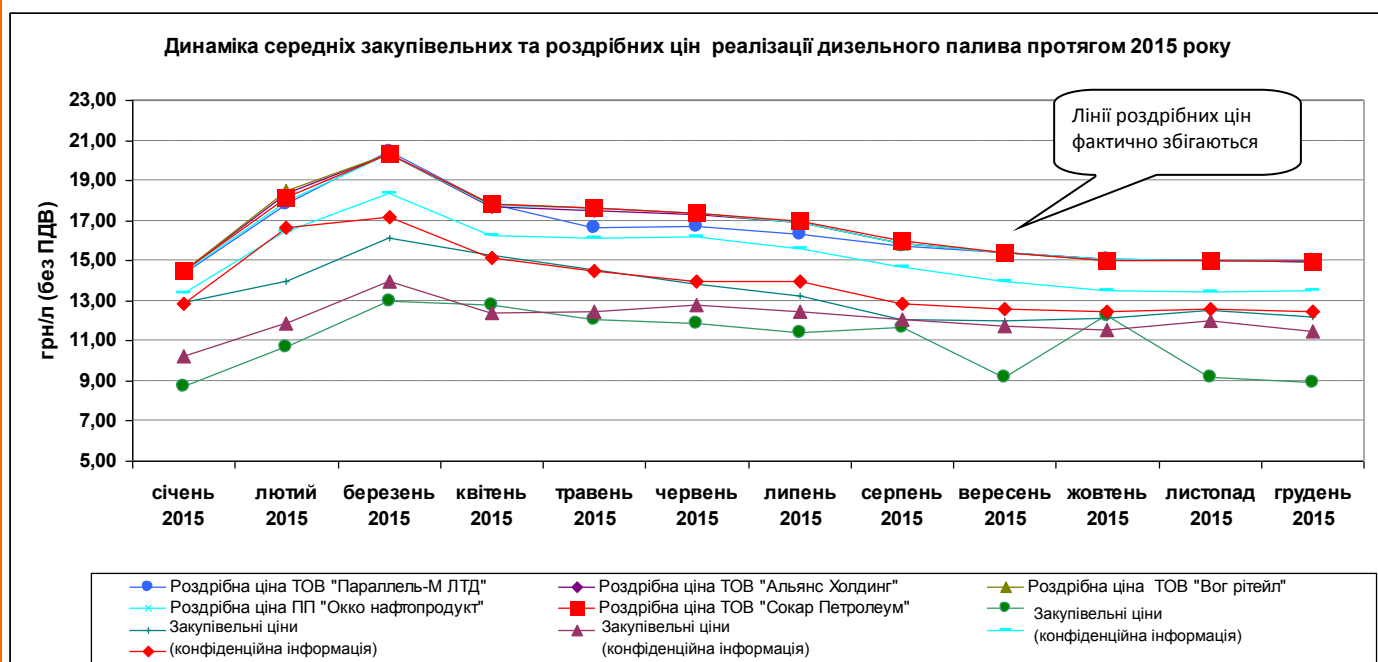
Відповідачі:

ТОВ «Золотий екватор», ТОВ «ВОГ Рітейл», ПП «Окко нафтопродукт», ТОВ «Альянс Холдинг», ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ», ТОВ «Паралель-М ЛТД», ПІІ «АМІК Україна» (до 08.05.2015 – ПІІ «ЛУКОЙЛ-Україна»).

Рішення АМКУ у справі № 480-р від 28 жовтня 2016 року

Протягом січня 2013 року – січня 2016 року (включно) ТОВ «Золотий екватор», ТОВ – «ВОГ Рітейл», ПП «Окко нафтопродукт», ТОВ «Альянс Холдинг», ПІІ «АМІК Україна» (до 08.05.2015 – ПІІ «ЛУКОЙЛ-Україна»), ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ» і ТОВ «Паралель-М ЛТД» одночасно або майже одночасно (з інтервалом у декілька днів) змінювали (підвищували або зменшували) роздрібні ціни реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива шляхом зазначення цін на однаковому рівні на інформаційних табло АЗС.

Проведений Комітетом аналіз ситуації на ринку засвідчив відсутність об'єктивних причин для таких дій.

Зокрема, значення коефіцієнтів кореляції, розрахованих для рядів зазначених роздрібних цін на бензини марки А-95 та дизельне паливо, що встановлювали суб'єкти господарювання на інформаційних табло, свідчать про взаємозалежність цінних траєкторій суб'єктів господарювання і є ознакою їх повної схожості.

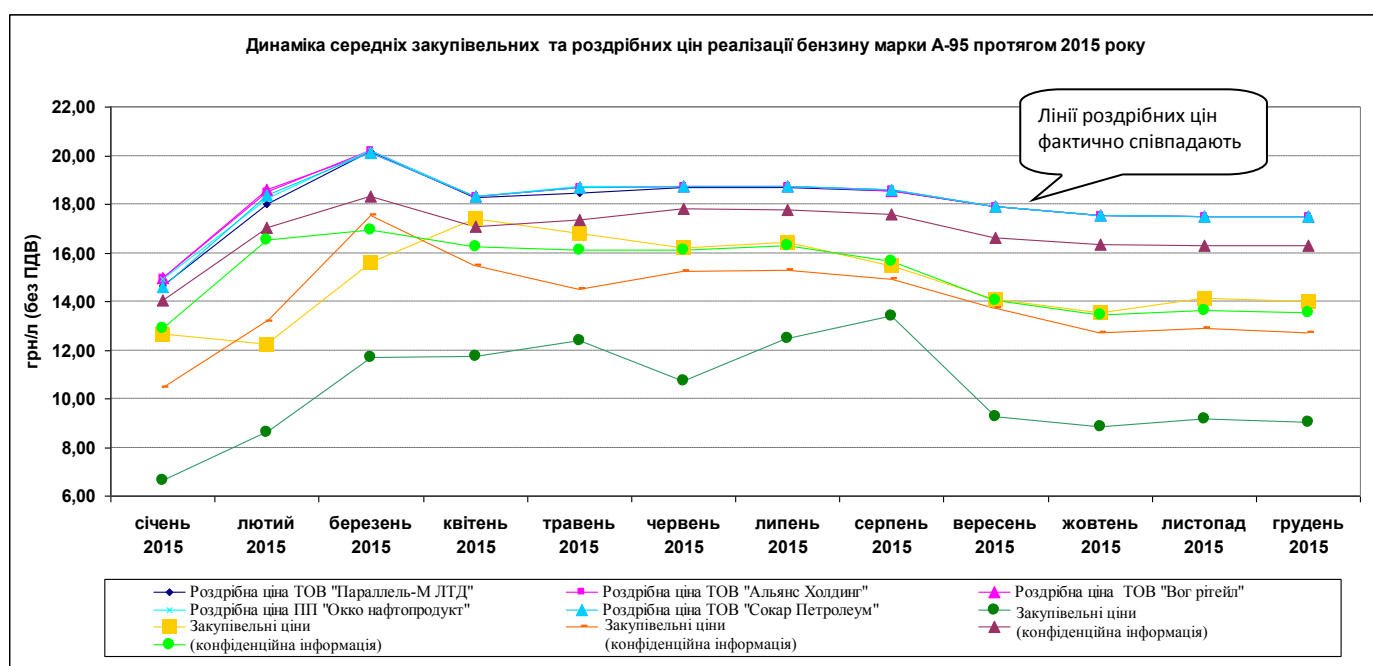
При цьому від 20 до 80 % загального обсягу нафтопродуктів реалізовувалося суб'єктами господарювання за цінами, нижчими від цін, зазначених на інформаційних табло, відповідно до наявних програм лояльності, акцій тощо. У той же час, остаточна роздрібна ціна бензину марки А-95 та дизельного палива (з урахуванням знижок) не є загальнодоступною, відкритою та прогнозованою для споживачів.

При здійсненні роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами через мережу стаціонарних АЗС Відповідачі застосовували програми лояльності та організовували різноманітні акції, у разі участі в яких споживачі мали можливість придбати світлі нафтопродукти, у тому числі бензин марки А-95 та дизельне паливо, за цінами, нижчими від роздрібних цін, зазначених на інформаційних табло. Умови та правила участі споживачів у програмах лояльності та акціях вводяться в дію розпорядчими документами (наказами тощо). Необхідною умовою участі в програмах лояльності та акціях є наявність у споживачів спеціальних карток.

У разі, якщо споживач акцептував публічну оферту на інформаційному табло АЗС та став клієнтом компанії, у подальшому йому надається знижка на світлі нафтопродукти, що і становить остаточну роздрібну ціну пального для споживача. Надання Відповідачами знижок до роздрібних цін, зазначених на інформаційних табло, обумовлювалося необхідністю придбання споживачами пального певного об'єму або на певну суму.

Роздрібні ціни реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива зі знижками, за програмами лояльності та акціями у Відповідачів є різними.

Рішення щодо здійснення заправки автотранспортного засобу на АЗС того чи іншого учасника ринку приймає споживач зазвичай під час руху автотранспортного засобу до заїзду на АЗС виходячи з розміру роздрібних цін на паливо, зазначених на інформаційних табло, та наявності у споживача інформації щодо можливості придбання пального зі знижкою.

Разом з тим остаточною роздрібною ціною бензину марки А-95 та дизельного палива (з урахуванням знижок) не є загальнодоступною, відкритою та прогнозованою для споживачів унаслідок застосування Відповідачами складних та непрозорих програм лояльності. Зазначене вимагає проведення споживачем математичних розрахунків можливої остаточної роздрібною ціною бензину марки А-95 та дизельного палива, яку він може отримати в кожного з Відповідачів з метою оцінки власної економічної вигоди.

З урахуванням зазначеного, ринки роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами характеризуються наявністю значної інформаційної асиметрії, що негативно впливає на здатність споживача оцінити конкурентні переваги учасників ринку за ціновим критерієм та прийняти обґрунтоване рішення про вибір того чи іншого продавця та марки нафтопродуктів, яка реалізується на АЗС.

Отже, Відповідачі встановлюючи та підтримуючи на інформаційних табло на АЗС подібні між собою роздрібні ціни реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива, реалізуючи при цьому частину пального за цінами, які є нижчими від цін, зазначених на інформаційних табло, фактично уникають відкритої цінової конкуренції між собою.

Вчинення Відповідачами схожих дій, зокрема щодо встановлення та підтримання на інформаційних табло стаціонарних АЗС подібних між собою роздрібних цін реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива без об'єктивних причин для вчинення таких дій, призвело до спотворення цінової конкуренції між ними, спонукання інших учасників ринків до встановлення своїх роздрібних цін на необґрунтованому рівні що обумовлює обмеження конкуренції на ринку в цілому. Такі дії призводять до обмеження можливості вибору споживачами того чи іншого учасника ринку за ціновим критерієм та, як наслідок, до ущемлення їхніх інтересів.

Рішення АМКУ у справі № 480-р від 28 жовтня 2016 року дії ТОВ «Золотий екватор», ТОВ «ВОГ Рітейл», ПП «Окко нафтопродукт», ТОВ «Альянс Холдинг», ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ», ТОВ «Параллель-М ЛТД», ПІІ «АМІК Україна» (до 08.05.2015 - ПІІ «ЛУКОЙЛ- Україна»), які полягали у:

- встановленні і підтриманні на інформаційних табло стаціонарних АЗС подібних між собою роздрібних цін на бензин марки А-95 та дизельне паливо та
- встановленні умов реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива, за яких доступ споживача до інформації про розмір остаточної роздрібною цін є обмеженим унаслідок застосування складних та непрозорих програм лояльності, умов проведення акцій та надання знижок,
- визнанні порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій на ринках роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами, які призвели до обмеження цінової конкуренції.

Комітет своїм рішенням зобов'язав суб'єктів господарювання припинити порушення, зокрема, шляхом впровадження:

- зрозумілих, відкритих та прозорих критеріїв надання споживачам знижок до роздрібних цін на світлі нафтопродукти, зазначені на інформаційних табло;
- механізму інформування споживачів щодо фактичних роздрібних цін кожної з марок бензинів і дизельного пального, що реалізуються на стаціонарних АЗС, у тому числі з урахуванням програм лояльності, проведених акцій та наданих знижок.

Загальний штраф—204,3 млн грн

ПАНАЮТІДІ СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА

Державний уповноважений Антимопольного комітету України

«Ринки фармацевтики є одними з найбільш важливих ринків в Україні та пріоритетних у роботі Комітету.

У 2016 році ми здійснили детальний аналіз фармацевтичних ринків, який було викладено у відповідному Звіті, та внесли пропозиції щодо вдосконалення на рівні нормативно-правового регулювання. Ми вносили рекомендації Міністерству охорони здоров'я, розглядали численні звернення, виносили рішення у справах та розглядали важливі концентрації на ринках фармацевтики.

Але головне, що ми маємо зробити, - спільними зусиллями створити прозорі правила гри, передбачувані та дієві, і що важливо—незмінні, для можливості існування вільних, конкурентних ринків фармацевтики»

Основними нормативно-правові актами, що регулюють діяльність ринку, є Закон України «Про лікарські засоби», постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 929 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)».

Всі процеси, пов'язані зі вступом лікарського засобу на певний товарний ринок, реалізацією та формуванням ціни на лікарський засіб, знаходяться під впливом певних дій, як органів влади і органів адміністративно-господарського управління та контролю, до повноважень яких належить регулювання та контроль у фармацев-

тичній сфері (далі – Регулятори), так і поведінки безпосередньо самих учасників товарних ринків.

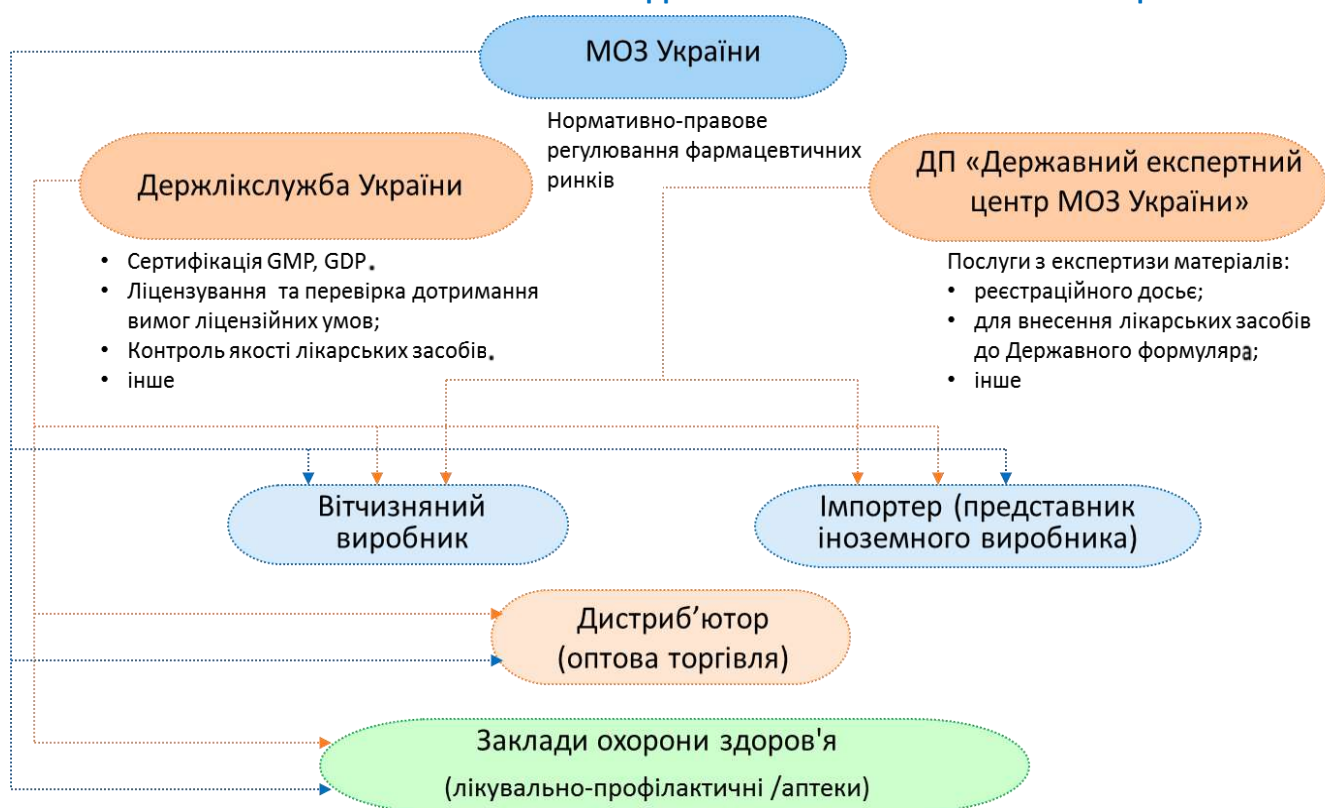
Загальними проблемами функціонування фармацевтичних ринків є :

- відсутність загального єдиного підходу до регулювання ринків;
- відсутність гармонізованих та пов'язаних між собою нормативно-правових актів;
- непослідовність актів регулятора (Міністерства охорони здоров'я);
- початкова стадія запровадження окремих програм реімбурсації та референтного ціноутворення (має ряд суттєвих зауважень);
- недостатній розвиток страхової медицини тощо.

РИНКИ ФАРМАЦЕВТИКИ

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГУЛЯТОРІВ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ РИНКІВ

Існуюча система функціонування ринків лікарських засобів дозволяє всім гілкам просування товару перекидати на кінцевого споживача, який купує ліки в аптеці, всі свої фінансові ризики від впливу об'єктивних і суб'єктивних факторів.

Під час проведених Комітетом досліджень не виявлено фактів, які б свідчили про ефективну саморегуляцію фармацевтичних ринків.

На думку Комітету, з урахуванням наявного на теперішній час стану конкуренції на відповідних товарних ринках, особливостей тривалих договірних стосунків між суб'єктами цих ринків під час постачання товарів, саме запровадження професіоналами фармацевтичних ринків процесів саморегуляції, мало б сприяти створенню умов для конкурентного середовища на відповідних товарних ринках.

Виробництво/імпорт лікарських засобів—основними учасниками є вітчизняні виробники лікарських засобів, іноземні виробники лікарських засобів (їх представництва), імпортери (більше 100 учасників ринку).

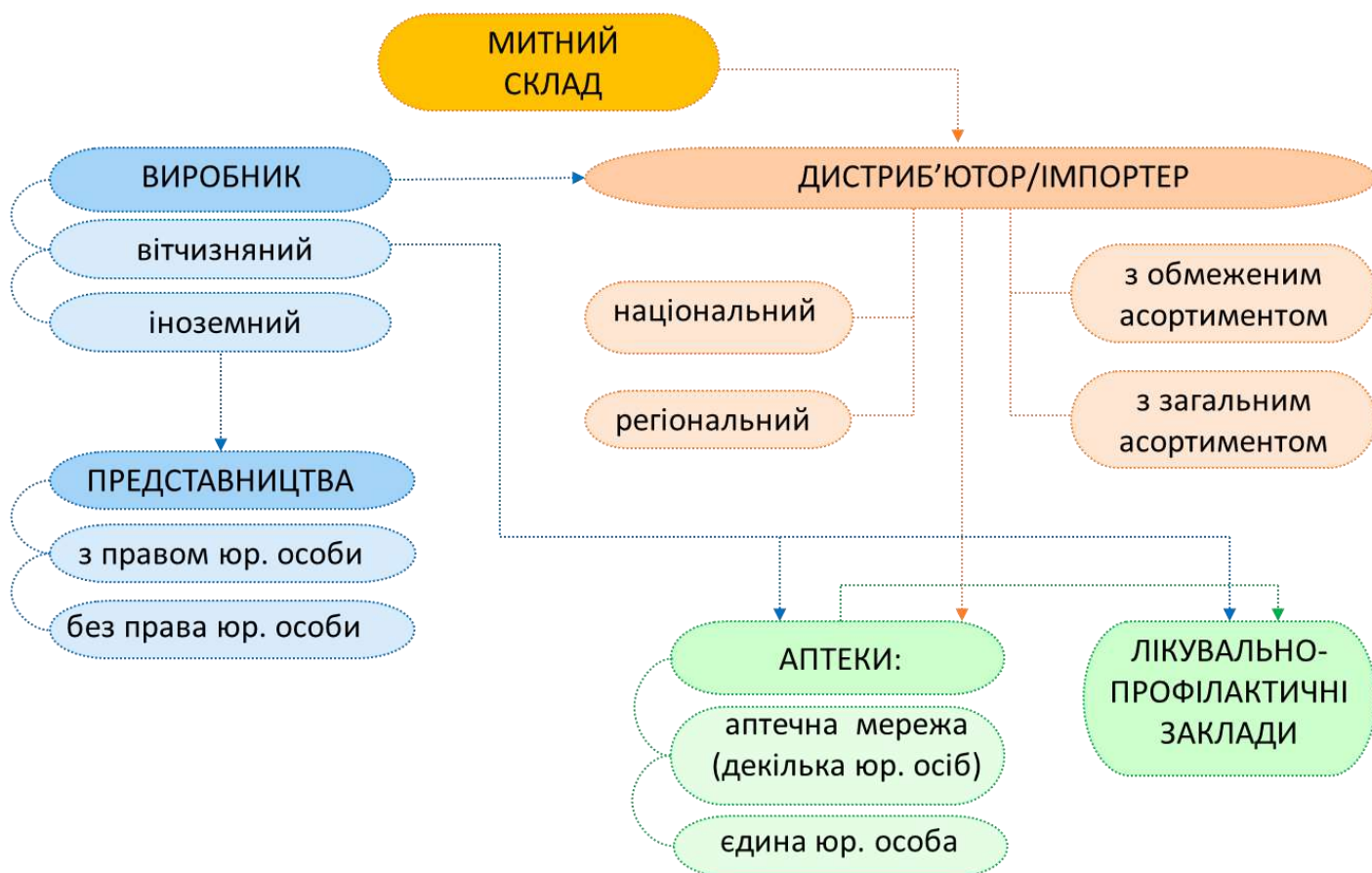

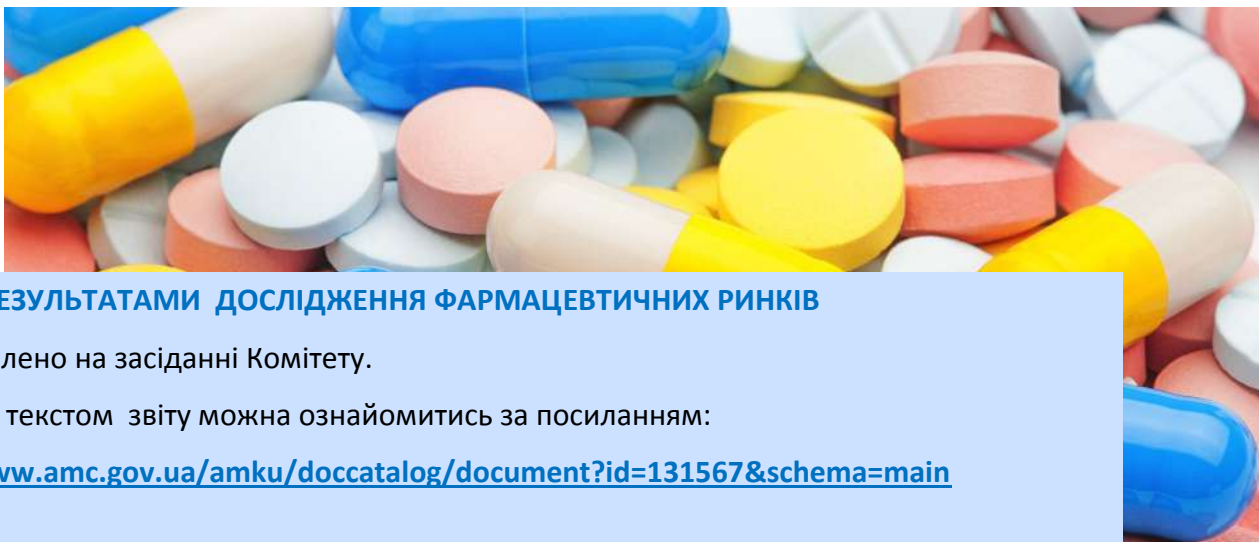
Дистрибуція/ оптова торгівля лікарськими засобами—загальнодержавний ринок надання послуг з постачання оптових партій лікарських засобів та виробів медичного призначення у широкоасортиментному наборі. На цьому ринку наявні структурні ознаки колективної монополії трьох учасників ринку, сукупна частка яких перевищує 50 %.

Роздрібна торгівля лікарськими засобами—регіональні ринки послуг з організації роздрібною торгівлі лікарськими засобами зазнають постійного зростання – згідно інформації Держлікслужби України, кількість ліцензіатів з роздрібною торгівлі лікарськими засобами постійно збільшується. Станом на 01.01.2016 р. таку діяльність здійснювали 7083 ліцензіати через 22912 структурні підрозділи. Незважаючи на велику кількість учасників ринку, регіональні ринки послуг з організації роздрібною торгівлі лікарськими засобами в більшості випадків мають структурні ознаки індивідуальної чи колективної монополії. Тренд щодо посилення позицій аптечних мереж зберігається.

СХЕМА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ РИНКІВ

було схвалено на засіданні Комітету.

З повним текстом звіту можна ознайомитись за посиланням:

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=131567&schema=main>

Бар'єрами вступу на дані ринки є адміністративні (ліцензований вид діяльності), значні матеріально-технічні вимоги для виробників, економічні (необхідність суттєвих обігових коштів власних чи кредитних).

Окрім вищезазначених ринків, в звітному році діяльність АМКУ була спрямована на :

Ринок обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу та перитонеального діалізу. Організація та забезпечення медичної допомоги хворим нефрологічного профілю в Україні здійснюється за рахунок коштів державного бюджету. Станом на початок 2016 року для надання допомоги хворим нефрологічного профілю в лікарнях України використовується обладнання та витратні матеріали п'яти іноземних виробників, що постачається сімома постачальниками. Специфіка умов постачання обладнання для гемодіалізу профільним лікарням впливає на специфіку формування потреб у витратних матеріалах для гемодіалізу. Станом на початок року реальна цінова конкуренція між постачальниками витратних матеріалів відсутня, про що свідчать численні скарги щодо закупівель витратних матеріалів для діалізу.

Ринок лікарських засобів з діючою речовиною рисперидон при здійсненні державних закупівель за державною цільовою програмою «Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на розлади психіки та із спектром аутизму» у 2015 р. Учасниками ринку є виробники (вітчизняні та іноземні) зареєстрованих в Україні лікарських засобів із діючою речовиною «рисперидон» у відповідній лікарській формі.

Ринок лікарського засобу з діючою речовиною доцетаксел при здійсненні державних закупівель за Загальнодержавною програмою боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року. Учасниками ринку є виробники (вітчизняні та іноземні) зареєстрованих в Україні лікарських засобів із діючою речовиною «доцетаксел» у відповідній лікарській формі.

Регіональний ринок роздрібної торгівлі лікарськими засобами в територіальних межах м. Києва в частині відпуску лікарських засобів (у т.ч. препаратів інсуліну та засобів їх введення) за рецептами лікарів. Єдиним учасником ринку внаслідок антиконкурентних дій органів місцевої влади та самоврядування було КП «Фармація» (м. Київ).

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ФАРМАЦЕВТИКИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКИХ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ ВИМОГ ДО СКЛАДСЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ ЛІЦЕНЗІАТІВ, ВСТАНОВЛЕНИХ ЛІЦЕНЗІЙНИМИ УМОВАМИ

2015-2016. Необхідність забезпечення високих матеріально-технічних вимог, встановлених Ліцензійними умовами, призвела до концентрації ринкової влади в руках найбільших операторів ринку, які повністю встановлюють правила гри на ринку та перешкоджають розвитку конкуренції.

Комітетом було направлено відповідні пропозиції до Прем'єр-міністра України щодо необхідності внесення змін до Ліцензійних умов в частині перегляду умов до складських приміщень ліцензіатів.

Під час опрацювання тексту проекту відповідних Ліцензійних умов, Комітет надав зауваження щодо доцільності з метою розвитку конкуренції на ринку оптової торгівлі лікарськими засобами **передбачення певного перехідного періоду для можливості отримання усіма ліцензіатами з оптової торгівлі сертифікатів належної дистриб'юторської практики (GDP)**, що надасть їм змогу надавати іншим суб'єктам господарювання послуги із зберігання лікарських засобів і супутніх товарів. Зазначені зауваження розробником було враховано.

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

2015-2016. З метою недопущення завищення цін шляхом застосування учасниками фармацевтичних ринків для здійснення дооцінки лікарських засобів **Порядку проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей**, затвердженого Міністерством економіки України та Міністерства фінансів України від 31.05.1993 № 37-20/248/07-104 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.06.1993 за № 69, було запропоновано надати Міністерству економічного розвитку і торгівлі України та Міністерству фінансів України доручення визнати зазначений наказ таким, що втратив чинність. (Постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 17.05.2002 № 669 «Про визнання такими, що втратили чинність деяких постанов Кабінету Міністрів України і Національного банку України» постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 19 квітня 1993 року № 279 «Про нормативи запасів товарно-матеріальних цінностей державних підприємств і організацій та джерела їх покриття» на виконання якої було затверджено Порядок проведення дооцінки, визнана такою, що втратила чинність.)

МОЖЛИВІСТЬ ОБМЕЖЕННЯ ВИБОРУ СПОЖИВАЧА НА РИНКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ

2015- 2016. Тенденції розвитку аптечного сегмента в Україні щодо консолідації ринку шляхом посилення ролі мережевої торгівлі лікарськими засобами, за певних обставин може призвести до ситуації, коли сильні гравці, які вже мають ознаки монопольного (домінуючого) становища на регіональних ринках, будуть поступово погли-

нати слабших конкурентів, у тому числі й шляхом приєднання їх до існуючих аптечних мереж, тим самим посилюючи свою частку на ринку.

Маючи здатність впливати на ринкову пропозицію лікарських засобів, аптечні мережі **можуть обмежувати вибір споживача тими лікарськими засобами, дохідність від реалізації яких найбільша.**

За результатами проведеного дослідження органами Комітету надано більше 100 рекомендацій учасникам ринку та розпочато розгляд 27 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

ВІДСУТНІСТЬ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ РИНКУ ПОСЛУГ З ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ

2016. Розпочато співпрацю з Громадською спілкою «Професійна аптечна асоціація України» щодо **опрацювання правил професійної етики**, передбачених проектом Кодексу етичної діяльності аптечних закладів. На сайті Комітету проведено опитування ліцензіатів з роздрібною торгівлю лікарськими засобами щодо перспектив впровадження Кодексу етичної діяльності аптечних закладів.

НЕДОСКОНАЛІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩОДО ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ВИТРАТНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ГЕМОДІАЛІЗУ

Обладнання для проведення процедур гемодіалізу та перитоніального діалізу найчастіше не закуповується за державні кошти або кошти місцевих бюджетів, а отримується закладами охорони здоров'я від виробників цього обладнання шляхом надання благодійної або гуманітарної допомоги, за договорами безоплатного користування, договорами оренди, тощо. Фактично, процедура закупівлі за кошти державного або місцевих бюджетів проводиться тільки відносно витратних матеріалів, необхідних для використання наявного в лікарні обладнання з метою проведення процедур гемодіалізу.

Недосконалість нормативно-правової бази, а саме, відсутність нормативних документів, зокрема:

- стосовно формування закладами охорони здоров'я пропозицій на закупівлю витратних матеріалів (в комплекті або окремими позиціями), які відповідають певному виду обладнання та забезпечуватимуть ефективне та безпечне лікування хворих, з урахуванням економічно обґрунтованих підходів щодо витрачання бюджетних коштів;
- стосовно можливості або неможливості застосування на обладнанні одного виробника витратних матеріалів іншого виробника, безпечності такого застосування.
- відносно доведених гарантій щодо безпечності та якості лікування методом гемодіалізу при використанні обладнання та витратних матеріалів різних виробників.

2016. У зв'язку із соціальною важливістю питання забезпечення хворих на хронічну ниркову недостатність життєво необхідними послугами та матеріалами, за ініціативи Комітету створена Робоча група з **вирішення проблем, що виникли на ринках обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу та перитонеального діалізу, закупівля яких проводиться за кошти державного та/або місцевих бюджетів.**

Комітетом надіслано ініціативні листи до Президента України та Прем'єр-міністра України щодо можливих шляхів вирішення проблемних питань на риках гемодіалізу/перитонеального діалізу у перехідний період до законодавчого запровадження медичної послуги, з конкретними пропозиціями, зокрема, надати доручення:

Міністерству охорони здоров'я України:

- розробити нормативно-правові акти щодо визначення поняття, що насамперед є процедурою гемодіалізу - «медична послуга», «медична допомога», «медичне обслуговування» та їх взаємозв'язок під час проведення відповідних медичних процедур;
- щодо визначення переліків медичних послуг/медичної допомоги/медичного обслуговування, необхідних для проведення процедур гемодіалізу/перитоніального діалізу та відповідно переліків стандартних операційних процедур в рамках відповідних переліків;
- Методичні рекомендації щодо особливостей формування предмета закупівель (витратні матеріали, комплекти, медичні послуги) для уніфікації та стандартизації проведення процедур закупівлі для гемодіалізу/перитоніального діалізу всіма учасниками ринку.

Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству економічного розвитку і торгівлі розробити нормативно-правові акти, щодо запровадження:

- Єдиного діалізного простору в Україні (фінансування лікування пацієнта незалежно від місця його проживання та місця проведення процедури гемодіалізу), забезпечивши рівність всіх суб'єктів господарювання (незалежно від форми власності, організаційно-правової форми) при наданні медичних послуг з проведення процедур гемодіалізу/перитонеального діалізу;
- Референтного ціноутворення на медичні послуги для процедур гемодіалізу/перитоніального діалізу та передбачати відкриті реєстри референтних цін на послугу;
- Віднесення витрат на лікування гемодіалізом/перитонеальним діалізом до «захищених» статей бюджету у разі введення медичної послуги;
- Методики розрахунку вартості медичних послуг з проведення процедур гемодіалізом/перитоніального діалізу.

Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, в межах повноважень, розробити та затвердити Особливий Порядок закупівлі витратних матеріалів для гемодіалізу та перитоніального діалізу.

За результатами розгляду ініціативного листа Комітету, Кабінетом Міністрів України надано доручення: Міністерству охорони здоров'я, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству фінансів України, разом із Антимонопольним комітетом України, створити спільну Робочу групу з вирішення питання забезпечення хворих нефрологічного профілю витратними матеріалами для гемодіалізу та перитонеального діалізу. В 2017 році планується фіналізація дослідження цих ринків та внесення нових пропозицій.

НЕСВОЄЧАСНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ МОЗ ОПТОВО-ВІДПУСКНИХ ЦІН НА ПРЕПАРАТИ

2016. Комітетом виявлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органів влади (передбаченого ч. 1 ст. 15 ЗУ «Про захист економічної конкуренції») шляхом **бездіяльності МОЗ України в**

частині дотримання встановлених законодавством строків декларування оптово-відпускних цін на лікарські засоби ТОВ «ТЕВА УКРАЇНА» під торговою назвою РИС-СЕТ® (діюча речовина риспередон), що призвела до обмеження конкуренції на ринках лікарських засобів з діючою речовиною риспередон при здійсненні державних закупівель 2015 року за державною цільовою програмою «Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на розлади психіки та поведінки із спектру аутизму».

Під час дослідження було встановлено, що порушення МОЗ України термінів декларування змін оптово-відпускних цін на лікарські засоби відбувалось не тільки стосовно заяви ТОВ «ТЕВА УКРАЇНА», а й стосовно заяв інших власників реєстраційних посвідчень на лікарські засоби та уповноважених ними осіб. Тобто, такі порушення з боку МОЗ України мали системний характер.

Комітетом, керуючись п. 14 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про Антимонопольний комітет України» та статтю 46 ЗУ «Про захист економічної конкуренції», було надано МОЗ України обов'язкові для розгляду рекомендації від 16.03.2016 № 7-рк ужити заходів при прийнятті рішень про декларування оптово-відпускних цін на лікарські засоби щодо недопущення вчинення дій (бездіяльності), які можуть призводити до обмеження конкуренції на ринках лікарських засобів, зокрема, під час здійснення державних закупівель. МОЗ України письмово поінформувало Комітет у встановлений термін про врахування рекомендацій у подальшій діяльності.

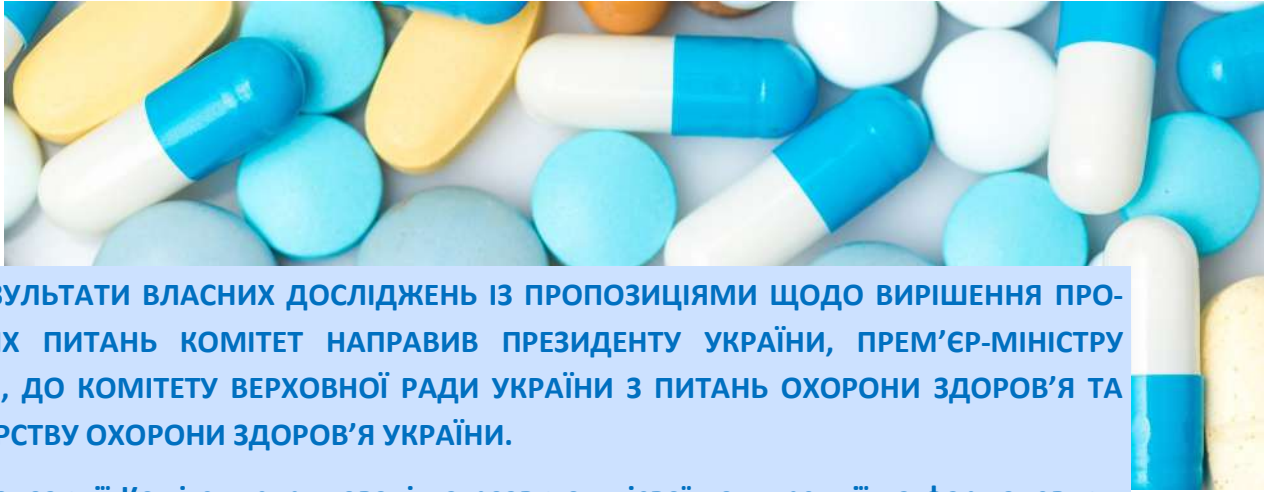

ОБМЕЖЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ ШЛЯХОМ ВСТАНОВЛЕННЯ КОНКРЕТНИХ ДОЗУВАНЬ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

2016. Комітетом виявлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органів влади (передбаченого частиною першою статті 15 ЗУ «Про захист економічної конкуренції») шляхом вчинення МОЗ України дій, що призвели до **обмеження конкуренції на ринку** лікарського засобу з діючою речовиною доцетаксел та **створення адміністративних бар'єрів вступу на відповідний товарний ринок інших лікарських засобів з цією ж діючою речовиною** в дозуваннях – 20 мг, 120 мг, 160 мг, унаслідок включення МОЗ України до Номенклатури лікарських засобів, передбачених для закупівлі у 2015 році для лікування онкологічних хворих дорослого віку за **Загальнодержавною програмою боротьби з онкологічними захворюваннями** на період до 2016 року (затверджена наказом МОЗ України від 10 липня 2015 року № 424) лікарського засобу з діючою речовиною доцетаксел лише в дозуваннях 80 мг та 140 мг.

Комітетом, керуючись п. 14 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про Антимонопольний комітет України» та ст. 46 ЗУ «Про захист економічної конкуренції», було надано МОЗ України обов'язкові для розгляду рекомендації від 29.04.2016 № 8-рк під час організації виконання Міністерством охорони здоров'я України Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями, а саме: затвердження Номенклатури лікарських засобів, передбачених для закупівлі для лікування онкологічних хворих дорослого віку за Загальнодержавною програмою боротьби з онкологічними захворюваннями на майбутні (наступні) періоди, вживання заходів щодо недопущення обмеження конкуренції на ринках лікарських засобів, зокрема лікарських засобів з діючою речовиною доцетаксел. Станом на 31.12.16 рекомендації виконано.

РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ПРОПОЗИЦІЯМИ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ КОМІТЕТ НАПРАВИВ ПРЕЗИДЕНТУ УКРАЇНИ, ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРУ УКРАЇНИ, ДО КОМІТЕТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА МІНІСТЕРСТВУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ.

Пропозиції Комітету спрямовані на розвиток дієвої конкуренції на фармацевтичних ринках, підвищення доступності лікарських засобів для населення, гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими нормами, зняття бар'єрів доступу на товарні ринки.

ПРОПОЗИЦІЇ:

- запровадження референтного ціноутворення на найнеобхідніші лікарські засоби (перелік визначається Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства охорони здоров'я України) з метою підвищення їх доступності, та поступового переходу до референтного ціноутворення на всі лікарські засоби, що реалізуються на території України, із відкритими реєстрами цін на них;
- запровадження положень про електронні реєстри пацієнтів за видами захворювань, які лікуються за кошти державного (місцевих) бюджетів;
- поступового переходу від існуючої системи державного регулювання вартості найнеобхідніших лікарських засобів (шляхом встановлення граничного рівня оптово-відпускної та роздрібно-ї надбавки) до впровадження системи реімбурсації;
- зміни моделі надання медичної допомоги через запровадження загальнообов'язкового соціального медичного страхування;
- введення терміну «медична послуга» в нормативно-правову базу у сферах охорони здоров'я та фармацевтики з метою можливості впровадження медичного страхування;
- встановлення прозорих відносини у сфері промоції та маркетингу лікарських засобів із врахуванням європейського досвіду;
- внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібно-ї торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) щодо перегляду окремих вимог до складських приміщень ліцензіатів.

З метою встановлення прозорих правил ведення бізнесу та розвитку конкуренції на відповідних товарних ринках Комітетом внесено пропозиції до учасників фармацевтичних ринків щодо вжиття заходів, спрямованих на запровадження ефективних механізмів саморегуляції товарних ринків із введенням загальних для всіх учасників правил професійної етики.

ПРИКЛАДИ КОНЦЕНТРАЦІЙ:

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

компанія «Teva Pharmaceutical Industries Ltd.» (м. Петах-Тиква, Ізраїль),
компанія «Takeda Pharmaceutical Company Limited» (м. Осака, Японія),
компанія «Teva Pharma Japan Inc.» (м. Нагоя, Японія)

Зміст заявленої концентрації

Метою заявленої трансакції (три концентрації) є організація компаніями «Teva Pharmaceutical Industries Ltd.» і «Takeda Pharmaceutical Company Limited» Господарського підприємства (на підставі Договору про господарське підприємство між зазначеними компаніями) на ринках фармацевтичних препаратів тривалої реєстрації та фармацевтичних препаратів-генериків, які обмежуються територією Японії.

Ринок

Зазначені концентрації відбуваються лише на товарних ринках Японії, а саме, на ринках лікарських засобів: блокаторів бета-адренорецепторів (АТСЗ код С07А); препаратів заліза (АТСЗ код В03А); антитромботичних препаратів (АТСЗ код В01А); антиадренергічних засобів з периферійним механізмом дії (АТСЗ код С02С).

Підстави для висновку

За інформацією заявників: зазначені концентрації відбуваються лише на відповідних товарних ринках Японії, господарське підприємство не буде здійснювати реалізацію будь-яких препаратів в Україні та не буде здійснювати господарську діяльність на будь-якому іншому українському ринку; препарати, які будуть вироблятися та реалізовуватися господарським підприємством в Японії, не є однаковими за своєю формою/допоміжними речовинами/процесом виробництва із препаратами, що наразі реалізуються Групою Teva в Україні (лише активна речовина може бути однаковою). Це пояснюється тим, що технологія виготовлення кожного препарату змінюється залежно від місцевих вимог та норм кожної окремої країни;

після здійснення концентрації компанії «Teva Pharmaceutical Industries Ltd.» і «Takeda Pharmaceutical Company Limited» залишаться конкурентами на вищевказаних ринках, а також на будь-якому іншому українському ринку.

Частки на більшості відповідних товарних ринках України компаній «Teva Pharmaceutical Industries Ltd.» та «Takeda Pharmaceutical Company Limited», за підсумками 2015 року не перевищують 15 відсотків.

Висновок

Заявлені дії (три концентрації) не призводять до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ПРИКЛАДИ ПРИЙНЯТИХ РІШЕНЬ:

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Серв'є Україна»,
 ТОВ СП «Оптіма-Фарм, ЛТД»,
 ТОВ «БадМ»,
 ПрАТ «Альба-Україна»,
 ТОВ «Людмила-Фарм»

Рішення АМКУ № 448-р від 29.09.2016

ТОВ «Серв'є Україна» і ТОВ СП «Оптіма-Фарм, ЛТД», ТОВ «БадМ», ПрАТ «Альба-Україна», ТОВ «А'СТА» і ТОВ «Людмила-Фарм», уклали угоди, умовами яких для дистриб'юторів встановлені:

- обмеження щодо територіального продажу;
- передумови обмеження паралельного імпорту;
- зобов'язання щодо звітування про обсяги, напрямки реалізації лікарських засобів, споживачів та контрагентів дистриб'юторів, залишки продукції на складах;
- непрозорі механізми надання знижок та інші переваги для окремих дистриб'юторів,

які призвели до необґрунтованого підвищення вартості лікарських засобів групи компаній Servier, реалізованих через процедури державних закупівель у 2011-2012 роках, а також до обмеження доступу на ринок інших суб'єктів господарювання внаслідок розподілу ринків за колом покупців.

Такі дії визнано порушеннями, передбаченими п. 2 ч. 2 ст. 6 та п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення контролю над ринками лікарських засобів групи компаній Servier, які реалізуються на території України; та порушеннями, передбаченими п. 3 ч. 2 ст. 6 та п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються розподілу ринків за колом покупців у сфері державних закупівель.

Загальний штраф—3 567 тис. грн

В результаті ТОВ «Серв'є Україна» змінило підхід до ціноутворення, відмовившись від надання післяпродажних знижок, надаючи знижки відразу в інвойсі. Також ТОВ «Серв'є Україна» прибрало необґрунтовані обмеження діяльності дистриб'юторів. Більшість відповідачів оскаржили рішення до суду. ТОВ «Людмила-Фарм» сплатило штраф.

ВІДПОВІДАЧІ:

«Алкон Фармасьютікалз ЛТД»,

ПрАТ «Альба Україна»,

ТОВ «БадМ»,

ТОВ «ВЕНТА.ЛТД» ,

Рішення АМКУ № 415-р від 08.09.2016

Компанія «Алкон Фармасьютікалз ЛТД» (м. Фрібург, Швейцарія) і ПрАТ «Альба Україна», ТОВ «БадМ», ТОВ «ВЕНТА.ЛТД» і ТОВ СП «Оптіма-Фарм, ЛТД» у своїх угодах щодо імпорту лікарських засобів виробництва групи «Алкон» (переважно вузькоспеціалізованих та оригінальних) в Україну запровадили непрозорий механізм ціноутворення шляхом надання знижок ретроспективним способом. Зазначене дозволило дистриб'юторам завищувати ціни на лікарські засоби виробництва групи «Алкон» під час реалізації через процедури державних закупівель, незважаючи на наявні в Україні державне регулювання торговельних надбавок. Таке завищення цін реалізації лікарських засобів через процедури державних закупівель в окремих дистриб'юторів сягало іноді 58,8% порівняно з цінами реалізації таких лікарських засобів в аптечний сегмент.

Такі дії визнано порушенням, передбаченим п. 1 ч. 2 ст. 6 та п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на лікарські засоби виробництва групи «Алкон» та реалізуються на території України.

Загальний штраф—1 650 тис. грн

У результаті Компанія змінила підхід до ціноутворення шляхом заміни основної непрозорої знижки у розмірі 10% на реальне зниження ціни на 10%. Інші знижки надаються відразу в інвойсі. Також більшість відповідачів сплатили штрафи на загальну суму понад 1 млн грн.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

2016. Постійна участь у засіданнях Комітетів Верховної Ради з питань охорони здоров'я, соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення.

2016. Співпраця в робочих групах при МОЗ України з питань фармацевтики.

2016. Створення робочих груп на базі АМКУ з вирішення проблемних питань.

14.09.16—участь у VIII Національному з'їзді фармацевтів України.

01.12.16—участь в аптечному саміті України—2016.

РИНКИ ТРАНСПОРТУ

Транспортна система України являє собою сукупність усіх видів транспорту, об'єднаних між собою транспортними мережами і вузлами, в яких відбувається обмін вантажів.

Транспортна система України регулюється [Національною транспортною стратегією України](#). Мета НТС України полягає у створенні концептуальних засад для реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення сталого та ефективного функціонування транспортного сектору, передумов соціально-економічного розвитку країни, підвищення конкурентоспроможнос-

ті національної економіки та добробуту громадян.

Транспортний сектор є основою для прискорення розвитку національної економіки шляхом перетворення України на міжнародний транспортний центр між Європою та Азією шляхом створення безпечної, надійної, дієвої, ефективною, мультимодальною транспортною системою, що ґрунтується на ринкових принципах і відповідає потребам промисловості та громадян України.

У СКЛАДІ ТРАНСПОРТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ ДІЄ:

Автомобільний транспорт - перевезення вантажів і пасажирів на короткі і середні відстані. Кожен окремо взятий маршрут та кожне окремо взяте місто (при перевезенні пасажирів міським пасажирським транспортом) є ринком. Загалом в Україні наявні близько 10 000 автобусних маршрутів загального користування.

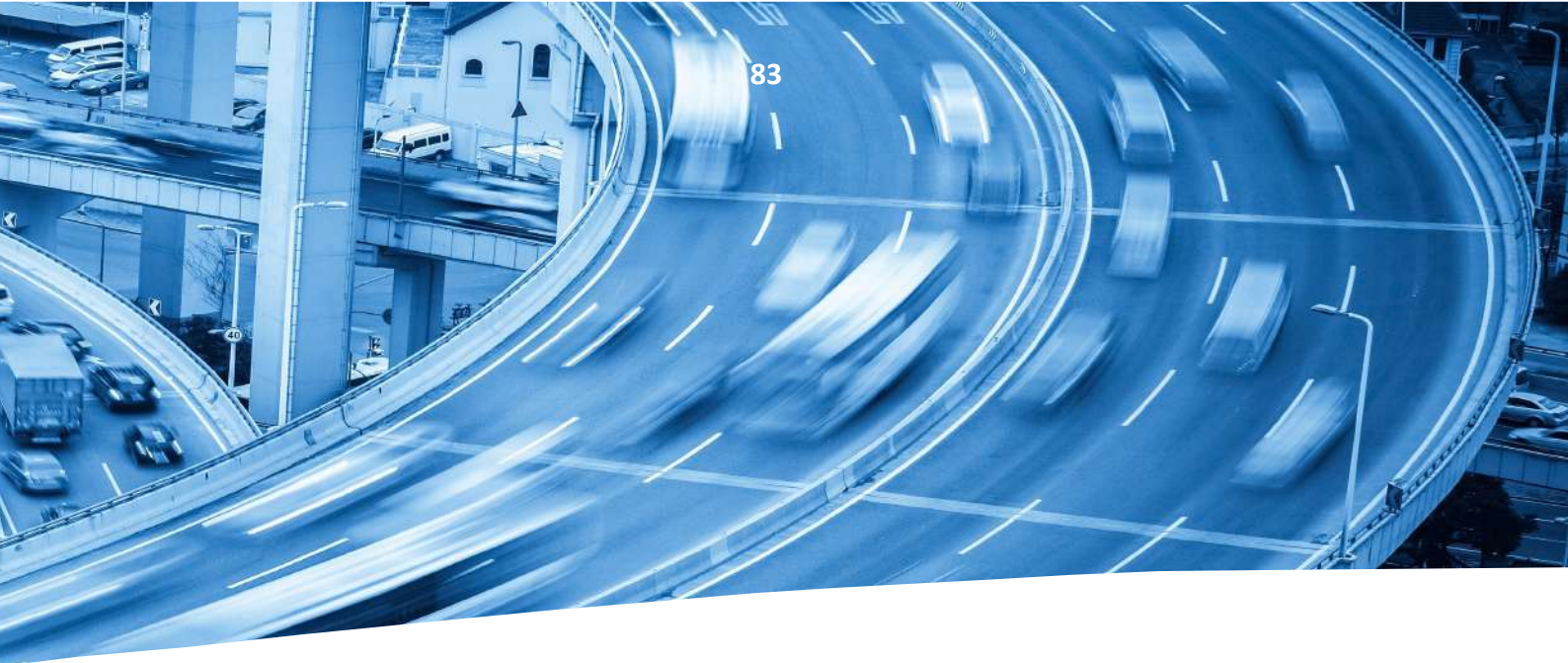

Залізничний транспорт - перше місце за вантажообігом і пасажирообігом в Україні. Послуги надаються як в сегментах ринку, що знаходяться в стані природної монополії (користування залізничними коліями, диспетчерськими службами, вокзалами та іншими елементами інфраструктури), так і в сегментах, де на сьогодні розвивається конкуренція (користування залізничними вагонами тощо), та/або які є потенційно конкурентними (перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом).

Авіаційний транспорт - у 2016 році обсяг перевезень пасажирів становив менше 1%, виконує важливі функції зв'язку нашої країни з іншими державами світу, перевезення пасажирів, а також пошти і вантажів, які швидко псуються. Сегментами ринку, що знаходяться в стані природних монополій, є спеціалізовані послуги, які надають аеропорти, та управління повітряним рухом. При цьому суміжні до природної монополії ринки є конкурентними (зокрема, ринки послуг з наземного обслуговування в аеропортах). За відсутності адміністративних та економічних бар'єрів є також ринки перевезення пасажирів.

ВОВК АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ

Заступник Голови Антимонопольного комітету
України

- державний уповноважений.

Трубопровідний транспорт - важлива роль у переміщенні нафти і нафтопродуктів, природного газу тощо. На території України діє ряд міжнародних продуктопроводів, серед яких — аміакопровод Тольятті (Росія) — Горлівка — Одеса.

Водний транспорт - поділяється на річковий (внутрішній) та морський (міжнародний). Окремі сегменти ринку знаходяться у стані природної монополії (спеціалізовані послуги портів, зокрема, забезпечення безпеки мореплавства).

Річковий транспорт - використовує як шляхи сполучення природні русла річок і канали, характерні низька собівартість і можливість здійснювати значні обсяги перевезень вантажів і пасажирів, недоліки: залежність від природних умов (сезонність) і штучних перешкод (гідроелектростанції та необхідність проходження шлюзування), невелика швидкість руху.

Морський транспорт - важлива роль в експортно-імпортних та каботажних перевезеннях, основні вантажі в морських перевезеннях: нафта і нафтопродукти, залізна руда, будівельні матеріали, сільськогосподарська продукція (зернові). Особливості: міжнародний характер (переважна частка флоту більшості країн світу здійснює закордонні перевезення), зв'язок з виробничою діяльністю інших галузей, порівняно невелика вартість морських перевезень вантажів.

Геостратегічне положення між країнами Європи, Азії та Близького Сходу дозволяє Україні бути вигідним транзитним мостом для перевезень товарів та пасажирів. Але щоб скористатися цим ресурсом потрібно мати добре розвинений транспортний комплекс, високий рівень розвитку транспортної мережі, високу якість транспортних послуг, регулярність перевезень, швидкість збереження товару та провадити відповідну державну політику.

За оцінками експертів, коефіцієнт транзитності України є одним з найвищих у світі

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ТРАНСПОРТУ ТА ДІЯ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

Необхідність модернізації чинної Транспортної стратегії України зі сприятливими умовами для економічної конкуренції, відсутності монополії, яка б відповідала вимогам сьогодення, та відповідних стратегій розвитку окремих галузей транспорту.

Також потребують розробки або приведення у відповідність до потреб сучасності нормативно-правові акти, які регулюють діяльність у сфері транспорту, зокрема, закони України про залізничний та автомобільний транспорт та відповідні підзаконні акти, законодавство у сфері річкового транспорту тощо.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ ТА СУМІЖНИХ РИНКІВ У ТРАНСПОРТНІЙ СИСТЕМІ

Послуги з користування об'єктами інфраструктури, що забезпечують рух залізничного транспорту загального користування, а також управління повітряним рухом, спеціалізовані послуги транспортних терміналів, портів, аеропортів, перевезення пасажирів і вантажів залізничним, повітряним, річковим та морським транспортом, визначені Законом України «Про природні монополії», потребують удосконалення в правовій системі для забезпечення умов економічної конкуренції.

Більшість проблемних питань, які виникають на ринках транспорту, напряму пов'язані із неналежним, «відомчим» регулюванням цих ринків. Так, на сьогодні виконання як функцій управління, так і регулювання здійснює Міністерство інфраструктури України. Як наслідок, відомство може бути не зацікавлене у виникненні реальної конкуренції для підвідомчих підприємств, оскільки це може вплинути на їх дохідність та зусилля, спрямовані на пошук оптимальних управлінських рішень, зниження собівартості, упорядкування видатків тощо.

Фактично, підвищення дохідності «відомчих» підприємств зводиться лише до постійного підвищення тарифів на їх послуги, без покращення, зокрема, якості цих послуг, інноваційного розвитку таких підприємств.

Разом з тим таке регулювання є не тільки неефективним з точки зору розвитку та підвищення конкурентоспроможності України, але й провокує негативні наслідки для інших сфер економіки держави.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СТАВОК ПОРТОВИХ ЗБОРІВ У МОРСЬКИХ ПОРТАХ

24.06.2014 Комітетом надано Мінінфраструктури рекомендації № 14-рк вжити заходів щодо розроблення порядку (методики) формування ставок портових зборів у морських портах, зокрема порядку надання знижок до зазначених ставок портових зборів.

На виконання рекомендацій Мінінфраструктури неодноразово надсилало до Комітету проект порядку (методики) формування ставок портових зборів у морських портах, до якого надавались відповідні зауваження.

Листом від **04.10.2016** Мінінфраструктури повідомило, що наразі розробляється порядок (методика) формування ставок портових зборів із залученням міжнародних експертів.

ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ

Здійснюється розслідування у справах щодо ПАТ «Укрзалізниця» за:

- Зловживання монопольним становищем шляхом встановлення вартості додаткових послуг, що надаються під час перевезення вантажів залізничним транспортом, на необґрунтованому рівні.
- Зловживання монопольним становищем шляхом здійснення закупівель електричної енергії, що використовується для тяги поїздів, на необґрунтованому рівні.

ОЗНАКИ ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ ПРИЙМАННЯ, ЗАХОЛОДЖУВАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ВІДВАНТАЖЕННЯ НА МОРСЬКІ СУДНА АМІАКУ

Розглядається справа за ознаками вчинення публічним акціонерним товариством «Одеський припортовий завод» порушення у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Протягом 2014 та 2015 років ПАТ «ОПЗ» підвищувало ціни на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.

Надано рекомендації ПАТ «ОПЗ» від **13.10.2015** № 16-рк. Здійснюється розслідування у справі № 136-26/50-145.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

03.2016 проведено відкриту нараду з органами влади та суб'єктами авіаційної діяльності стосовно врегулювання проблемних питань під час розроблення порядку доступу на ринки наземного обслуговування в аеропортах.

РИНКИ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

РИНОК ПАСАЖИРСЬКИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

Ринки перевезення пасажирів авіаційним транспортом у внутрішньому сполученні є потенційно конкурентними. При цьому існують бар'єри щодо надання послуг з перевезення пасажирів за будь-яким маршрутом у межах України.

Серед адміністративних бар'єрів у питанні надання послуг з перевезення пасажирів авіаційним транспортом у межах України основним є отримання ліцензії на здійснення цієї діяльності.

Наприкінці 2016 року в Україні 42 суб'єкти господарювання мали ліцензії на надання послуг з перевезення пасажирів авіаційним транспортом.*

Враховуючи досить невеликі відстані між населеними пунктами в межах України, послуги перевезення пасажирів авіаційним транспортом є взаємозамінними з послугами перевезення пасажирів наземним транспортом (залізничні й автобусні перевезення). Конкурентною перевагою авіатранспорту є незначні витрати часу на здійснення подорожі, недоліком, зокрема, — вартість послуги.

Проте доступ до ринків перевезень пасажирів у міжнародному сполученні адміністративно обмежений. Такі обмеження впливають з положень міжурядових угод про повітряне сполучення з кожною конкретною країною.

Ринки міжнародних перевезень пасажирів авіаційним транспортом потребують лібералізації, зокрема, це може відбутися за умови підписання і ратифікації угоди з Європейським Союзом «Про спільний авіаційний простір», парафованої Україною у 2013 році

Пов'язаними ринками, які впливають на ринки перевезень пасажирів авіаційним транспортом, є ринки спеціалізованих аеропортових послуг, послуг з наземного обслуговування в аеропортах, аеронавігації, послуг із заправки повітряних суден та авіаційного пального (у структурі собівартості послуги з авіаційного перевезення до 60% витрат становить вартість авіаційного пального) та послуг, пов'язаних з бронюванням і дистрибуцією авіаційних квитків.

*за даними Державіаслужби

У регулярному повітряному сполученні з рядом інших країн існують обмеження щодо кількості авіакомпаній і рейсів відповідно до укладених міжурядових угод про регулярне повітряне сполучення.

Процедуру надання, анулювання, відмови в наданні та обмеження обсягу прав на експлуатацію повітряних ліній українським та іноземним авіаперевізникам незалежно від форми власності, внесення змін до документів про права на експлуатацію повітряних ліній визначено Авіаційними правилами України «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній», затвердженими наказом Державіаслужби від 24.10.2014 № 686, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 13.11.2014 за № 1440-/26217.

Однак на ринках міжнародних авіаперевезень склалася ситуація, коли авіаперевізники отримували права на експлуатацію повітряної лінії і не використовували частоти, або використовували їх частково (не в повному обсязі), протягом 12 місяців, і весь цей час інші авіаперевізники, які хотіли отримати право на експлуатацію цієї повітряної лінії чи частот, не могли зайти на ринок.

Як встановлено під час дослідження, така ситуація на ринках міжнародних авіаперевезень склалась у зв'язку з відсутністю порядку (процедури), який передбачав би механізм

анулювання Державіаслужбою права на експлуатацію частот, які фактично не використовуються авіакомпаніями на повітряних лініях під час виконання міжнародних рейсів, або використовуються ними частково (не в повному обсязі), та надання прав на експлуатацію цих частот іншим авіаперевізникам, які будуть здійснювати авіаперевезення.

Відсутність такого порядку (процедури) є стримуючим фактором для розвитку конкуренції на ринках міжнародних авіаперевезень.

Комітетом надані рекомендації від 07 червня 2016 року № 9-р Державній авіаційній службі України: з метою розвитку конкуренції на ринках міжнародних авіаперевезень розробити порядок (процедуру), який передбачав би механізм анулювання прав на експлуатацію частот, отриманих авіаперевізниками для виконання міжнародних рейсів, але які ними фактично не використовуються, або використовуються не в повному обсязі, для надання іншим авіаперевізникам дозволу на експлуатацію цих частот.

На виконання рекомендацій Комітету Державіаслужба повідомила, що рекомендації Комітету розглянуто та Державіаслужба розробляє проект нової редакції Авіаційних правил України «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній», в якому будуть враховані рекомендації Комітету.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ ПАСАЖИРСЬКИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

- низька платоспроможність населення;
- валютна складова;
- конкурентна перевага іноземних авіаліній (заборона перельоту українським авіаперевізникам через територію РФ);
- відсутність доступу до іноземних портів;
- вартість українського пального (слабкі переробні потужності);
- обмеження щодо внутрішніх рейсів через технічні проблеми зі смугами;
- відсутність транспортної стратегії України та ролі авіаперевезень у ній;
- незацікавленість інвесторів через відсутність офіційних прикріплень до бізнес-планів аеропортів.

ВІДСУТНІСТЬ ЧІТКИХ ТА НЕДИСКРИМІНАЦІЙНИХ КРИТЕРІЇВ ДОСТУПУ НА РИНКИ НАЗЕМНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В АЕРОПОРТАХ

Рішенням Комітету від [06.12.2016 № 526-р](#) Державіаслужбу зобов'язано протягом двох місяців з дня отримання цього рішення розробити та затвердити в установленому порядку нормативно-правовий акт, який має встановити чіткі, прозорі, належні та об'єктивні критерії на недискримінаційних умовах доступу на конкурентних засадах суб'єктів господарювання на ринки послуг з наземного обслуговування в аеропортах.

На виконання рішення Комітету Державіаслужбою розроблено проект Авіаційних правил України «Доступ на ринок послуг з наземного обслуговування в аеропортах», який погоджено Комітетом.

МЕХАНІЗМ АНУЛЮВАННЯ ПРАВ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ МІЖНАРОДНИХ ЧАСТОТ

Рекомендації Комітету від [07.06.2016 № 9-рк](#) – Державіаслужбі з метою розвитку конкуренції на ринку міжнародних авіаперевезень рекомендовано розробити порядок (процедуру), який передбачав би механізм анулювання прав на експлуатацію частот, отриманих авіаперевізниками для виконання міжнародних рейсів, але які ними фактично не використовуються, або використовуються не в повному обсязі, для надання іншим авіаперевізникам дозволу на експлуатацію цих частот.

Державіаслужба здійснює розробку нової редакції Авіаційних правил України «Порядок надання та анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній», яка передбачатиме визначення механізму обмеження обсягу права авіаперевізника у випадку не використання повітряної лінії в повному обсязі, передбаченому наданим йому правом.

ОБМЕЖЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

Справа № [130-26.13/127-16](#) – дії ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» на ринку спеціалізованих послуг у Міжнародному аеропорту «Бориспіль» (при наданні знижок (знижувальних коефіцієнтів) до аеропортових зборів за обслуговування повітряних суден і пасажирів) шляхом застосування різних умов до рівнозначних угод із суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин.

СТВОРЕННЯ ПЕРЕШКОД ДЛЯ ДОСТУПУ НА РИНКИ НАЗЕМНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Справа № [136-26.13/27-14](#) – дії ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль», що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринках послуг наземного обслуговування повітряних суден (хендлінгові послуги) у Міжнародному аеропорту «Бориспіль».

Справа № [130-26.13/26-16](#) – дії ТОВ «МАСТЕР-АВІА» та КП «Міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни) - усунення з ринку послуг з наземного обслуговування інших суб'єктів господарювання на ринку послуг з наземного обслуговування повітряних суден (хендлінгові послуги) Міжнародного аеропорту «Київ» (Жуляни).

Справа № [130-26.13/281-16](#) – дії ДП «МА «Львів», що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринках послуг з наземного обслуговування на території аеропорту «Львів».

РИНКИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

ПРОЦИШЕН МАРІЯ ВІКТОРІВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«На сьогодні на ринку зв'язку та телекомунікацій є досить багато проблемних питань як з позицій захисту економічної конкуренції, так і з позицій протидії проявам недобросовісної конкуренції»

У 2016 році основна увага Комітету у сфері зв'язку та телекомунікацій була зосереджена на таких ринках:

ринки послуг телефонного фіксованого зв'язку є традиційним сегментом галузі, проте з розвитком мобільного зв'язку кількість споживачів послуги фіксованого зв'язку зменшується. Найбільшим є ПАТ «Укртелеком»;

ринки послуг рухомого (мобільного) зв'язку залишаються інтенсивно розвиненим сегментом у галузі зв'язку, що обумовлює доступність послуг мобільного зв'язку та доступу до мережі Інтернет. Оператори на ринку: ПрАТ «Київстар», ПрАТ «МТС Україна» і ТОВ «лайфселл»;

ринки послуг доступу до мережі Інтернет є перспективним напрямом телекомунікацій, який розвивається у двох напрямках з використанням бездротового та дротового передання даних.

ринки телебачення і радіомовлення - також є традиційним сегментом галузі, який з розвитком Інтернету та мобільних засобів комунікації зазнає все більшої конкуренції

Ліцензуванню підлягають такі види діяльності у сфері телекомунікацій:

- надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного;
- надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням бездротового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного;
- надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку;
- надання послуг з технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- і радіомовлення, дротового радіомовлення та телемереж.

Наприкінці 2016 року до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій було включено понад **4 800** суб'єктів господарювання

Тарифи, які підлягають державному регулюванню:

- загальнодоступні послуги;
- надання в користування каналів електрозв'язку операторів телекомунікацій, з істотною ринковою перевагою;
- розрахункові такси за послуги пропуску трафіка до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою;
- надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій.

До адміністративних бар'єрів здійснення діяльності у сфері телекомунікацій належать:

- діяльність у сфері телекомунікацій здійснюється за умови включення оператора, провайдера телекомунікацій до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, який веде НКРЗІ;
- у визначених Законом України «Про телекомунікації» випадках також наявність відповідних ліцензій та дозволів.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

ЗАСТОСУВАННЯ ОПЕРАТОРАМИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ РІЗНИХ ЦІН ДО РІВНОЗНАЧНИХ УГОД БЕЗ ОБ'ЄКТИВНИХ НА ТЕ ПРИЧИН

Комітет розглядає справи за ознаками порушення ПрАТ «Київстар» та ПрАТ «МТС УКРАЇНА» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку шляхом **застосування різних цін до рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин.**

За твердженнями ТОВ «лайфселл», на ринку спостерігаються такі дії:

- «регіональні тарифи» діють за межами області («домашньої території») протягом одного дня. Після цього періоду встановлюється тарифікація з вищими тарифами;
- у регіонах (областях) у роздрібній мережі дистрибуції знаходяться переважно або виключно «регіональні» тарифні плани, орієнтовані на мешканців таких регіонів (областей);
- у регіонах (областях) частка реклами «регіональних» тарифних планів, орієнтованих на мешканців таких регіонів (областей), переважає над рекламою інших тарифних планів або безальтернативна;
- при зверненні абонента до веб-сайту оператора не відображаються всі тарифні плани, доступні для підключення на території України, а лише того регіону (області), в якому споживач здійснює доступ до веб-сайту оператора через мережу Інтернет. Автоматично відображаються виключно тарифні плани, орієнтовані на мешканців регіону (області) перебування такого абонента;
- встановлення низької вартості послуг всередині мережі;
- завищення вартості послуг на номери інших операторів мобільного зв'язку та мереж фіксованого зв'язку.

Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин визнається однією з форм зловживання монопольним становищем.

Наразі розгляд справи триває. Комітет сформує позицію та прийме відповідне рішення, яке буде опубліковано на його веб-сайті.

ПОСЛУГА ЗІ ЗДІЙСНЕННЯ ВИХІДНИХ ДЗВІНКІВ НА ТЕЛЕФОННІ НОМЕРИ АБОНЕНТІВ ФІКСОВАНОГО ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ (ПОСЛУГА)

Наприкінці 2015 року ПрАТ «Київстар» для 85,8% власної абонентної бази передплаченого зв'язку підвищило тариф на Послугу на 40%. Вартість Послуги становила 1,75 грн/хв. У зв'язку з економічно необґрунтованим рівнем тарифу на Послугу ПрАТ «Київстар» були надані обов'язкові для розгляду рекомендації щодо встановлення ціни на Послугу на економічно обґрунтованому рівні шляхом застосування єдиного підходу для визначення цін (тарифів) на послугу зі здійснення вихідних дзвінків власних абонентів на мережі операторів рухомого (мобільного) телефонного зв'язку та на мережі операторів фіксованого телефонного зв'язку.

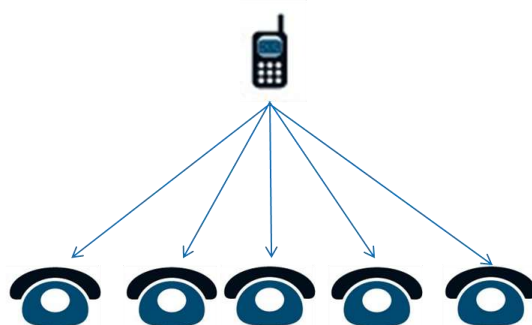
У той же час вартість такої послуги в інших операторів на момент надання ПрАТ «Київстар» рекомендацій суттєво відрізнялась. Зокрема, у ТОВ «лайфселл» чинними були понад 15 тарифних планів з вартістю хвилини розмови на мережі фіксованого зв'язку менше 60 копійок; у ПрАТ «МТС Україна» запроваджено тарифні плани ТМ «Vodafone» (Vodafone Red S, Vodafone Red M, Vodafone Red L, Vodafone Red XL), в яких вартість хвилини розмови становить 0,50 грн та дорівнює тарифу для дзвінків на мережі рухомого (мобільного) телефонного зв'язку.

Запропоновані ПрАТ «Київстар» на виконання рекомендацій АМКУ умови нових послуг «10 хвилин на міські номери» та «5 хвилин на міські номери» могли призвести до ущемлення інтересів споживачів (абонентів), у зв'язку з чим було розпочато справу за ознаками вчинення ПрАТ «Київстар» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

На сьогодні ПрАТ «Київстар» розробляє тарифні плани «Комфорт», «Комфорт +», «Ультракомфорт», в яких планується привести вартість дзвінків на мережі фіксованого зв'язку у відповідність до вартості дзвінків на мережі рухомого (мобільного) зв'язку.

Послуга зі здійснення вихідних дзвінків на телефонні номери абонентів фіксованого зв'язку України

 lifecell

Більш ніж для 15 тарифних планів
0,41-0,55 грн/хв.

 КИЇВСТАР

Для 85,8 % абонентів
+ 40%
1,75 грн/хв.

 МТС УКРАЇНА

Для тарифних планів
Vodafone Red S, M, L, XL
0,50 грн/хв.

У 2016 році Комітет розглядав справи за ознаками вчинення операторами мобільного зв'язку ПрАТ «Київстар», ТОВ «лайфселл» та ПрАТ «МТС Україна» порушення у вигляді поширення інформації про тарифікацію дзвінків, що вводить в оману.

Так, оператори мобільного зв'язку при інформуванні споживачів про тарифи на послуги голосової телефонії, як правило, зазначають «Х» грн/хв. При цьому оператори додатково повідомляють про способи тарифікації дзвінків.

Так, наприклад, ПрАТ «Київстар» зазначає, що тарифікація дзвінків є посекундною. Далі додає, що тарифікація здійснюється в першу секунду кожної хвилини розмови в розмірі зазначеної вартості хвилини, а секунди з 2 по 60 не тарифікуються.

ТОВ «лайфселл» також зазначає, що тарифікація дзвінків є посекундною. Далі, додає, що тарифікація здійснюється в першу секунду кожної хвилини послуг, а в рахунок вартості першої секунди кожної хвилини надаються наступні 59 секунд без додаткової тарифікації.

ПрАТ «МТС Україна» зазначає, що вартість дзвінків вказано за першу секунду кожної хвилини розмови та не вказує, що тарифікація є посекундною.

Відповідно до Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 № 295, тарифною одиницею послуги є одиниця обсягу послуги (тривалість часу (секунда, хвилина), обсяг даних (кілобайт, мегабайт), кількість повідомлень, сеансів зв'язку), за якою здійснюється тарифікація. При цьому Правилами встановлено, що для ведення обліку обсягу наданих послуг застосовуються тільки повні тарифні одиниці в межах окремого сеансу зв'язку. Неповні тарифні одиниці тарифікації не підлягають. Згідно з Правилами обсяг голосової послуги, що тарифікується і надана протягом сеансу зв'язку, визначається з моменту фіксації технічними засобами телекомунікацій сигналу відповіді сторони, яка викликається, до моменту фіксації сигналу відбою з'єднання однієї із сторін відповідно до даних автоматизованих систем розрахунків за послуги. Зазначені способи викладення мобільними операторами повідомлень щодо тарифікації у тому чи іншому ступені є неточними та неповними відомостями, а тому є такими, що вводять в оману споживачів щодо умов тарифікації голосових послуг. Зокрема, враховуючи наведені вище формулювання мобільних операторів та положення Правил, у споживача може скластися враження, що при розрахунку за вихідні дзвінки оплата здійснюється безпосередньо за використані секунди розмови, що не відповідає дійсності. Отже, у діях операторів мобільного зв'язку є ознаки порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

22.12.2016 Комітет надав ПрАТ «МТС Україна» рекомендації щодо здійснення інформування споживачів та абонентів стосовно тарифікації вихідних дзвінків у строк, встановлений законодавством, у чіткій формі та у спосіб, що не вводитиме в оману споживачів та абонентів телекомунікаційних послуг. ПрАТ «МТС Україна» повідомило Комітет про виконання рекомендацій.

Стосовно інших операторів мобільного зв'язку розгляд справи триває, оскільки ПрАТ «Київстар» і ТОВ «лайфселл» у своїй комунікації **фактично похвилинну тарифікацію називають посекундною.**

ПОШИРЕННЯ НЕПРАВДИВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГИ ДОСТУПУ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У Комітеті здійснюється розгляд справ за ознаками порушення ТОВ «лайфселл» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману.

У друкованих рекламних матеріалах та рекламі послуг доступу до мережі Інтернет ТОВ «лайфселл» поширюються неповні та неточні відомості, які **не дають чіткої інформації споживачам про швидкість доступу до мережі Інтернет**, замовчуються факти про умови досягнення швидкості 3G Інтернету – до 63,3 Мбіт/с та твердження щодо «Найбільшої 3G мережі в Україні».

В свою чергу, Комітетом розглядаються також заяви щодо ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману:

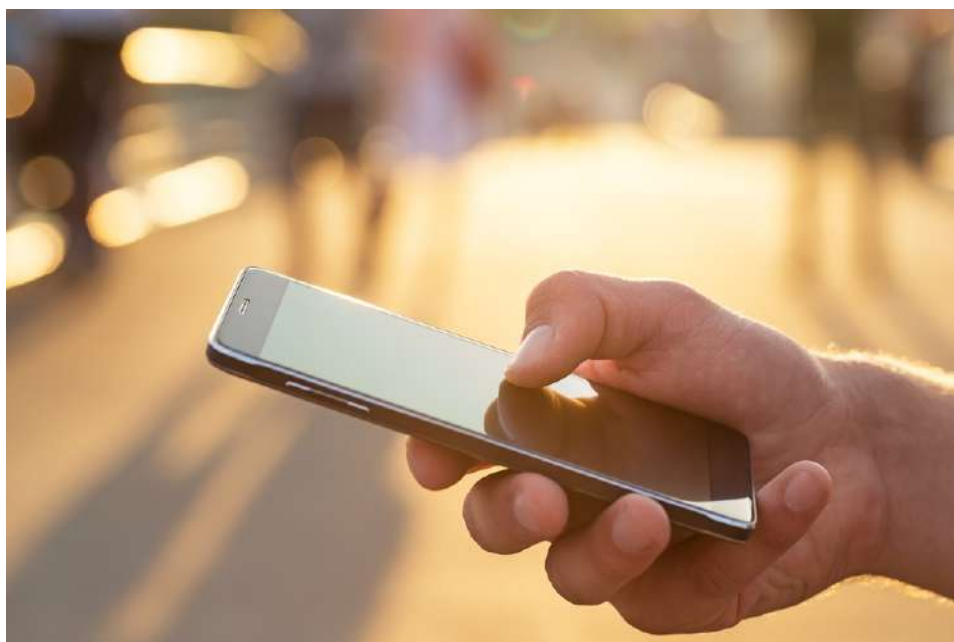
- ПрАТ «МТС УКРАЇНА» з приводу розповсюдження позначення Vodafone та використання тверджень: «Лідер швидкості 3G», «Національне покриття»;
- ТОВ «лайфселл» з приводу використання тверджень: «Найшвидший 3G+ Інтернет», «Найбільше покриття 3G+», «Найсучасніша мережа 3G+», «Найкращі тарифи для 3G+».

НЕРІВНОМІРНИЙ РОЗПОДІЛ РАДІОЧАСТОТНОГО РЕСУРСУ МІЖ ОПЕРАТОРАМИ

Обмеженість та «нерівномірний» розподіл радіочастотного ресурсу України між операторами рухомого (мобільного) зв'язку: представники Комітету є учасниками робочої групи з підготовки пропозицій до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про радіочастотний ресурс України» та інших законодавчих актів. 30.09.2016 надано зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про радіочастотний ресурс України» від 30.08.2016, реєстраційний № 5051.

Комітетом надано зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про радіочастотний ресурс України». Проект Закону розроблено з метою вдосконалення правових засад для створення ефективних механізмів і процедур, спрямованих на забезпечення впровадження в Україні новітніх радіотехнологій на основі використання радіочастотного ресурсу України. Шляхом внесення змін до Закону пропонується запровадити визначення термінів «рефармінг» і «технологічна нейтральність».

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ ТЕЛЕРАДІОМОВЛЕННЯ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

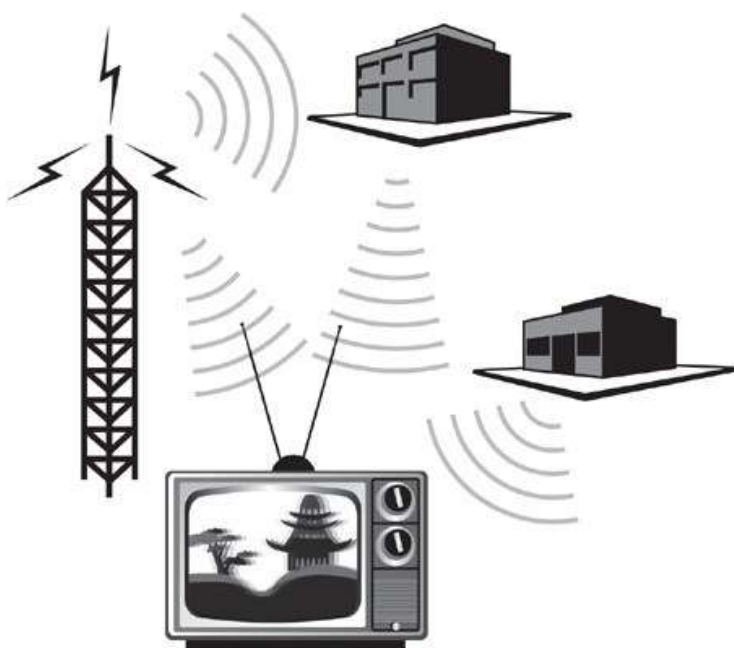
Регулятор галузі - Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.

Національна рада бере участь у розробці й реалізації державної політики у сфері телерадіомовлення, створює План розвитку національного телерадіоінформаційного простору, освоює радіочастотний ресурс для потреб ЗМІ, проводить конкурси на мовлення, видає та переоформлює ліцензії телерадіоорганізаціям, проводить моніторинг телерадіоефіру, застосовує санкції щодо порушників, здійснює нагляд за дотриманням стандартів і норм технічної якості мовлення, веде Державний реєстр телерадіоорганізацій України тощо.

Основні гравці ринку:

- телерадіоорганізації;
- оператори, провайдери телекомунікацій.

Проблеми на ринку розпочалися після прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» щодо уточнення умов розповсюдження програм телерадіоорганізацій у складі універсальної програмної послуги».

На 01 січня 2015 року до Держреєстру внесено 1707 телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги, а саме: телекомпаній – 470, радіостанцій – 522, провайдерів програмної послуги – 715.

Статус загальнонаціональних мають 27 телекомпаній, 13 радіокомпаній. Регіональне мовлення здійснюють 76 телекомпаній і 52 радіоорганізації. На місцевому рівні працюють 366 телевізійних компаній і 452 радіомовники.

Деякі компанії мають по кілька ліцензій на мовлення. Із 1563 виданих ліцензій співвідношення за формою власності розподіляється таким чином: 36 – державних, 298 – комунальної власності, 1229 – інших форм власності.

<p>Закон України «Про телебачення і радіомовлення» у редакції від 30.11.2016</p>	<p>Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» щодо уточнення умов розповсюдження програм телерадіоорганізацій у складі універсальної програмної послуги» (набув чинності з 01. 01.2017)</p>
<p>Універсальна програмна послуга – обов’язкове забезпечення абонентам можливості перегляду пакета програм у складі програм телерадіоорганізацій, які відповідно до ліцензій здійснюють наземне ефірне мовлення на території розташування відповідної багатоканальної телемережі, за винятком випадків застосування абонентами індивідуальних приймальних приладів або систем</p>	<p>Універсальна програмна послуга – перелік телерадіопрограм, отримання яких усіма абонентами провайдера програмної послуги є обов’язковим і до складу якого входять такі телерадіопрограми:</p> <p>ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України»;</p> <p>телерадіоорганізацій місцевої і регіональної категорій мовлення, що здійснюють мовлення в межах не більш як однієї області (або виключно в межах Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя);</p> <p>Державного підприємства «Парламентський телеканал «Рада» або його правонаступника за умови наявності у нього ліцензії на мовлення.</p>

ВПРОВАДЖЕННЯ ПЛАТИ ЗА РЕТРАНСЛЯЦІЮ ТЕЛЕКАНАЛІВ

Наприкінці 2016 року Комітет розпочав розгляд звернення Співки кабельного телебачення України щодо впровадження медіагрупами «Медіа Група Україна», «1+1 media», «StarLightMedia» та «Inter Media Group» з 01.01.2017 **плати за ретрансляцію телеканалів у кабельних мережах при одночасній безкоштовній трансляції цих каналів в ефірі та супутнику.**

Позиція провайдерів кабельного телебачення:

- Підхід медіагруп при переході на договірні відносини з провайдерами кабельного телебачення та встановлення плати за ретрансляцію телеканалів у кабельних мережах провайдерів програмної послуги не є прозорим і конкурентним, оскільки:
 - а) відсутня економічно обґрунтована модель визначення вартості продукту, який пропонують медіагрупи до продажу;
 - б) медіагрупи «нав’язують» провайдерам програмної послуги додаткові зобов’язання, які не стосуються предмета угод. Так, медіагрупи продають право на ретрансляцію телеканалів не поштучно, а пакетами, відмовитися від яких в оператора, провайдера телекомунікацій немає можливості, наприклад:
 - пакет каналів «1+1 media» складає 6 каналів: «1+1», «2+2», «ТЕТ»,

- «ПлюсПлюс», «Уніан ТБ», «Бігуді» – 0,75 грн за одного абонента в місяць;
- пакет каналів «StarLightMedia» складає 6 каналів: «СТБ», «ICTV», «Новий канал», «QTV», «M1», «M2» – 0,75 грн за одного абонента в місяць;
- пакет каналів «Медіа Група Україна» складає 3 канали: «Україна», «НЛО TV», «Індиго TV» – 0,45 грн за одного абонента в місяць;
- пакет каналів «Inter Media Group» складає 9 каналів: «Інтер», «НТН», «Мега», «Enter-фільм», «Піксель», «K1», «K2», «Zoom», «EuroNews» – 3 грн за одного абонента в місяць;

в) порушується принцип відкритості застосування умов «знижок» (у разі їх надання) для того, щоб кожен потенційний контрагент (провайдер програмної послуги) міг ними скористатись. На сайтах основних медіагруп умови укладення договорів на поширення телепрограм, а також принципи нарахування «знижок» наразі відсутні.

- Порушуючи принцип «рівні умови до рівнозначних угод», медіагрупи застосовують різні підходи при реалізації власного продукту залежно від технологічного формату розповсюдження телепрограм – ефірне аналогове ТБ, ефірне цифрове ТБ, кабельне ТБ, супутникове ТБ чи ефірне телевізійне мовлення або цифрове мовлення з використанням радіочастотного ресурсу.
- Має місце дискримінаційне впровадження медіагрупами плати за ретрансляцію телеканалів у мережах провайдерів програмної послуги через кабельні мережі порівняно із суб'єктами господарювання, які ретранслюють телесигнал у ефірному та супутниковому форматах, де плата за ретрансляцію телеканалів не справляється.

Наразі Комітет **досліджує принципи пакетування продукту** як медіагрупами провайдерам, так і провайдерами кабельного телебачення продукту кінцевим споживачам. Комітет також перевіряє факт дискримінаційності/недискримінаційності впровадження плати за ретрансляцію телеканалів виключно у кабельних мережах провайдерів програмної послуги (враховуючи безкоштовність ефіру та супутника). У будь-якому випадку Комітет вважає, що повинні існувати прозорі проконкурентні комерційні умови, економічно обґрунтована модель визначення вартості продукту, який пропонується медіагрупами до продажу, та відсутність нав'язування додаткових зобов'язань, які не стосуються предмета угод. Виявлення будь-яких порушень, у тому числі встановлення фактів застосування різних умов до рівнозначних угод з іншими суб'єктами господарювання, що ставить останніх у невідгдане становище в конкуренції, усунення з ринку або обмеження доступу на ринок тощо, призведе до відкриття справ та застосування Комітетом санкцій до порушників.

20.09.2016, керуючись пунктом 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, Комітетом надано рекомендації іноземному підприємству «ГФК ЮКРЕЙН», ТОВ «Тейлор Нельсон Софрез Україна», ТОВ «Інмайнд Опініон Медіа» і ТОВ «Київський міжнародний інститут соціології ЛТД» за умови обрання будь-якого із вказаних суб'єктів господарювання неформальним міжгалузевим об'єднанням «Радіокомітет» **для надання послуг з єдиного галузевого дослідження ринку радіомовлення** (соціологічного дослідження індивідуального слухання радіостанцій) щодо вжиття заходів, спрямованих на недопущення вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Про розгляд зазначених рекомендацій Комітет повідомлено.

ДОСТУП ДО ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ

Комітетом було надано пропозиції до проекту **Закону України «Про доступ до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж»**, який прийнятий від 07.02.2017 та набере чинності 04.06.2017. Закон визначає правові, економічні та організаційні засади забезпечення доступу до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі для розташування технічних засобів телекомунікацій з метою забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні, встановлює повноваження органів державної влади, органів місцевого самоврядування, визначає права та обов'язки осіб, які беруть участь у таких господарських відносинах.

Метою цього Закону є:

- врегулювання відносин між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, власниками інфраструктури об'єкта доступу та замовниками під час здійснення доступу до елементів інфраструктури об'єкта доступу;
- встановлення правових принципів та порядку використання інфраструктури об'єкта доступу для розвитку інформаційного суспільства в Україні;
- створення умов для розвитку конкуренції на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури об'єкта доступу.

Органи Комітету неодноразово розглядали **справи** проти обласних енергетичних компаній щодо зловживання ними монопольного становища **при наданні доступу до інфраструктури об'єктів електроенергетики** (зокрема, використання опор ліній електропередач для сумісного підвішування кабелів телекомунікаційних мереж).

Дніпропетровське обласне територіальне відділення Комітету здійснює розгляд справи, розпочатої 04.03.2016 за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго» щодо встановлення розміру плати за послуги з надання права обмеженого користування лініями електропередач за 1 км за місяць (з ПДВ).

Рішеннями адміністративної колегії Тернопільського обласного територіального відділення Комітету від 29.02.2016 ВАТ «Тернопільобленерго» визнано таким, яке займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж та накладено штраф на загальну суму у розмірі 136 тис. грн. Штраф ВАТ «Тернопільобленерго» сплачено.

Рішенням адміністративної колегії Полтавського обласного територіального відділення Комітету від 23.12.2016 ПАТ «Полтаваобленерго» визнано таким, яке займає монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг для розміщення (підвішування) телекомунікаційних мереж та або електричних мереж інших власників на існуючих опорах та накладено штраф на загальну суму у розмірі 85 тис. грн. Штраф ПАТ «Полтаваобленерго» сплачено.

Наприкінці 2015 року Комітет надав КП «Київжитлоспецексплуатація» обов'язкові для розгляду рекомендації стосовно вжиття заходів щодо встановлення тарифу/плати за розміщення телекомунікаційних мереж у (на) житлових та нежитлових будівлях комунальної власності в межах міста Києва, у розмірі, який існував би за умов значної конкуренції на ринку. Протягом 2016 року КП «Київжитлоспец-експлуатація» здійснювало заходи для виконання вищезгаданих рекомендацій.

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РИНКАХ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Комітетом погоджено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 р. № 200 і від 01.08.2007 р. № 993», надісланий листом Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, розроблений з метою забезпечення ефективного використання радіочастотного ресурсу України, призначеного для 4 G, та створення правових умов та механізмів дотримання конкурентного способу отримання права на користування радіочастотним ресурсом України, призначеного для 4 G.

ДОРОЖНЯ КАРТА НАБЛИЖЕННЯ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Комітетом надано зауваження до проекту Плану заходів з наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій), надісланого листом Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Зокрема, було ініційовано включення Комітету в якості співвиконавця до певних пунктів Плану з метою дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Удосконалення системи управління та регулювання у сфері телекомунікацій відповідно до стандартів ЄС як на законодавчому, так і на інституційному рівнях, сприятиме створенню конкурентного ринку телекомунікаційних послуг, побудові інформаційного суспільства, включаючи впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій, задоволенню зростаючих потреб суспільства в електронному середовищі та загальному розвитку економіки країни.

СИДОРЕНКО НІНА СЕРГІЇВНА

Заступник Голови АМКУ — державний уповноважений

«Конкуренція є однією з ознак ринкової економіки, важливою складовою ефективного економічного розвитку держави. АМКУ згідно з повноваженнями забезпечує захист конкуренції на різних ринках, у тому числі на ринках суспільно важливих товарів. За наявності ознак порушень (зловживань монопольним становищем, антиконкурентних узгоджених дій, недобросовісної конкуренції) ми проводимо розслідування, надаємо рекомендації, накладаємо штрафи чи приймаємо інші рішення, спрямовані на захист економічної конкуренції. При цьому ми не встановлюємо, не регулюємо і не контролюємо ціни, а цінові «аномалії» долаємо спільними зусиллями з Міністерством аграрної політики і продовольства та Державною службою з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів»

Антимонопольний комітет у межах компетенції проводить моніторинг ринків споживчих товарів (у тому числі соціально значимих для населення). Основним підходом Комітету є комплексний погляд на ринки — як аналіз структури ринку, його учасників, цінових трендів, наявності бар'єрів для конкуренції, так і оцінка державного регулювання галузі, співпраця з органами влади щодо його ефективності, попередження та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Комітет співпрацює з Міністерством аграрної політики (МінАПК) та Держспоживслужбою щодо шляхів оперативного вирішення спільних проблемних питань на ринках споживчих товарів, щодо ситуацій на ринках споживчих товарів України, у т. ч. цінових.

Крім того, у 2016 році розпочато розгляд справи за ознаками вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку солі ДП «Артемсіль».

РИНКИ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

2016 РОЦІ УВАГА АМКУ БУЛА ЗОСЕРЕДЖЕНА, ЗОКРЕМА, НА ТАКИХ РИНКАХ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ:

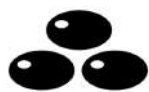
Ринок крупи гречаної є загальнодержавним ринком з конкурентною структурою.

Ринки хлібу є міжрегіональними та/або регіональними внаслідок обмеженого терміну реалізації хліба (до 3 діб). Плече доставки – в середньому до 150 км, що пов'язано зі значними транспортними витратами. Конкуренція за споживачів підсилюється власним виробництвом хліба торговельними мережами. Структура ринку є конкурентною.

Ринок м'яса птиці є загальнодержавним ринком зі структурними ознаками олігополії на рівні виробництва. Комітет проводить дослідження загальнодержавного ринку м'яса курячого, оскільки саме воно становить понад 90% у загальному обсязі реалізації м'яса птиці.

Ринок яєць курячих є загальнодержавним ринком зі структурними ознаками олігополії. Комітет здійснює дослідження ринку яєць курячих на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Ринок олії соняшникової рафінованої бутильованої є загальнодержавним ринком. За попереднім дослідженням ринок є олігопольним із домінуванням двох основних гравців.

Ринок цукру є загальнодержавним ринком з конкурентною структурою. Комітет проводить постійний моніторинг ситуації на ринку.

РИНОК КРУПИ ГРЕЧАНОЇ

Зернова галузь посідає провідне місце в структурі аграрного сектору економіки України. Від рівня та ефективності її розвитку залежить добробут населення, гарантування національної продовольчої безпеки, експортні можливості країни. Основне призначення зерновиробництва - задоволення потреб у зерні та продуктах, одержаних від його переробки.

Гречка як основна круп'яна культура є невід'ємною складовою вітчизняного ринку зерна. Гречана крупа займає чільне місце у споживчому кошику населення України, тому попит на неї завжди був і залишається досить високим.

Відповідно до ГОСТ 5550-74 «Крупа гречневая» крупа гречана отримується з пропареного та не пропареного зерна гречки шляхом відділення ядра від плодових оболонок.

У загальній структурі вітчизняного виробництва круп ця крупа є лідером серед інших круп. Частка виробництва круп гречаної у загальному виробництві круп по Україні становить 25%. За інформацією Міністерства охорони здоров'я України, крупа гречана не є взаємозамінною з іншими крупами для деяких категорій

споживачів. Це пов'язано з її складом [мало вуглеводів, високий рівень амінокислот, велика кількість вітамінів (В 1, В2, В6, РР, Р) та мікроелементів (кальцію, фосфору, йоду, заліза, щавлевої кислоти), велика біологічна активність білка].

Ланцюг постачання круп гречаної до кінцевого споживача складається з таких стадій: вирощування зерна гречки, переробка її на крупу гречану, фасування, оптова торгівля та роздрібна реалізація кінцевому споживачу.

На формування ціни продажу круп гречаної здебільшого впливає фактор ціни закупівлі сировини (зерна гречки), частка витрат на яку в собівартості виробленої круп гречаної становить у середньому близько 80%.

Протягом 2014 – 2015 років спостерігалось скорочення площ посіву зерна гречки (за даними Міністерства аграрної політики та продовольства, площа збору зерна гречки лише за 2015 рік скоротилася на 8,5 тис. га, внаслідок чого валовий збір зерна гречки зменшився на 23,9%)

Внаслідок зазначеного вище на ринку ви-

Внаслідок одночасного скорочення площ посіву круп гречаної та зменшення обсягів імпорту на ринку виник дефіцит зерна гречки. За законом попиту і пропозиції при виникненні дефіциту товару ціна на нього зростає. Монопольні утворення на ринку відсутні

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ КРУПИ ГРЕЧАНОЇ:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Здавачі зерна гречки	Більше 1200 учасників	Суміжний ринок, фермерські господарства
Виробництво та фасування	Більше 100 учасників	ТОВ «Олімп», ТОВ «Рідний продукт», ТОВ «Сквирський комбінат хлібопродуктів», ДП «Крупозавод Озерянка ТОВ «ІПС», ТОВ «Тріо»
Оптова торгівля	Більше 20 учасників	ТОВ «САРКАРА-ГРУП», ТОВ «Загрос Трейд», ТОВ «Карамелія», ТОВ «Альта-Віста», ТОВ «ТД «Гекта», ТОВ «СП «Карамелія», ТОВ «Арт Бізнес Плюс», ТОВ «Тема-Б», ТОВ «Фоззі-Фуд», ПП «ФІНН-9» і т.д.
Роздрібна торгівля	Торгівельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

ник дефіцит зерна гречки. За законом попиту і пропозиції при виникненні дефіциту товару ціна на нього зростає.

Аналіз наявної в Комітеті інформація свідчить про відсутність підстав визначення монопольних утворень на ринку крупи гречаної. Частки найбільших виробників крупи гречаної на ринку становлять близько 10-12% щодо кожного, ринок оптової і роздрібної торгівлі є конкурентним.

Ціни на окремі соціально важливі продукти харчування, зокрема і на крупу гречану, підпадали під дію державного регулювання щодо встановлення граничних торговельних надбавок та граничних рівнів рентабельності виробництва до 22.09.2016.

Поведінка виробників щодо збільшення оптово-відпускних цін була спричинена обмеженою пропозицією на ринку зерна гречки.

Порушення окремими виробниками

вимог бухгалтерського стандарту № 16 «Витрати» в частині перекладання загальних витрат на собівартість крупи гречаної замість пропорційного розподілу витрат між виробленими видами круп не містить складу антиконкурентних узгоджених дій за законодавством про захист економічної конкуренції.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ КРУПИ ГРЕЧАНОЇ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Можливість виникнення тимчасового дефіциту зерна гречки, зокрема, при скороченні площ посіву зерна гречки, при зміні зовнішньої кон'юктури ринку тощо

Підготовка звіту щодо стану конкуренції на ринку, надання пропозицій МінаПК та іншим центральним органам виконавчої влади щодо заходів прогнозування дефіциту і забезпечення наповненості ринку крупи гречаної для запобігання погіршення стану конкуренції.

РИНОК ХЛІБА

Хлібопекарська галузь - одна з провідних галузей харчової промисловості України, призначенням якої є безперервне забезпечення виробництва хліба, хлібобулочних та інших борошняних виробів в обсягах, які відповідають нормам державної продовольчої безпеки.

Асортимент хлібобулочних виробів, які виробляють українські підприємства, налічує понад 1000 найменувань. Він збільшується щороку в межах конкурентної боротьби за споживача, при цьому використовуються сучасні технології. Найбільшу питому вагу у вітчизняному хлібопеченні займають пшеничний (близько 50%) та житній (близько 30%) хліби. Булочні вироби формують близько 15% ринку хлібопродуктів, решту 5% в асортиментному ряді становлять здобні хлібобулочні та бубличні вироби, грінки, сухарі, пиріжки, пончики, пряники, печиво тощо.

Визначення товарних меж ринку хлібобулочних виробів є достатньо складним унаслідок великої кількості артикулів виробництва хліба і хлібобулочних виробів, які є взаємозамінними товарами.

Ринок хліба та хлібобулочних виробів характеризується стабільним попитом на продукцію, проте останніми роками офіційні обсяги виробництва хліба знижуються, що пов'язано насамперед зі скороченням населення країни та соціальним становищем населення.

У структурі собівартості хліба значну частку займають борошно та енергоносії (електрика, природній газ), ціна на які зростала протягом останніх років, що спричиняє зростання цін на хліб. Ринок є міжрегіональним з огляду на високу вартість транспортних витрат на доставку товару на далекі відстані. Конкуренція за споживачів підсилюється власним виробництвом хліба торговельними мережами. Найбільшими виробниками є ХК «Хлібні Інвестиції», ПАТ «Київхліб», «Куліничі», Концерн «Хлібпром», які працюють в декількох регіонах і конкурують з місцевими виробництвами.

Основним бар'єром входу на ринок є значні інвестиції на відкриття бізнесу при його низькій рентабельності. Якщо для відкриття невеликої пекарні зі скороченим технологічним проце-

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників міжрегіонального ринку хліба на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ХЛІБУ:

Ланцюг поставання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	Хлібозаводи (більше за 100 учасників)	ХК «Хлібні Інвестиції», ПАТ «Київхліб», «Куліничі», Концерн «Хлібпром»
Оптова торгівля	Більше 100 учасників	ТОВ «Август-Кий», ТОВ «Афіна-Груп», ТОВ «Тема-Б», ТОВ ТД «Гекта», ТОВ «Альта-Віста»
Роздріб	Торговельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

сом не потрібно великих коштів, то відкриття повноцінного хлібозаводу – витратний та тривалий процес.

До 22.09.16 здійснювалось державне регулювання граничної торговельної (постачальницько-збутова) надбавки до оптової ціни виробника (митної вартості) на хліб: не вище 15% без урахування витрат на транспортування в між-міському сполученні.

ОСНОВНІ СКЛАДНОЩІ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ РИНКУ ХЛІБА

Інформація щодо виробництва й реалізації хліба, наявна в Державній службі статистики, не відображає повного обсягу виробництва та реалізації хліба та хлібобулочних виробів в Україні (за даними Держкомстату, у 2015 рік вироблено 0,5 млн тонн хліба при 2 млн тонн, необхідних за нормами споживання). Зазначене свідчить про наявність значної частки тіньової економіки або великої кількості підприємців, що не потрапляють в офіційну статистику, що створює перешкоди при дослідженні ринку хліба і доведенні на ньому монопольного становища суб'єктів господарювання.

Правозастосування органів АМКУ в таких умовах є вкрай обмеженим.

У випадку надходження вмотивованих заяв з підтвердними документами про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, або у випадку інформації про наявність антиконкурентних узгоджених дій Комітет розпочинає розслідування.

РИНОК М'ЯСА ПТИЦІ

Розвиток конкуренції на ринку м'яса птиці важливий як з точки зору розвитку експортного потенціалу України, так і через більшу доступність курятини порівняно з іншими видами м'яса.

Транспортування м'яса птиці в межах України не має помітного впливу на рівень якості та споживчі властивості зазначеного товару, а також відсутні бар'єри для переміщення її з одного регіону України (в якому виробляється м'ясо птиці) в інший (де воно реалізовується). Тому територіальними межами ринку курячого м'яса є вся територія України.

За обсягами виробництва м'яса птиці найбільшими учасниками ринку є:

- ГК ПАТ «Миронівський хлібопродукт»;
- ТОВ «Комплекс Агромарс».

Ціни на окремі соціально важливі продукти харчування, зокрема і на м'ясо птиці, підпадали до 22.09.2016 під дію державного регулювання щодо встановлення граничних торговельних надбавок та граничних рівнів рентабельності виробництва.

Протягом останніх 6 місяців 2016 року спостерігався приріст цін на 4,31% на куряче м'ясо, що може бути спричинено зростанням цін на енергоносії і, як наслідок, комбікорми, які становлять до 70% у собівартості готової продукції.

З огляду на зазначене Комітет проводить дослідження загальнодержавного ринку м'яса курячого, оскільки саме воно становить більше 90% у загальному обсязі реалізації м'яса птиці.

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників загальнодержавного ринку м'яса курячого на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ М'ЯСА КУРЯЧОГО:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	111 птахофабрик	ГК ПАТ «Миронівський хлібопродукт», ТОВ «Комплекс Агромарс»
Оптова торгівля	Більше 10 учасників	ТОВ «Міт Лайф», ТОВ «Агро Овен», ТОВ «Губін Птахокомплекс», ТОВ «Добробут Олександрія», ТОВ «МВ ТОРГ», ТОВ «Миронівський Продукт», ПАТ «Миронівський хлібопродукт», ТОВ «Універсал-Плюс», ТОВ «Лукаші Блюз»
Роздріб	Торговельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

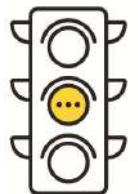
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ М'ЯСА КУРЯЧОГО ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Експортоорієнтовність учасників ринку (за 9 місяців 2016 року + 46 % порівняно з аналогічним періодом 2015 року), що може зменшувати пропозицію на внутрішньому ринку і призводити до збільшення цін

Зростання цін на енергоносії та інші складники собівартості впливають на ціну реалізації

Комітет проводить дослідження ринку м'яса курячого для вивчення:

- відносин контролю основних учасників ринку;
- структури ринку;
- факторів, що впливають на собівартість продукції та кінцеві ціни реалізації;
- можливих порушень конкурентного законодавства.

РИНОК ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ

Яйце – білковий продукт високої харчової і біологічної цінності, оскільки у ньому містяться всі поживні речовини, які потрібні для життєдіяльності людини. Яйце куряче використовується в кулінарії, харчовій, медичній та косметичній промисловості. Це традиційний продукт в раціоні українців.

За обсягами виробництва яєць курячих основними учасниками ринку є:

- група компаній «Ovostar Union»;
- група компаній ПАТ «Агрохолдинг «Авангард»;
- група компаній «Інтер-Агросистеми»;
- група компаній «Ландгут Україна».

Транспортування яєць курячих у межах України не має помітного впливу на рівень якості та споживчі властивості зазначеного товару, бар'єри для переміщення з одного регіону Укра-

їни (в якому виробляються яйця курячі) в інший (де вони реалізуються) відсутні, що дозволяє визнати територіальними межами ринку всю територію України.

Товарними межами ринку є «яйце куряче столове», оскільки значний обсяг яєць використовується для промислової переробки підприємствами харчової та кондитерської галузей.

Ціни на окремі соціально важливі продукти харчування, зокрема і на яйця курячі, до 22.09.2016 підпадали під дію державного регулювання щодо встановлення граничних торговельних надбавок та граничних рівнів рентабельності виробництва.

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників ринку яєць курячих на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції у зв'язку з ціновими коливаннями на ринку

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	Більше 30 птахофабрик	Група компаній «Ovostar Union», група компаній ПАТ «Агрохолдинг Авангард», група компаній «Інтер-Агросистеми», група компаній «Ландгут Україна»
Оптова торгівля	Більше 30 учасників	ТОВ «Імперово Фудз», ТОВ «Альта-Віста», ТОВ «Ясенвіт», ТОВ «Березонька птахофабрика», ТОВ «Крафт», ТОВ «Інтерпрод», ТОВ «Пакко Холдинг» і т.д
Роздріб	Торговельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ**Вплив зовнішньої кон'юнктури на ціни та обсяги реалізації****Сезонні коливання цін на продукт****Зростання цін на енергоносії та інші складники собівартості впливають на ціну реалізації**

З метою вивчення ситуації на ринку яєць курячих Комітет розпочав дослідження для з'ясування:

- обсягів виробництва та реалізації яєць курячих через торговельні мережі для експорту та промислової переробки;
- факторів, що впливають на собівартість продукції та кінцеві ціни реалізації;
- структури ринку;
- часток учасників;
- впливу на рівень конкуренції продукції, виробленої домогосподарствами;
- відносин контролю основних учасників ринку;
- можливих порушень конкурентного законодавства.

РИНОК ОЛІЇ СОНЯШНИКОВОЇ РАФІНОВАНОЇ БУТИЛЬОВАНОЇ

Олійно-жировий комплекс є однією з найбільших галузей харчової промисловості України, на яку припадає до 10% виробленої харчової продукції. Це потужний агропромисловий комплекс, який об'єднує виробників насіння соняшнику та олійно-жирової продукції.

Україна є світовим лідером виробництва соняшнику та соняшnikової олії, посідаючи перше місце з часткою 54% світового експорту соняшnikової олії.

Основними учасниками ринку є такі суб'єкти господарювання (сукупна частка виробництва понад 50%): ДП ІІ «Сантрейд» і ТОВ «Кернел-Трейд». Протягом 15 років змінювалась культура споживання олії, що призвело до зростання споживання соняшnikової рафінова-

ної бутильованої олії порівняно з іншими видами рослинних олій. Враховуючи це, під час дослідження олія соняшnikова рафінована бутильована була виділена в окремий товарний ринок. Ринок є експортно-орієнтованим — більша частина виробленої продукції експортується.

До 22.09.2016 - державне регулювання - граничні торговельні (постачальницько-збутові) надбавки до оптової ціни виробника (митної вартості) на олію становили не більше 15% без урахування витрат на їх транспортування в між-міському сполученні та державне регулювання оптово-відпускної ціни на олію соняшnikову шляхом декларування її зміни.

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників ринку олії соняшnikової рафінованої бутильованої на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ОЛІЇ СОНЯШНИКОВОЇ РАФІНОВАНОЇ БУТИЛЬОВАНОЇ:

Ланцюг поставання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво олії нерафінованої	Близько 180 учасників	АТ «АТ «Каргілл», ТОВ «Маколі», ТОВ «Олійний дім», ТОВ «Санфлавер», ТОВ «Фортуна», ТОВ «Велес Трейдинг» і т.д.
Виробництво олії рафінованої	Близько 20 учасників	ТОВ «Кернел-Трейд, ДП «Сантрейд», ПАТ «Вінницький олійно-жировий комбінат». ПАТ з/І «Дніпропетровський олійно-екстракційний завод»
Оптова торгівля	Більше 20 учасників	ПП «Оліяр», ТОВ «АДМ Трейдинг Україна», ТОВ «Євро кар Сервіс», ТОВ Фірма «Комплект», ПП «Торговий дім «Майола»
Роздріб	Торговельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ОЛІЇ СОНЯШНИКОВОЇ РАФІНОВАНОЇ БУТИЛЬОВАНОЇ

Через експортоорієнтовність ринку існує залежність збалансованості внутрішнього попиту та пропозиції від світової ринкової кон'юнктури.

Відсутність даних у Державній службі статистики України та в Державній фіскальній службі щодо виробництва олії малими виробниками. Як наслідок, визначення обсягу ринку можливе лише після додаткового опитування всіх виробників олії рафінованої.

З метою вивчення ситуації на ринку Комітет продовжує дослідження для з'ясування:

- обсягу ринку;
- структури ринку;
- часток учасників;
- відносин контролю основних учасників ринку;
- можливих порушень конкурентного законодавства.

РИНОК ЦУКРУ

Виробництво цукру — одна з найстаріших і найважливіших галузей харчової промисловості України.

Виробництво цукру має сезонний характер і триває з вересня по січень, що пов'язано з наявністю сировини — цукрового буряка.

Учасниками загального ринку цукру в Україні є виробники цукру, суб'єкти господарювання, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю цукром.

На ринку працюють понад 30 заводів, серед яких такі великі виробники, як, зокрема, Астарта, Укрпромінвест, Радехівський цукор тощо.

З метою підвищення ефективності виробники цукру утворюють вертикально інтегровані холдинги, які включають господарства з вирощування буряків, цукрові заводи, фасувальні потужності.

Цукор, вироблений в Україні, крім реалізації кінцевим споживачам, використовується в інших галузях харчової промисловості та експортується.

Волатильність світових цін на цукор впливає на діяльність підприємств та внутрішні ціни. Протягом 2015-2016 років спостерігалось зменшення залишків цукру-піску на світовому ринку, що зумовило зростання обсягів експорту з України.

У рамках Меморандуму про співпрацю з МінаПК Комітет проводить постійний моніторинг ринку цукру.

Ціни на окремі соціально важливі продукти харчування, зокрема на цукор, до 22.09.2016 підпадали під дію державного регулювання щодо встановлення граничних торговельних надбавок та граничних рівнів рентабельності виробництва.

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників ринку цукру на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ЦУКРУ:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	Більше 35 цукрових заводів	ТОВ фірма «Астарта-Київ», ТОВ «Радехівський цукор», ТОВ «Продовольча компанія «Зоря Поділля», ПСП «Агрофірма «Світанок», ПАТ «Продовольча компанія «ПОДІЛЛЯ», ПАТ «Саливонківський цукровий завод»
Оптова торгівля	Більше 10 учасників	ТОВ «ПРОСТІР-А», ТОВ «САРКАРА-ГРУП», ТОВ «Загрос Трейд», ТОВ «Цукорагропром», ТОВ «Карамелія», ТОВ «Альта-Віста ТОВ «ТД «Гекта ТОВ «ГУТ», ТОВ «СП «Карамелія» і т.д.
Роздріб	Торговельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи , продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

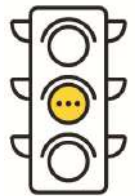
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ЦУКРУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Скорочення кількості цукрових заводів пов'язане з невисокою рентабельністю виробництва та зношеністю обладнання

Український ринок цукру залежить від волатильності світового ринку

Комітетом започатковано дослідження для з'ясування:

- обсягів виробництва та реалізації цукру;
- факторів, що впливають на собівартість продукції та кінцеві ціни реалізації;
- структури ринку;
- часток учасників;
- відносин контролю основних учасників ринку;
- можливих порушень конкурентного законодавства.

Важливою частиною дослідження є аналіз експорту, виробництва, переробки та споживання на ринку цукру з метою моніторингу балансу попиту та пропозиції такого суспільно важливого товару, як цукор.

АМКУ, МІНАГРОПОЛІТИКИ ТА ДЕРЖПРОДСПОЖИВ-СЛУЖБА ПОСИЛИЛИ СПІВПРАЦЮ

22 грудня 2016 року Голова Антимонопольного комітету України Юрій Терентьєв, Міністр аграрної політики та продовольства України Тарас Кутувий і Голова Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів Володимир Лапа підписали Меморандум про співпрацю. Документ дозволить посилити міжвідомчу взаємодію на ринках споживчих товарів.

Меморандум між Антимонопольним комітетом України, Міністерством аграрної політики та продовольства України і Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів передбачає розмежування повноважень органів влади та способи їх взаємодії в межах компетенції у сферах ціноутворення та недобросовісної конкуренції на ринках споживчих товарів.

Метою Меморандуму є оперативне реагування та запобігання порушенням законодавства з питань контролю за ціновою ситуацією та проявами недобросовісної конкуренції.

За нижченаведеним посиланням можна ознайомитися з повним текстом Меморандуму

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=132212&schema=main>

РЕЗУЛЬТАТОМ ПІДПИСАННЯ МЕМОРАНДУМУ СТАЛО:

- надання взаємної методичної допомоги щодо моніторингу ринків споживчих товарів;
- взаємодія щодо шляхів оперативного вирішення спільних проблемних питань, ситуацій на ринках споживчих товарів України, у т.ч. цінових;
- оперативний обмін інформацією в разі виникнення цінових коливань на ринках споживчих товарів. Як результат, компетентне реагування, з'ясування причин виникнення таких ситуацій та створення механізмів їх запобігання;
- спільна участь у розробці проектів законів, інших нормативно-правових актів з питань регулювання діяльності ринків споживчих товарів;
- підвищення обізнаності споживачів, суб'єктів господарювання та представників ЗМІ при вирішенні вищезазначених проблемних питань.

РИНОК РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ БУДІВЕЛЬНО-ГОСПОДАРСЬКИМИ ТОВАРАМИ

Український ринок будівельного рітейлу за останні 15 років трансформувався з будівельних базарів та невеликих крамничок до сучасних гіпермаркетів формату Do-It-Yourself та продажу товарів через інтернет.

Ринок структурований за регіональним принципом. В ході дослідження визначено основних учасників ринку послуг роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах у межах міста Києва та Київської області у період 2014, 2015 років:

- ТОВ «Епіцентр К»;
- ТОВ «Нова Лінія»;
- ТОВ «Леруа Мерлен Україна»;
- ТОВ «Олді»;
- НМ ТОВ «БудМакс»;
- ДП ТОВ «Агромат» «Сервіс»;
- ТОВ «ТД «Практикер Україна»;
- ПФ «Анжіо».

Дослідження розпочато в березні 2016 року в рамках контролю за виконанням зобов'язань групи ТОВ «Епіцентр К», наданих при отриманні дозволу на концентрацію 27.09.2013 року.

Попередній аналіз свідчить, що частка одного з гравців ринку (що діє під двома брендами – «Епіцентр» та «Нова Лінія») перевищує 50%, що свідчить про наявність структурних ознак монопольного становища на ринку.

На першому етапі дослідження Комітетом вивчались питання:

- структури ринку та часток учасників;
- обсягів придбаних та реалізованих товарів ключовими гравцями ринку
- переліку постачальників до будівельних магазинів товарів по ключовим групам.

Наразі дослідження триває на етапі вивчення:

- структури собівартості товарів різних гравців ринку;
- договірних взаємовідносин між постачальниками та ключовими гравцями ринку.

За результатами буде складено звіт з пропозиціями щодо подальших дій Комітету, в тому числі шляхів вирішення питань щодо запобігання, припинення застосування антиконкурентних практик (за наявності) окремим учасниками ринку.

Комітет здійснює дослідження ринку послуг роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах у межах міста Києва та Київської області

РИНОК ДИСТРИБУЦІЇ СИГАРЕТ

За результатами позапланової перевірки, у межах розслідування справи за ознаками порушень законодавства про захист економічної конкуренції з боку ТОВ «ТЕДІС Україна» (попередня назва – ТОВ «Мегаполіс-Україна») ринок дистрибуції сигарет з фільтром і сигарет без фільтра було виділено в окремий ринок внаслідок надання виробниками тютюнових виробів першочергового статусу дистрибуційній складовій при відборі контрагентів.

Ціни на сигарети є регульованими внаслідок встановлення виробниками та імпортерами максимальних роздрібних цін.

На ринку присутні чотири найбільших ви-

робники, яким належать більше 99% вироблених в Україні сигарет, які конкурують один з одним за споживача в роздрібній мережі шляхом встановлення рівня МРЦ.

З 2013 року 100% виробленої продукції реалізується виключно через ТОВ «Тедіс-Україна», незважаючи на наявність більше 40 виданих ліцензій на оптову торгівлю сигаретами. Бар'єрами доступу на ринок є вимоги основних виробників до контрагентів – оптових покупців, що потребують значних капіталовкладень, та ліцензування діяльності. Ринок є загальнодержавним, монополізованим, відносно стабільним.

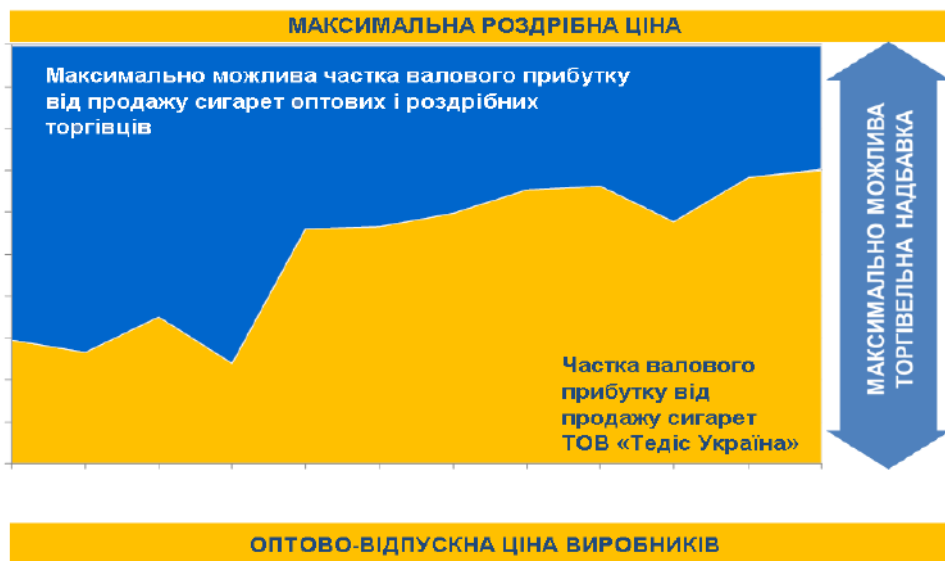

У рамках розслідування справи встановлено порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку дистрибуції сигарет ТОВ «ТЕДІС Україна», що полягали:

- у збільшенні ТОВ «ТЕДІС Україна» власного прибутку за рахунок прибутку оптових і роздрібних торговців;
- у неврахуванні транспортних витрат оптових і роздрібних торговців при здійсненні закупівлі сигарет шляхом самовивозу;
- у встановленні оптово-відпускної ціни для оптових торговців на однаковому рівні із роздрібними торговцями;
- у встановленні оптово-відпускних цін для роздрібних торговців на однаковому рівні з роздрібними цінами у власній роздрібній мережі;
- в одноосібному (без погодження із замовниками) обмеженні обсягів реалізації сигарет.

НЕКОНФІДЕНЦІЙНА ВЕРСІЯ ГРАФІКА

Динаміка співвідношення часток валового прибутку від продаж ТОВ «Тедіс Україна» та оптових і роздрібних торговців у максимально можливому валовому прибутку від продажу сигарет 2012-2014 рр.

ВІДПОВІДАЧ:**ТОВ «ТЕДІС Україна»**

Рішення Антимонопольного комітету України

від 16.12.2016 № 551-р

1. Визнати, що з 2013 року по вересень 2015 року (включно) ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку дистрибуції сигарет відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
2. Визнати, що ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктами 1 і 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
3. Зобов'язати ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» усунути причини виникнення й припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку (у тому числі розробити та застосувати прозорий та економічно обґрунтований механізм ціноутворення при здійсненні дистрибуції та реалізації сигарет, що має базуватися на аналізі співвідношення прибутковості та витрат за кожним напрямом діяльності, виокремлюючи, зокрема, реалізацію кінцевим споживачам та реалізацію на умовах самостійного вивозу).
4. Зобов'язати ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» щомісячно протягом трьох років з дати отримання рішення направляти на електронну адресу Антимонопольного комітету України інформацію стосовно 10 (десяти) найбільших за обсягами реалізації артикулів, ціни закупівлі та реалізації сигарет, встановлених: у власній роздрібній мережі, для суб'єктів господарювання, що мають ліцензії на право оптової торгівлі тютюновими виробами, для суб'єктів господарювання, що мають ліцензії на право роздрібною торгівлі тютюновими виробами.
5. Зобов'язати ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» усунути причини виникнення й припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді встановлення обмежень замовлених покупцями обсягів сигарет та умов, що їм сприяють.
6. Повідомити Комітет про виконання рішення з наданням підтвердних документів.

Штраф—431 млн грн

РИНКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ЗАГАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ЗАГРЕБЕЛЬСЬКА АГІЯ АББАСІВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«У 2016 році в рішеннях, рекомендаціях, пропозиціях ми постійно нагадували державі про необхідність забезпечення рівних умов для конкуренції державним, комунальним та приватним підприємствам. Знищення штучних монопольних утворень, рудиментних бар'єрів та позбавлення ексклюзивних повноважень — шлях до розвитку конкурентних механізмів, що повинні замінити собою державне регулювання.

Результат — природний розвиток ринку, що стимулюється активною конкуренцією та боротьбою за споживача»

Надання адміністративних послуг здійснюється відповідно до Законів України «Про адміністративні послуги».

Предметом досліджень Комітету були окремі ринки невиробничої сфери, про існування проблем на яких стало відомо із засобів масової інформації або зі скарг, заяв, звернень громадян, суб'єктів господарювання, органів влади, громадських об'єднань тощо.

Проведені дослідження свідчать, що проблеми на зазначених ринках є типовими та полягають, зокрема, у прийнятті органами влади та установами рішень, якими окремі суб'єкти господарювання, як свідчать результати досліджень, необґрунтовано наділяються ексклюзив-

ними (монопольними) правами та обов'язками, що в подальшому має наслідком встановлення необґрунтованих цін та умов на товари, роботи, послуги такими суб'єктами господарювання.

Тому більшість заходів, яких уживав Комітет, полягали в наданні рекомендацій органам влади, надсиланні пропозицій Кабінету Міністрів України. Крім того, було прийнято рішення за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання окремими суб'єктами господарювання монопольним (домінуючим) становищем.

У ЗВІТНОМУ РОЦІ ДІЯЛЬНІСТЬ АМКУ БУЛА ЗОСЕРЕДЖЕНА, ЗОКРЕМА, НА ТАКИХ РИНКАХ:

Ринок охоронних послуг

Ринок реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів

Ринок послуг утримання майданчиків для паркування та забезпечення зберігання на них транспортних засобів

Ринок ритуальних послуг

Ринок надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення

Ринок послуг, пов'язаних з митним оформленням транспортних засобів, що належать громадянам, які постійно або тимчасово проживають у м. Києві

Ринок приміщень, що здаються в оренду

Ринок інформаційних (консалтингових) послуг; сегмент підготовки актів цінової експертизи

Ринок надання висновків експертизи охорони праці та безпеки промислового виробництва

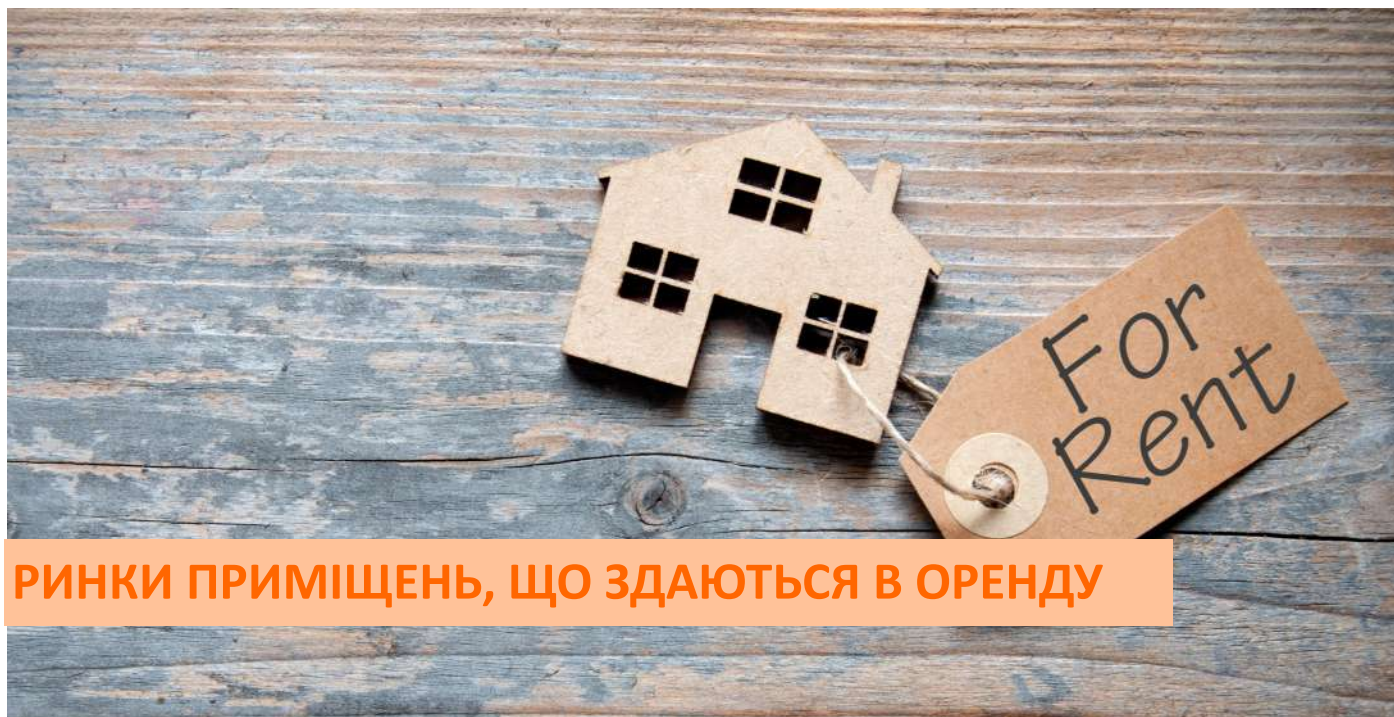
Ринок послуг ведення кадрової роботи в частині ведення та зберігання трудових книжок працівників іноземних представництв

Ринок метрологічних послуг з перевірки законодавчо регульованих засобів вимірювання техніки

Ринок забезпечення доступу до державного реєстру речових прав на нерухоме майно та єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, держателем яких є Міністерство юстиції України

РИНКИ ПРИМІЩЕНЬ, ЩО ЗДАЮТЬСЯ В ОРЕНДУ

З 2007 року передання в оренду державного майна здійснюється виключно на конкурсних засадах.

Порядок проведення конкурсу на право оренди державного майна визначений постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 906. Конкурс проводить конкурсна комісія, що утворюється орендодавцем. У п. 5 Порядку визначені основні умови проведення конкурсів на право оренди державного та комунального майна. Відповідно до частини 3 п. 5 Порядку інші умови включаються до умов конкурсу з урахуванням пропозицій органу, уповноваженого управляти відповідним державним майном.

Також уповноважені органи управління, відповідно до п. 30 частини 1 ст. 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» надають орендодавцям об'єктів державної власності **згоду на оренду державного майна і пропозиції щодо умов договору оренди**, які мають забезпечувати ефективне використання орендованого майна та здійснення на орендованих підприємствах технічної політики в контексті завдань галузі.

Законодавством не встановлено вимог до форми та змісту таких пропозицій і висновків, однак вони мають забезпечувати ефективне використання орендованого майна.

До прикладу, Мінінфраструктури, як уповноважений орган на управління майном ДП «МА «Бориспіль», здійснювало підготовку висновків та пропозицій з метою визначення умов конкурсів на право оренди державного нерухомого майна, розташованого в ДП «МА «Бориспіль», та договорів оренди.

При цьому додаткові умови конкурсів на право оренди державного майна:

- ◆ наявність досвіду роботи в одному з міжнародних аеропортів України протягом строку не менше 3-х років;
- ◆ наявність права на використання не менше трьох широко пізнаваних міжнародних брендів;
- ◆ використання в роботі в Україні досвіду іноземного учасника;
- ◆ наявність платіжних терміналів, придбаних не пізніше 2014 року

та пропозиції до умов договорів (можливість передання орендованого майна в суборенду; визначення строків оренди), що були запропоновані Мінінфраструктури, є необґрунтованими та дискримінаційними по відношенню до суб'єктів господарювання-претендентів на право оренди державного майна, що у свою чергу може негативно впливати

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ

ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Неефективне використання державного майна, що здається в оренду

Проведення непрозорих конкурсів на право оренди державного майна

Порушення прав потенційних орендарів нерухомого майна державної форми власності

Відсутність конкуренції на ринку приміщень, що здаються в оренду

Погіршення сервісу обслуговування на орендованих площах

на конкуренцію на ринку приміщень, що здаються в оренду. Надано **рекомендації** Міністерству інфраструктури від 25.10.2016 № 19-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а саме:

1. Розробити та затвердити порядок визначення та надання орендодавцям об'єктів державної власності, що входять до сфери управління Міністерства інфраструктури, зокрема, підприємств авіаційної галузі (аеропортів), пропозицій до умов конкурсів на право оренди такого майна та пропозицій (висновків) до умов договорів оренди, які мають забезпечувати ефективне використання орендованого майна та здійснення на орендованих підприємствах технічної політики в контексті завдань галузі, та які не повинні призводити до обмеження конкуренції, яким передбачити:

- перелік прозорих, недискримінаційних, об'єктивних інших (додаткових) умов конкурсів, крім визначених законодавством, та виключний перелік випадків, в яких орендодавцям пропонуються зазначені умови до включення та застосування;

- передбачити прозорі, недискримінаційні, об'єктивні інші (додаткові), рівні для всіх орендарів умови договорів оренди, крім визначених законодавством, та виключний перелік випадків, в яких орендодавцям пропонуються зазначені умови до врахування під час укладення договору оренди,

2. До затвердження зазначеного в пункті 1 порядку утриматись від надання орендодавцям об'єктів державної власності, що входять до сфери управління Мінінфраструктури, зокрема підприємств авіаційної галузі (аеропортів), інших (не передбачених законодавством), пропозицій до умов конкурсів на право оренди такого майна та пропозицій (висновків) до умов договорів оренди, застосування яких може призводити до обмеження конкуренції.

Листом від 08.12.2016 Мінінфраструктури повідомило, що не є розробником порядків (нормативно-правових актів) у сфері оренди майна, тому надіслало лист про надання пропозицій до ФДМУ.

Листом від 28.12.2016 Комітет роз'яснив Міністерству інфраструктури про необхідність розробки внутрішнього порядку Міністерства для забезпечення виконання власних повноважень.

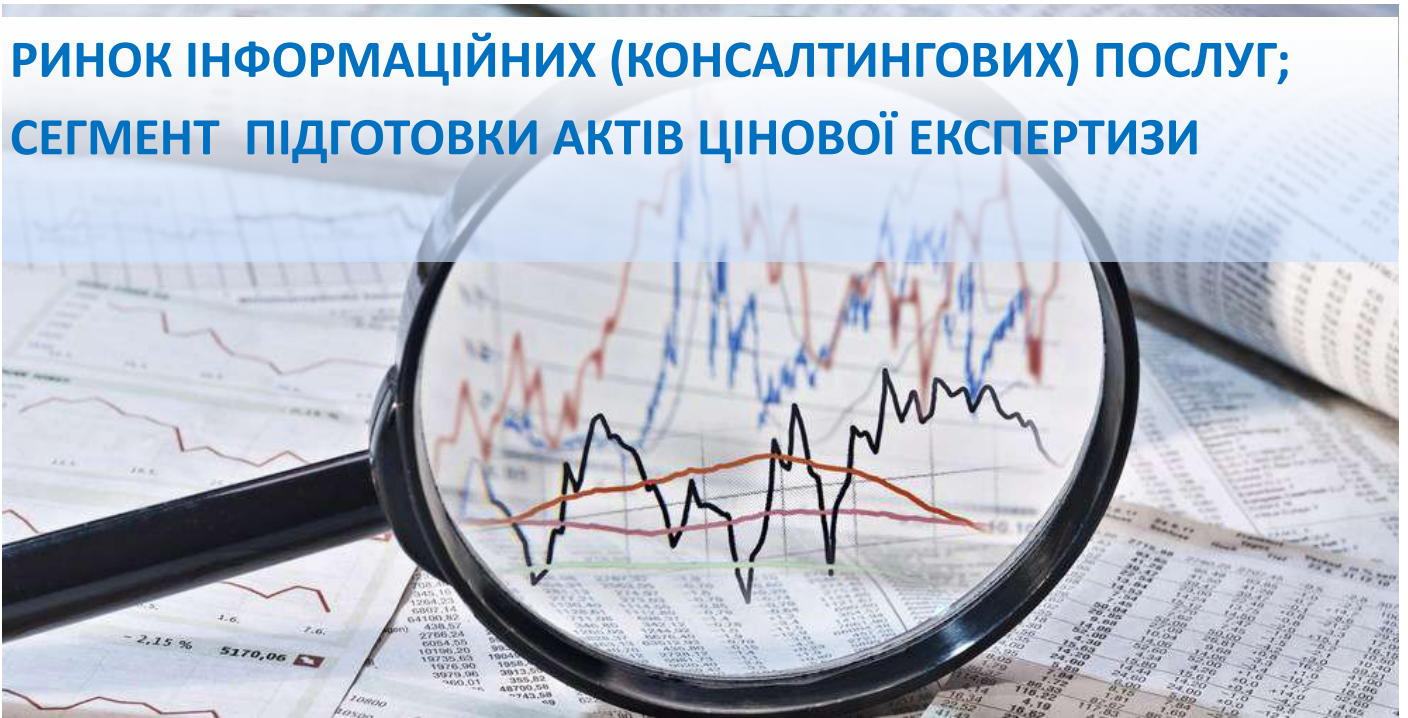
ПРИКЛАДИ ПРИЙНЯТИХ РІШЕНЬ НА РИНКАХ ПРИМІЩЕНЬ, ЩО ЗДАЮТЬСЯ В ОРЕНДУ

ВІДПОВІДАЧ: ДП «МА Бориспіль»
Рішення Київського обласного територіального відділення № 19 від 14.04.2016
<p>Дії ДП «МА «Бориспіль», які полягають у включенні до умов конкурсу на право оренди об'єктів державного майна – частин приміщень для організації комплексного обслуговування пасажирів (у тому числі для розміщення автоматів з продажу снекової продукції та гарячих напоїв) терміном на 10 років на 1-му, 2-му та 3-му поверхах пасажирського терміналу «D» загальною площею 157,5 м² (2 лоти) вимог, що не передбачені чинними нормативно-правовими актами та мають дискримінаційний характер, визнано порушенням, передбаченим п. 2 ст. 50, п. 7 частини 2 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку частин приміщень, які відповідно до ст. 5 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» підприємство має право передавати в оренду, шляхом створення перешкод доступу на цей ринок інших суб'єктів господарювання.</p> <p>Зобов'язано ДП «МА «Бориспіль» усунути наслідки порушення шляхом відновлення становища суб'єктів господарювання на ринку частин приміщень, які відповідно до статті 5 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» підприємство має право передавати в оренду, яке було порушене внаслідок встановлення підприємством дискримінаційних умов під час проведення конкурсу.</p>
Штраф — 68 тис. грн

ВІДПОВІДАЧІ: ДП «МА «Бориспіль»; ТОВ «Аерохендлінг»
Рішення Київського обласного територіального відділення № 20 від 14.04.2016
<p>Дії ДП «МА «Бориспіль» і ТОВ «Аерохендлінг», які полягають в укладенні угоди від 16.04.2015 № 495, в якій у пункті 6.5 передбачено право здавати майно в суборенду всупереч рекомендаціям Міністерства інфраструктури України та іншим наведеним обставинам, є антиконкурентними узгодженими діями, які призвели до суттєвого обмеження конкурентоспроможності інших суб'єктів господарювання на ринку частин приміщення для цілей організації комплексного обслуговування пасажирів (у тому числі розміщення автоматів з продажу снекової продукції, гарячих напоїв), без об'єктивно виправданих на те причин, визнано порушенням, передбаченим п. 1 ст. 50, п. 8 частини 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються суттєвого обмеження конкурентоспроможності інших суб'єктів господарювання на ринку без об'єктивно виправданих на те причин.</p>
Загальний штраф — 126 тис. грн

РИНОК ІНФОРМАЦІЙНИХ (КОНСАЛТИНГОВИХ) ПОСЛУГ; СЕГМЕНТ ПІДГОТОВКИ АКТИВ ЦІНОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

У рамках загальнодержавної політики України щодо протидії відтоку капіталу за межі України з метою недопущення такого відтоку з використанням оплати резидентами робіт, послуг, прав інтелектуальної власності, виконаних нерезидентами за завищеними цінами було створене ДП «Держзовнішінформ», яке видавало акт цінової експертизи Державного інформаційно-аналітичного центру моніторингу зовнішніх товарних ринків, який засвідчує відповідність контрактних цін на роботи, послуги, права інтелектуальної власності, які є предметом договору, кон'юнктури ринку.

Аналіз, що проводить підприємство, не вимагає наявності спеціальних знань та інформації. До працівників відсутні будь-які спеціальні вимоги, а також не передбачено й особливостей щодо їх призначення/ звільнення/ притягнення до відповідальності.

ДП «Держзовнішінформ» при підготовці активів цінової експертизи не має переваг. ДП фактично має ознаки такого, що займає монополічне (домінуюче) становище на виокремленому постановою Правління НБУ сегменті ринку інформаційних (консалтингових) послуг – підготовки активів цінової експертизи.

ОСНОВНА ПРОБЛЕМА РИНКУ: ВІДСУТНІСТЬ ОБ'ЄКТИВНИХ ПІДСТАВ ДЛЯ НАДАННЯ ЕКСКЛЮЗИВНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОДНОМУ СУБ'ЄКТУ

Комітет, здійснивши дослідження, не виявив об'єктивних причин, які б перешкождали забезпеченню конкурентних умов на ринку інформаційних (консалтингових) послуг щодо підготовки активів цінової експертизи. А визначення в постанові НБУ №597 єдиного надавача зазначеної послуги призводить до обмеження конкуренції на згаданому ринку. Відповідні пропозиції про приведення положення постанови Правління Національного банку України від 30.12.2003 № 597 у відповідність до вимог законодавства про захист економічної конкуренції Комітет ухвалив 09 серпня 2016 року та надіслав до НБУ.

НБУ скасував вимогу стосовно необхідності отримання українськими імпортерами активів цінової експертизи у ДП «Держзовнішінформ», щоб оплатити зарубіжні послуги та право інтелектуальної власності на суму понад 50 тис. євро, прийнявши 18.08.2016 постанову № 372, якою скасовано вимогу постанови Правління НБУ № 597. У засобах масової інформації НБУ, зокрема, повідомляв, що вважає вимоги щодо необхідності отримання акта цінової експертизи Держзовнішінформу такими, що втратили свою ефективність як дієвий інструмент боротьби з відтоком капіталу. Відміна такої норми ніяким чином не спричинить послаблення контролю за проведенням зовнішньоекономічних операцій з імпорту послуг.

РИНОК ОХОРОННИХ ПОСЛУГ

Прийняття Положення Кабінету Міністрів № 937 фактично виокремило сегмент ринку охоронних послуг та було надано переваги поліції порівняно з іншими учасниками.

У результаті виникла проблема дублювання органами поліції охорони функцій інших органів державної влади (Національної гвардії

України), суб'єктів відомчої воєнізованої охорони та інших спеціально уповноважених суб'єктів щодо забезпечення охорони об'єктів стратегічного значення для економіки і безпеки держави та інших особливо важливих об'єктів, питання охорони яких регламентується спеціальними законодавчими та підзаконними актами.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

Відсутність вибору охоронних структур для отримання споживачами певної категорії охоронних послуг

Відсутність у законодавстві певних понять, наслідком чого є прийняття актів у сфері охорони, що дублюються

Відсутність у законодавчих та нормативних актах критеріїв визначення об'єктів, які підлягатимуть охороні поліцією охорони

23.05.2016 схвалено [Звіт за результатами дослідження ринку охоронних послуг](#) з пропозиціями до Кабінету Міністрів України:

- Здійснити моніторинг усіх нормативно-правових актів, які стосуються суб'єктів, що охороняються поліцією; переглянути положення ПКМ № 937 з урахуванням інформації, викладеної у звіті.
- Напрацювати єдиний універсальний підхід до встановлення критеріїв, за якими будуть визначатися об'єкти, які підлягатимуть охороні поліцією охорони.
- Розмежувати та визначити такі поняття, як «об'єкт критичної інфраструктури», «особливо важливий об'єкт права державної власності», «об'єкт державної власності, що має стратегічне значення для економіки і безпеки держави».

Кабінетом Міністрів України надано **доручення** зацікавленим органами вжити заходів для вирішення встановлених проблемних питань.

РИНОК НАДАННЯ ПОСЛУГ І ВИКОНАННЯ РОБІТ ПРОТИПОЖЕЖНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

На ринку надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення діють Державна служба з надзвичайних ситуацій України (далі – ДСНС України) як надавач послуг, та пультові організації як споживачі послуг. На ринку склалася ситуація, за якої ДСНС України з 09.04.2015 не видає ліцензій у зв'язку з відсутністю затверджених Ліцензійних умов, що створює адміністративні бар'єри вступу на ринок та перешкоджає новим суб'єктам господарювання (потенційним

ліцензіатам, які мають достатню матеріально-технічну та кваліфікаційну базу) почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на товарному ринку з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення, а саме спостереження за пожежною автоматикою об'єктів.

Фактично ринок був закритим через відсутність Ліцензійних умов провадження зазначеної діяльності.

СТВОРЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ БАР'ЄРІВ ВСТУПУ НА РИНОК:

Комітетом надано рекомендації ДСНС України від **16.08.2016** № 13-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють:

- З метою забезпечення можливості потенційним учасникам ринку з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення здійснювати діяльність та конкурувати на рівних із діючими суб'єктами господарювання, передати на затвердження до Кабінету Міністрів України **Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення**.
- Ужити вичерпних заходів, спрямованих на усунення технічного бар'єра доступу на ринок з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення, спричиненого відсутністю визначеного центру спостереження ДСНС України, для забезпечення функціонування зазначеного ринку та можливості потенційним учасникам ринку здійснювати діяльність без порушення вимог Правил з пожежного спостереження.

У результаті прийнято постанову КМУ від **23.11.2016** № 852, якою **затверджено Ліцензійні умови**. Комітет погодив проект наказу МВС про погодження змін до Правил пожежного спостереження, яким виключається з пожежного спостереження участь ЦС ДСНС. На 13.02.2017 наказ знаходився на реєстрації в Міністерстві юстиції.

С Е Т А М

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННИХ ТОРГІВ
АРЕШТОВАНИМ МАЙНОМ

РИНОК РЕАЛІЗАЦІЇ АРЕШТОВАНОГО МАЙНА ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ТОРГІВ

На ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів діє один надавач послуг — Державне підприємство «СЕТАМ», споживачами послуг є державні виконавці та фізичні особи.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту із запровадження нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів» від 01 квітня 2014 року № 332-р запроваджено експеримент щодо нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів.

До проведення експерименту послуги з реалізації арештованого майна на торгах (аукціонах) на договірних засадах надавали суб'єкти господарювання – спеціалізовані організації, визначені в установленому порядку на тендерах (конкурсах). Порядком реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 22.12.2015 № 2710/5, державне підприємство «СЕТАМ» уповноважено на

здійснення заходів із супроводження програмного забезпечення системи електронних торгів, технологічного забезпечення, збереження та захисту даних, що містяться в ній, на організацію та проведення електронних торгів та на виконання інших функцій, передбачених Порядком реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів. Отже, ДП «СЕТАМ» набуло ознак суб'єкта, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку з часткою 100%.

У законодавстві відсутні закріплені особливі вимоги до: програмного забезпечення системи електронних торгів, технологічного забезпечення організації та проведення електронних торгів; організатора торгів. Також відсутні особливі характеристики саме послуг ДП «СЕТАМ».

У зв'язку з цим відсутні підстави для висновку про доцільність визначення єдиного організатора торгів.

20.09.2016 Комітетом затверджено [Звіт про дослідження ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів](#).

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

Ефективність реалізації залежить лише від єдиного надавача послуг - ДП «СЕТАМ»

Фіксований розмір винагороди організатору

Надання організатором торгів комплексної послуги, що включає реалізацію майна, його транспортування та зберігання

Поєднання єдиним суб'єктом функцій адміністратора Системи електронних торгів та учасника ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів

Статистична інформація ДП «СЕТАМ» та його 22 філій за період жовтень 2015 — червень 2016 року

Кількість лотів, виставлених на електронні торги ДП «СЕТАМ»

44704

Кількість не наданих послуг зі зберігання майна

22 052 (49,33%)

Кількість наданих послуг зі зберігання майна

22 652 (50,67%)

Кількість наданих послуг транспортування

1 063 (2,38%)

Комітет звернувся з **пропозиціями до Кабінету Міністрів України** щодо:

- Перегляду розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 212-р з урахуванням висновків, викладених у звіті, для забезпечення конкурентних умов на ринку реалізації арештованого майна.

05.10.2016 Кабінетом Міністрів України надано доручення Мін'юсту опрацювати порушене питання у звіті, за результатами проінформувати Кабінет Міністрів України та в разі потреби — внести в установленому порядку на розгляд узгоджені пропозиції.

Надано **рекомендації Міністерству юстиції України** від **20.09.2016** № 16-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють:

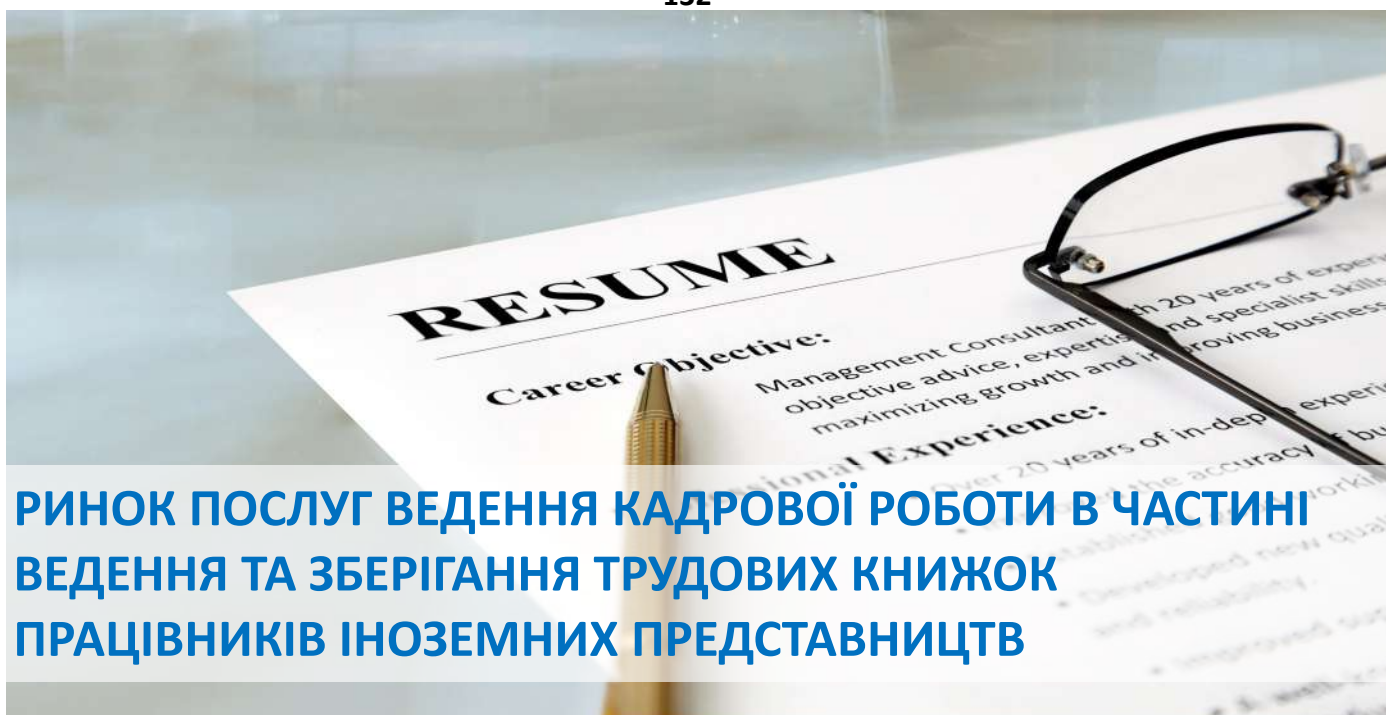
1. Унести зміни до нормативно-правових актів, якими буде передбачено:
 - Можливість здійснення діяльності на ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів не тільки ДП «СЕТАМ», а й іншими суб'єктами господарювання.
 - Об'єктивні недискримінаційні критерії до суб'єктів господарювання – організаторів торгів, що можуть бути учасниками ринку реалізації арештованого майна, а також конкурентну процедуру їх відбору.
 - Верхню межу розміру винагороди організатору за організацію та проведення електронних торгів, що забезпечить можливість конкурувати суб'єктам господарювання – організаторам торгів за ціною.

2. Розмежувати функції суб'єкта господарювання – організатора торгів та суб'єкта, що забезпечує супроводження програмного забезпечення системи електронних торгів, технологічного забезпечення, збереження та захисту даних, що містяться в ній.

За результатом розгляду рекомендацій Міністерством юстиції України повідомлено про створену робочу групу з представників Департаментів Мін'юсту, ДП «СЕТАМ» та інших з метою опрацювання рекомендацій Комітету від 20.09.2016 № 16-рк. Представника Комітету також було запрошено до участі в робочій групі.

Однак, враховуючи те, що Комітет не є розробником проектів документів у тій чи іншій сфері, а долучається виключно на етапі опрацювання та погодження та аналізує їх на предмет відсутності норм, що можуть негативно вплинути на конкуренцію, представник Комітету не увійшов до складу робочої групи, про що було повідомлено Мін'юст. Виконання рекомендацій триває.

РИНОК ПОСЛУГ ВЕДЕННЯ КАДРОВОЇ РОБОТИ В ЧАСТИНІ ВЕДЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ ТРУДОВИХ КНИЖОК ПРАЦІВНИКІВ ІНОЗЕМНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ

Комітетом було проведено дослідження ринку послуг ведення кадрової роботи в частині ведення та зберігання трудових книжок працівників іноземних представництв. Ринок є регіональним. Так, у м. Києві, відповідно до спільного наказу органів влади, збереження трудових книжок працівників іноземних представництв

здійснюється виключно в єдиного надавача послуг - Державного підприємства «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв» в особі дирекції «Інпредкадри» (далі — ДП «ГДІП»). Споживачами послуг є іноземні представництва.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

Встановлення та стягнення економічно необґрунтованої вартості за послугу ведення та зберігання трудових книжок працівників іноземних представництв

Включення до вартості послуги складових, що не передбачені Інструкцією про порядок ведення трудових книжок та які не є обов'язковими для замовників і можуть надаватися як додаткова послуга за окрему плату

Встановлення в спільному наказі обмеження щодо можливості зберігання трудових книжок працівників іноземних представництв виключно у визначених ОДА та ДП «ГДІП»

Надано **рекомендації Міністерству соціальної політики України** про вжиття заходів, спрямованих на розвиток конкуренції: внести зміни до нормативно-правових актів, в яких визначити механізм ведення та зберігання трудових книжок працівників іноземних представництв, який передбачав би надання послуг суб'єктами господарювання на конкурентних засадах із встановленням контролю та відповідальності за надання цієї послуги, а також визначення платності або безоплатності таких послуг; розглянути можливість зберігання трудових книжок працівників іноземних представництв безпосередньо такою організацією або працівником. У грудні 2016 року надано доручення КМУ Мінсоцполітики та Мін'юсту розглянути порушене питання та поінформувати Комітет та КМУ.

Прийнято рішення від 13.12.2016 № 539-р про порушення ДП «ГДІП» законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу у розмірі 470 855 грн. Унаслідок ужитих Комітетом заходів ДП «ГДІП» привело вартість послуги до економічно обґрунтованого рівня. Штраф сплачено в лютому 2017 року в повному обсязі.

REGISTER

SIGN UP

РИНОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРІВ, ДЕРЖАТЕЛЕМ ЯКИХ Є МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Відповідно до Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 22-8, Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема, у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських фо-

рмувань.

На законодавчому рівні адміністратором Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, визначено державне підприємство «Національні інформаційні системи» (далі – ДП «НАІС»). Отже, єдиним надавачем послуг на ринку є ДП «НАІС», споживачами послуг — юридичні та фізичні особи.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

ДП «НАІС» стягує плату за технічну підтримку роботи з Єдиними та Державними реєстрами одного ідентифікованого співробітника акредитованого суб'єкта в розмірі 1350 грн лише з акредитованих суб'єктів

Жодним нормативно-правовим актом не передбачена плата за технічну підтримку

Різні умови під час укладання договорів для отримання доступу до Єдиних та Державних реєстрів для суб'єктів державної реєстрації, організаційної системи державної реєстрації прав.

Надано рекомендації ДП «НАІС» від 04.10.2016 № 17-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а саме: забезпечити єдині умови оплати послуг, що надаються ДП «НАІС» всім суб'єктам, що входять до організаційної системи державної реєстрації, та суб'єктам державної реєстрації під час доступу до роботи з Єдиними та Державними реєстрами, держателем яких є Міністерство юстиції України, а саме: Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Виконання рекомендацій триває.

РИНОК МЕТРОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ З ПОВІРКИ ЗАКОНОДАВЧО РЕГУЛЬОВАНИХ ЗАСОБІВ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Комітетом проведено дослідження щодо встановлення Міністерством економічного розвитку і торгівлі України дискримінаційних умов доступу на ринок метрологічних послуг з повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки. Так, для отримання свідоцтва про уповноваження на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, метрологічний центр або повірочна лабораторія має подати заяву, до якої, зокрема, додати висновок аудитора з метрології щодо відповідності встановленим критеріям уповноваження на проведення повірки за-

собів вимірювальної техніки. Внаслідок цього, метрологічний центр, повірочна лабораторія під час отримання свідоцтва про уповноваження може зіткнутися з бар'єром доступу на ринок під час отримання висновку аудитора. При цьому аудитор з метрології, який залучається до процедури уповноваження, може бути одночасно учасником ринку, оскільки для отримання кваліфікації працює у складі суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринку метрологічних послуг, і суб'єктом, який здійснює доступ на ринок.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

Відсутність незалежності аудиторів з метрології. Доступ до ринку метрологічних послуг з повірки здійснюють фактично учасники ринку

Відсутність чітких норм у Порядку видачі або відмови у видачі свідоцтва на уповноваження, обов'язків та відповідальності аудиторів з метрології під час надання та/або відмови у наданні висновку аудитора з метрології

Надано рекомендації Міністерству економічного розвитку і торгівлі України від 28.12.2016 № 29-рк щодо:

1. Унесення змін до Порядку атестації аудиторів та до Порядку видачі або відмови у видачі свідоцтва на уповноваження, які б передбачали, що до процедури підготовки висновку залучаються виключно аудиторів з метрології, що не здійснюють самостійно чи у складі будь-якого суб'єкта господарювання діяльності на ринку метрологічних послуг з повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки.

2. Переглянути Порядок видачі або відмови у видачі свідоцтва на уповноваження з урахуванням пропозицій, викладених в мотивувальній частині рекомендацій, та встановити чіткий, прозорий, недискримінаційний порядок отримання заявниками уповноваження на проведення повірок.

РИНОК ПОСЛУГ УТРИМАННЯ МАЙДАНЧИКІВ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРІГАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

24.11.2016 Комітетом затверджено звіт про [дослідження ринку послуг утримання майданчиків для паркування та забезпечення зберігання транспортних засобів](#). Незважаючи на те, що ринки є конкурентними, бар'єрами, що стримують розвиток ринку та конкуренції на ньому, зокрема, є неналежне правове врегулювання відносин у сфері надання послуг з утримання майданчиків для паркування; невиконання органами місцевого самоврядування повноважень, покладених на них законодавством, у сфері надання послуг паркування; значні затрати на придбання парку-

вальних автоматів, обов'язковість облаштування якими майданчиків для паркування визначена законодавством; діяльність незаконних майданчиків для паркування та інші. Зазначені проблемні питання можуть бути вирішені як на загальнодержавному, так і на місцевих рівнях, зокрема, шляхом внесення змін в законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти та шляхом розроблення рішень, що регулюватимуть зазначену сферу діяльності на регіональному рівні.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

Відсутність послідовності та узгодженості дій суб'єктів контролю у сфері паркування

Відсутність дієвого механізму залучення та захисту інвестицій

Розміщення майданчиків та стоянок без урахування планів розвитку територій

Неефективний контроль з боку правоохоронних органів за дотриманням правил паркування

Неналежне правове врегулювання, значні затрати на придбання паркувальних автоматів

Існування незаконних майданчиків для паркування

02.12.2016 надано пропозиції Кабінету Міністрів України щодо:

порядку конкурсного відбору суб'єктів господарювання з утримання майданчиків для зберігання транспортних засобів, удосконалення процедури організації та розміщення майданчиків для паркування, порядку формування тарифів на послуги утримання майданчиків для паркування та забезпечення зберігання на них транспортних засобів, розроблення раціональних обґрунтованих вимог до облаштування майданчиків, розширення форм та способів оплати за зберігання транспортних засобів та інше.

РИНОК ПОСЛУГ, ПОВ'ЯЗАНИХ З МИТНИМ ОФОРМЛЕННЯМ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ГРОМАДЯНАМ, ЯКІ ПОСТІЙНО АБО ТИМЧАСОВО ПРОЖИВАЮТЬ У М. КИЄВІ

Межі зон митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України визначаються органами доходів і зборів (далі – ОДЗ) за погодженням з відповідними органами охорони державного кордону та адміністраціями морських (річкових) портів, аеропортів, залізничних станцій. В інших місцях на митній території України органи доходів і зборів у зонах своєї діяльності самостійно визначають межі зон митного контролю.

Кожну зону митного контролю та іншу територію розташування митних постів можна розглядати як монопольне утворення. Тому обсяг прав і повноважень, якими ОДЗ наділяють суб'єктів господарювання, на території яких розміщуються митні пости, як і питання розміру вартості, повинні регулюватися органами влади, що має забезпечити надання фізичним і юридичним особам (споживачам митних послуг) якісних послуг за обґрунтованими цінами.

Київська міська митниця, ДФС приймають рішення, відповідно до яких створюються зони митного контролю та розміщуються митні пости

Між Київською міською митницею ДФС та суб'єктами господарювання, на територіях яких розміщуються митні пости, укладаються Угоди про співробітництво, відповідно до яких

суб'єкт господарювання надає у тимчасове безоплатне користування Київській міській митниці ДФС службові та побутові приміщення, обладнання, канали зв'язку, що також передбачено Митним кодексом України.

Наказами Київської міської митниці ДФС затверджено Розподіл території і компетенції, в межах яких здійснюють функціональні повноваження підрозділи митного оформлення Київської міської митниці ДФС. Тривалий час наказом Київської міської митниці, ДФС було встановлено, що митне оформлення транспортних засобів, що належать громадянам, які постійно або тимчасово проживають у м. Києві, здійснювалося виключно в одному відділі митного оформлення «Спеціалізований» (балансоутримувачем якого є ТОВ «Автомобільні інтелектуальні технології»).

Враховуючи, що за період 2015 – січня 2016 року на території відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований» митне оформлення пройшло 98,3 % транспортних засобів, що належать громадянам, які постійно або тимчасово проживають у м. Києві.

Отже, становище ТОВ «АІТ» на ринку послуг, що надаються в зоні митного контролю на території відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований», та пов'язаних з митним оформленням транспортних засобів, що належать громадянам, які постійно або тимчасово проживають у м. Києві, має структурні

ознаки монопольного (домінуючого). Наслідком цього стало встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку. Так, ТОВ «АІТ» було встановлено плату за перебування транспортного засобу на території відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований», яка стягувалась за добу, а не за фактичний час перебування.

Зазначене стало можливим у зв'язку з бездіяльністю Державної фіскальної служби України, яка полягає у нерозробленні прозорого порядку визначення територій розміщення органів доходів і зборів та у відсутності порядку й контролю за встановленням і стягненням плати за послуги, що надаються на території зон митного контролю (митних постів) суб'єктами господарювання.

Дії ТОВ «АІТ» зі розрахунку, встановлення та стягнення зі споживачів вартості

послуги з перебування одного транспортного засобу не за період часу, протягом якого транспортний засіб фактично перебував на ньому, а за добу на території відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований» під час здійснення митних формальностей, містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг, що надаються в зоні митного контролю на території відділу митного оформлення № 2 митного поста «Спеціалізований», та пов'язаних з митним оформленням транспортних засобів, що належать громадянам, які постійно або тимчасово проживають у м. Києві, шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ:

Вартість послуги з перебування одного транспортного засобу стягується не за період часу, протягом якого транспортний засіб фактично перебував на ньому, а за добу

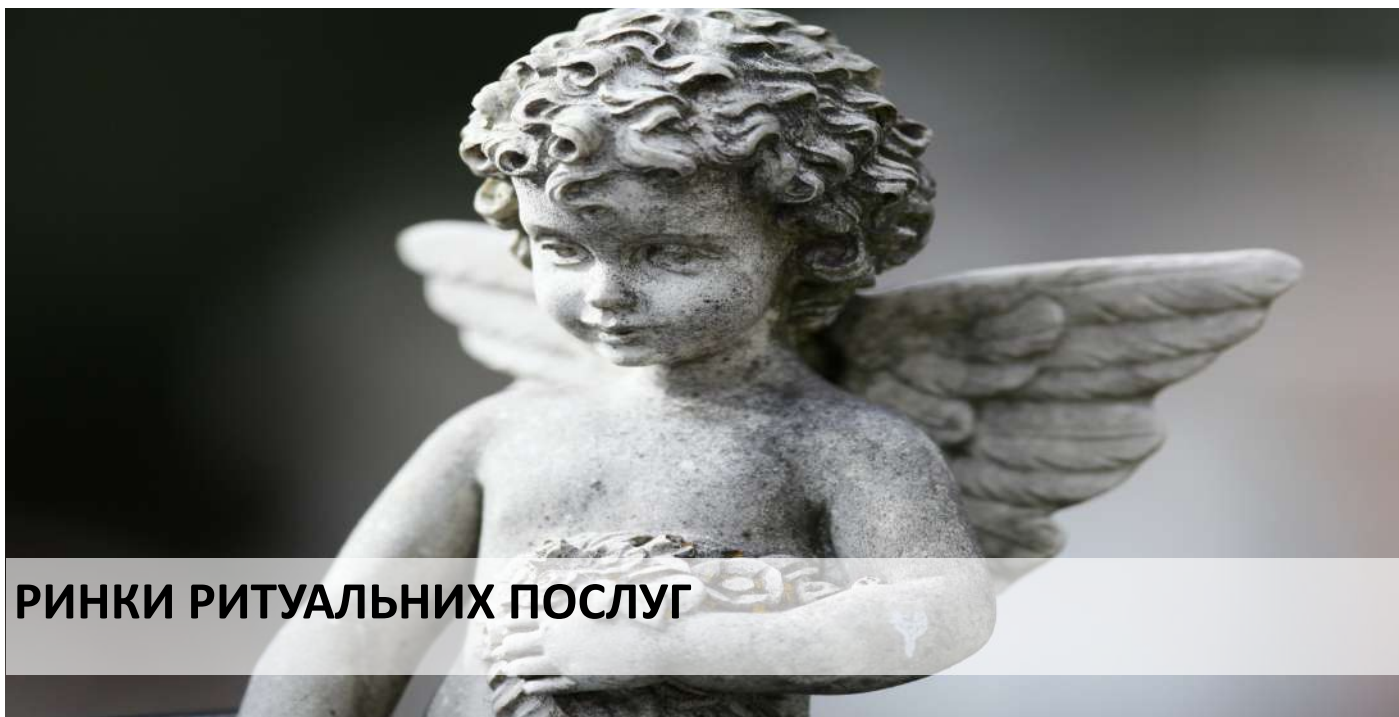
Відсутність прозорого порядку визначення територій розміщення ОДЗ та порядку й контролю за встановленням і стягненням плати за послуги, що надаються на території зон митного контролю

Надано **рекомендації** ТОВ «Автомобільні інтелектуальні технології» від 18.10.2016 № 18-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, шляхом встановлення вартості послуги перебування транспортних засобів за годину, а не лише за добу. На виконання рекомендацій товариство встановило вартість послуги за годину перебування транспортного засобу.

Надано **рекомендації Державній фіскальній службі** від 15.11.2016 № 22-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, шляхом затвердження в установленому законодавством порядку нормативно-правового акта, в якому визначити:

- 1)** чіткий, прозорий на недискримінаційних умовах та конкурентних засадах порядок визначення/обрання суб'єктів господарювання, на території яких розміщуються зони митного контролю (митні пости);
- 2)** порядок діяльності таких суб'єктів господарювання, зокрема в частині їх взаємодії з органами доходів і зборів, та перелік і правову природу послуг, які можуть надавати такі суб'єкти господарювання;
- 3)** порядок формування і стягнення плати за послуги, пов'язані з митним оформленням та без яких неможливе здійснення митних формальностей, що надаються у тому числі суб'єктами господарювання, на територіях зон митного контролю (відділах митного оформлення), що має забезпечити економічно обґрунтовану вартість послуг та належний контроль ціноутворення.

РИНКИ РИТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Ринки ритуальних послуг є регіональними. Основними надавачами послуг є комунальні підприємства, ритуальні служби, фізичні-особи — підприємці, споживачами — фізичні особи. Функціонування ринку регламентується Законом України «Про поховання та похоронну справу».

До органів Комітету продовжують надходити скарги, звернення, заяви як від споживачів, так і від суб'єктів господарювання, які працюють на ринках ритуальних послуг, що свідчить про актуальність проблем ринку.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

- бездіяльність органів місцевого самоврядування в частині створення ритуальних служб у порядку вимог Закону України «Про поховання та похоронну справу»;
- ритуальні послуги (копання могили) надають комунальні підприємства, які не мають статусу ритуальної служби та для яких основним видом діяльності є надання житлово-комунальних послуг;
- застосування тарифів на ритуальні послуги (згідно з Мінімальним переліком) без дотримання порядку їх встановлення виконавчими органами місцевого самоврядування;
- економічна необґрунтованість тарифів на ритуальні послуги, зокрема: завищення норм часу; завищення розмірів адміністративних, загальновиробничих витрат, рівня рентабельності тощо;
- формальний підхід органів місцевого самоврядування під час встановлення тарифів на ритуальні послуги;
- виділення місць поховання та бронювання місць поховання відбувається за плату (при цьому плата для зареєстрованих та незареєстрованих у місцевості жителів є різною);
- переважна частина учасників ринку ритуальних послуг працює неофіційно;
- дефіцит місць для поховання стає підґрунтям для зловживань;
- встановлення ритуальними службами (комунальними підприємствами): плати за в'їзд на кладовище для суб'єктів господарювання, що здійснюють встановлення намогильних споруд; послуг; плати за послуги, що будуть надаватися в межах кладовища в договорах з іншими суб'єктами, які надають ритуальні послуги; спонсорської (благодійної) допомоги при укладанні договорів зі споживачами послуг;

- відсутність систематизованої офіційної інформації, легкодоступної споживачам, про умови отримання ритуальних послуг, надавачів цих послуг, меж їх діяльності, тарифи тощо;
- під час дослідження встановлено, що суттєвим бар'єром для вступу на ринок ритуальних послуг потенційних конкурентів є право ритуальної служби на укладання договорів про надання ритуальних послуг з іншими учасниками ринку; як наслідок, значна кількість порушень виявлена під час укладання таких договорів;
- ритуальні служби поєднують функції органу адміністративно-господарського управління та здійснюють діяльність на ринках ритуальних послуг;
- повідомлення працівниками медичної галузі та/або правоохоронними органами, службові обов'язки яких полягають у прийнятті викликів та/або виїздів на них, інформації про померлих ритуальним службам або нав'язування зазначеними працівниками родичам померлої особи конкретної ритуальної служби.

Для вирішення проблематики ринку в Комітеті **13.06.2016** було створено робочу групу за участю Мінрегіону, МОЗ України, Національної поліції України, народних депутатів України, представників органів місцевого самоврядування, учасників ринку, задіяних у наданні ритуальних і супутніх з ними послуг, та інших зацікавлених осіб. За результатами роботи групи підготовлені **пропозиції, зокрема, до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення галузі поховання»**.

07.12.2016 надіслано лист до Кабінету Міністрів України з пропозицією дати доручення Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству внутрішніх справ України в найкоротший строк доопрацювати, оприлюднити та погодити з усіма заінтересованими органами виконавчої влади проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення галузі поховання», з урахуванням пропозицій учасників робочої групи, та внести його в подальшому на розгляд до Кабінету Міністрів України.

ПРИКЛАД НАДАНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ НА РИНКАХ РИТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ:

РЕКОМЕНДАЦІЇ НАДАНО: Комунальному підприємству «Ритуальна служба—спеціалізований комбінат комунально-побутового обслуговування», Кіровоградській міській раді

Рекомендації Кіровоградського обласного територіального відділення
№ 01-11/29-рк/к та № 01-11/30-рк/к від 19.12.2016

Керуючись ст. 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та ст. 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Кіровоградським обласним територіальним відділенням надано рекомендації, спрямовані на вжиття заходів щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих дій і умов, що їм сприяли на ринку ритуальних послуг. За результатом виконання рекомендацій очікується:

- зняття додаткових адміністративних бар'єрів вступу суб'єктів господарювання на ринок ритуальних послуг Кропивницький (шляхом перегляду переліку документів, які необхідно долучити до заяви для укладення договору про надання ритуальних послуг);
- забезпечення рівних умов діяльності для всіх суб'єктів ринку ритуальних послуг, у тому числі й шляхом встановлення вартості ритуальних послуг з мінімального переліку незалежно від суб'єктів їх надання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПРЯМІВ ДООПРАЦЮВАННЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ГАЛУЗІ ПОХОВАННЯ»:

- Чітке визначення, уніфікація, розмежування понять та термінів.
- Встановлення переліку послуг, які відносяться до послуг поховання.
- На рівні закону закріплення положень про договір надання ритуальних послуг.
- Поступове впровадження екологічних технологій.
- Закріплення на нормативному рівні критеріїв до суб'єктів господарювання, що мають намір надавати ритуальні послуги.
- Визначення верхньої межі вартості послуг, що входять до необхідного мінімального переліку, на відміну від закріпленої сьогодні вартості послуг у фіксованому розмірі.
- Визначення правового статусу похоронних домів.
- Встановлення заборони на оренду ритуальними службами приміщень в моргах.
- Закріплення кримінальної відповідальності за поширення інформації про померлого особами, яким ця інформація стала відомою під час виконання посадових обов'язків.
- Визначення шляхів врегулювання питань перевезення тіл померлих.
- Створення чіткого механізму бронювання

Передбачити інші види поховання

Наприклад, таке як біопоховання, яке являє собою поховання праху людини в спеціальній біоурні з насінням рослин, що з часом перетворюється на дерево.

За даними виконавчих органів місцевого самоврядування протягом 2015 року поховано 490 тис. осіб, з яких 23,6 тис. осіб (4,8%) поховано шляхом кремації. Загальна кількість місць поховань на території України становить майже 33 тис. одиниць та необхідно побудувати 557 нових місць поховань, що зумовлено нестачею місць для поховання у зв'язку з обмеженістю земельних ресурсів. У більшості великих міст з кожним роком залишається все менше вільних ділянок для нових поховань на діючих кладовищах, а нові кладовища органам місцевого самоврядування доводиться створювати у дуже віддалених від населеного пункту місцях з невдосконаленими під'їздами.

місця для поховань.

- Створення органами місцевого самоврядування повної, прозорої та доступної інформації щодо суб'єктів господарювання— надавачів похоронних послуг.
- Перегляд закріплених законодавством форм власності на кладовища з метою їх розширення.
- Визначення умов, за яких припиняється функціонування кладовища, та порядок такого припинення.
- Закріплення в законодавстві можливості будівництва в Україні крематоріїв усіх форм власності в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційної діяльності тощо.
- Передбачення можливості здійснення інших альтернативних видів поховання.
- Врегулювання питання поховання тварин та діяльності таких кладовищ.

РИНКИ

ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

АРТЕМЕНКО АННА ІГОРІВНА

Державний уповноважений АМКУ

«Адвокутування конкуренції, дотримання принципу конкурентного нейтралітету, недопущення антиконкурентних дій органів влади – ключові завдання Комітету на ринках фінансових послуг у 2016 році»

Ринки фінансових послуг – це сфера діяльності учасників ринків з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

На ринках фінансових послуг здійснюється **державне регулювання**:

- щодо ринку банківських послуг та діяльності з переказу коштів - Національним банком України;
- щодо ринків цінних паперів та похідних цінних паперів (деривативів) - Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;
- щодо інших ринків фінансових послуг - Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Більшість сегментів ринку фінансових послуг за типом (моделлю) є ринками досконалої конкуренції, оскільки свої послуги пропонує значна кількість суб'єктів господарювання (ринок банківських, страхових послуг, послуг кредитних спілок, ломбардів, депозитарних установ, накопичувально-го пенсійного забезпечення тощо).

На 31.12.2016 ринок фінансових послуг налічував:

⇒ 93 банки;

- ⇒ 308 страхових компаній, з яких 278 – страхові компанії з ризикових видів страхування та 30 – страхові компанії зі страхування життя;
- ⇒ 604 кредитних установи;
- ⇒ 457 ломбардів;
- ⇒ 668 фінансових установ;
- ⇒ 64 недержавних пенсійних фонди;
- ⇒ 9 фондових бірж;
- ⇒ 301 торгівця цінними паперами;
- ⇒ 229 депозитарних установ;
- ⇒ 300 компаній з управління активами.

З огляду на зазначене, завдання Комітету на конкурентних ринках полягає також у захисті від дій (бездіяльності) органів влади, які можуть призводити до усунення, спотворення чи обмеження конкуренції на ринку, надання пільг (преференцій) окремим суб'єктам господарювання або створення несприятливих чи дискримінаційних умов діяльності порівняно з конкурентами.

Сьогодні головним завданням Комітету на ринках фінансових послуг є адвокатування конкуренції, яке забезпечується, зокрема, шляхом надання зауважень та пропозицій до проектів законодавчих актів, які регулюють питання надання фінансових послуг та надходять в Комітет на погодження у встановленому законом порядку.

Так, у 2016 році Комітетом було опрацьовано 28 проектів нормативно-правових актів (з яких 4 проекти законів України, 2 проекти постанов Кабінету Міністрів України), до 3 з яких були надані зауваження та пропозиції.

Інші завдання, які ставить перед собою Комітет на ринках фінансових послуг, спрямовані

на розвиток конкуренції, полягають, зокрема, у:

- забезпеченні права вільного вибору учасників взаємовідносин (як самим суб'єктам ринку фінансових послуг, так і споживачам фінансових послуг);
- недопущенні прийняття законодавчих та нормативно-правових актів, які передбачають адміністративну монополію окремих банківських установ;
- забезпеченні конкурсних критеріїв відбору банків для обслуговування окремих сфер діяльності;
- усунення інформаційної асиметрії під час надання додаткових послуг банківських установ (довідки, виписки за кредитними/депозитними договорами);
- недопущенні нав'язування послуг окремих суб'єктів господарювання, які діють на ринках послуг, суміжних з фінансовими послугами (аудиторів, оцінювачів, нотаріусів);
- недопущенні дій учасників платіжних систем, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

В порядку адвокатування конкуренції на ринках фінансових послуг у 2016 році Комітет двічі звертався до Кабінету Міністрів України з пропозицією щодо перегляду відповідних постанов Уряду, які регулюють порядок відбору банків, уповноважених на виплату пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ, у частині забезпечення конкурентних умов відбору банків, недопущення надання переваг суб'єктам господарювання залежно від форми власності та забезпечення прав споживачів на вільний вибір банку для отримання відповідних послуг.

РИНОК ПОСЛУГ З ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ

Виплата заробітної плати працівникам бюджетних установ та державної соціальної допомоги здійснюється через уповноважені банки, визначені Міністерством фінансів України у встановленому порядку.

У листопаді 2015 року Міністерство фінансів України провело конкурс, за результатами якого 48 комерційних банків було визначено уповноваженими на виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ та державної соціальної допомоги.

Однак у січні 2016 року було прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 37 «Деякі питання виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ та державної соціальної допомоги», якою внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2005 р. № 318 «Про удосконалення механізму виплати заробітної плати працівникам бюджетних уста-

нов та державної соціальної допомоги», відповідно до яких уповноваженими банками можуть бути банки, зокрема:

- ◆ частка активів яких становить не менш як 1 відсоток активів банківської системи;
- ◆ які володіють облігаціями внутрішньої державної позики в розмірі не менш як 20 відсотків регулятивного капіталу банку;
- ◆ у яких кількість емітованих ними електронних платіжних засобів (платіжних карток) державної багатоемітентної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент, становить не менш як 10 відсотків загальної кількості емітованих ними електронних платіжних засобів (платіжних карток);
- ◆ у яких держава володіє часткою понад 75 відсотків, є уповноваженими банками на постійній основі.

СТВОРЕННЯ БАР'ЄРІВ ВХОДУ НА РИНОК

Вказані вище критерії чотирикратно звужують перелік уповноважених банків, включають не лише середні та малі українські банки, а й достатньо великі за розміром фінансові установи;

із 48 банків, які були визначені Міністерством фінансів України, новим критерієм відповідають лише близько 10 банків. Серед них – три банки з державною власністю понад 75% (уповноважені на постійній основі) та декілька недержавних банків з активами близько 13 млрд грн (еквівалент 1% активів банківської системи станом на 01.12.2015);

90% банків із позитивним багаторічним досвідом здійснення виплат бюджетникам не зможуть продовжити їх обслуговування.

Встановлено такі умови проведення конкурсного відбору банків, уповноважених на виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ та державної соціальної допомоги, за яких неможливо конкурувати завдяки власним досягненням на ринку.

У березні 2016 року Комітет направив лист до КМУ **щодо перегляду положень постанови КМУ** від 22.04.2005 № 318 «Про удосконалення механізму виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ та державної соціальної допомоги» у частині забезпечення конкурентних умов відбору банків, уповноважених на виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ та державної соціальної допомоги, на основі критеріїв, які забезпечать можливість банкам конкурувати з метою здобуття переваг завдяки власним досягненням на ринку.

22.09.2016 **Уряд схвалив постанову № 662** «Про деякі питання виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ», відповідно до якої уповноваженими зможуть бути банки, що мають активи, частка яких становить не менш як 1,0% активів банківської системи; також банки, контрольний пакет акцій яких належить міжнародним фінансовим та банківським установам, що мають міжнародний рейтинг інвестиційного класу від міжнародно визнаних рейтингових агенцій або у яких держава володіє часткою понад 75%. За інформацією з офіційного веб-сайту Асоціації «Незалежна асоціація банків України», встановленим критеріям до уповноважених банків відповідає 14 банків зі 100.

У період з листопада по грудень 2016 року Комітетом отримано 6 заяв банків, звернення професійного об'єднання учасників ринку банківських послуг, звернення громадської організації та фізичних осіб щодо відповідності законодавству про захист економічної конкуренції положень постанови КМУ від 22.09.2016 № 662 «Деякі питання виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ» у частині встановлення умов, за яких банки можуть допускатися до участі в конкурсному відборі банків, через які здійснюється виплата пенсій, грошової допомоги та заробітна плата працівникам бюджетних установ; визначення ПАТ «Ощадбанк» єдиною банківською установою, уповноваженою обслуговувати виплату пенсій, грошової допомоги для внутрішньо переміщених осіб.

Зважаючи на те, що чинний порядок організації виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ, у тому числі державної допомоги внутрішньо переміщеним особам, може призвести до обмеження конкуренції у відповідному сегменті ринку банківських послуг та до ущемлення прав споживачів банківських послуг, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, у грудні 2016 року **Комітет звернувся до КМУ з пропозицією** розглянути питання перегляду положень відповідних постанов Уряду в частині забезпечення конкурентних умов відбору банків, уповноважених на виплату пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ, недопущення надання переваг суб'єктам господарювання залежно від форми власності та забезпечення прав споживачів на вільний вибір банку для отримання відповідних послуг. До вказаного листа Комітету на початку січня 2017 року **КМУ надав доручення зацікавленим державним органам** розглянути порушене питання та про результати поінформувати Комітет та КМУ. Зазначена постанова оскаржується в судовому порядку. Позов одного з банків про визнання незаконною і не чинною постанови КМУ від 22.09.2016 № 662 «Деякі питання виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ» в частині внесення змін до критеріїв відбору уповноважених банків, суд першої інстанції задовольнив повністю, апеляційний суд підтримав це рішення.

РИНОК ПОСЛУГ З ПРИЙМАННЯ ГОТІВКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ВІД ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Органами Антимонопольного комітету України проведено [дослідження ринку послуг з приймання готівкових платежів від фізичних осіб за житлово-комунальні послуги](#), а саме: за послуги з постачання холодної і гарячої води та водовідведення, природного газу й електроенергії та централізованого опалення (далі – Послуги) на користь надавачів цих послуг.

Необхідність проведення зазначеного дослідження пов'язана з численними зверненнями (скаргами), які отримують органи Антимонопольного комітету України від фізичних осіб, щодо ситуації, яка склалась на ринку послуг з прий-

мання готівкових платежів від фізичних осіб за житлово-комунальні послуги, коли установи банків/ УДППЗ «Укрпошта» утримують комісійну винагороду з населення під час приймання платежів відповідно до встановлених тарифів, у той час коли комісійну винагороду за приймання платежів від споживачів закладено в тариф. Ринок послуг з приймання готівкових платежів від споживачів за спожиті Послуги є регіональним ринком. Основні надавачі послуг з приймання платежів від фізичних осіб – банки, УДППЗ «Укрпошта», споживачі – фізичні особи. Надавачі Послуг є суб'єктами природних монополій.

ДОДАТКОВОЇ КОМІСІЇ, ВЖЕ ЗАКЛАДЕНОЇ В ТАРИФ

Банки/УДППЗ «Укрпошта» утримують комісійну винагороду зі споживачів під час приймання платежів за Послуги відповідно до встановлених тарифів, у той час коли зазначену комісійну винагороду закладено в тариф.

1. Постанова Кабінету Міністрів України (надалі—КМУ) від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги», якою затверджено порядки формування відповідних тарифів, якими **передбачено закладення в тариф** на послуги з централізованого опалення, постачання гаря-

чої води, централізованого водопостачання та водовідведення у складі витрат на збут витрати на оплату **послуг банків** та інших установ з приймання і перерахування коштів споживачів.

2. Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики від 01.08.2001 № 801 «Про затвердження Процедури встановлення або перегляду тарифів для ліцензіатів з передачі електричної енергії місцевими електромережами та з постачання електроенергії за регульованим тарифом», якою визначено структуру тарифу на постачання електроенергії населенню. Відповідно до положень вказаної постанови в **структурі тарифу на електричну енергію** передбачено в статті «Інші операційні витрати» **витрати на оплату послуг банків**.

3. Порядок проведення розрахунків за спожитий природний газ, затверджений постановою КМУ від 30.09.2015 № 792 «Про забезпечення проведення розрахунків за спожитий природний газ», яким передбачено, що оплата послуг щодо приймання платежів від побутових споживачів банківськими установами та підприємствами поштового зв'язку здійснюється газопостачальними підприємствами виключно з їх поточних рахунків, які не є поточними рахунками із спеціальним режимом використання, у розмірі, що не перевищує 0,3 відсотка загальної суми коштів, що надійшли від побутових споживачів на поточні рахунки із спеціальним режимом використання, відкриті газопостачальними підприємствами.

24.11.2016 було схвалено такі **пропозиції КМУ**:

- доручити Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та НКРЕКП: провести відповідну роботу із суб'єктами господарювання – надавачами житлово-комунальних послуг у частині необхідності укладення договорів про приймання платежів від споживачів з банками, іншими суб'єктами господарювання, які здійснюють приймання платежів, положеннями яких було б передбачено обов'язок для надавача комунальних послуг сплачувати комісійну винагороду за приймання платежів від споживачів; перевірити питання про закладання у тарифи на Послуги витрат на приймання та перерахування платежів від споживачів на економічно обґрунтованому рівні;
- доручити Міністерству інфраструктури України провести відповідну роботу з УДППЗ «Укрпошта» у частині необхідності укладення договорів про приймання платежів від споживачів із суб'єктами господарювання – надавачами комунальних послуг;
- залучати банки та УДППЗ «Укрпошта» до поширення інформації про альтернативні шляхи оплати платежів за Послуги: через мережу Інтернет, програмно-технічні комплекси самообслуговування, особисті кабінети тощо.

У грудні 2016 року було надано **доручення КМУ** зацікавленим органам влади опрацювати порушені питання відповідно до компетенції, вжити заходів до їх врегулювання і про результати проінформувати Комітет та КМУ.

РИНОК ПОСЛУГ З ОBOB'ЯЗKOBOTO СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У 2015 році до органів Антимонопольного комітету України надходили численні звернення та заяви фізичних та юридичних осіб, а також об'єднань щодо зростання вартості послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Суб'єктами ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності

власників наземних транспортних засобів є страхові компанії – члени Моторного (транспортного) страхового бюро України (далі – МТСБУ). Членами МТСБУ є 56 страхових компаній, зокрема: ПАТ «НАСК «Оранта», ПрАТ «СК «Провідна», АТ «СТ «ТАС», ПрАТ «Українська пожежно-страхова компанія», ПрАТ «УСК Княжа Вієнна Іншуранс Груп», ПрАТ «СК «Уніка».

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Бар'єрами входу є:

- провадження страхової діяльності не менше двох років з добровільного страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту та/або страхування наземних транспортних засобів або на ринку обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів;
- дотримання умов забезпечення платоспроможності, визначених законодавством;
- забезпечення можливості опрацювання претензій на всій території України;
- керівник та головний бухгалтер мають відповідати професійним вимогам, встановленим законодавством;
- здійснення фінансового забезпечення виконання своїх зобов'язань перед МТСБУ у порядку, який визначено статутом МТСБУ, на весь період свого членства в МТСБУ та до закінчення зобов'язань після припинення такого членства;
- сплата до фонду захисту потерпілих гарантійного внеску в розмірі, визначеному положенням про цей фонд, у сумі, яку встановлює та затверджує МТСБУ, не менше 100 000 євро;
- сплата членських внесків.

Президією МТСБУ в березні 2015 року було ухвалено рішення рекомендувати

страховим компаніям – членам МТСБУ при розрахунку страхових платежів за внутрішніми договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів застосовувати значення коригуючих коефіцієнтів на рівні не нижчому, ніж наведені в цьому рішенні.

З метою забезпечення виконання зазначених вище рекомендацій щодо застосування однакових розмірів коригуючих коефіцієнтів, Президією МТСБУ у квітні 2015 було ухвалено рішення про затвердження змін до Порядку формування і використання додаткового гарантійного внеску до фонду захисту потерпілих МТСБУ (далі – ФЗП).

Відповідно до ухвалених змін страховики, які не дотримуються у своїй ціновій політиці рекомендованих розмірів коригуючих коефіцієнтів, зобов'язані сплатити до ФЗП до 17 відсотків розміру нарахованих страхових премій за звітний місяць як додатковий гарантійний внесок залежно від кількості укладених договорів із застосуванням коефіцієнтів, які не відповідають рекомендованим.

За таких умов **рішення Президії МТСБУ могли призвести до обмеження конкуренції між страховими компаніями на** ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, оскільки, уникаючи сплати додаткового гарантійного внеску, страховики під час розрахунку страхового платежу застосовуватимуть однакові розміри коригуючих коефіцієнтів, рекомендовані рішенням Президії МТСБУ, хоча до цього часу застосовували їх, обираючи розмір коригуючих коефіцієнтів на власний розсуд у межах визначеного діапазону, що давало можливість страховикам конкурувати в ціновій політиці.

При цьому, у разі невиконання страховиками зазначених рекомендацій розмір додаткового гарантійного внеску може бути збільшений до 17 відсотків розміру нарахованих страхових премій залежно від кількості укладених договорів із застосуванням коефіцієнтів, які не відповідають рекомендованим. Зазначене може свідчити про схилення учасників ринку страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів до встановлення однакових показників та може призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

У лютому 2016 року Комітет надав МТСБУ обов'язкові для розгляду рекомендації, якими рекомендував ужити заходів щодо перегляду рішення засідання Президії МТСБУ від квітня 2015 року в частині виключення положень, які можуть впливати на обмеження самостійності страхових компаній під час встановлення вартості послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам.

Рекомендації Комітету були виконані.

За наявною в Комітеті інформацією, страховикам – членам МТСБУ поверталися або зараховувалися до базової частини ФЗП кошти, сформовані такими страховиками за рахунок додаткових внесків, залежних від тарифної політики.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

03.2016 — робоча зустріч з банками та їх професійними об'єднаннями щодо питань, які створюють перешкоди для розвитку ринку та надання банківських послуг на конкурентних засадах.

04.2016 — участь у заході «Асоціації «Український кредитно-банківський союз» щодо захисту конкуренції на ринку фінансових послуг.

04.2016 — участь у заході Асоціації «Українська міжбанківська асоціація членів платіжних систем «ЄМА» щодо державного регулювання ринку зарплатних проектів.

ПРИКЛАДИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ:

УЧАСНИКИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ:

Моторно (транспортне) страхове бюро України,
страховики-члени Моторно (транспортного) страхового бюро України

Зміст заявлених узгоджених дій

Узгоджені дії полягають у вигляді укладення Моторним (транспортним) страховим бюро України (м. Київ) і страховиками-членами Моторного (транспортного) страхового бюро України Угоди про пряме врегулювання збитків.

Ринок

Послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (далі—ОСЦПВВНТЗ).

Підстави для висновку

1. 40 страховим компаніям, які на момент подання заяви не приєдналися до Угоди, було надіслано лист з проханням висловити свою позицію щодо заявлених узгоджених дій.
2. На сьогодні до Комітету звернулося лише 2 страхові компанії та одна асоціація, які висловили власні зауваження стосовно укладання зазначеної Угоди, які наведені вище.
3. Сукупна частка страхових компаній, які висловили негативне ставлення до укладання зазначеної Угоди на ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, є незначною.
4. Сукупна частка страхових компаній, які на 19 липня 2016 року приєдналися до Угоди, на ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів перевищує 35 відсотків.
5. Положення про пряме врегулювання збитків, яке є невід'ємною частиною Угоди про пряме врегулювання збитків, створюватиме ряд конкурентних переваг страховикам – учасникам зазначеної Угоди, що в подальшому може спричинити вимушене підписання Угоди про пряме врегулювання збитків страховими компаніями, які не підписали вказану Угоду, оскільки буде обмежуватися їх конкурентоспроможність, або усунення з ринку послуг з ОСЦПВВНТЗ страхових компаній, які не підписали вказану Угоду, що буде зумовлено відтоком споживачів до інших страхових компаній, які підписали зазначену Угоду.
6. Запровадження системи прямого врегулювання збитків сприятиме вдосконаленню надання страхових послуг у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, і може бути дозволеною на підставі частини першої статті 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Висновок

Враховуючи інформацію про позитивний ефект від здійснення зазначених узгоджених дій, надану заявником, та відсутність занепокоєння з боку більшості страхових компаній, які на 27 вересня 2016 року не приєдналися до Угоди, регуляторного органу (Нацкомфінпослуг) та об'єднань страховиків, узгоджені дії у вигляді укладання Моторним (транспортним) страховим бюро України і страховиками – членами Моторного (транспортного) страхового бюро України Угоди про пряме врегулювання збитків дозволяються Антимонопольним комітетом України.

Однак, враховуючи створення нового механізму функціонування ринку послуг з ОСЦПВВНТЗ, наявність застережень стосовно антиконкурентного ефекту з боку деяких учасників ринку та з метою оцінки впливу заявлених дій на ринок послуг з ОСЦПВВНТЗ, є необхідність обмеження надання дозволу на заявлені узгоджені дії терміном на два роки.

ПРИКЛАДИ КОНЦЕНТРАЦІЙ :

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:	
компанія «ABH HOLDINGS S.A.» (м. Люксембург, Люксембург), ПАТ «УКРСОЦБАНК» (м. Київ)	
Зміст заявленої концентрації	
Придбання компанією «ABH HOLDINGS S.A.» акцій ПАТ «УКРСОЦБАНК», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства.	
Ринок банківських послуг	
Підстави для висновку	
Сукупна частка учасників концентрації за підсумками 2014 – 2015 років та I кварталу 2016 року на кожному із сегментів ринку банківських послуг не досягає 24%. У сегменті послуг з кредитування фізичних осіб відсутні структурні ознаки колективної монополії. Опитані експерти відповіли, що не вбачають негативних наслідків здійснення концентрації для ринку. Концентрація матиме позитивний ефект для конкуренції на ринку банківських послуг, оскільки учасники концентрації потенційно можуть скласти конкуренцію найбільш потужним гравцям на ринку банківських послуг.	
Висновок	
Заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.	

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ НЕ НАЛЕЖАТЬ ДО ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ АМКУ:

- щодо дій банку, які полягають у блокуванні поточного рахунку та обмеженні можливості розпорядження грошовими коштами на ньому;
- щодо дій банку, які полягають у неправомірному стягненні коштів для погашення простроченої кредитної заборгованості та наявності шахрайських схем;
- щодо дій банку під час обслуговування банківської кредитної картки;
- щодо можливості визначення в доларах США вартості предметів мистецтва, які передбачається реалізувати через аукціон, що включатиме виставку та друк каталогу, в якому для зручності і розуміння ціни будуть вказані в доларах США;
- щодо дій банку, які полягають у розголошенні відомостей про клієнта банку, що становлять банківську таємницю;
- щодо дій банку в частині відмови в реструктуризації кредитної заборгованості та неповерненні помилково перерахованих коштів;
- про невиплату дивідендів;
- щодо зменшення штрафних санкцій, нарахованих фінансовою установою;
- щодо відмови банку у реструктуризації кредитної заборгованості;
- щодо розшуку платежу, здійсненого банком;
- щодо розміру комісійної винагороди банку, яка утримується при прийманні до оплати державного мита;
- щодо підробки банком свого екземпляра кредитного договору;
- щодо переведення обслуговування так званого «зарплатного проекту» до іншого банку;
- щодо невиплати страхового відшкодування за страховим випадком.

**СПРИЯННЯ
РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ**

ЗАКОНОПРОЕКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВЗАЄМОДІЯ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

ЗАКОНОПРОЕКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Законопроектна та нормотворча робота Комітету у звітному періоді зосереджувалась на подальшому оновленні законодавчих засад державного захисту економічної конкуренції України відповідно до завдань реформування національної економіки, виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

У звітному році відбулася **глибока реформа правового регулювання, контролю за концентрацією суб'єктів господарювання**. Змінено систему порогів, за перевищення яких в учасників концентрації виникає обов'язок отримувати дозвіл Антимонопольного комітету.

Завдяки цьому зі сфери контролю виведено концентрації, що істотно не впливають на товарні ринки України. Запроваджено спрощену процедуру розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію, передбачено проведення попередніх консультацій із заявниками.

Зазначені зміни закріплені у статті 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та в оновленні редакцій Положення про

концентрацію, затвердженій 18 травня 2016 року.

Прийнято **рекомендаційні роз'яснення, що визначають підходи Комітету до оцінки горизонтальних концентрацій** суб'єктів господарювання. Докладнішу інформацію про ці зміни наведено у розділі «Контроль за концентраціями та узгодженими діями».

У 2016 році в основному **створено систему підзаконних нормативних актів, що врегульовують процесуальні засади контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання**. Прийнято три розпорядження Комітету, розроблено проекти 8 урядових постанов. Це забезпечить застосування норм Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у повному обсязі, починаючи з 02 серпня 2017 року. Детальнішу інформацію наведено в розділі «Діяльність з впровадження системного моніторингу та контролю державної допомоги».

Тривало вдосконалення нормативного

врегулювання практики застосування санкцій за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. З урахуванням набутого досвіду прийнято **нову редакцію рекомендаційних роз'яснень з питань розрахунку розміру штрафів за порушення.**

Подано на розгляд Кабінету Міністрів України проект Закону України «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» щодо приведення у відповідність із Конституцією України» (щодо призначення та звільнення Голови Антимонопольного комітету України)

Зазначений проект Закону був знятий з розгляду у зв'язку з тим, що у Верховній Раді України на момент розгляду проекту Закону Кабінетом Міністрів України було зареєстровано 4 законопроекти, якими врегульовувалися питання призначення та звільнення Голови Комітету з метою приведення у відповідність до Конституції України.

Два із зазначених законопроектів знято з розгляду.

Законопроекти:

- ◆ «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про державну службу» від 14.07.2016, унесений народними депутатами України Власенком С.В., Шкрум А.І. та ін.;
- ◆ «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», реєстраційний № 4965 від 12.07.2016, унесеного народними депутатами України Пинзеником П.В. та Іщенко В.О.;
- ◆ знаходяться на опрацюванні в Комітетах ВРУ для розгляду та подальшого їх прийняття ВРУ.

Комітет листом від 30.09.2016 проінформував Кабінет Міністрів України про стан супроводження у Верховній Раді України законопроектів, які стосуються врегулювання питань призначення та звільнення Голови Антимонопольного комітету України та на 01.04.2017 планується наступне інформування про стан супроводження зазначених законопроектів.

Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України» розроблено Антимонопольним комітетом України з власної ініціативи у зв'язку з необхідністю визначення підсудності адміністративних справ, пов'язаних із захистом економічної конкуренції

Відповідно до частин другої та дванадцятої статті 18 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі - Закон) скарги щодо укладених договорів про закупівлю розглядаються в судовому порядку. Рішення органу оскарження може бути оскаржене суб'єктом оскарження, замовником у судовому порядку протягом 30 днів з дня його оприлюднення в електронній системі закупівель.

Так, частиною третьою статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України адміністративні справи з приводу оскарження рішень Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ.

З 01 серпня 2016 року, згідно із Законом визнано таким, що втратив чинність, Закон України «Про здійснення державних закупівель».

Ураховуючи викладене, виникла необхідність внесення змін до частини третьої статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України щодо визначення територіальної підсудності адміністративних справ з приводу оскарження рішень Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства як у сфері державних закупівель, так і у сфері публічних закупівель, а також приведення його положень у відповідність із законодавством.

Водночас його було повернуто до Антимонопольного комітету України як такий, що є альтернативним стосовно законопроекту, внесеного народним депутатом Березою Б.Ю.

Розроблявся проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статті 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації» щодо розгляду справ органами Антимонопольного комітету України»

На виконання підпункту 3 пункту 38 плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 213-р, передбачено законодавче врегулювання питань забезпечення реалізації прав осіб, які беруть участь у розгляді справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а саме:

- ◆ встановлення строків розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету;
- ◆ закріплення необхідного обсягу прав осіб, які беруть участь у розгляді справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету;
- ◆ врегулювання питання щодо підстав і порядку проведення перевірок Антимонопольним комітетом та розв'язання спорів у зв'язку з проведенням таких перевірок.

Крім того, проект Закону вдосконалює наявні в законодавстві про захист економічної конкуренції процесуальні засади розгляду справ, а саме:

- ◆ підстави для початку розгляду справ;
- ◆ права й обов'язки осіб, що беруть участь у справі;
- ◆ підстави та порядок проведення перевірок суб'єктів господарювання;
- ◆ підстави закриття розгляду справ;
- ◆ проведення слухань у справах.

Для досягнення максимальної ефективності правового регулювання, удосконалення процедури розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, втілення стандартів справедливого процесу та утвердження принципу верховенства права в діяльності Комітету при здійсненні ним контролю за дотриманням правил конкуренції, *на сьогоднішній день робота Комітету щодо доопрацювання проекту Закону, зокрема, за участю громадськості, народних депутатів, науковців та інших вітчизняних та зарубіжних фахівців триває.*

Протягом 2016 року Комітетом прийнято 10 розпоряджень з питань оновлення та розвитку нормативних засад його діяльності, а саме:

«Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Антимонопольного комітету України щодо приведення їх у відповідність до законодавства» від 26.04.2016 № 12-рп, зареєстроване в Мін'юсті 17 травня 2016 р.
«Про затвердження змін до Положення про узгоджені дії та Положення про концентрацію» від 21.06.2016 № 14-рп, зареєстроване в Мін'юсті 01 серпня 2016 р.
«Про затвердження Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 12.04.2016 № 8-рп, зареєстроване в Мін'юсті 06 травня 2016 р.
«Про затвердження Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги» 04.03.2016 N 2-рп, зареєстроване в Мін'юсті 04 квітня 2016 р.
«Про затвердження Змін до Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств» від 15.03.2016 N 4-рп, зареєстроване в Мін'юсті 05 квітня 2016 р.
«Про внесення змін до додатка 1 до Положення про продаж єдиних майнових комплексів державних підприємств, які за класифікацією об'єктів приватизації віднесені до груп В, Г» від 04.10.2016 № 22-рп, зареєстроване в Мін'юсті 02 листопада 2016 р.
«Про затвердження Змін до Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств», від 15.09.2016 № 1720, зареєстроване в Мін'юсті 29 вересня 2016 р.
«Про затвердження Змін до Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств» від 15.03.2016 № 4-рп, зареєстроване в Мін'юсті 05 квітня 2016 р.
«Про затвердження Змін до Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств» від 15.09.2016 № 20-рп, зареєстроване в Мін'юсті 29 вересня 2016 р.
«Про внесення змін до Інструкції щодо організації охорони, пропускового режиму та забезпечення зберігання матеріальних цінностей Антимонопольного комітету України» від 10.05.2016 № 13-рп, зареєстроване в Мін'юсті 02 червня 2016 р.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЕКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Антимонопольним комітетом України протягом 2016 року **опрацьовано 1331 проект нормативно-правових актів**, рішень інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю. З них **відмовлено в погодженні 289 документів. Надано зауваження та пропозиції до 177 проектів актів** щодо приведення їх у відповідність до вимог законодавства про захист економічної конкуренції. У 24 випадках пропозиції органів Антимонопольного комітету були враховані.

На підставі статті 20-1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Комітетом постійно проводиться експертиза законопроектів, зареєстрованих у Верховній Раді України, які внесені народними депутатами України. За результатами проведеної експертизи Комітет надав пропозиції до профільних комітетів Верховної Ради України стосовно **137 таких законопроектів**.

Особливу увагу Антимонопольний комітет України приділив аналізу впливу на конкуренцію галузевого нормативного регулювання таких ринків:

	РИНКИ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ
	РИНКИ НАДАННЯ ПОСЛУГ ОХОРОНИ
	РИНКИ ПОСЛУГ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ
	ФІНАНСОВІ РИНКИ
	РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ, ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
	РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Зауваження і пропозиції вносилися, зокрема, стосовно наступних проектів нормативно-правових актів, розроблених іншими органами виконавчої влади.

ОПТОВА ТОРГІВЛЯ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ

Комітет погодив проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)», розроблений Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

Комітетом надано зауваження до проекту постанови щодо доцільності передбачення певного перехідного періоду для можливості отримання всіма ліцензіатами з оптової торгівлі сертифікатів належної дистриб'юторської практики (GDP), що надасть їм змогу надавати іншим суб'єктам господарювання послуги із зберігання лікарських засобів і супутніх товарів.

Оскільки згідно з текстом проекту на імпортерів лікарських засобів повинні були розповсюджуватись такі ж вимоги, як і до ліцензіатів з оптової торгівлі, зокрема, щодо аптечних складів, Комітет запропонував встановити чіткі та прозорі вимоги до матеріально-технічної бази імпортера; викласти термін «складська зона» у такій редакції, яка буде відповідати вимогам щодо провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів та вимогам щодо впровадження господарської діяльності з імпорту лікарських засобів.

Разом з тим, з метою розвитку конкуренції та доступності аптечних закладів для людей з обмеженими можливостями Комітет запропонував передбачити можливість розміщення аптек у приміщеннях санаторно-курортних закладів, готелів, аеропортів, вокзалів, в ізольованому приміщенні на будь-якому поверсі та без улаштування окремого самостійного виходу назовні, за умови обладнання зазначених за-

кладів пасажирськими ліфтами та/або підйомниками у технічно справному стані.

У прийнятій постанові КМУ від 30.11.2016 № 929 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів), яка набула чинності 20.12.2016, враховано суттєві зауваження Комітету.

НАДАННЯ ПОСЛУГ ОХОРОНИ

Комітетом опрацьовано проект постанови Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження категорій об'єктів, які підлягають обов'язковій охороні органами поліції охорони на договірних засадах, та умов забезпечення охорони об'єктів».

Зазначений проект постанови передбачав визначення переліку категорій об'єктів, що охоронятимуться виключно поліцією охорони.

За результатами розгляду проекту постанови Комітетом було зауважено, що положення зазначеного проекту не повною мірою відповідають нормам Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема:

- створення умов, за яких поліція охорони буде єдиним надавачем послуг охорони для визначених постановою об'єктів;
- передбачення договірних умов;
- невідповідність положень окремим чинним законам, відповідно до яких охорона деяких визначених проектом постанови об'єктів забезпечується спеціалізованими підрозділами, воєнізованими загонами.

Враховуючи викладене, Комітет відмовив у погодженні зазначеного проекту постанови.

ЗВ'ЯЗОК ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ

Комітетом опрацьовано проект рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації «Про затвердження Порядку визначення ринків певних телекомунікаційних послуг, проведення їх аналізу та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою пере-

вагою на ринках таких послуг та визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗ від 25.08.2011 № 444».

За результатами розгляду проекту рішення Комітетом було зауважено, що положення зазначеного проекту не повною мірою відповідають нормам Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема:

- ♦ проект порядку не повно розкриває процедуру аналізу ринків телекомунікаційних послуг за показниками, зазначеним у Вказівках Європейської комісії щодо аналізу ринку та оцінки значних ринкових можливостей в рамках Регулятивної основи Європейського Співтовариства щодо мереж та послуг електронного зв'язку;

- ♦ проект порядку не містить процедури аналізу ринків телекомунікаційних послуг за умови спільного (колективного) домінування;

- ♦ проект порядку не висвітлює механізму громадського обговорення проекту заходу, який може істотно вплинути на певний ринок телекомунікаційних послуг.

Враховуючи викладене, Комітет відмовив у погодженні зазначеного рішення.

ФІНАНСОВІ РИНКИ

Комітетом опрацьовано проект постанови Міністерства фінансів України «Деякі питання виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ».

За результатами розгляду проекту постанови Комітетом було зауважено, що положення зазначеного проекту не повною мірою відповідають нормам Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема:

1. ПАТ «Ощадбанк» визначено єдиним банком, уповноваженим обслуговувати виплату пенсій та державної допомоги внутрішньо переміщеним особам.

2. Встановлення критеріїв відбору банків, які можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Враховуючи викладене, Комітет відмовив у погодженні зазначеного проекту постанови.

РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ, ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Комітет у межах компетенції, надавав зауваження та пропозиції щодо доопрацювання, зокрема, таких нормативно-правових актів та їх гармонізації із законодавством про захист економічної конкуренції:

- проекту Закону України «Про ринок електричної енергії України», розробником якого є Міненерговугілля України;

- проекту постанови КМУ:

«Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення», розробником якого є НКРЕКП;

- проектів наказів Міненерговугілля:

«Про затвердження Кодексу електричних мереж»;

- проектів постанов НКРЕКП:

1) «Про внесення змін до Порядку проведення аукціонів з розподілення пропускну спроможності міждержавних електричних мереж»;

2) «Про затвердження Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії»;

3) «Про затвердження Змін до Методики розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж»;

4) «Про затвердження Порядку забезпечення стандартів якості надання послуг з електропостачання»;

5) «Про затвердження Змін до Порядку визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання»;

6) «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем)»;

7) «Про затвердження Процедури встановлення тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення».

Разом з тим, Комітетом було опрацьовано

та погоджено без зауважень, зокрема:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо питної води та питного водопостачання», розробником якого є Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;

- проекти постанов КМУ:

1) «Щодо відокремлення діяльності з транспортування природного газу», розробником якого є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;

- проект постанови Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про внесення змін до Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій»;

- проект наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження змін до Порядку доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад»;

- проекти постанов НКРЕКП:

1) «Про внесення змін до Процедури встановлення тарифів для ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та/або з передачі електричної енергії місцевими (локальними) мережами у разі застосування стимулюючого регулювання»;

2) «Про затвердження Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води»;

3) «Про затвердження Процедури встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води»;

4) «Про затвердження Процедури встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання»;

За результатами розгляду ряду проектів нормативно-правових документів Комітетом було виявлено, що положення зазначених проє-

ктів не повною мірою відповідають нормам Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи викладене, Комітет відмовив у погодженні зазначених проектів, зокрема:

- проекту Закону України «Про комерційний облік комунальних послуг», розробником якого є Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України;

- проектів постанов КМУ:

1) «Про внесення змін до Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води», розробником якого є Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;

2) «Про затвердження Ліцензійних умов у сфері тепlopостачання», розробником якого є НКРЕКП;

- проекту постанови Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про внесення змін до Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення»;

- проектів постанов НКРЕКП:

1) «Про затвердження Змін до Порядку затвердження та коригування інвестиційної складової в тарифі на електричну енергію»;

2) «Про затвердження Порядку урахування втрат теплової енергії в теплових мережах у тарифах на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання»;

3) «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення».

РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Комітет у межах компетенції надавав зауваження та пропозиції щодо шляхів доопрацювання таких нормативно-правових актів та їх гармонізації із законодавством про захист економічної конкуренції, зокрема, до:

проектів постанов НКРЕКП:

- «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподі-

лу природного газу»;

- «Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності на ринку природного газу»;

- «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу»;

- «Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності на ринку природного газу».

Комітетом було опрацьовано та погоджено без зауважень ряд проектів нормативно-правових актів, зокрема:

проекти постанов КМУ:

- «Про внесення зміни до пункту 20 Примірного договору купівлі-продажу природного газу з постачальниками природного газу із спеціальними обов'язками для потреб побутових споживачів та релігійних організацій», розробником якого є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;

- «Про внесення змін до плану реструктуризації публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» з метою відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу», розробником якого є Міністерство енергетики та вугільної промисловості України;

- «Про затвердження розміру страхового запасу природного газу», розробником якого є Міністерство енергетики та вугільної промисловості;

- «Щодо відокремлення діяльності з транспортування природного газу», розробником якого є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;

- «Про внесення зміни до пункту 20 Примірного договору купівлі-продажу природного газу з постачальниками природного газу із спеціальними обов'язками для потреб побутових споживачів та релігійних організацій», розробником якого є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;

- «Про внесення змін до плану реструктуризації публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» з метою відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування,

відбору) природного газу», розробником якого є Міністерство енергетики та вугільної промисловості України;

- «Про затвердження розміру страхового запасу природного газу», розробником якого є Міністерство енергетики та вугільної промисловості;

проекти постанов НКРЕКП:

- «Про затвердження Змін до Кодексу газорозподільних систем»;

- «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим регульованого доступу»;

- «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим регульованого доступу».

За результатами розгляду ряду проектів нормативно-правових документів Комітетом було виявлено, що положення зазначених проектів не повною мірою відповідають нормам Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи викладене, Комітет **відмовив у погодженні зазначених проектів**, зокрема:

1) «Про внесення зміни до пункту 20 Примірною договору купівлі-продажу природного газу з постачальниками природного газу споживачів та релігійних організацій», розробником якого є НКРЕКП;

2) «Деякі питання використання об'єктів державної власності для забезпечення розподілу природного газу», розробником якого є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;

розробником якого є НКРЕКП:

2) «Деякі питання використання об'єктів державної власності для забезпечення розподілу природного газу», розробником якого є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;

3) «Про внесення зміни до пункту 20 Примірною договору купівлі-продажу природного газу з постачальниками природного газу із спеціальними обов'язками для потреб побутових споживачів та релігійних організацій», розроб-

ником якого є НКРЕКП;

- проекти постанов НКРЕКП:

1) «Про затвердження Змін до Кодексу газотранспортної системи та внесення змін до постанови НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2494»;

2) «Про затвердження Змін до Типового договору транспортування природного газу»;

3) «Про затвердження Змін до Кодексу газотранспортної системи та внесення змін до постанови НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2494»;

4) «Про затвердження Змін до Типового договору транспортування природного газу».

ПРИВАТИЗАЦІЯ

Протягом 2016 року в межах взаємодії з органами державної влади, зокрема з Фондом державного майна України, Комітетом опрацьовано з наданням висновків у порядку здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції в процесі приватизації 17 проектів нормативно-правових актів у частині оцінки їх впливу на конкуренцію.

З числа розглянутих проектів – 12 погоджено Комітетом без зауважень, відмовлено у погодженні – 5.

До прикладу, Комітетом пропозиції щодо оприлюднення до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо спрощення процесу приватизації)», підготовленого Фондом державного майна України за власною ініціативою; до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на право оренди державного майна», розробленого Фондом державного майна України; до проекту наказу Фонду державного майна України «Про затвердження Змін до Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств».

Погоджено без зауважень:

проектів розпоряджень КМУ:

1) «Про затвердження плану приватизації єдиного майнового комплексу державного під-

приємства «Сєверодонецька теплоелектроцентраль», розробником якого є Фонд державного майна України;

- проекти розпоряджень КМУ:

1) «Про затвердження плану приватизації єдиного майнового комплексу державного підприємства «Криворізька теплоцентраль», розробником якого є Фонд державного майна України;

2) «Про затвердження умов продажу державного пакета акцій публічного акціонерного товариства «Одеська ТЕЦ» за конкурсом з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону» та «Про затвердження умов продажу державного пакета акцій публічного акціонерного товариства «Херсонська теплоелектроцентраль» за конкурсом з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону», розробником якого є Фонд державного майна України.

щодо:

- заяв та справ про концентрації та узгоджені дії;
- справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- справ про недобросовісну конкуренцію.

Повний текст рішення, з урахуванням вимог щодо конфіденційності, оприлюднюється на офіційному веб-порталі Антимонопольного комітету України у [розділі «Рішення та рекомендації»](#).

З інформацією щодо прийняття відповідних змін до законодавства можна ознайомитись за посиланням — <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article-118406;jsessionid=BCBBCA85C4C9B24ABCD290A181A3EB23.app1>

Із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості діяльності Антимонопольного комітету України» можна ознайомитись за посиланням — <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/782-19/print1452601809537814>

Закон набув чинності 3.03.2016, а саме через 3 місяці з дати публікації – 03.12.2015 («Голос України»).

АМКУ ІНФОРМУЄ ЩОДО ПУБЛІКАЦІЇ РІШЕНЬ

З метою забезпечення відкритості та прозорості діяльності АМКУ запроваджує публікацію рішень, прийнятих на засіданнях Комітету. Оприлюдненню підлягають усі рішення Комітету

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

- спільні наради, які проводились як у Комітеті, так і в інших органах влади;
- координація діяльності з 1095 органами державної влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю;
- проведено 2694 заходи щодо обміну інформацією з державними органами та здійснено 1955 інших заходів;
- взято участь у роботі 82 міжвідомчих органів та проведено 1152 заходи координації діяльності з правоохоронними органами.

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Ефективна взаємодія з громадськістю, зокрема інститутами громадянського суспільства, сприяння формуванню проконкурентної свідомості у суспільстві, забезпечення принципів відкритості та прозорості – питання, яким Комітет приділяв значну увагу протягом 2016 року.

Прозорість діяльності Антимонопольного комітету України є не лише завданням, а й фундаментальним принципом роботи Комітету у 2016 році.

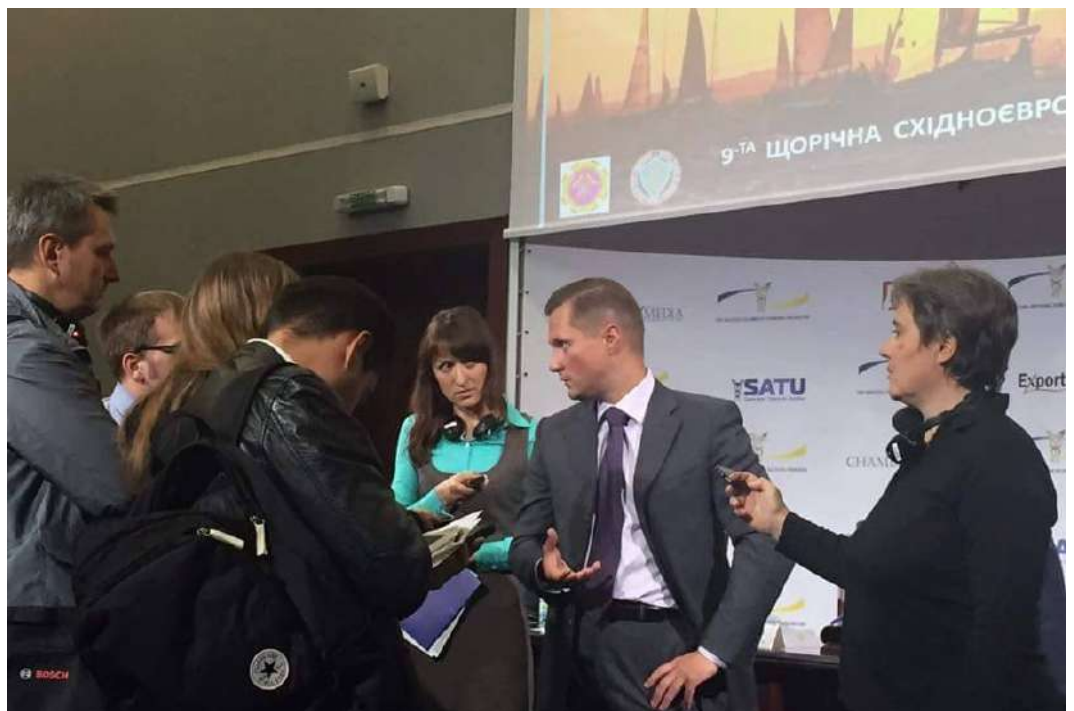
Так, було підготовлено та оприлюднено на офіційному веб-порталі та суб-сайтах територіальних відділень Комітету близько **4 871 інформаційне повідомлення** про діяльність органів Комітету, розміщено більше двох тисяч рішень постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель.

Опубліковано понад 30 тисяч інформаційних матеріалів, які стосуються роботи Комітету в мережі Інтернет, **понад 500 – у друкованих засобах масової інформації**.

Зокрема, загальна кількість виступів працівників органів Комітету у засобах масо-

вої інформації становила 81: у пресі – 28; на радіо – 5; на телебаченні – 30; в інших засобах масової інформації – 18. Загальна кількість конференцій, семінарів, які були організовані органами Антимонопольного комітету – 71. Загальна кількість конференцій, семінарів, у яких взяли участь працівники органів Антимонопольного комітету – 65.

З метою адвокатування конкуренції та покращення взаємодії з іншими органами влади, суб'єктами господарювання і громадськістю, Антимонопольний комітет України активно співпрацював із засобами масової інформації з питань запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної

- Робочі зустрічі
- Засідання Робочих груп
- Публічні дискусії/круглі столи
- Форуми, семінари, конференції
- Статті/інтерв'ю
- Колонки/блоги
- Повідомлення/прес-релізи
- Презентації
- Прес-конференції та брифінги
- Off-рекорд зустрічі зі ЗМІ
- Веб-конференції з ТВ АМКУ
- Зустрічі з науковими колами
- Екскурсії в музей АМКУ (ВУЗИ)

конкуренції. Так, було опрацьовано понад **219 журналістських запитів**.

У 2016 році особливу увагу Комітет приділяв **двосторонньому спілкуванню з представниками бізнесу та громадськості**. З метою обговорення проблемних питань, запобігання порушенням та роз'яснення норм конкурентного законодавства, а також для врахування думки громадськості та бізнесу під час розробки нормативно-правових актів у сфері конкуренції, Комітет на постійній основі проводив круглі столи, конференції, семінари, зустрічі, наради тощо. Широко висвітлювався у засобах масової інформації UKRAINIAN ANTITRUST FORUM II, організований редакцією газети «Юридична практика» за підтримки Фонду розвитку конкуренції.

Протягом 2016 року з представниками Групи ЄС з підтримки України в рамках програми TAIEХ проведено Місію з розвитку конкуренції, Місію з питань створення в Україні системи моніторингу та контролю за наданням державної допомоги та інші.

Також у звітному році відбулося **8 засідань Громадської ради** при Антимонопольному комітеті України (включаючи засідання підкомітету Громадської ради при АМКУ), до

складу якої увійшли представники 52 інститутів громадянського суспільства, зокрема, головою Громадської ради був Завада Олександр Леонідович (член Президії Асоціації «Українська федерація убезпечення», в минулому - голова АМКУ), а його заступником - Свечкар Ігор Володимирович (голова Комітету з конкурентного права Всеукраїнської громадської організації «Асоціація правників України»), та низка засідань її робочих органів – спеціалізованих комітетів. Члени Громадської ради були активно залучені до обговорення питань, віднесених до компетенції Комітету, та проектів нормативно-правових актів шляхом винесення їх на засідання Громадської ради, через електронні консультації (голосування шляхом опитування (безпосередня форма) та публічні громадські обговорення через рубрику «Опитування» офіційного веб-порталу Комітету (опосередкована форма), проведення зустрічей та засідань круглих столів тощо.

Керівництво Комітету також брало участь у записі програми «Уряд на зв'язку з громадянами», організованому державною установою «Урядовий контактний центр» та Національною компанією України відповідно до графіку.

КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ

AMCU на Skype зв'язку

Офіційний веб-сайт АМКУ <http://www.amc.gov.ua>

Підписка на новини АМКУ

Підписка на розсилку від Антимонопольного комітету України

Facebook сторінка АМКУ / Twitter

У Комітеті було забезпечено підготовку та випуск Інформаційного дайджеста Антимонопольного комітету України, щоквартальних інформаційних бюлетенів (дайджестів) територіальних відділень Комітету

Питання **співпраці з науковими колами**, залучення їх до практичної роботи відомства, сприяння появі нових форм партнерства для інтеграції науки з практикою та підготовки висококваліфікованих фахівців обговорили 23 листопада 2016 року на робочій зустрічі з викладачами вищих навчальних закладів під керівництвом Голови Комітету Юрія Терентьева.

Відомство розуміє потребу у тісній взаємодії з науковими колами і зацікавленість у їх залученні до обговорення шляхів удосконалення конкурентної політики та правозастосування, посилення економічної складової, активної двосторонньої співпраці в цьому напрямі. Найбільш ефективно завдання, які стоять перед конкурентним відомством, можна реалізовувати лише у співпраці з провідними вищими навчальними закладами країни, із залученням найкращих представників наукових кіл, які можуть стати надійним партнером у проведенні

реформ у сфері економічної конкуренції, підготовці якісних кадрів.

При Комітеті діє **науково-експертна рада**, учасникам якої запропоновано обмін досвідом з кращими іноземними експертами у сфері захисту економічної конкуренції, зокрема, через проекти міжнародної технічної допомоги OECD, ICN, UNCTAD, Twinning та інші, участь у тренінгах, семінарах, круглих столах, форумах з питань конкуренції. Також Комітет запропонував стажування та проходження практики для студентів, доступ до інформаційних, довідкових та інших матеріалів для наукової роботи (крім матеріалів, що містять конфіденційну інформацію) та зацікавлений у можливості працевлаштування випускників з високими досягненнями у навчанні.

21 січня 2016 року в Антимонопольному комітеті України відбулось обговорення питань додержання законодавства про захист економічної конкуренції на ринках бензинів та дизельного пального.

17 лютого 2016 року в Антимонопольному комітеті України відбулася зустріч з експертами Проекту технічної допомоги ЄС «Підтримка імплементації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом» (далі – Проект). Метою проведеної зустрічі було обговорення шляхів посилення потенціалу та ефективності органів державної влади України у всебічному, скоординованому та дієвому виконанні Угоди про асоціацію.

24 лютого 2016 року в Антимонопольному комітеті України відбувся семінар щодо політики та регуляторних питань функціонування спеціальних/вільних економічних зон та індустриальних парків.

Учасники семінару розглянули аспекти функціонування спеціальних економічних зон (СЕЗ) в Україні та міжнародний досвід з метою опрацювання шляхів його використання в національних умовах і вироблення ефективних заходів державної політики у цій сфері.

14 березня 2016 року відбулось відкрите засідання Антимонопольного комітету України про заслуховування і прийняття Звіту Антимонопольного комітету України за 2015 рік.

Захід відбувся під головуванням Юрія Терентьєва, Голови Антимонопольного комітету України, за участю державних уповноважених Комітету, представників Рахункової палати України, міністерств та відомств, громадськості та ЗМІ.

17 -18 березня 2016 року у місті Києві на високому представницькому рівні за сприяння Антимонопольного комітету України та Фонду розвитку конкуренції відбувся V Форум України з питань конкуренції.

Учасники Форуму охопили широке коло питань, зокрема, стосовно імплементації Глави 10 «Конкуренція» Угоди про асоціацію України з ЄС, приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства, реформування конкурентного законодавства та вплив такого реформування на ринки і споживачів, ефективність впровадження антимонопольних complaints програм для зменшення ризиків бізнесу, а також практичний досвід створення та функціонування ефективної системи контролю державної допомоги суб'єктам господарювання.

23 березня 2016 року в Антимонопольному комітеті України відбулася зустріч на тему «Порядок застосування законодавства щодо забезпечення прозорості діяльності Антимонопольного комітету України».

28 березня 2016 року в Антимонопольному комітеті України відбувся семінар на тему «Застосування оновленої методології проведення аналізу регуляторного впливу» в рамках впровадження змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта».

24 березня 2016 року в Антимонопольному комітеті України проведено засідання круглого столу на тему «Громадське обговорення запропонованих Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на виконання рекомендацій Комітету шляхів вирішення проблемних питань на ринку робіт з технічної інвентаризації».

6-7 квітня 2016 року в Антимонопольному комітеті України розпочато реалізацію Програми навчання працівників Комітету та надавачів державної допомоги.

22 квітня 2016 року в Антимонопольному комітеті України під керівництвом Голови Комітету Юрія Терентьєва відбулось засідання круглого столу на тему «Нове Положення про концентрацію».

Під час заходу у форматі відкритого діалогу учасники жваво обговорювали переваги нового Положення про концентрацію та отримали відповіді на численні питання.

27 травня 2016 року пройшла Перша міжнародна конференція з питань державної допомоги в Україні під назвою «Новий підхід до державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні – робити більше, витратити менше». Захід організовано Антимонопольним комітетом

України спільно з Проектом «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС».

01 червня 2016 року на відкритому засіданні Антимонопольного комітету України був схвалений Звіт про результати комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля України. У Звіті сформульовані пропозиції Комітету, спрямовані на вирішення проблемних

питань та зняття бар'єрів, що стримують розвиток конкуренції. Антимонопольний комітет надав рекомендації щодо приведення умов функціонування ринків електроенергії у відповідність до вимог Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

3 серпня 2016 року Антимонопольним комітетом проведено громадське обговорення проекту рекомендаційних роз'яснень «Щодо застосування положень частин другої та п'ятої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та частин першої та другої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», що стосується методики розрахунку штрафів.

19-21 вересня 2016 року Антимонопольний комітет України став співорганізатором 9-ї щорічної східноєвропейської конференції з питань економічного аналізу у конкурентному праві разом із Федеральною торговельною комісією США (FTC). В семінарі взяли участь представники провідних конкурентних відомств та консалтингових компаній, зокрема, представники Федеральної торговельної комісії США, Генерального Директорату Європейської Комісії з питань конкуренції, консалтингових компаній в галузі економіки RBB Economics та OXERA, східноєвропейських конкурентних відомств.

20 вересня 2016 року на відкритому засіданні Антимонопольного комітету України схвалено Звіт за результатами дослідження ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів.

29 вересня 2016 року Голова Антимонопольного комітету Юрій Терентьев та Голова НКРЕКП Дмитро Вовк підписали Меморандум, який дозволить посилити співпрацю між Комітетом та регулятором на ринках електричної енергії, природного газу, тепlopостачання, водopостачання та водовідведення.

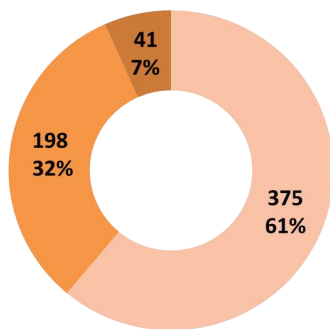
14 грудня 2016 року відбулося публічне обговорення проекту Рекомендаційних роз'яснень «Щодо порядку застосування ч.1 ст. 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

щодо оцінки горизонтальних концентрацій (Проект). Учасники публічного обговорення - представники юридичних компаній, бізнесу, міжнародні експерти та керівництво Антимонопольного комітету мали можливість висловити свої пропозиції щодо запропонованого Проекту, поставити запитання та запропонувати нову редакцію окремих положень.

22 грудня 2016 року Голова Антимонопольного комітету України Юрій Терентьев, Міністр аграрної політики та продовольства України Тарас Кутувий і Голова Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів Володимир Лапа підписали Меморандум про співпрацю. Документ дозволить посилити міжвідомчу взаємодію на ринках споживчих товарів.

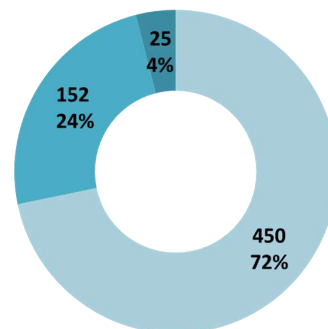
РОЗГЛЯД ЗАПИТІВ НА ПУБЛІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ

Кількість запитів на публічну інформацію, що надійшли, за особою запитувача

- від фізичних осіб
- від юридичних осіб
- від об'єднань громадян без статусу юридичної особи

Результати розгляду запитів на публічну інформацію

- задоволено
- відмовлено
- надіслано належним розпорядникам інформації

Загальна кількість отриманих запитів на інформацію	Кількість запитів на інформацію, що надійшли										Результати розгляду запитів на інформацію			
	За типом входження запиту					За особою запитувача					задоволено	надіслано належним розпорядникам ін-ції	відмовлено	опрацьовується
	поштою	ел.поштою	факсом	телефоном	особистий прийом	від фізичних осіб	від юридичних осіб	від об'єднань громадян без статусу юр.особи	від представників ЗМІ	від ВОВ як до розпорядника ін-ції				
627	325	234	3	2	63	375	198	41	13	23	450	25	152	0

ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

АРТЕМЕНКО АННА ІГОРІВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«Створення нового механізму правового регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання має привести до усунення вибірковості у відносинах держави з бізнесом, ефективного використання державних ресурсів, прозорості та передбачуваної політики надання державної підтримки, регіонального розвитку, покращення інвестиційного клімату.

Держава повинна допомагати бізнесу, який інноваційно розвивається»

І. МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ЩОДО СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства (далі – Договір) визначає, що будь-яка державна допомога на користь певних підприємств або певних енергоресурсів, яка спотворює або загрожує спотворити конкуренцію, не є сумісною з Договором та підлягає оцінці згідно з правилами ЄС. Договором не передбачено перехідний період для впровадження положень щодо державної допомоги. Отже, зобов'язання України щодо контролю державної допомоги в енергетичному секторі відповідно

до Протоколу про приєднання України до Договору вступили в силу з 2011 року.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію між Україною та ЄС), на відміну від Договору, визначає чіткі вимоги щодо етапів та термінів створення в Україні національної системи контролю та моніторингу державної допомоги.

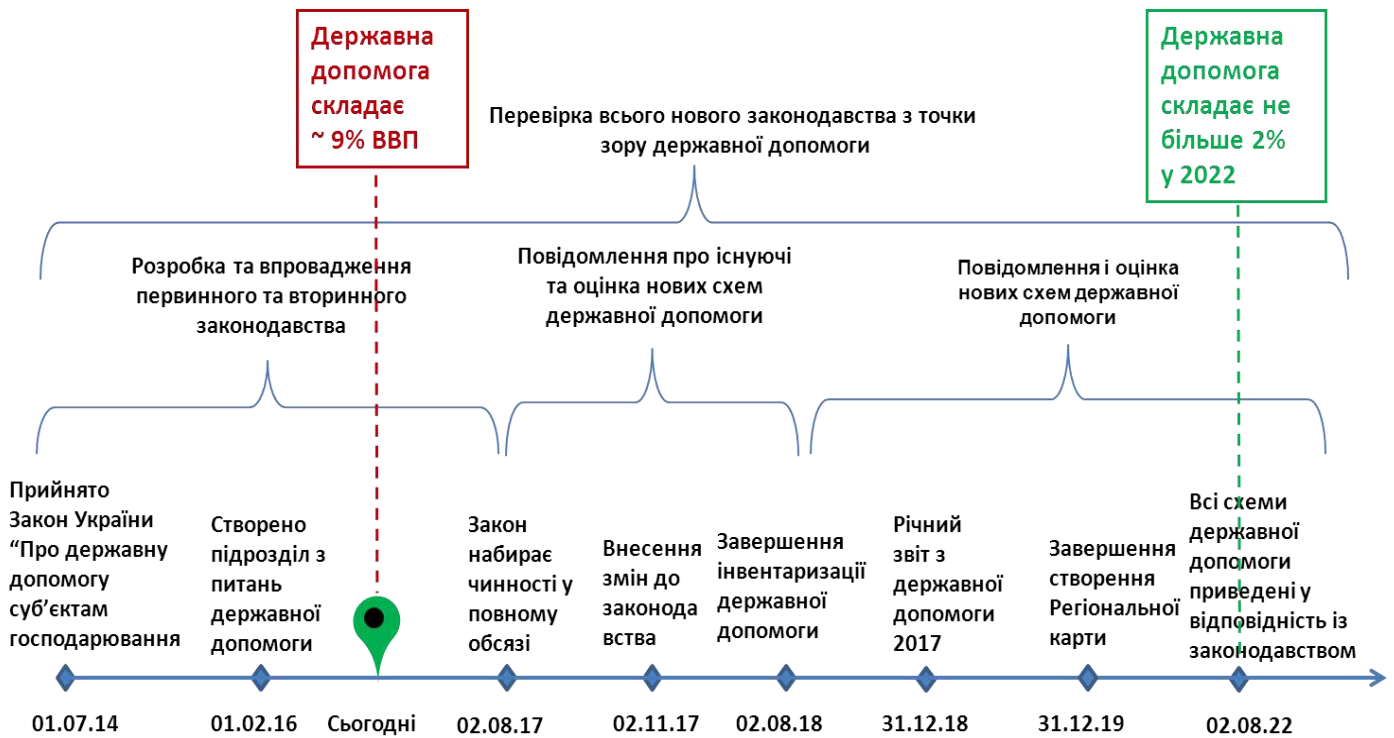
Кроки, що має здійснити Україна:

- до 2019 - прийняти національне законодавство про державну допомогу та забезпечити функціонування Уповноваженого органу;

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ—ЧАСОВІ РАМКИ

- до 2021 - створити повний реєстр схем державної допомоги;
- до 2023 - привести ці схеми допомоги у відповідність до критеріїв, визначених Угодою;
- до 2021 - будь-яка державна допомога, надана Україною, має оцінюватись за правилами, ідентичними правилам ЄС щодо країн із складною соціально-економічною ситуацією.

II. ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ПРОТЯГОМ 2016 РОКУ

1. На виконання міжнародних зобов'язань України, які виникли, зокрема внаслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, з метою забезпечення захисту та розвитку кон-

куренції Верховною Радою України у 2014 році прийнято первинне законодавство, а саме:

- Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;
- Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо рішень Уповноваженого органу з питань державної допомоги».

2. Протягом 2016 року Антимонопольним комітетом України:

- **прийнято** та зареєстровано в Міністерстві юстиції України такі **процесуальні нормативно-правові акти**:

- розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.12.2015 № 43-рп «**Деякі питання реалізації Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання"**», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 140/28270, яким затверджено Порядок проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, Порядок, форми та вимоги щодо подання Антимонопольному комітету України інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання, Порядок ведення та доступу до реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання;
- розпорядження Антимонопольного комі-

тету України від 04.03.2016 № 2-рп «**Про затвердження Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги**», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за №501/28631;

- розпорядження Антимонопольного комітету України від 12.04.2016 № 8-рп «**Про затвердження Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання**», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06.05.2016 за № 686-/28816.

- розроблено та схвалено проект постанови Кабінету Міністрів України «**Про затвердження Порядку повернення незаконної державної допомоги**, недопустимої для конкуренції»;

- здійснювалася робота над розробкою проекту Закону України «**Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання**», проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо приведення їх у відповідність із законодавством про державну допомогу суб'єктам господарювання» та 7 проектів постанов Кабінету Міністрів України, якими будуть затверджувати критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги. Було створено п'ять робочих груп, до яких залучено як представників ор-

ганів державної влади, так і громадських організацій, юридичних компаній, експертів у відповідних сферах.

3. У грудні 2015 року в структурі Антимонопольного комітету України **створено відділ моніторингу державної допомоги**. У 2016 році було здійснено роботу щодо укомплектації кадрами цього відділу. Наприкінці року у відділі працювало 6 осіб.

4. Завершено реалізацію **Пілотного проекту з контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в енергетичній сфері** України, звіт про результати якого схвалено 28 грудня 2016 року на засіданні Антимонопольного комітету України.

5. У межах здійснення моніторингу та експертизи проектів актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної підтримки, протягом 2016 року Антимонопольним комітетом України **проаналізовано понад 200 актів, до кожного 10 з яких було надано застереження** щодо необхідності дотримання законодавства про державну допомогу.

6. У 2016 році Антимонопольним комітетом України спільно з Проектом ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» за сприяння Групи Європейської Комісії з підтримки України за програмою TAIEX проведено:

- 6-денний навчальний тренінг для працівників Комітету та надавачів державної допомоги;
- тематичне навчання для працівників комітету та представників органів державної влади щодо індустріальних парків у контексті державної допомоги.

Також протягом 2016 року за підтримки інструменту технічної допомоги TAIEX **проведено ряд тематичних навчань** для працівників Комітету, зокрема щодо особливостей acquis ЄС у сфері повернення незаконної державної допомоги; надання державної допомоги на підтримку суб'єктів малого та середнього підприємництва, на розвиток регіонів, на професійне навчання, на працевлаштування окремих категорій працівників, на наукові дослідження, технічний розви-

ток та інновації, на охорону навколишнього природного середовища, на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання у фінансовому секторі.

7. У травні 2016 року Антимонопольним комітетом України спільно з Проектом ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» було проведено **Першу міжнародну конференцію з питань державної допомоги**. У конференції взяли участь представники Генерального Директорату з питань конкуренції Європейської Комісії, Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Європейської асоціації вільної торгівлі, представники українських центральних органів виконавчої влади, бізнесове та експертне співтовариство. Під час конференції було обговорено питання виконання міжнародних зобов'язань України щодо створення системи моніторингу і контролю державної допомоги суб'єктам господарювання, підходи до оцінки державної допомоги, прогрес у розробленні відповідного законодавства України, створення Уповноваженого органу, а також потенційних проблем, які можуть виникнути в Україні при впровадженні цієї системи.

8. У липні 2016 року представники Комітету взяли участь у Міжнародному семінарі з питань державної допомоги, організованому в рамках Проекту Групи ЄС з підтримки України (інструмент TAIEX) в контексті імплементації Угоди про зону вільної торгівлі (м. Тбілісі, Грузія). Метою Семінару було вивчення кращих практичних прикладів Європейського Союзу та обмін досвідом щодо впровадження механізмів регулювання та правозастосування у сфері державної допомоги. Вперше **фахівці Антимонопольного комітету України взяли участь у проекті TAIEX як експерти з питань державної допомоги**. У рамках Семінару було здійснено доповідь державного уповноваженого Комітету Артеменко А.І. на тему «Презентація поточної ситуації у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні». Під час доповіді учасникам семінару було презентовано український досвід імплементації Угоди про зону вільної торгівлі з ЄС в контексті створення системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЧИ ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА?

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) набуває чинності в повному обсязі 02 серпня 2017 року. До повноважень Антимонопольного комітету України як Уповноваженого органу з питань державної допомоги, зокрема, належатиме: отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу; моніторинг державної допомоги; визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції.

З 02 серпня 2017 року відповідні органи державної влади (надавачі державної допомоги) зобов'язані:

- ⇒ повідомляти про нову державну допомогу Антимонопольний комітет України;
- ⇒ надавати Антимонопольному комітету України інформацію про чинну державну допомогу, надану протягом попереднього фінансового року;
- ⇒ повідомити Антимонопольний комітет України про наявні на 02 серпня 2017 року програми державної допомоги.

Чинна державна допомога, що існуватиме на день набуття чинності Законом, у разі її визнання відповідно до рішення Уповноваженого органу недопустимою для конкуренції, має бути приведена у відповідність із Законом.

Оцінку програм державної допомоги на допустимість для конкуренції буде здійснюватись Антимонопольний комітет України на підставі критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, визначених Кабінетом Міністрів України.

Згідно з вимогами статті 14 Закону, одним із наслідків визнання державної допомоги недопустимою для конкуренції є обов'язок її повернення в повному обсязі.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ПІДЗАКОННИХ ПРОЦЕДУРНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІХ АКТІВ

Антимонопольним комітетом України були прийнято та зареєстровано в Міністерстві юстиції всі необхідні підзаконні процедурні нормативно-правові акти. Актами **передбачається впровадження правового регулювання** відносин між Антимонопольним комітетом України, надавачами державної допомоги та отримувачами державної допомоги під час здійснення моніторингу державної допомоги, повідомлення про нову державну допомогу, Про чинну державну допомогу та внесення змін до умов її надання, ведення реєстру державної допомоги, розгляд справ про державну допомогу. Крім того, акти **розроблено з метою виконання Україною зобов'язань, взятих відповідно до частини першої статті 267 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, щодо прийняття національного законодавства про державну допомогу.**

НЕОБХІДНІСТЬ ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ СУБ'ЕКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлює правові та інституційні принципи здійснення моніторингу та контролю державної допомоги, однак має **рамковий характер**. Крім того, під час вжиття Комітетом заходів з упровадження в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги було виявлено **низку недоліків** зазначеного Закону, які стосуються, зокрема, повної відповідності Закону асquis ЄС, недосконалості процесуальних процедур, а також інституційного забезпечення здійснення моніторингу та контролю державної допомоги.

Наразі Комітет здійснює розроблення відповідного законопроекту щодо усунення зазначених недоліків Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УРЯДОМ УКРАЇНИ

Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлено правову основу для взаємодії між Урядом та Уповноваженим органом з питань державної допомоги. Однак організаційні аспекти такої взаємодії потребують подальшого вдосконалення. Забезпечення впровадження ефективної системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання, а також вирішення проблем взаємодії, які виникатимуть у цьому процесі, **мають бути вирішені під час реалізації пріоритетів Уряду.**

При реалізації Пілотного проекту з контролю державної допомоги у сфері енергетики України, а також при виконанні Плану заходів щодо проведення інституційної реформи у сфері моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання та реалізації положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам гос-

подарювання», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.03.2013 № 102 (у редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 936-р) Комітет стикнувся з неналежною організацією в окремих органах виконавчої влади відповідної роботи, що негативно впливає на процес створення системи моніторингу та контролю державної допомоги в Україні.

Також доцільно забезпечити **плановість та поступовість подання** Уповноваженому органу повідомлення про наявні програми підтримки суб'єктів господарювання.

НЕНАЛЕЖНЕ ФІНАНСУВАННЯ

Вирішити зазначені завдання вбачається доцільним шляхом залучення координаційних механізмів на рівні Уряду.

У Державному бюджеті на 2017 рік **не враховано пропозицій** щодо виділення коштів Антимонопольному комітету України на матеріально-господарське забезпечення, зокрема впровадження ІТ-платформи для здійснення моніторингу та ведення реєстру державної допомоги.

Недостатнє фінансування Антимонопольного комітету України **чинитиме негативний вплив**, зокрема, на виконання Комітетом додаткових функцій, покладених на нього Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

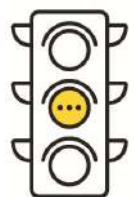
НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ СУСПІЛЬСТВА ЩОДО ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Підвищення рівня громадської обізнаності щодо масштабу та рівня ризиків, пов'язаних з наданням державної допомоги, дозволить платникам податків побачити вартість державної допомоги, що сприятиме підвищенню дисципліни витрачання бюджетних ресурсів. **В цілому громадська обізнаність щодо масштабів та наслідків державної допомоги сприятиме більш ефективному контролю за її наданням.**

З цією метою необхідно реалізувати програму підвищення рівня обізнаності з питань державної допомоги, яка має поширюватися на державних службовців всіх рівнів, представників бізнесу, наукової спільноти та ЗМІ про можливий вплив державної допомоги на конкуренцію та мету впровадження в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання.

Наразі Комітет здійснює телефонні консультації представників надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання. Питання щодо державної допомоги суб'єктам господарювання включаються до порядку денних публічних заходів, присвячених конкуренції, які проводить Комітет. У жовтні 2016 року Комітет взяв участь у презентації трьох книг з питань державної допомоги, підготовлених проектом технічної допомоги ЄС. Принципи та основні положення Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» доводяться до відома розробників проектів нормативно-правових актів, якими передбачається надання державної підтримки суб'єктам господарювання. З метою підвищення обізнаності надавачів державної допомоги, а також підвищення рівня взаємодії, представників ЦОВВ залучено до робочих груп щодо розроблення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги в тій чи іншій сфері.

Зважаючи на необхідність здійснення інформаційної підтримки надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання, а також всебічного інформування громадськості про діяльність Комітету, на офіційному веб-порталі Антимонопольного комітету

України в мережі Інтернет за адресою <http://www.amc.gov.ua> створено новий розділ «Державна допомога суб'єктам господарювання», який містить рубрики: «Відповіді на поширені питання», «Законодавство», «Обговорення нормативно-правових актів», «Інформаційні та аналітичні матеріали» та «Контакти».

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ КОНКУРЕНТНОГО НЕЙТРАЛІТЕТУ ПІД ЧАС НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Впровадження ефективної системи надання державної допомоги в Україні передбачає, зокрема, **забезпечення рівного, прозорого доступу до державних ресурсів як державних, так і приватних суб'єктів господарювання, що особливо актуально для малого та середнього бізнесу.**

У результаті реформи, надання та використання державної допомоги має стати більш **прозорим та передбачуваним**, що призведе до зниження інвестиційних ризиків, а отже, приходу більшої кількості інвесторів, розвитку суб'єктів господарювання, в тому числі суб'єктів МСП.

Відповідно до частини другої розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», протягом першого року застосування зазначеного Закону, усі надавачі державної допомоги будуть зобов'язані подати Уповноваженому органу повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності цим Законом. Усі повідомлені схеми буде переглянуто та приведено у відповідність із Законом, в тому числі в контексті **забезпечення принципів рівного доступу до державних ресурсів.**

ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЩОДО НЕВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

01 лютого 2011 року Україна приєдналася до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства і погодилася з тим, **що будь-яка державна допомога на користь певних підприємств або певних енергоресурсів, яка спотворює або загрожує спотворити конкуренцію, не є сумісною з Договором** та підлягає оцінці згідно з правилами ЄС.

У квітні 2014 року Секретаріат Енергетичного Співтовариства ініціював процедуру врегулювання спору стосовно невиконання Україною вказаної умови.

Так, у ноті Секретаріату зазначено, що: **«Україна більш ніж за два роки не спромоглася завершити процес створення законодавчої бази та умов контролю державної допомоги».**

Для врегулювання спору, після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства та Представництвом ЄС в Україні, Комітетом було запропоновано реалізувати План заходів щодо реалізації у 2015 – 2016 роках зобов'язань України в частині контролю державної допомоги в енергетичній сфері — Пілотний проект з контролю державної допомоги в енергетичній сфері України. **Завдяки впровадженню Комітетом Пілотного проекту, вжиття Секретаріатом Енергетичного Співтовариства заходів щодо порушення справи проти України відкладено.**

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ПІЛОТНОГО ПРОЕКТУ З КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

було схвалено 28.12.2016 на публічному засіданні Комітету. З повним текстом звіту можна ознайомитись за посиланням:

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=132356&schema=main>

ПІЛОТНИЙ ПРОЕКТ З КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Метою Пілотного проекту визначено: складення переліку заходів державної допомоги, здійснення їх попередньої оцінки та надання пропозицій і рекомендацій надавачам державної допомоги.

При реалізації Пілотного проекту Комітетом за підтримки Секретаріату Енергетичного Співтовариства та Проекту ЄС «Гармонізація системи державних закупівель України із стандартами ЄС» було проаналізовано **26 програм державної підтримки**, які були чинними у 2014 – 2015 роках, з яких:

- 6 заходів — у вугільній галузі;
- 15 — в електроенергетичній;
- 5 — у нафтогазовому секторі.

Лист Секретаріата Енергетичного Співтовариства від 20.12.2016: «Звіт стане вагомим внеском у підготовку до ефективного застосування принципу заборони державної допомоги в Україні.

Секретаріатом Енергетичного Співтовариства надано високу оцінку зусиллям Комітету з підготовки до введення в дію Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Впровадження ефективної системи контролю державної допомоги суб'єктам господарювання стане важливим кроком для України, і, зрештою, призведе до закриття процедури врегулювання спору, порушеної Секретаріатом Енергетичного Співтовариства проти України».

Більшість програм є системними багаторічними програмами підтримки тих чи інших галузей та тих чи інших суб'єктів господарювання.

Відповідно до взятих на себе зобов'язань, визначених Договором про заснування Енергетичного Співтовариства, всі програми державної допомоги в енергетичній сфері України мають бути оцінені згідно з правилами ЄС.

1. СФЕРА ВУГЛЕДОБУВАННЯ:

Вимоги права ЄС у сфері вугледобування:

- державна допомога на відновлення платоспроможності та реструктуризацію у вугільному секторі є забороненою;
- дозволяється надання державної допомоги на закриття шахт та на захист довкілля, необхідність якого виникає у зв'язку із закриттям шахт;
- у виключних випадках дозволеною є допомога на дослідження, розробки та інновації, та на професійну підготовку працівників.

Висновки Антимонопольного комітету України за результатами аналізу повідомлених програм державної допомоги у сфері вугледобування:

- ⇒ 90 % програм, про які в Комітеті наявна інформація, містять ознаки програм державної допомоги у сфері вугледобування;
- ⇒ 100 % заходів допомоги не відповідають вимогам законодавства ЄС;
- ⇒ державна підтримка надається переважно державним підприємствам.

2. СФЕРА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ:

Вимоги права ЄС у сфері електроенергетики:

- державна допомога в енергетичній сфері надається не лише для забезпечення надійного енергопостачання за розумними цінами для підприємств і споживачів, але і для здійснення цього з мінімальним впливом на навколишнє середовище;
- енергетична політика в ЄС складається з трьох основних елементів: внутрішній ринок, зміна клімату і безпека постачання;
- загалом, політика ЄС у сфері державної допомоги в енергетичній сфері розглядається як додатковий інструмент заохочення підприємств до вирішення вказаних вище проблем за відсутності інших можливостей, які міг би запропонувати ринок.

Висновки Антимонопольного комітету України за результатами аналізу повідомлених програм державної допомоги у сфері електроенергетики:

- ⇒ Комітетом було проаналізовано 15 заходів державної підтримки сфері електроенергетики, з яких:
 - 6 заходів можуть містити ознаки державної допомоги;
 - 3 заходи не містять ознак державної допомоги;
 - 6 віднесено до «сірої» зони;
- ⇒ найбільша кількість заходів з проаналізованих у Пілотному проекті потребують додаткової інформації для завершення аналізу.

3. НАФТОГАЗОВИЙ СЕКТОР:

Висновки Антимонопольного комітету України за результатами аналізу повідомлених програм державної допомоги у нафтогазовому секторі:

- У нафтогазовому секторі Комітетом було проаналізовано 5 заходів державної підтримки, з яких:

1 програма містить ознаки державної допомоги;

1 програма віднесені до «сірої» зони;

3 заходи не містять ознак державної допомоги.

Разом з тим, варто зазначити, що найменша кількість заходів, про які було повідомлено Комітету, належить саме до цього сектору.

Звіт про результати Пілотного проекту є основою для самооцінки відповідних надавачів державної допомоги і вказує на потенційні зміни в їхніх програмах, необхідні для того, щоб відповідати вимогам українського законодавства та міжнародним зобов'язанням України щодо державної допомоги, зокрема в енергетичній сфері. Крім того, він вказує, які саме програми державної допомоги повинні бути повідомлені АМКУ, починаючи з 02 серпня 2017 року

ПРИКЛАДИ ОЦІНКИ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НА НАЯВНІСТЬ ОЗНАК ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВУГЛЕДОБУВНИМ ПІДПРИЄМСТВАМ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Критерій оцінки	Результати аналізу
Підтримка за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів	Підтримка надавалася за рахунок коштів Державного бюджету (КПКВК – 1101110, загальний обсяг підтримки у 2014 році - 8,7 млрд грн)
Надання отримувачам підтримки переваг, недоступних в ринкових умовах	Пряма безповоротна підтримка для покриття витрат на заробітну плату та електроенергію у ринкових умовах зазвичай не надається
Вибірковість	На основі постанови КМУ від 23.02.2011 № 153 та відповідно до адміністративних процедур, схвалених Міненерговугілля, фактично державну допомогу отримують лише 25,2% українських шахт
Спотворення або загроза спотворення конкуренції	Пряма бюджетна підтримка надає їй отримувачам більше переваг на внутрішньому та зовнішньому ринках, зменшуючи виробничі витрати

Захід містить ознаки державної допомоги

**ДОТАЦІЇ ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНИМ КОМПАНІЯМ ЗА ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ
ЗА РЕГУЛЬОВАНИМ ТАРИФОМ**

Критерій оцінки	Результати аналізу
Підтримка за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів	Підтримка надавалася за рахунок обігових коштів ДП «Енергоринок» (майно ДП є державною власністю). Обсяг підтримки у 2015 році – понад 43 млрд грн
Надання отримувачам підтримки переваг, недоступних в ринкових умовах	Пряма безповоротна підтримка для покриття витрат на споживачів, які мають пільги щодо розрахунків за електричну енергію
Вибірковість	Отримувачі підтримки відбираються та затверджуються НКРЕКП. У 2015 році отримувачами державної підтримки були 37 із 42 постачальників електричної енергії за регульованим тарифом
Спотворення або загроза спотворення конкуренції	Підтримка надає її отримувачам переваги на внутрішньому та зовнішньому ринках, покриваючи виробничі витрати на постачання електричної енергії пільговим категоріям споживачів
Захід містить ознаки державної допомоги	

НАДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ КРЕДИТІВ НАК «НАФТОГАЗ»

Критерій оцінки	Результати аналізу
Підтримка за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів	Покриття 100% державною гарантією кредитних зобов'язань НАК «Нафтогаз» перед ЄБРР у розмірі 300 млрд дол. США. Ризик, пов'язаний з гарантією, переноситься на державу. Такий ризик повинен оплачуватися відповідними преміями. <i>Держава не отримує такої премії</i>
Надання отримувачам підтримки переваг, недоступних в ринкових умовах	НАК «Нафтогаз», отримавши державну гарантію, отримала можливість продовжувати ведення господарської діяльності. Отримання в ринкових умовах гарантій, не обтяжених преміями гарантодавцю, є недоступним.
Вибірковість	Отримувача державної підтримки визначено, зокрема, постановою КМУ від 24.07.2015 № 540.
Спотворення або загроза спотворення конкуренції	Підтримка надає її отримувачу переваги на внутрішньому та зовнішньому ринках.
Захід містить ознаки державної допомоги	

ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

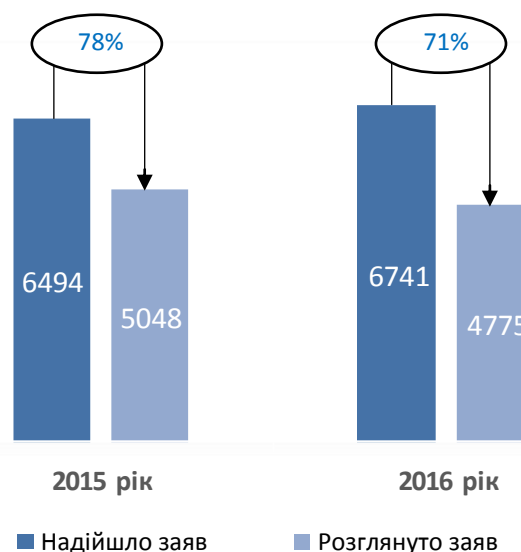
АНАЛІЗ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ

Зміни в підходах правозастосування АМКУ у 2016 році:

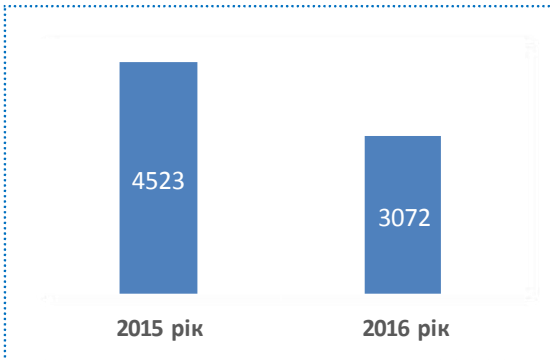
- забезпечення прийняття колегіями таких рішень, які б позитивно впливали на ринок, а не вирішували питання конкретного заявника;
- під час прийняття рішень щодо порушників законодавства про захист економічної конкуренції на першому етапі обмежуватися переважно наданням рекомендацій, а в разі їх невиконання – приймати рішення із застосуванням штрафних санкцій;
- забезпечити зміну підходів під час розгляду відділеннями справ – від пріоритету їх кількості до пріоритету їх якості;
- прагнути до зменшення кількості справ щодо інформаційних порушень, оскільки основною метою має бути отримання необхідної інформації, а не накладення штрафу;
- для послаблення тиску на бізнес припинити практику надсилання надмірних та необґрунтованих вимог.

Фактори, що вплинули на основні показники діяльності Комітету у 2016 році:

- Унаслідок підписання Меморандуму з НКРЕКП щодо розмежування повноважень частина скарг пересилалася за підвідомчістю, у результаті чого зменшилася кількість розглянутих заяв стосовно отриманих заяв на 7% порівняно з 2015 роком та відповідно припинених порушень.
- Недостатнє фінансування (як матеріально-технічної бази, так і фонду оплати праці).
- Плинність кадрів становила 19% та збільшилася у часі процедура заповнення вакансій у зв'язку зі зміною законодавства.

Усього припинено порушень

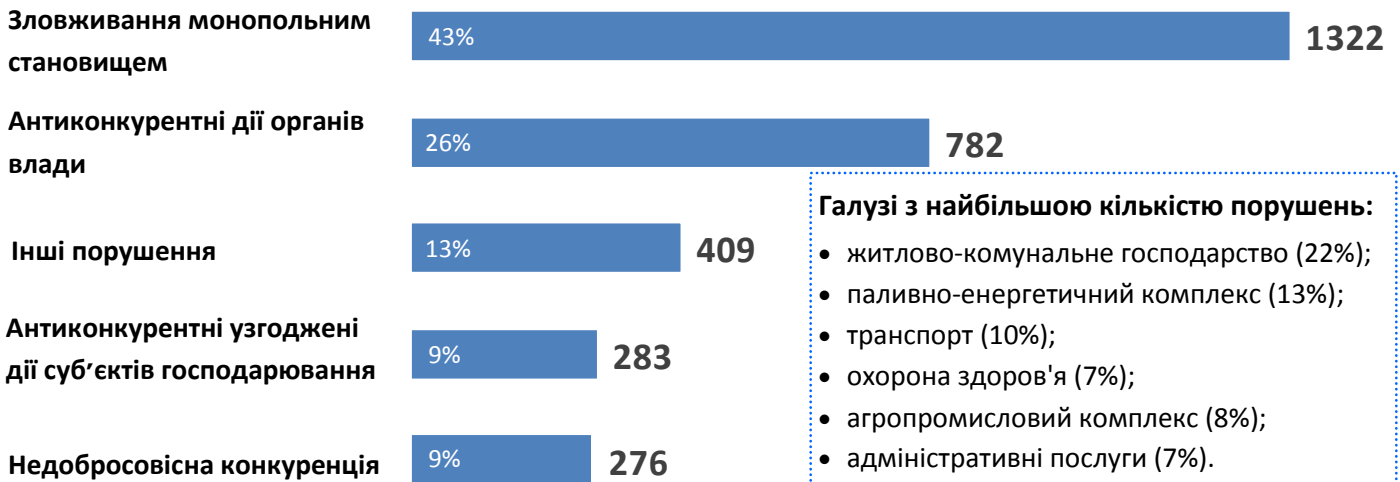
Із загальної кількості припинених порушень:

1 338 (44%) припинено шляхом прийняття рішень про застосування передбаченої законом відповідальності;

1 734 (56%) – шляхом надання рекомендацій органами Антимонопольного комітету.

Припинено 3072 порушення законодавства у 2016 році

Галузі з найбільшою кількістю порушень:

- житлово-комунальне господарство (22%);
- паливно-енергетичний комплекс (13%);
- транспорт (10%);
- охорона здоров'я (7%);
- агропромисловий комплекс (8%);
- адміністративні послуги (7%).

Протягом 2016 року органами Комітету проведено 118 виїзних перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції. Кількість перевірок суб'єктів господарювання зменшилась на 17% порівняно з минулим роком

Скорочення кількості проведених перевірок обумовлено необхідністю зменшення адміністративного тиску на бізнес

Детальний розподіл за порушеннями

1322 ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ

872	383	25 42 [*] Інші порушення
Дії чи бездіяльність учасника ринку, який займає домінуюче становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів (ч. 1. ст. 13)	Встановлення умов придбання або реалізації, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції (п. 1 ч. 2 ст. 13)	Застосування різних умов до рівнозначних угод без об'єктивно виправданих на те причин (п. 2 ч. 2 ст. 13)

Найбільшу частину припинених порушень становили зловживання домінуючим становищем. Такі порушення призводять до дестабілізації ринків, встановлення нерівних умов здійснення господарської діяльності, поглиблюють кризу неплатежів та інфляційні процеси, мають визначальний вплив на ціноутворення в інших галузях та заважають структурним змінам в економіці.

782 АНТИКОНКУРЕНТНІ ДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ

257	301	102	81	41 [*] Інші порушення
Дії чи бездіяльність, що полягають у схиленні або створенні умов до порушень законодавства про захист економічної конкуренції (ст. 17)	Дії чи бездіяльність, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції (ч. 1 ст. 15)	Надання суб'єктам господарювання переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів (абз. 7 ч. 2 ст. 15)		Створення несприятливих чи дискримінаційних умов (абз. 8 ч. 2 ст. 15)

283 АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

225	42	16 [*] Інші порушення
Спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (п. 4 ч. 2 ст. 6)	Вчинення схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції (ч. 3 ст. 6)	

276 НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ

246	13	8	6	3 [*] Інші порушення
Поширення інформації, що вводить в оману (ст. 15 ¹)	Неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки (ст. 4)	Досягнення неправомірних переваг у конкуренції (ст. 15)	Недобросовісна конкуренція (ст. 1)	

Антимонопольний комітет України, забезпечуючи захист економічної конкуренції на ринках України, приділяв увагу насамперед тим ринкам, які мають найбільший вплив на добробут громадян України.

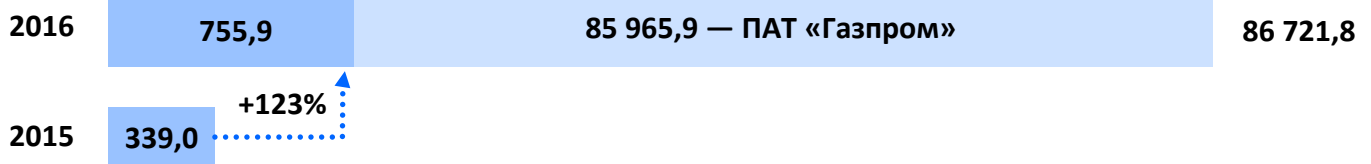
СТРУКТУРА ПРИПИНЕНИХ ПОРУШЕНЬ У 2016 РОЦІ ЗА ГАЛУЗЯМИ ТА ВИДАМИ, %

Ринок	Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	Зловживання монопольним становищем	Антиконкурентні дії органів влади	Недобросовісна конкуренція	Всього разом з іншими
Житлово-комунальне господарство	1,4	38,6	15	0	22,2
Паливно-енергетичний комплекс	18,7	24,7	0,25	1,4	13,5
Транспорт	14,1	13,8	7,8	2,9	9,8
Агропромисловий комплекс	16,25	2,6	0,25	28,25	7,8
Адміністративні послуги	0	0	25,7	0	6,6
Охорона здоров'я, лікарські засоби та медичні засоби	8,5	7,9	3,6	9,8	6,5
Послуги землевпорядкування та послуги оренди нерухомого майна	1,4	2,4	14,45	0,35	5,1
Збір, вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів	0,35	2,5	7,5	0,7	3,2
Будівництво та будівельні матеріали	10,6	0,15	0,4	3,6	2,5
Ритуальні послуги	0	0,6	4,3	0,4	1,5
Підключення об'єктів містобудування	0	1,7	0,4	0	0,9
Зв'язок та телекомунікації	0,4	0,2	0,25	2,2	0,5
Обслуговування та ремонт автомобілів	1,1	0,15	0	0,4	0,2
Супутні послуги при наданні адмінпослуг	0	0	0,4	0	0,1
Інші ринки	27,2	4,7	19,7	50	19,6
Всього	100	100	100	100	100

Відповідно діяльність Комітету з виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у 2016 році зосереджувалася на таких проблемах:

- ⇒ припинення зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринках:
 - ⇒ житлово-комунального господарства (16,6 % усіх припинених порушень);
 - ⇒ паливно-енергетичного комплексу (10,6 % усіх припинених порушень);
 - ⇒ агропромислового комплексу (5,9 % усіх припинених порушень);
 - ⇒ охорони здоров'я та лікарських засобів (3,4 % усіх припинених порушень);
- ⇒ припинення антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час проведення конкурсних процедур закупівель (7,3 % усіх припинених порушень);
- ⇒ припинення антиконкурентних дій державних органів у сфері надання адміністративних послуг (6,5 % усіх припинених порушень);
- ⇒ припинення недобросовісної конкуренції на ринках агропромислового комплексу (2,5 % усіх припинених порушень).

Накладені штрафи, млн грн

Із загального розміру штрафних санкцій (**86 721,8 млн грн**), накладених у 2016 році:

- ⇒ майже **86 404,5 млн грн** – за порушення у вигляді зловживань монопольним становищем;
- ⇒ майже **294,2 млн грн** накладено за порушення у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання;
- ⇒ майже **5,0 млн грн** – за порушення у вигляді недобросовісної конкуренції;
- ⇒ понад **18,1 млн грн** – за порушення інших видів.

На засіданні 09 серпня 2016 року Комітет затвердив **Рекомендаційні роз'яснення щодо застосування положень** частин другої, п'ятої та шостої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», частин першої та другої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», що стосуються розрахунку штрафів.

Зміни стосуються, зокрема:

- підходу до розрахунку базового штрафу за порушення найбільшої, значної та помірної тяжкості. Так, для його визначення до початкового розміру штрафу застосовуються коефіцієнти, що враховують вплив порушення на суміжні ринки, соціальну значущість товару, а також рівень прибутковості діяльності, пов'язаної з порушенням;
- можливості надання порушником обґрунтованого розрахунку розміру неправомірно отриманої вигоди та/або втрат (збитку) особи (осіб), чії права порушено внаслідок вчинення відповідних порушень законодавства про захист економічної конкуренції, з метою розрахунку базового розміру штрафу.

Документ враховує коментарі, надані представниками юридичних фірм, бізнесу та асоціацій після публікації проекту рекомендаційних роз'яснень та під час публічного обговорення, що відбулося 03.08.2016.

Комітет є послідовним у вирішенні питання накладання штрафів. Його позиція залишається незмінною: штраф за антиконкурентні порушення має перевищувати незаконно отриманий прибуток та мати стримуючий ефект, при цьому не усуваючи суб'єкта господарювання з ринку чи позбавляючи його можливості конкурувати.

Найбільші штрафні санкції були накладені:

85,97 млрд грн у справі про зловживання монопольним становищем на ринку послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України як покупця – на ПАТ «Газпром»;

431,2 млн грн у справах про зловживання монопольним становищем на загальнодержавному ринку дистрибуції сигарет – на ТОВ «ТЕДІС Україна»;

204,33 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються вчинення схожих дій на ринках роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами, які призвели до обмеження цінової конкуренції, – на ТОВ «Золотий екватор», ТОВ «ВОГ Рітейл», ПП «Окко нафтопродукт», ТОВ «Альянс Холдинг», ПП «АМІК Україна» (до 08.05.2015 — ПП «ЛУКОЙЛ-Україна»), ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ» і ТОВ «Параллель-М ЛТД» (у загальному розмірі);

40,59 млн грн у справах про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю Українським державним підприємством поштового зв'язку «Укрпошта» електронних контрольно-касових апаратів та електронних контрольно-касових реєстраторів – на ТОВ «СИСТЕМ ГРУП УКРАЇНА» і ТОВ «УБС ЛТД»;

9,35 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю вугілля кам'яного, – на ТОВ «Торговий Дім «Світ СР», ТОВ «Тепло-Холдинг», ТОВ «Енергооснова» і ТОВ «Гірничо-промислова компанія «Енергоперспектива» (у загальному розмірі);

5,57 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю: частини залізничних локомотивів трамвайних моторних вагонів і рухомого складу тощо, проведених ДП матеріально-технічного забезпечення залізничного транспорту України «Укрзалізничпостач» – на ТОВ «Євро Метал Інвест» і ТОВ «ІНТЕР-ГТВ» (у загальному розмірі);

3,57 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії, що стосуються контролю над ринками лікарських засобів групи Servier, а також розподілу ринків за колом покупців – на ТОВ «Серв'є Україна», ТОВ «БадМ», ТОВ СП «Оптіма-Фарм, Лтд», ПрАТ «Альба Україна», ТОВ «А'СТА», ТОВ «Людмила-Фарм» (у загальному розмірі);

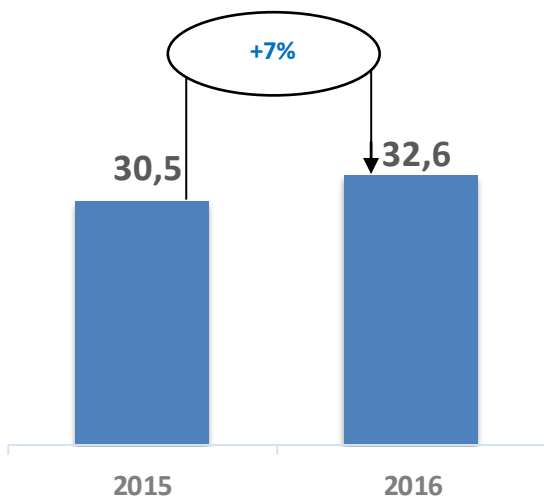

3,02 млн грн у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрації шляхом набуття контролю над ТОВ «КУБ-ГАЗ» шляхом призначення громадянина України Герасимчука М.О. на посаду голови наглядової ради ТОВ «КУБ-ГАЗ», який вже обіймає посаду директора ТОВ «Інфокс», без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна, – суб'єктом господарювання у складі компанії «Brociti Investments Limited», ТОВ «Інфокс» і фізичної особи – громадянина України Злочевського М.В.;

1,83 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю Державним підприємством обслуговування повітряного руху України послуг, пов'язаних з особистою безпекою, – на ТОВ «Агентство безпеки «ЛЕГІОН» і ТОВ «ЕНЕРГОБЕЗПЕКА-КОМПЛЕКС» (у загальному розмірі).

Сплачені штрафи, млн грн

Фактори, що впливають на показники сплати штрафів:

- Зазвичай рішення про накладення значних штрафів не виконуються добровільно, а оскаржуються до суду. У середньому судове провадження триває 1,5 року.
- При відмові суду визнати рішення Комітету недійсним, Комітет повинен ініціювати примусове виконання рішення в суді, що потребує фінансових ресурсів та відтерміновує виконавче провадження ще на 1-1,5 року.
- За цей час відповідач позбавляється всіх активів, що унеможлиблює виконання рішення.
- Комітетом ініційовані зміни в законодавстві з метою підвищення ефективності стягнення штрафів.

Економічний ефект, млн грн

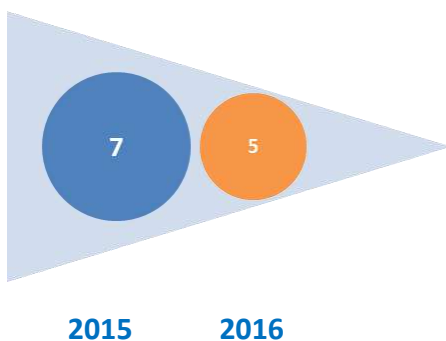
Економічний ефект, млн грн

Розмір попереджених унаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції неправомірних втрат і витрат юридичних і фізичних осіб у 2016 році становив 1425 млн грн, що майже у 1,53 разу більше, ніж у 2015 році (929,2 млн грн).

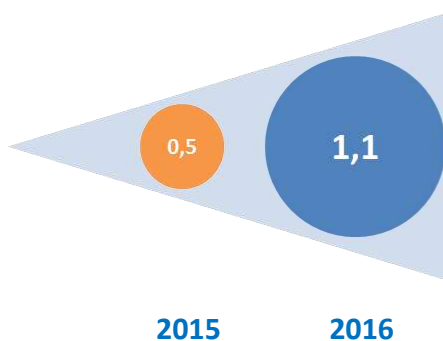
У РОЗРАХУНКУ НА ОДНОГО ПРАЦІВНИКА (ФАКТИЧНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАПРИКІНЦІ РОКУ)

Припинено порушень

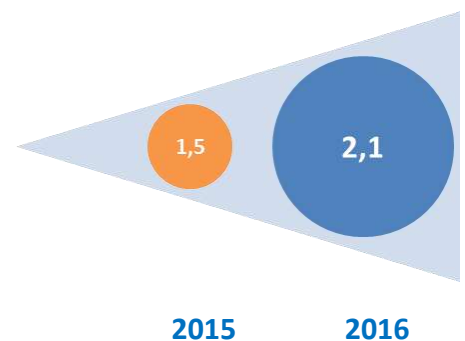
Накладено штрафів

без ПАТ «Газпром», млн грн

Економічний ефект,

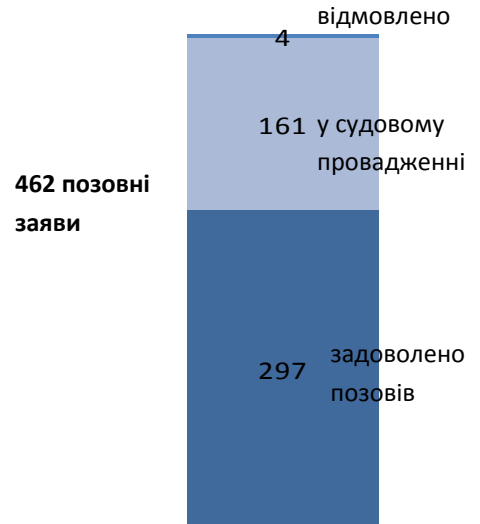
млн грн

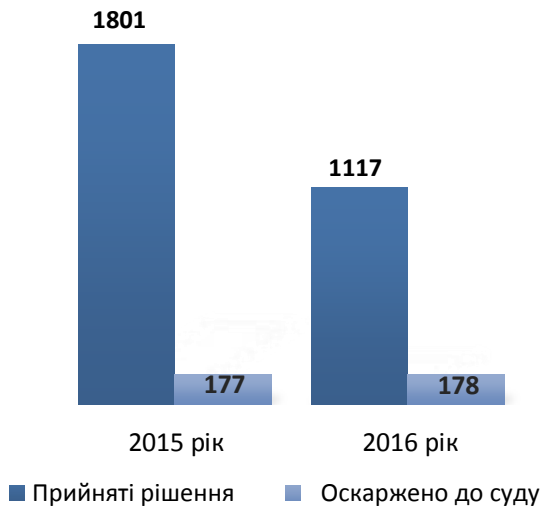
Судові рішення

Судові позови органами АМКУ

З метою забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, та з інших передбачених законодавством питань органи Комітету протягом 2016 року у **462** випадках зверталися до суду з позовами відповідно до статті 25 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Судами протягом року задоволено **297** позовів органів Антимонопольного комітету України (64,3% поданих), остаточно відмовлено в задоволенні лише щодо **4** таких позовів (0,9% загальної кількості).

Судові оскарження рішень органів АМКУ

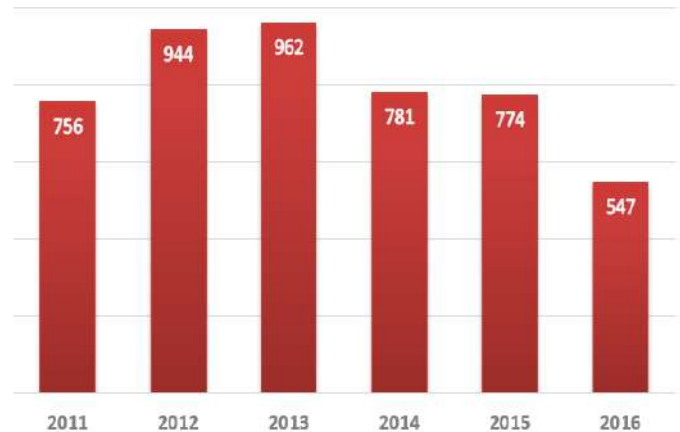

Протягом звітнього року в судах оскаржено **178** рішень Антимонопольного комітету України у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що становить **15,9%** прийнятих протягом року рішень. Визнано недійсними повністю або частково **26** рішень, що становить **2,3%** загальної кількості рішень органів Комітету про визнання вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ

Концентрація – процес злиття підприємств, компаній та інших ринкових активів, внаслідок якого зростає економічна влада учасників ринку. Концентрацією визнається не лише придбання акцій, але і створення нових підприємств, передача певних об'єктів у оренду, і навіть призначення керівників великих компаній. Усі великі концентрації повинні погоджуватися з Антимонопольним комітетом.

Кількість заяв про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання, розглянутих Антимонопольним комітетом України

Зміни законодавства та процедур щодо контролю за концентраціями та узгодженими діями, що відбулися в 2016 році:

26 січня 2016 року внесено зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції», якими підвищено вартісні показники, при досягненні яких концентрації підпадають під контроль АМКУ. Так, до внесення відповідних змін у законодавство дозвіл органів АМКУ на концентрацію суб'єктів господарювання потребувався в разі, якщо: сукупна вартість активів або сукупний об-

сяг реалізації товарів учасників концентрації за останній рік перевищує 30 мільйонів євро, і при цьому вартість активів або обсяг реалізації товарів в Україні не менш як у двох учасників концентрації перевищує 4 мільйони євро у кожного.

В діючій редакції Закону України «Про захист економічної конкуренції» зазначено, що концентрація може бути здійснена лише за умови попереднього одержання дозволу АМКУ,

якщо: сукупна вартість активів або сукупний обсяг реалізації товарів в Україні суб'єкта господарювання, щодо якого набувається контроль або хоча б одного із засновників створюваного суб'єкта господарювання за останній рік перевищує 8 мільйонів євро, і при цьому обсяг реалізації товарів хоча б одного іншого учасника концентрації, за останній рік, у тому числі за кордоном, перевищує 150 мільйонів євро. Така зміна пояснює зменшення показника отриманих заяв на концентрацію в порівнянні з 2015 роком.

 В новій редакції Закону України «Про захист економічної конкуренції» з'являється спрощена процедура розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію.

Так, АМКУ розглядає заяву із скороченим обсягом інформації про концентрацію протягом 25 днів у разі, якщо:

- лише один учасник концентрації здійснює діяльність на території України, або
- сукупна частка учасників концентрації на одному і тому самому товарному ринку не перевищує 15 %, або
- частки учасників концентрації не перевищують 20 % на товарних ринках, на яких реалізується продукція (товари, роботи, послуги), без придбання або реалізації якої господарська діяльність будь-якого іншого учасника концентрації, є неможливою.

Починаючи з 18 травня 2016 року Комітетом було розглянуто близько 100 заяв за спрощеною процедурою.

19 серпня 2016 року введено в дію нову редакцію Положення про концентрацію, якою, зокрема:

- зменшено обсяг запитуваної інформації та кількість документів, що були не релевантними для розгляду заяви;
- визначено вимоги до заяви, що подається за спрощеною процедурою;
- змінено підхід до економічного обґрунтування, яке надається в рамках розгляду заяви за загальною процедурою;
- впроваджено процедуру консультації за клопотанням учасників концентрацій.

Так, у 2016 році було проведено близько 500 консультацій із заявниками в телефонному режимі та під час робочих зустрічей з державними уповноваженими Комітету.

Також, з метою вдосконалення процедури розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію, впроваджено «гарячу лінію» - concentrations@amcu.gov.ua. Протягом 2016 року на «гарячу лінію» надійшло більше 2000 звернень.

Крім того, скасовано вимогу подання електронної версії заяви, складеної за допомогою спеціального програмного забезпечення та розміщено на офіційному сайті Комітету роз'яснення, зокрема, «Три кроки для отримання попереднього дозволу на концентрацію»: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/132767>

У 2016 році було продовжено строки дії «амністії» до 15 березня 2017 року для суб'єктів господарювання, що вчинили порушення законодавства у вигляді здійснення концентрацій без згоди АМКУ. Для таких суб'єктів, що самостійно звернулися до Комітету з інформацією про вчинення порушення, розмір штрафу визначається в розмірі 1200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Так, протягом 2016 року було розглянуто близько 80 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, які потрапили під дію «амністії». У зв'язку з цим, кількість розглянутих у 2016 році справ про порушення у вигляді здійснення концентрації без дозволу органів Антимонопольного комітету України зросла майже втричі, в порівнянні з 2015 роком.

27 грудня 2016 року Комітет затвердив [рекомендаційні роз'яснення щодо порядку застосування частини першої статті 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції» стосовно систематизації та вдосконалення підходів до оцінки горизонтальних концентрацій](#).

Так, оцінка Комітетом горизонтальної концентрації включає:

- визначення відповідних товарних та географічних ринків;
- оцінку впливу концентрації на конкуренцію.

Чинники, які є предметом аналізу під час оцінки горизонтальних концентрацій:

(а) зміна структурних передумов конкуренції на ринках (частки учасників концентрації та рівні концентрації на задіяних товарних ринках);

- (б) можливі антиконкурентні наслідки на задіяних товарних ринках;
- (в) врівноважуюча влада покупця;
- (г) можливість вступу нових учасників на ринок;
- (д) ризик банкрутства.

Документ враховує коментарі, які надали представники юридичних фірм, бізнесу та асоціацій, після публікації проекту Рекомендаційних роз'яснень та під час публічного обговорення.

Документ розроблений за співпраці з експертами Ради з конкуренції Республіки Литви та Конкурентного відомства Німеччини (Bundeskartellamt) в рамках проекту ЄС Twinning, одним із компонентів якого є узгодження процесу контролю за концентраціями зі стандартами ЄС. Також у документі враховано коментарі експертів Федеральної торговельної комісії США (FTC), які співпрацюють з Комітетом.

Крім того, Комітет вбачає можливості подальшого вдосконалення у сфері контролю за концентраціями, зокрема шляхом:

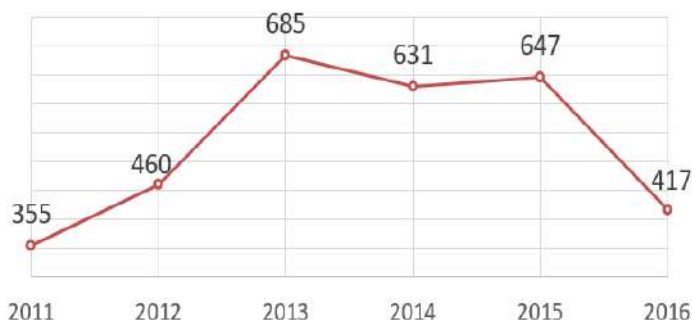
- продовження процесів адаптації українського законодавства до законодавства ЄС;
- розробки рекомендаційних роз'яснень стосовно аналізу вертикальний злиттів;
- розробки рекомендаційних роз'яснень щодо підходів до визначення ринків;
- вдосконалення процесів практичного застосування внесених змін співробітниками АМКУ;
- проведення роз'яснювальної роботи серед представників бізнесу з метою оптимізації процесів підготовки та аналізу заяви про надання дозволу на концентрацію відповідно до внесених до законодавства змін тощо.

СТАТИСТИКА

У 2016 році Комітетом розглянуто 547 заяв про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (у 2015 році – 774 заяви).

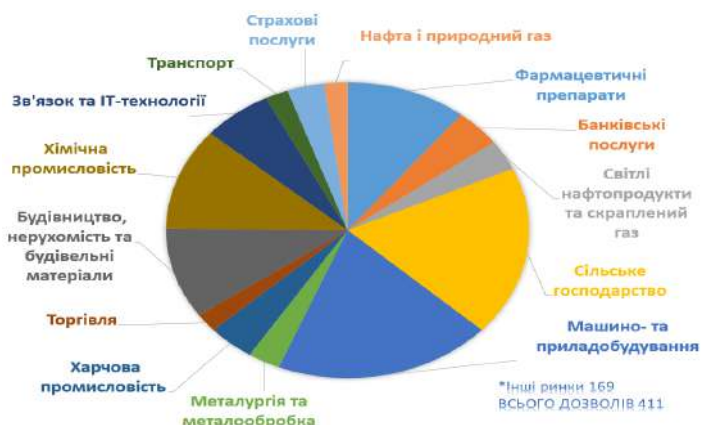
При цьому понад 76,2 відсотка (417) заяв надійшло від іноземних інвесторів або підприємств за участю іноземних інвесторів. Частка таких заяв порівняно з 2015 роком зменшилась на 7,4 відсотка.

Динаміка кількості розглянутих заяв іноземних суб'єктів господарювання

Протягом 2016 року Комітет надав дозвіл щодо 441 випадку концентрації суб'єктів господарювання.

Розподіл наданих Комітетом у 2016 році дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за ринками

У 106 випадках заяви були повернуті заявникам без розгляду або учасники концентрації відмовилися від її здійснення до прийняття рішення Комітетом. Повернення заяв без розгляду було обумовлено насамперед недостатністю інформації, що містилась в наданих матеріалах, а відмова від здійснення концентрації – ризиком її можливої заборони у зв'язку з негативними наслідками для конкуренції, виявленими під час розгляду відповідних заяв.

Найбільш поширеними видами концентрації суб'єктів господарювання, на які Комітет протягом 2016 року надав дозвіл, як і в попередні роки, були придбання акцій (часток, паїв) – 81 відсоток загальної кількості, набуття контролю в

Розподіл наданих дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за видами

Рік	Вид концентрації					Всього
	Злиття	Спільне створення суб'єкта господарювання	Набуття контролю	Придбання акцій (часток, паїв)	Інші	
2011	13	18	136	417	1	585
2012	31	32	106	576	5	750
2013	20	23	73	655	8	779
2014	17	22	36	418	8	501
2015	14	23	50	563	8	658
2016	3	8	69	357	4	441

інших формах – 15,6 відсотка та спільне створення суб'єкта господарювання – 1,8 відсотка.

З метою запобігання монополізації ринків, проведення складного поглибленого дослідження або можливої заборони концентрації протягом 2016 року центральним апаратом Комітету було розглянуто 54 справи про концентрацію, за результатами яких надано дозволи (у 2015 році було розглянуто 72 справ про концентрацію).

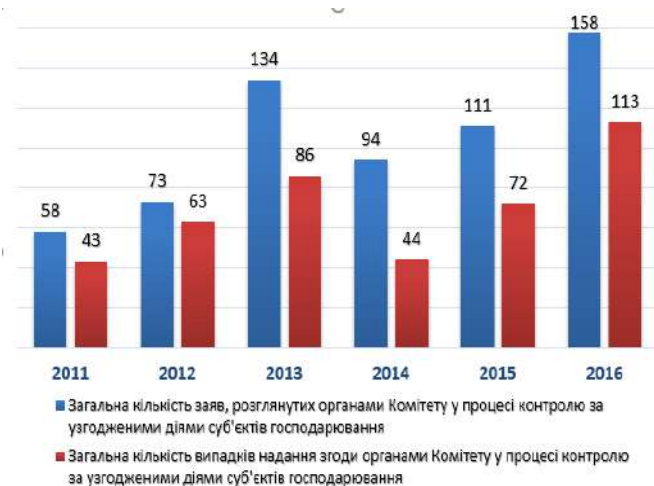
У 2016 році органами Антимонопольного комітету було розглянуто 158 заяв про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання.

У 113 випадках, оскільки умови узгоджених дій не містили загрози монополізації товарних ринків, дозвіл на їх здійснення було надано без встановлення додаткових зобов'язань.

Протягом 2016 року Антимонопольним комітетом України було розглянуто 66 справ про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, оскільки існували підстави для заборони узгоджених дій або проведення поглибленого дослідження.

В одному випадку Комітет обумовив надання дозволу на здійснення узгоджених дій суб'єктів господарювання певними вимогами й зобов'язаннями, оскільки узгоджені дії могли мати негативний вплив на конкуренцію.

Динаміка кількості розглянутих заяв та наданих дозволів на здійснення узгоджених дій

ПРИКЛАДИ ДОЗВОЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ:

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

ТОВ «УкрАгроКом» (с. Головківка, Олександрійський р-н, Кіровоградська обл.),
 ТОВ «ХПП Добронадіївське» (с. Добронадіївка, Олександрійський р-н, Кіровоградська обл.),
 ТОВ «Гермес-Трейдінг» (м. Київ)

Зміст заявленої концентрації

Концентрації полягають у придбанні ТОВ «УкрАгроКом» і ТОВ «Гермес-Трейдінг» частки у статутному капіталі ТОВ «ХПП Добронадіївське», що забезпечує кожному досягнення 50 відсотків голосів у вищому органі управління товариства.

Ринок

Послуг приймання, зберігання та первинної обробки зернових в межах Кіровоградської області.

Підстави для висновку

- 1) частка учасників концентрації на задіяному ринку (регіональному ринку послуг приймання, зберігання та первинної обробки зернових в межах Кіровоградської області) не перевищує 35 відсотків;
- 2) значна кількість конкурентів на регіональному ринку послуг приймання, зберігання та первинної обробки зернових в межах Кіровоградської області;
- 3) завантаженість потужностей більшості учасників ринку не досягає 50 відсотків, що підвищує конкурентну боротьбу на ринку, а також дає можливість споживачам послуг обирати суб'єктів господарювання, які надають послуг приймання, зберігання та первинної обробки зернових в межах Кіровоградської області;
- 4) задіяний ринок вважається висококонкурентним;
- 5) переважна більшість учасників концентрації знаходяться в одному районі Кіровоградської області, крім ТОВ «Світловодський річковий термінал», - Олександрійському, який межує з Дніпровською областю, а ТОВ «Світловодський річковий термінал» стоїть майже на межі з Полтавською областю, то потенційними конкурентами можуть бути хлібоприймальні підприємства Полтавської та Дніпровської областей;

Висновок

Заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на регіональному ринку послуг приймання, зберігання та первинної обробки зернових у межах Кіровоградської області.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ: компанія «China National Agrochemical Corporation» (м. Пекін, Китай), компанія «Syngenta AG» (м. Базель, Швейцарія)	
Зміст заявленої концентрації	
Концентрація полягає у придбанні компанією «China National Agrochemical Corporation» акцій ком-	
Ринок	
Інсектицидів, фунгіцидів, гербіцидів, протруйників насіння.	
Підстави для висновку	
<p>1) задіяні ринки вважаються помірно концентрованими (потенційно конкурентними ринками);</p> <p>2) інсектициди, гербіциди, фунгіциди та протруйники насіння, які реалізують на території України можуть бути взаємозамінними з аналогічною продукцією вітчизняного та іноземного виробництва;</p> <p>3) рівень конкуренції на ринках інсектицидів, гербіцидів, фунгіцидів та протруйників насіння в Україні учасники ринків оцінюють як високий;</p> <p>4) на задіяних ринках відзначається значна влада покупця – дистриб'юторів;</p> <p>5) очікується зростання імпорту засобів захисту рослин;</p> <p>6) відсутні значні адміністративні бар'єри на імпорт інсектицидів, гербіцидів, фунгіцидів та протруйників насіння;</p> <p>7) після завершення трансакції компанія «ADAMA Agricultural Solutions Ltd.» і надалі буде виробником генериків, у той час як компанія «Syngenta AG» – науково-дослідною компанією. також у сторін відсутні наміри щодо перехресного ліцензування в результаті заявленої концентрації.</p>	
Висновок	
Заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на ри-	

ЗАХОДИ З МЕТОЮ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КОНТРОЛЮ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ

Семінари з міжнародними експертами Німеччини та Литви у рамках Проекту Європейського Союзу Twinning «Посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України щодо проведення ринкових досліджень та ефективного застосування конкурентного законодавства відповідно до стандартів ЄС»:

- семінар зі спрощеної процедури нотифікації та ухвалення деяких категорій злиття, які не викликають занепокоєння щодо конкуренції;
- семінар на тему попередніх консультацій щодо заяви про надання дозволу на злиття.

ПРИКЛАДИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙ БЕЗ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

компанія «John Deere Shared Services, Inc.» (м. Моліне, США),
компанія «Hagie Manufacturing Company LLC» (м. Кларіон, США)

Зміст заявленої концентрації

У вигляді придбання компанією «John Deere Shared Services, Inc.» акцій компанії «Hagie Manufacturing Company LLC», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії.

Ринок

Причіпних та самохідних обприскувачів.

Підстави для висновку

Відповідно до інформації, наданої уповноваженими представниками компаній «John Deere Shared Services, Inc.» і «Hagie Manufacturing Company LLC» придбання компанією «John Deere Shared Services, Inc.» відбулося 25 березня 2016 року шляхом укладання Договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі (Membership Interest Purchase Agreement) від 14 березня 2016 року між компаніями «John Deere Shared Services, Inc.» та «Hagie Manufacturing Company LLC», «Hagie Holding Company» (м. Кларіон, США) і паном Аланом Б. Хері.

Згідно з пунктом 4 частини другої статті 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» концентрацією визнається, зокрема, безпосереднє або опосередковане придбання, набуття у власність іншим способом чи одержання в управління часток (акцій, паїв), що забезпечує досягнення чи перевищення 25 або 50 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного суб'єкта господарювання.

Відповідні вартісні показники учасників концентрацій, з урахуванням відносин контролю, за підсумками 2015 року перевищували порогові значення, визначені частиною першою статті 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, що діяла на момент здійснення концентрації). Тому придбання компанією «John Deere Shared Services, Inc.» акцій компанії «Hagie Manufacturing Company LLC», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії, потребувало попереднього отримання дозволу органів Антимонопольного комітету України.

Концентрація, яка потребує дозволу відповідно до частини першої статті 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції», забороняється до надання дозволу на її здійснення

До Антимонопольного комітету України заява про надання дозволу компанії «John Deere Shared Services, Inc.» на придбання акцій компанії «Hagie Manufacturing Company LLC», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії, була надіслана 30 червня 2016 року за № 6851 (zareestrovana в Комітеті 30.06.2016 за № 15-01/300- ЕКк), тобто після здійснення зазначеної концентрації.

Висновок

Отже, компанія «John Deere Shared Services, Inc.» вчинила порушення, передбачене пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді здійснення концентрації шляхом придбання акцій компанії «Hagie Manufacturing Company LLC», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії, без отримання відповідного дозволу органів Комітету, наявність якого необхідна.

Загальний штраф — 170 тис. грн

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

1) суб'єкт господарювання у складі компанії «Brocity Investments Limited» (м. Лімасол, Кіпр), товариства з обмеженою відповідальністю «Інфокс» (м. Київ, Україна) і фізичної особи – громадянина України;

2) ТОВ «КУБ-ГАЗ» (м. Харків, Україна)

Зміст заявленої концентрації

Набуття суб'єктом господарювання у складі компанії «Brocity Investments Limited», товариства з обмеженою відповідальністю «Інфокс» і фізичної особи – громадянина України контролю над товариством з обмеженою відповідальністю «КУБ-ГАЗ», зокрема, шляхом призначення громадянина України, який вже обіймає посаду директора товариства з обмеженою відповідальністю «Інфокс», на посаду голови наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю «КУБ-ГАЗ».

Ринок

Природного газу та газового конденсату.

Підстави для висновку

- 1) фізична особа – громадянин України був призначений на посаду голови наглядової ради ТОВ «КУБ-ГАЗ» 11.02.2016 і при цьому він уже займав посаду директора ТОВ «Інфокс»;
- 2) призначення або обрання на посаду керівника, заступника керівника наглядової ради, правління, іншого наглядового чи виконавчого органу суб'єкта господарювання особи, яка вже обіймає одну чи кілька з перелічених посад в інших суб'єктах господарювання, відповідно до пункту 2 частини другої статті 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визнається концентрацією суб'єктів господарювання;
- 3) оскільки відповідні вартісні показники учасників концентрації, з урахуванням відносин контролю, за підсумками року, що передував даті здійснення концентрації, перевищують порогові значення, визначені частиною першою статті 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції», виконується умова щодо необхідності отримання попереднього дозволу органів Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання;
- 4) концентрація, яка потребує дозволу відповідно до частини першої статті 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції», забороняється до надання дозволу на її здійснення.

Висновок

Суб'єкт господарювання у складі компанії «Brocity Investments Limited», товариства з обмеженою відповідальністю «Інфокс» і фізичної особи – громадянина України вчинив порушення, передбачене пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді здійснення концентрації через набуття контролю над товариством з обмеженою відповідальністю «КУБ-ГАЗ», зокрема, шляхом призначення громадянина України, який вже обіймає посаду директора товариства з обмеженою відповідальністю «Інфокс», на посаду голови наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю «КУБ-ГАЗ» без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

Загальний штраф — 3 015 тис. грн

КОНТРОЛЬ ПОРУШЕНЬ

У СФЕРІ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

У 2016 році органами Антимонопольного комітету України було припинено **276** порушень Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». З них—**75** порушень у вигляді недобросовісної конкуренції, стосовно яких Комітетом прийнято рішення про накладення штрафних санкцій, та **201**—дій, що містили ознаки таких порушень, які було припинено відповідно до наданих органами Комітету рекомендацій суб'єктам господарювання.

Частка випадків недобросовісної конкуренції, припинених шляхом надання рекомендацій, до загальної кількості порушень цього виду у 2016 році становила **72,83%** проти **72,91%** у 2015 році. Застосування механізму надання рекомендацій забезпечує зменшення адміністративного тиску на бізнес, усунення причин цих порушень та умов, що їм сприяють, і можливість суб'єктам господарювання у найкоротші строки припинити дії, які містять ознаки порушення за-

конодавства про захист економічної конкуренції.

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції органами Комітету протягом звітного року накладені штрафи у загальній сумі майже **5** млн грн.

У звітному році, так само як і в 2015, залишились актуальними питання неправомірного використання ділової репутації суб'єктів господарювання.

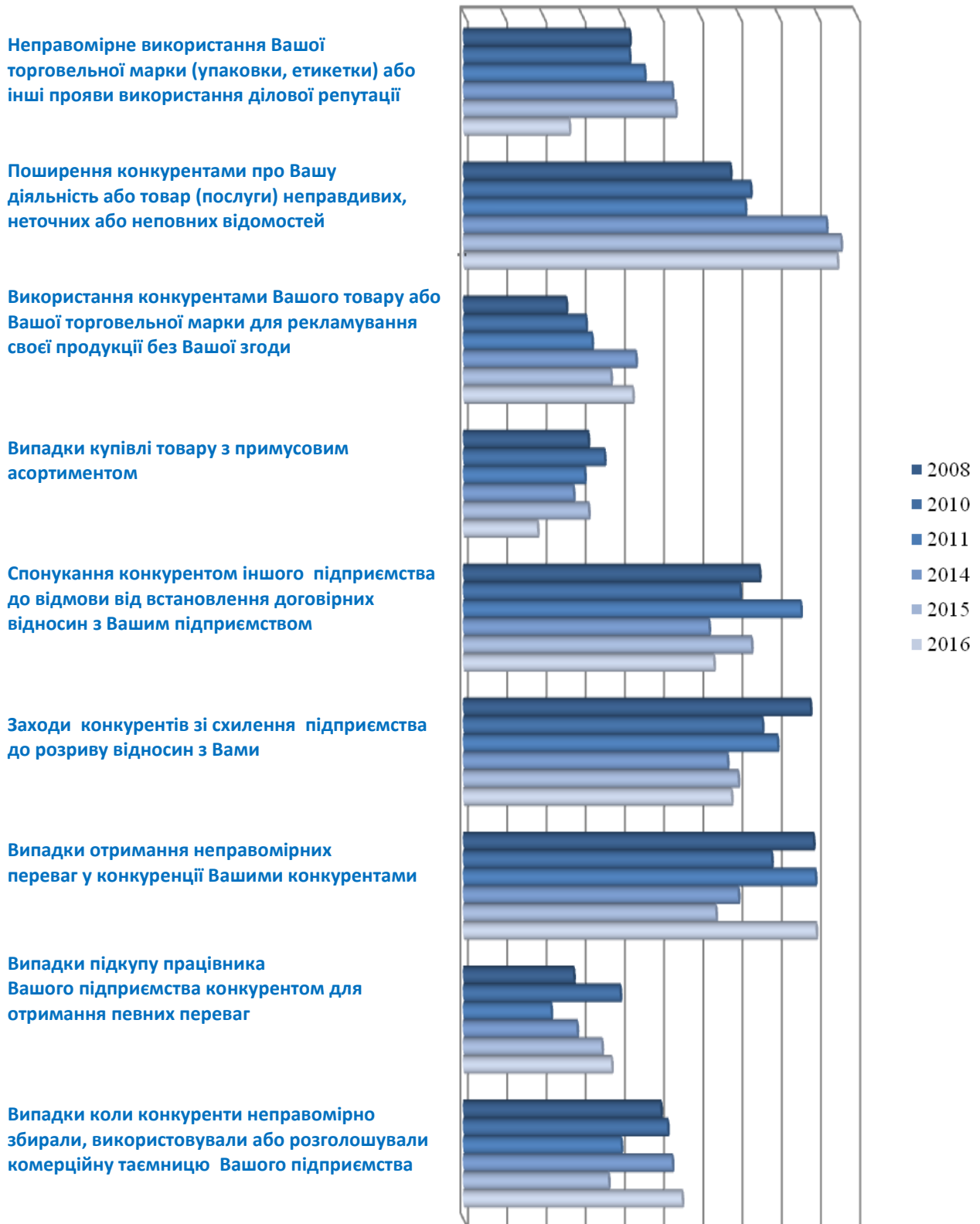
Найбільш поширеним видом недобросовісних дій, які вчинялися з метою досягнення неправомірних переваг у конкуренції, було поширення інформації, що вводить в оману.

У 2016 році Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики проведено опитування керівників підприємств, з метою визначення основних проблем і перспектив розвитку конкурентного середовища та, зокрема, проявів недобросовісної конкуренції.

За наведеними нижче результатами опитування щодо проблематики у сфері недобросовісної конкуренції встановлено, що у звітному році з проявами недобросовісної конкуренції стикалися 37,9% респондентів. Серед них найбільша частка, а саме 19,1%, зазначили, що про товар або діяльність їх підприємства поширювалися неправдиві, неточні або неповні відомості.

ДИНАМІКА ПРОЯВІВ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ, 2008 – 2016

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

Заявник—корпорація «Diageo Scotland Limited» (м. Единбург, Велика Британія),

Відповідач—ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод»

Зміст справи

Розглянуто справу про порушення ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченого статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Заявник вживав заходів щодо активного просування торговельної марки «CAPTAIN MORGAN» як у світі, так і на території України. Тривалий та безперервний строк реалізації продукції Заявника з такими етикетками та позначенням «CAPTAIN MORGAN», активне рекламування та просування допомогли Заявнику здобути значну кількість споживачів і створили міцний асоціативний зв'язок між продукцією та Заявником.

Аналіз зовнішнього оформлення етикеток продукції «CAPTAIN MORGAN» та зовнішнього оформлення етикеток продукції «CAPTAIN JACK» Відповідача свідчить про те, що зазначені етикетки, зокрема, за сукупністю розміщення основних позначень, малюнків, основного фону, загальної композиції етикеток, окремих елементів, шрифтів та використання схожої гами кольорів тощо є схожими настільки, що їх можна сплутати між собою як за оригінальними назвами напоїв, так і за сукупністю домінуючих ознак етикеток.

Рекламних кампаній Відповідач не проводив, участі у виставках з цією продукцією товариство не брало, отже, Відповідач, використовуючи напрацьовану репутацію Заявника з відповідною назвою та відповідним оформленням етикеток, може отримати неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а від використання схожої назви та схожого оформлення етикеток.

Ринок

Продукція, яку виробляє та реалізовує Заявник, представлена на світовому та національному ринках алкогольних напоїв, зокрема, таких брендів, як ром торговельної марки «CAPTAIN MORGAN», який реалізується приблизно у 180 країнах світу.

Оформлення етикеток Заявника у їх сукупності є індивідуалізуючими, тобто відрізняє продукцію Заявника з-поміж іншої алкогольної продукції.

За винятком маркування українською мовою, позначення та всі істотні елементи етикеток продукції Заявника, яка реалізується в інших країнах світу, є аналогічними та змінювались більше 15 років.

Підстави для висновку

Здійснюючи виробництво й реалізацію продукції «CAPTAIN JACK», Відповідач був обізнаний про продукцію Заявника, зокрема про назву продукції та основні елементи оформлення етикеток алкогольної продукції Заявника.

Реалізація на одному й тому ж товарному ринку продукції Відповідача з використанням сукупності позначень у зовнішньому оформленні етикеток алкогольної продукції «CAPTAIN JACK» виробництва Відповідача, які є схожими за сукупністю позначень у зовнішньому оформленні етикеток продукції «CAPTAIN MORGAN» виробництва Заявника, який раніше за ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод» почав використовувати в господарській діяльності таке оформлення упаковок для своєї продукції, може призвести до змішування діяльності ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод» з діяльністю Заявника.

Продукція Заявника і Відповідача реалізується через однакові канали збуту та в однакових торгових мережах, але напої утричі, вчетверо дешевші за продукцію інших учасників ринку алкогольних напоїв (рому).

Висновок

Комітет 20.12.2016 прийняв рішення, яким визнав, що ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод» вчинило порушення, передбачене статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді використання без дозволу (згоди) корпорації «Diageo Scotland Limited» (м. Единбург, Велика Британія) сукупності позначень в оформленні етикетки алкогольної продукції rum gold/напій алкогольний міцний «Тростиновий» («Тростниковый») «CAPTAIN JACK Gold» (Капітан Джек Голд) та rum black/напій алкогольний міцний «Тростиновий» («Тростниковый») «CAPTAIN JACK Black» (Капітан Джек Блек), схожих на сукупність позначень в оформленні етикеток, які раніше почала використовувати корпорація «Diageo Scotland Limited» для алкогольної продукції «CAPTAIN MORGAN «Original Spiced Gold» та «CAPTAIN MORGAN «Jamaica Rum», що може призвести до змішування з діяльністю корпорації «Diageo Scotland Limited».

За це порушення на товариство накладено штраф у розмірі 128 тис. грн.

Крім того, ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод» зобов'язано припинити використання в господарській діяльності сукупності позначень в оформленні етикетки алкогольної продукції rum gold/напій алкогольний міцний «Тростиновий» («Тростниковый») «CAPTAIN JACK Gold» (Капітан Джек Голд) та rum black/напій алкогольний міцний «Тростиновий» («Тростниковый») «CAPTAIN JACK Black» (Капітан Джек Блек), схожих на сукупність позначень в оформленні етикеток, які раніше почала використовувати корпорація «Diageo Scotland Limited» для алкогольної продукції «CAPTAIN MORGAN «Original Spiced Gold» та «CAPTAIN MORGAN «Jamaica Rum»».

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

Заявники—фізичні особи та

міжнародна компанія «Джек Деніел'с Пропертіз, Інк.»,

Відповідач—ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод»

Зміст справи

Розглянуто ще одну справу про порушення ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману.

В торговельних мережах виявлено реалізацію продукції «Напій алкогольний міцний «Солодовий» («Солодовый») Black Jack ТОВ «Сімферопольський вино-коньячний завод».

На етикетках зазначеного напою поширена інформація у вигляді написів: «WHISKEY Old», «Scotch WHISKEY» та «WHISKEY».

Написи на етикетці продукції «WHISKEY» нанесено великими літерами, які легко прочитати, на відміну від напису «Напій алкогольний міцний «Солодовий» («Солодовый)», який нанесено ледь помітним дуже дрібним шрифтом, що на значній відстані від товару унеможлиблює його прочитання.

Відповідно до інформації на етикетці до складу продукції входять такі інгредієнти: солод натуральний, спирт етиловий ректифікований, спирт плодовий, цукор білий, вода питна пом'якшена, кислота лимонна.

За інформацією міжнародної компанії «Джек Деніел'с Пропертіз, Інк.», корпорація штату Делавер, у Шотландії, усі виробники Scotch Whiskey дотримуються розроблених об'єднаним виробників віскі Шотландії правил.

Ці правила закріплені законодавчо та є обов'язковими до виконання. Тож для того, щоб на пляшці з віскі можна було писати слово «scotch», цей віскі має відповідати певним критеріям.

Міжнародна компанія «Джек Деніел'с Пропертіз» стверджує, що напої виробництва Відповідача не підпадають під більшість вимог, встановлених для шотландського віскі, а тому не мають права називатися «Scotch Whiskey».

Позиція експертів

Заявник звернувся до експертної установи—об'єднання виробників віскі Шотландії щодо проведення дослідження цієї продукції на предмет відповідності її критерію «Scotch Whiskey».

Згідно з протоколом випробувань напій Відповідача не є «Scotch Whiskey».

З метою отримання фахової оцінки інших учасників ринку органи Комітету звернулись до спеціалістів, які володіють необхідними знаннями у цій галузі.

За висновками «УКРВИНПРОМ», напій Відповідача не може називатись віскі, а розміщення на етикетці написів «WHISKEY» може ввести в оману споживачів, оскільки нічого спільного з віскі цей напій не має.

За висновками експертів: «Щоб алкогольний напій був схожий за своїм складом до «віскі», потрібно щоб основним його інгредієнтом для виробництва зброженого сусла була зернова сировина, а також тривала витримка, виготовленого після перегонки цього сусла, спирту сирцю в дубових бочках, котрі обвуглені зсередини».

Міністерство аграрної політики та продовольства України повідомило, що Міністерством затверджено документацію з виробництва напою Відповідача, однак ані загальних, ані власних назв «Scotch WHISKEY» та «WHISKEY Old» у технологічній документації немає.

Також Міністерство вважає, що напій Відповідача не відповідає опису «віскі» і позначатися такою назвою не може.

Тообто, напій алкогольний міцний «Солодовий» – це зовсім інший продукт, який не містить тих споживчих властивостей, які містить алкогольний напій віскі.

Підстави для висновку

Отже, напій Відповідача і віскі є різними продуктами за своїми споживчими властивостями. Розміщення на етикетці товару напису «WHISKEY» (віскі) разом із зазначенням, що це є «Напій алкогольний міцний «Солодовий», не може надати можливості споживачу достовірно та однозначно визначитись щодо споживчих властивостей, характеристик цього товару.

Потенційний покупець може зацікавитись та ідентифікувати зазначений продукт як віскі, а не як напій алкогольний міцний «Солодовий», та придбати його, оскільки вартість товару Відповідача в торговельних мережах нижча за вартість віскі інших учасників ринку алкогольної продукції (в матеріалах справи містяться підтвердні документи щодо таких випадків).

Отже, Відповідач шляхом розміщення на етикетці товару написів «WHISKEY Old», «Scotch WHISKEY» та «WHISKEY», у той час як до його складу не входять інгредієнти, притаманні такому алкогольному напою, як віскі, поширює неправдиві відомості про споживчі властивості, характеристики товару, що може ввести в оману споживачів та вплинути на їхні наміри щодо придбання продукції цього суб'єкта господарювання, і таким чином Відповідач може отримати неправомірні переваги на ринку не завдяки власним досягненням, а шляхом поширення неправдивих відомостей про споживчі властивості, характеристики товару.

Відповідач розмістив інформацію на етикетці товару з метою доведення її до споживачів, а відтак, саме Відповідач несе відповідальність за достовірність інформації, що розміщена на етикетці товару. Для з'ясування рівня можливості введення в оману споживачів Комітетом було проведено опитування думки споживачів. Позначення «Scotch WHISKEY» асоціюється у 95% опитуваних із шотландським віскі. Як встановлено матеріалами справи, товар введено в обіг щонайменше з листопада 2013 року. Реалізовано на суму 24 372 674 грн.

Висновок

Комітет 23.12.2016 прийняв рішення, яким визнав дії ТОВ «Сімферопольський виноконьячний завод» щодо розміщення на етикетці товару «Напій алкогольний міцний «Солодовий» («Солодовый») Black Jack ТМ написів «WHISKEY Old», «Scotch WHISKEY» та «WHISKEY» неправомірними, у той час як цей товар не є віскі, та поширення у такий спосіб неправдивих відомостей про споживчі властивості, характеристики цього товару, порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, шляхом поширення суб'єктом господарювання через інших осіб невизначеному колу осіб неправдивих відомостей, що могло вплинуло на наміри цих осіб щодо придбання товарів цього суб'єкта господарювання.

За вказане порушення на товариство накладено штраф у розмірі **1 638 тис. грн.**

Крім того, товариство зобов'язано припинити поширювати інформацію, визнану порушенням, шляхом приведення інформації про вид продукції, розміщеної на етикетках алкогольних товару «Напій алкогольний міцний «Солодовий» («Солодовый») Black Jack ТМ, написів «WHISKEY Old», «Scotch WHISKEY» та «WHISKEY» у відповідність із властивостями цієї продукції.

Ще одним із пріоритетних напрямів роботи органів Антимонопольного комітету України у 2016 році була протидія намаганням недобросовісних суб'єктів господарювання маніпулювати свідомістю людей шляхом поширення інформації, що вводить в оману.

Велику кількість випадків поширення інформації, що вводить в оману, органами Анти-

монопольного комітету України було виявлено та припинено під час здійснення такими суб'єктами господарювання господарської діяльності на продовольчих ринках.

Так, до прикладу, нижче наведено рішення АМКУ щодо безалкогольних напоїв «Fruttela».

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

за заявою Антимонопольного комітету,

Заявники—іноземне підприємство «Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед»,

«Дзе Кока-Кола Компані» (The Coca-Cola Company),

Відповідач—ТОВ «ЕТРУС»

Зміст справи

В одній із торговельних мереж України було виявлено безалкогольні напої

«Fruttela» виробництва Відповідача, а саме:

- «Fruttela» Orange (Фруттела апельсинова) (далі – Напій 1);
- «Fruttela» Citrus (Фруттела цитрус) (далі – Напій 2);
- «Fruttela» Lemon (Фруттела лимонна) (далі – Напій 3) (далі разом – Напої).

На етикетках Напоїв розміщувалась така інформація:

- на етикетці Напою 1 - написи «Orange» та «апельсинова», а також зображення цілого плоду апельсина з долькою;
- на етикетці Напою 1 - написи «Citrus» та «цитрус», а також зображення плоду лимона з долькою лимона;
- на етикетці Напою - написи «Lemon» та «лимонна».

Крім того, етикетки Напоїв оформлено відповідно до вищевказаних елементів та зазначено на кожній із них напис «з натуральним соком». Розміщена на етикетках Напоїв інформація може створити у споживачів уявлення про те, що у складі безалкогольних Напоїв присутній саме апельсиновий сік, сік цитрусових та сік лимона відповідно.

Проте на іншій стороні етикетки зазначено, що в напої присутній лише «сік яблучний концентрований освітлений (4%)» та ароматизатори, а саме: ароматична емульсія «Апельсин», ароматична емульсія «Цитрус» та натуральний ароматизатор «Лимон» відповідно.

Тобто, має місце невідповідність інформації на етикетках Напоїв фактичному складу цих напоїв.

Підстави для висновку

Згідно з наданими поясненнями заявників (іноземного підприємства «Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед» та компанії «Дзе Кока-Кола Компані»), встановлено, що внаслідок вчинених Відповідачем дій він отримує неправомірні переваги в конкуренції порівняно із самими заявниками та іншими суб'єктами господарювання. Деякими конкурентами зазначено, що ними при виробництві власних соковмісних напоїв використовуються саме ті інгредієнти, що зображені на етикетках цієї продукції.

Також, як встановлено Комітетом, закупівельна вартість соку яблучного є приблизно в 4-5 разів нижчою, ніж соку апельсинового, лимонного чи інших цитрусових.

Крім того, Комітетом було проведено опитування думки респондентів: 93% опитаних вважають, що інформація, поширена на етикетці солодкого безалкогольного сильногазованого напою з назвою «апельсинова» із зображенням апельсина та написом «з натуральним соком», у той час як у складі напою «Fruttela» Orange (Фруттела апельсинова) міститься сік яблучний, вводить в оману щодо складу цього напою. Також 93% респондентів зазначили, що не придбали б солодкий безалкогольний сильногазований напій з назвою «апельсинова» із зображенням апельсина та написом «з натуральним соком», якби знали, що до його складу не входить апельсиновий сік, а входить лише яблучний.

Отже, з огляду на зазначене, ТОВ «ЕТРУС», використовуючи в оформленні етикетки напоїв «Fruttela» зображення фруктів: апельсина й лимона та напису «з натуральним соком», у той час як у складі напоїв містяться сік яблучний та ароматизатори, про що зазначено на іншій стороні етикетки, могло посилити свою конкурентну позицію та отримати неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а шляхом поширення неточних відомостей щодо споживчих властивостей товару.

Висновок

Рішенням Комітету від 11.05.2016 № 224-р дії Відповідача визнано порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неточних відомостей на етикетках Напоїв про споживчі властивості цих Напоїв унаслідок обраного способу їх викладення, а саме з використанням в оформленні етикетки Напоїв зображення фруктів: апельсина й лимона та напису «з натуральним соком», у той час як у складі напоїв містяться сік яблучний та ароматизатори, про що зазначено на іншій стороні етикетки, які можуть вплинути на наміри таких осіб щодо придбання товарів цього суб'єкта господарювання.

Відповідача оштрафовано на 145 122,74 грн (сто сорок п'ять тисяч сто двадцять дві гривні та сімдесят чотири копійки). Крім того, Відповідача зобов'язано привести інформацію, розміщену на етикетках безалкогольного Напою 1, Напою 2 та Напою 3, у відповідність із властивостями цієї продукції.

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

Відповідач—ДП «Старокостянтинівський молочний завод»,
за ініціативою Антимонопольного комітету

Зміст справи

Суть порушення ДП «Старокостянтинівський молочний завод» зводилась до виробництва та реалізації масла вершкового, на упаковках якого зазначено, зокрема, відомості щодо назви продукту – масло вершкове (масло солодковершкове) та відомості щодо виготовлення ним продукту відповідно до ДСТУ 4399:2005 «Масло вершкове. Технічні умови» (далі – ДСТУ 4399:2005), у той час як продукція містила у своєму складі немолочні жири.

Підстави для висновку

У пункті 5.3.3 ДСТУ 4399:2005 заборонено для виробництва масла застосовувати будь-які жири та вершки, крім тих, що отримані з коров'ячого молока. Отже, поширення на упаковці масла вершкового інформації щодо назви та характеристик, зокрема, що зазначена продукція виготовлена за ДСТУ 4399:2005, в той час як містить у своєму складі немолочні жири, що не передбачено вимогами ДСТУ 4399:2005, вводить в оману щодо фактичного складу вказаної продукції та може вплинути на наміри споживача щодо придбання масла вершкового виробництва саме цих суб'єктів господарювання, що є у свою чергу порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції.

Висновок

Дочірнє підприємство «Старокостянтинівський молочний завод» було визнано таким, що вчинило порушення, передбачене статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей на упаковці виробленого ним продукту «масло солодковершкове селянське» щодо його назви та характеристик, які можуть вплинути на наміри невизначеного кола осіб щодо придбання цього продукту. За вказане порушення на підприємство було накладено штраф у розмірі 790 тис. грн.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Законом України "Про здійснення державних закупівель" на Комітет було покладено функції органу оскарження у сфері державних закупівель.

На виконання вимог частини третьої статті 8 Закону України "Про здійснення державних закупівель" Комітетом була створена Постійно діюча адміністративна Колегія Антимонопольного комітету України (надалі—Колегія) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель.

Зазначена Колегія здійснюється розгляд скарг суб'єктів господарювання щодо порушення замовниками порядку проведення процедур державних закупівель.

У 2016 році проведено 244 засідання Постійно діючої адміністративної Колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель та прийнято 2 178 рішень, з яких:

- 827** – про прийняття скарги до розгляду;
- 1** – про призупинення процедури закупівлі;
- 266** – про відмову у задоволенні скарги;
- 56** – про задоволення скарги повністю;
- 413** – про задоволення скарги частково;
- 393** – про залишення скарги без розгляду;
- 208** – про припинення розгляду скарги;
- 14** – виправлення описок, тощо.

До суду було **оскаржено 105 рішень**, прийнятих Постійно діючою адміністративною колегією Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель, з яких **5 скасовані** судом та знаходяться на перегляді у суді касаційної інстанції (жодного рішення не скасовано остаточно). Залишені судами без змін **29** рішень Колегії, **71** рішення знаходиться на розгляді в суді першої інстанції.

У 2016 р. надійшло 1 221 скарга, з яких з оплатою – 1 147 скарг.

Сплачено до державного бюджету України за подання скарги відповідно до Закону України "Про здійснення державних закупівель" 6,8 млн грн.

ОСНОВНІ ПОРУШЕННЯ, ДОПУЩЕНІ ЗАМОВНИКАМИ ПРОЦЕДУР ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ:

- ⇒ встановлення в документації конкурсних торгів вимог, які може задовольнити лише один конкретний учасник (виробник або постачальник) (документація конкурсних торгів прописана під одного виробника/постачальника);
- ⇒ невідповідність акцептованих пропозицій конкурсних торгів умовам документації конкурсних торгів (переможець торгів не відповідає умовам документації);
- ⇒ дискримінаційний підхід до розгляду та оцінки пропозицій конкурсних торгів учасників процедур державних закупівель (пропозиції одних учасників відхиляються як такі, що не відповідають умовам документації конкурсних торгів, а інших, які також не відповідають умовам документації, допускають до оцінки та визначають переможцями торгів).

ПРИКЛАДИ ОСКАРЖЕНЬ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ:

На розгляд Колегії надійшла скарга суб'єкта оскарження щодо встановлення замовником дискримінаційних умов у документації конкурсних торгів на закупівлю шкільних автобусів.

Суб'єкт оскарження у скарзі зазначав, що у документації конкурсних торгів встановлені дискримінаційні вимоги до учасників, зокрема, щодо технічних характеристик, яким повинен відповідати предмет закупівлі. Під час розгляду скарги замовник не надав документального підтвердження того, що всім у сукупності технічним вимогам (за всіма позиціями), встановленим у документації конкурсних торгів, відповідають зареєстровані в Україні автобуси щонайменше двох виробників.

Таким чином, Колегією було встановлено, що дії Замовника в частині встановлення визначених технічних вимог до предмета закупівлі порушують один з принципів здійснення закупівель – недискримінація учасників (у тому числі, суб'єкта оскарження), та вимоги частини третьої ст. 22 Закону України "Про здійснення державних закупівель", згідно з якою **документація конкурсних торгів не повинна містити вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників.**

На підставі наведеного Колегією було прийнято **рішення, яким замовника зобов'язано внести зміни до документації конкурсних торгів.**

На розгляд Колегії надійшла скарга суб'єкта оскарження щодо порушення замовником порядку проведення процедури закупівлі дитячих новорічних подарунків.

Суб'єкт оскарження, пропозиція якого була відхилена замовником, повідомляв про невідповідність пропозицій конкурсних торгів двох учасників торгів (у тому числі переможця), допущених замовником до оцінки, умовам документації конкурсних торгів.

У ході розгляду скарги Колегією було встановлено, що пропозиції конкурсних торгів зазначених учасників процедури закупівлі, зокрема, переможець не відповідали умовам документації конкурсних торгів (відсутні документи фінансової звітності за останній звітний період) та мали бути відхилені замовником.

Таким чином, Колегією було встановлено, що застосувавши дискримінаційний підхід під час розгляду та оцінки пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі, а саме: відхиливши пропозицію конкурсних торгів суб'єкта оскарження та не відхиливши пропозиції конкурсних торгів інших учасників (зокрема, переможця), які не відповідали умовам документації конкурсних торгів, замовник порушив право суб'єкта оскарження на об'єктивний та неупереджений розгляд його пропозиції конкурсних торгів. Зазначені дії замовника є порушенням одного з основних принципів здійснення державних закупівель, визначеного ст. 3 Закону України «Про здійснення державних закупівель», а саме – **недискримінація учасників.** а підставі наведеного Колегія прийняла **рішення, яким зобов'язала замовника відмінити процедуру закупівлі.**

ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

На даний час правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади встановлюються Законом України "Про публічні закупівлі", який набув чинності 19.02.2016 та був введений в дію:

з **1 квітня 2016 року** – для центральних органів виконавчої влади та замовників, що здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання;

з **1 серпня 2016 року** – для всіх замовників.

Відповідно до прикінцевих положень зазначеного Закону, Закон України "Про здійснення державних закупівель" втратив чинність з 1 серпня 2016 року.

Процедури закупівель товарів, робіт та послуг, розпочаті до введення в дію цього Закону, завершуються відповідно до порядку, що діяв до введення в дію цього Закону.

Законом України "Про публічні закупівлі" на Комітет також покладено функції органу оскарження. На виконання вимог Закону Комітетом створена Постійно діюча адміністративна колегія Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, яка діє у складі трьох державних уповноважених Комітету.

Порядок оскаржень процедур закупівель визначений статтею 18 Закону України "Про публічні закупівлі".

ОСНОВНІ ВІДМІННОСТІ В ПОЛОЖЕННЯХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ

	Закон України "Про здійснення державних закупівель"	Закон України "Про публічні закупівлі"
1	Учасники не мають вільного доступу до пропозицій конкурсних торгів інших учасників	Пропозиції всіх учасників знаходяться у відкритому доступі, будь-який суб'єкт може з ними ознайомитись
2	Суб'єкту оскарження може бути невідомо про конкретні недоліки (невідповідності) пропозицій інших учасників	Суб'єкт оскарження може детально вивчити документи пропозицій інших учасників і чітко вказати у скарзі на невідповідності (у зв'язку із цим скарги мають бути чітко обґрунтовані)
3	Орган оскарження запитує інформацію щодо процедур закупівель у замовників, учасників, експертних установи інших органів	Суб'єкти оскарження та замовники самостійно (з власної ініціативи) надають органу оскарження відповідні експертні висновки
4	Орган оскарження у разі необхідності приймає рішення про призупинення процедури закупівлі	Система автоматично призупиняє торги в разі подання скарги до органу оскарження
5	Замовники мають можливість, не виконавши рішення органу оскарження, здійснити розкриття пропозицій конкурсних торгів (вчинити порушення, яке неможливо усунути – тягне за собою відміну торгів)	Система автоматично блокує можливість замовників здійснювати розкриття пропозицій (під час розгляду скарги органом оскарження), що запобігає вчиненню порушень, які неможливо усунути (відміні торгів)
6	Строк розгляду скарги становить 30 робочих днів	Строк розгляду скарги становить 15 робочих днів

В 2016 році проведено 168 засідань Постійно діючої адміністративної Колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель та прийнято 2 397 рішень, з яких, зокрема:

- 704** – про прийняття скарги до розгляду;
- 176** – про відмову у задоволенні скарги;
- 29** – про задоволення скарги повністю;
- 323** – про задоволення скарги частково;
- 944** – про залишення скарги без розгляду;
- 216** – про припинення розгляду скарги;
- 5** – виправлення описок, тощо.

В 2016 р. надійшло 1 846 скарга, з яких з оплатою – 977.

Сплачено до державного бюджету України за подання скарги відповідно до Закону України "Про здійснення публічних закупівель" 5,5 млн грн

До суду було оскаржено 21 рішення, прийняте Постійно діючою адміністративною колегією Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, з яких усі рішення знаходяться на розгляді в суді першої інстанції, жодного рішення судом не скасовано.

ОСНОВНІ ПОРУШЕННЯ, ДОПУЩЕНІ ЗАМОВНИКАМИ ПРОЦЕДУР ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ:

- ⇒ встановлення в тендерній документації вимог, які може задовольнити лише один конкретний учасник (виробник або постачальник) (тендерна документація прописана під одного виробника/постачальника);
- ⇒ невідповідність допущених до аукціону та визнаних найбільш економічно вигідними тендерних пропозицій умовам тендерної документації;
- ⇒ дискримінаційний підхід до розгляду та оцінки тендерних пропозицій учасників процедур закупівель (пропозиції одних учасників відхиляються як такі, що не відповідають умовам тендерної документації, а інших, які також не відповідають умовам тендерної документації, допускають до аукціону та визначають найбільш переможцями торгів).

ПРИКЛАДИ ОСКАРЖЕНЬ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ:

На розгляд Колегії надійшла скарга суб'єкта оскарження щодо встановлення замовником дискримінаційних вимог у тендерній документації на закупівлю послуг гарячого харчування.

У скарзі суб'єкт оскарження зазначав, що умови тендерної документації про надання учасниками торгів копій аналогічних договорів з бюджетними установами стосовно надання послуг гарячого харчування (послуги їдалень) протягом бюджетного року є дискримінаційною і суттєво обмежує коло можливих учасників процедури закупівлі.

У ході розгляду скарги Колегією було встановлено, що замовник не довів та документально не підтвердив необхідність **встановлення вищевказаної умови у тендерній документації, яка є дискримінаційною по відношенню до інших учасників**, що мають

досвід надання послуг гарячого харчування протягом неповного бюджетного року, а також – до новостворених підприємств (у тому числі, суб'єкта оскарження).

На підставі наведеного Колегія прийняла **рішення, яким зобов'язала замовника внести зміни до тендерної документації**.

На розгляд Колегії надійшла скарга суб'єкта оскарження щодо порушення замовником порядку проведення процедури закупівлі за предметом «кран кінцевий, трійник в зборі з ніпелем, ніпель, штуцер, кран роз'єднувальний».

У скарзі суб'єкт оскарження не погоджувався з рішенням замовника про визначення переможця процедури закупівлі, оскільки, за твердженням суб'єкта оскарження, тендерна пропозиція переможця не відповідала умовам тендерної документації.

У ході розгляду скарги Колегією було встановлено, що **пропозиція переможця торгів дійсно не відповідає умовам тендерної документації** (відсутня копія технічних умов, за якими виготовляється продукція; неналежним чином завірені копії документів, наданих у складі тендерної пропозиції).

На підставі наведеного Колегія прийняла **рішення, яким зобов'язала замовника скасувати рішення про визначення переможця процедури закупівлі**.

На розгляд Колегії надійшла скарга суб'єкта оскарження щодо порушення замовником порядку проведення процедури закупівлі за предметом «Роботи по проекту «Реконструкція 5-ти поверхового житлового будинку».

Скаржник не погоджувався з рішенням Замовника стосовно відхилення його тендерної пропозиції та визначення переможця процедури закупівлі. Під час розгляду скарги Колегією було встановлено, що тендерна пропозиція суб'єкта оскарження була неправомірно відхилена замовником.

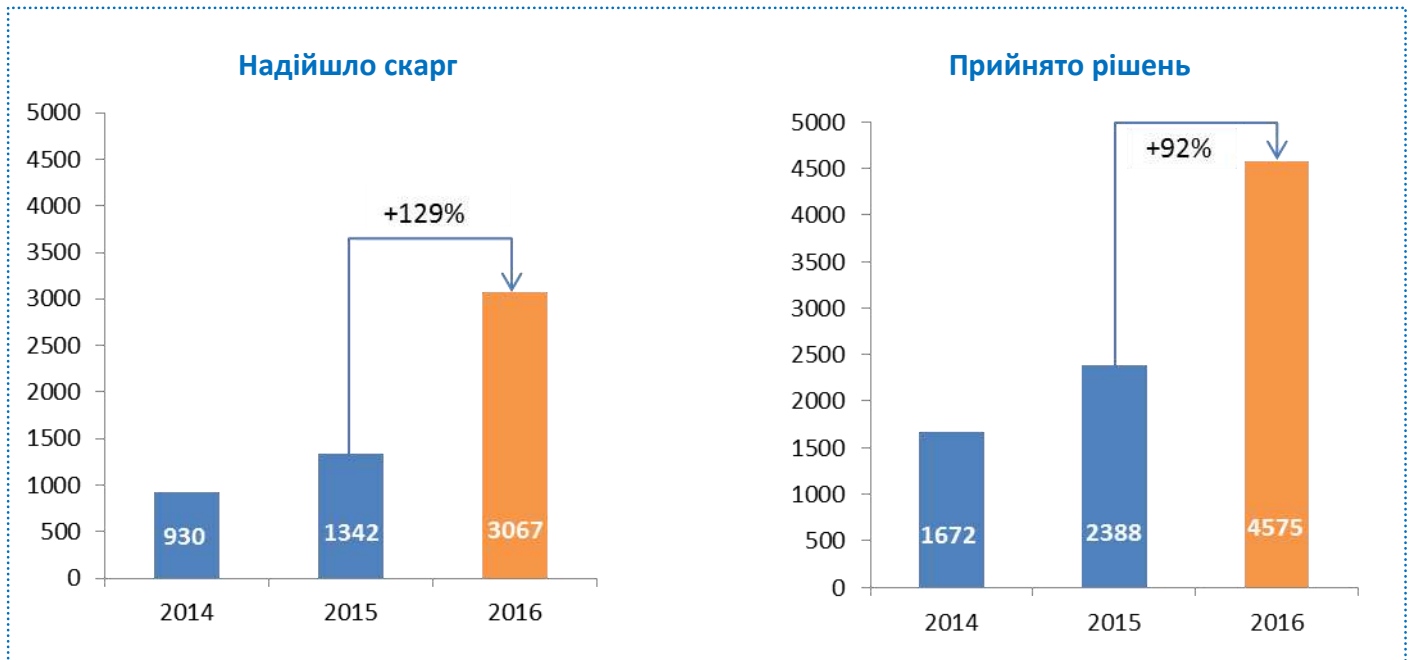
Також тендерна пропозиція переможця процедури закупівлі не відповідала умовам тендерної документації (у формі цінової пропозиції зазначений строк укладення договору інший, ніж вимагався тендерною документацією та законодавством) та мала бути відхилена замовником.

Отже, Колегією було встановлено, що, застосувавши дискримінаційний підхід під час розгляду та оцінки тендерних пропозицій учасників процедури закупівлі, а саме відхиливши тендерну пропозицію суб'єкта оскарження та не відхиливши тендерну пропозицію переможця торгів, яка не відповідала умовам тендерної документації, **замовник порушив право суб'єкта оскарження на об'єктивний та неупереджений розгляд його тендерної пропозиції**. Зазначені дії замовника є порушенням одного з основних принципів здійснення публічних закупівель, визначеного статтею 3 Закону України «Про публічні закупівлі», а саме – недискримінація учасників.

На підставі наведеного Колегія прийняла **рішення, яким зобов'язала замовника скасувати рішення про відхилення тендерної пропозиції суб'єкта оскарження та про визначення переможця процедури закупівлі**.

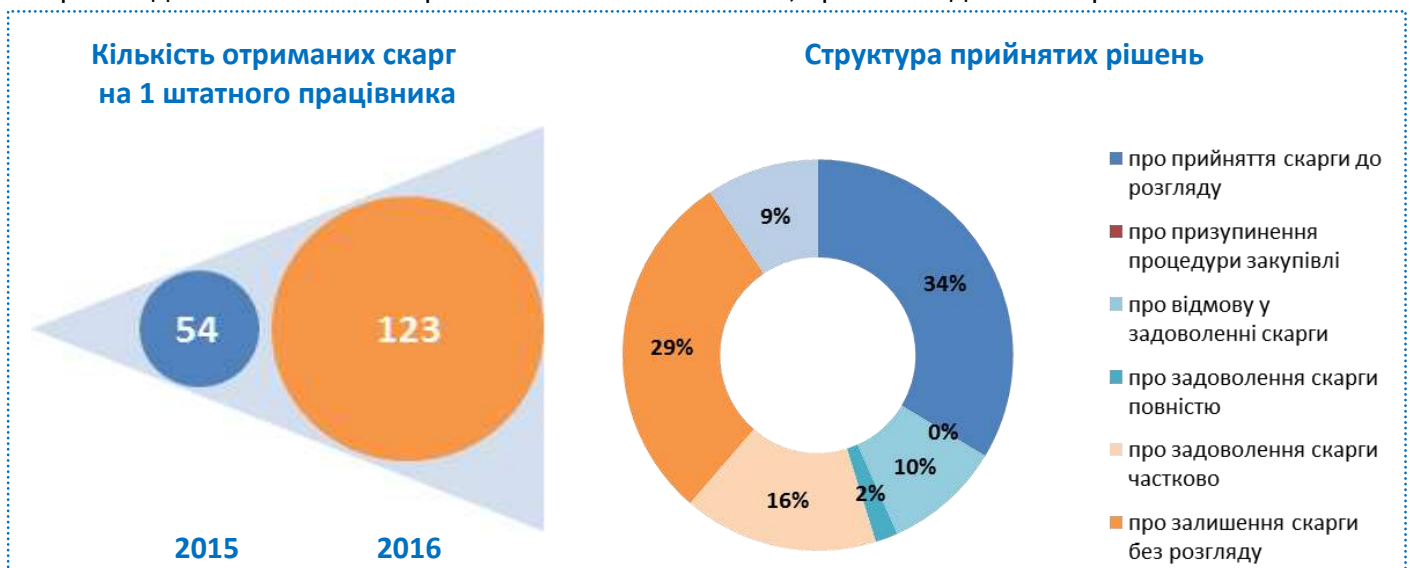

СТАТИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У 2016 році проведено 412 засідань колегії, що на 26% більше, ніж в 2015 році. При цьому, в зв'язку з суттєвим зростанням кількості скарг, в середньому на одне засідання колегії приходить 7,4 отриманих скарги до розгляду (не враховуючи розгляду по суті), тоді як в попередньому році в середньому до розгляду було 4,1 скарги.

При незмінній штатній чисельності Департаменту з питань оскаржень рішень у сфері державних закупівель - 25 штатних одиниць - станом на 31.12.2015 та 31.12.2016, кількість отриманих скарг на одного штатного співробітника збільшилась в 2,3 раза з 54 до 123 скарг.

Незважаючи на суттєве збільшення навантаження, показником незмінно високої якості роботи є показник оскаржених до суду рішень Колегії— 126 одиниць або 2,8% від загальної кількості прийнятих рішень в звітному році (відповідно 3,4% в минулому році). При цьому в 2016 році 5 рішень Колегії скасовано судом та знаходяться на перегляді у суді касаційної інстанції (жодного рішення не скасовано остаточно), що становить 0,1% загальної кількості прийнятих рішень (в 2015 році 0,1% відповідно).

В 2015 ТА 2016 РОКАХ СКАСОВАНО СУДОМ 0,1% ПРИЙНЯТИХ КОЛЕГІЄЮ РІШЕНЬ

“ Міф № 1. Колегія АМКУ визнає переможця

Цей міф існує виключно в результаті відсутності у пересічних громадян фахових знань законодавства про здійснення державних закупівель та зараз – законодавства про публічні.

Потрібно принципово зрозуміти, що всі дії, які відбуваються під час тендеру – це дії Замовника. Визначення предмету закупівлі, технічні характеристики, параметри, потреба та багато іншого. Це виключно компетенція та відповідальність Замовника з початку процедури закупівлі. Колегія **не має** повноважень визнавати переможця та ніколи цього не робила. У відповідності до ст. 18 законів і про державні, і про публічні закупівлі повноваження колегії, зокрема, полягають у прийнятті рішення щодо встановлення або відсутності порушення процедури закупівлі, та відповідному зобов'язанні замовника вжити заходів щодо усунення виявлених порушень. Такими зобов'язаннями можуть бути, зокрема: зобов'язання замовника повністю або частково скасувати свої рішення, усунути будь-які дискримінаційні умови, привести тендерну документацію у відповідність із вимогами законодавства, або, за неможливості виправити допущені порушення, відмінити процедуру закупівлі.

Що це означає на практиці?

Замовник і тільки Замовник має право на поновлення тендеру з етапу розкриття пропозицій конкурсних торгів та робить оцінку пропозицій учасників заново, якщо під час розгляду скарги в адміністративній колегії АМКУ буде встановлено, що відхилення пропозицій учасника-скаржника було неправомірним, або ж має право відмінити торги у випадку, якщо для цього є законодавчі підстави, а інших варіантів усунення порушень, виявлених за результатом розгляду скарги, не існує.

Замовник оцінює всі пропозиції на предмет відповідності тендерній документації та обирає того учасника, чия пропозиція найкраща за ціною (та/або іншими критеріями оцінки, визначеними в документації) із-поміж інших учасників.

Міф № 2. Колегія зобов'язує укладати договір

Ми іноді чуємо про те, що адміністративна колегія АМКУ визначає з ким Замовнику укладати договори.

Як насправді?

Не існує жодного рішення адміністративної колегії АМКУ та жодна норма закону не дозволяє АМКУ зобов'язувати Замовників укладати договір.

За законом безпосередні дії Замовника є такими:

- публікація документації конкурсних торгів
- Отримання пропозицій учасників
- Відхилення (з різних причин) учасників, чиї пропозиції не відповідають документації конкурсних торгів
- Обрання переможця серед допущених учасників
- Укладення договору
- Внесення змін в договір.

І справді, далі може бути «цікаве» у тих, хто зловживає. Якщо переможець не «той», торги відмінюються. Причини можуть бути різні, і саме їх відповідність тим, які дозволені у відповідності до закону для відміни, розглядатиме колегія, але виключно якщо буде подано відповідну скаргу з цього приводу.

Колегія АМКУ діє в межах інформації та матеріалів, отриманих за скагою, яку розглядає щодо конкретної процедури закупівлі і не є контролюючим органом стосовно державних/

публічних закупівель. Колегія не контролює перебіг тендерів, не перевіряє тендери, якщо з приводу цих тендерів не надійшло скарг.

Такими повноваженнями наділені інші органи влади, зокрема, Державна аудиторська служба України (колишня - Державна фінансова інспекція) та Рахункова палата.

Міф № 3. Колегія визначає вартість договору

Така хибна думка виникає, коли потрібно знайти винних в закупівлях замовників, які зловживають та обирають тих, хто завищує ціни.

Як насправді?

Колегія в жодному разі **не має** відношення до вартості закупівель, бо розглядає тільки скарги учасників. Замовник самостійно обирає переможця серед учасників, які подали пропозиції. І та вартість, яку вони пропонують, і є тією, яка потім є базовою для укладеного договору, бо після його укладення, переможець може збільшити вартість договору на 10 %. Це виключені повноваження Замовників.

АМКУ не здійснює загального нагляду за процедурами закупівель, відповідно до ст. 7 Закону України «Про публічні закупівлі», кожен орган здійснює зазначений нагляд в межах наданих йому повноважень.

ЩО ВХОДИТЬ ДО КОМПЕТЕНЦІЇ КОЛЕГІЇ	ЩО НЕ Є КОМПЕТЕНЦІЄЮ КОЛЕГІЇ
Колегія розглядає скарги фактичних та потенційних учасників торгів	Колегія не формує вимоги до торгів включно із вартістю
Колегія вказує, які вимоги порушують закон та є дискримінаційними для конкретного учасника-скаржника	Колегія не обирає переможця
Колегія може зобов'язати замовника внести зміни до документації конкурсних торгів з метою усунення дискримінаційних умов	Колегія не має функцій зобов'язувати укладати договори
Колегія може, зокрема, зобов'язати замовника повністю або частково скасувати свої рішення, або, за неможливості виправити допущені порушення, відмінити процедуру закупівлі	Колегія не контролює проведення торгів

За матеріалами блогу державного уповноваженого АМКУ

Світлани Миколаївни Панаїотіді

<http://blog.liga.net/user/spanaiotidi/article/23519.aspx>

АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СПОТВОРЕНЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОРГІВ

Змова – це таємні домовленості між кількома, щонайменше двома особами для досягнення певної мети. На практиці виявлення та доказування наявності змови на торгах є складним завданням навіть для Антимонопольного комітету. Учасники змови зазвичай не укладають угод між собою, а сам факт існування картелю ретельно приховується. Разом з тим, на ринках, де утворився картель, покупці можуть знати або здогадуватись про його існування. У більшості випадків картель проявляє себе через нестандартну нелогічну з точки зору ринку поведінку. Однак завдяки аналізу такої поведінки і вдається виявляти картелі та припиняти їх діяльність. Так, протягом 2016 року Антимонопольним комітетом було притягнуто до відповідальності ряд суб'єктів господарювання, які узгоджували свої дії під час участі у державних закупівлях. Відповідно до пункту 4 частини першої статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон) замовник приймає рішення про відмову учаснику в участі у процедурі закупівлі та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника в разі, якщо суб'єкт господарювання (учасник) протягом останніх трьох років притягувався до відповідальності за порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються спотворення результатів торгів (тендерів).

ПРИКЛАДИ ПОРУШЕНЬ:

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Прок 84», ТОВ «Індастріал Девелопмент»

Порушення

Вчинено порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю за кодом ДК-016:2010 – 15.20.1, взуття різне, крім спортивного, захисного та ортопедичного [оголошення № 216058 про заплановану закупівлю, надруковане в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» від 09.12.2013 № 97/1 (840/1)], проведених Міністерством оборони України.

Статус розгляду справи

Рішення оскаржено ТОВ «Прок 84» до Господарського суду м. Києва. Наразі розгляд справи триває.

Штраф: 1 537 тис. грн

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Агентство безпеки «ЛЕГІОН»,
ТОВ «ЕНЕРГОБЕЗПЕКА-КОМПЛЕКС»

Порушення

Вчинено порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю:

- Державним підприємством обслуговування повітряного руху України послуг, пов'язаних з особистою безпекою (послуги з охорони об'єктів Дніпропетровського РСР, Одеського РСР та Харківського РСР) [оголошення № 190649, оприлюднене на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 13.11.2014 № 128 (13.11.2014)];

- Державним територіально-галузевим об'єднанням «Південно-Західна залізниця» послуг у сфері громадського порядку та громадської безпеки (послуги з забезпечення цілодобової охорони об'єктів та територій відокремлених підрозділів пасажирської служби) [оголошення № 151935, оприлюднене на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 23.06.2015 № 278 (23.06.2015)].

Статус розгляду справи

Рішення Комітету оскаржено ТОВ «Агентство безпеки «ЛЕГІОН» до Господарського суду м. Києва. Київським апеляційним господарським судом позовні вимоги Товариства залишено без задоволення. Рішення Комітету набрало законної сили. Комітет готує позовну заяву до Господарського суду щодо стягнення штрафу та пені. ТОВ «ЕНЕРГОБЕЗПЕКА-КОМПЛЕКС» оскаржено рішення Комітету до Господарського суду м. Києва. Київським апеляційним господарським судом позовні вимоги Товариства залишено без задоволення. Рішення Комітету набрало законної сили. Комітетом готується позовна заява до Господарського суду щодо стягнення штрафу та пені.

Штраф: 3 531 тис. грн

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Систем Груп Україна»,
ТОВ «УБС ЛТД»

Порушення

Вчинено порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю Українським державним підприємством поштового зв'язку «Укрпошта»: електронних контрольно-касових апаратів [оголошення про проведення процедури закупівлі № 165040, оприлюднене на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 12.09.2014 № 84 (12.09.2014)]; електронних контрольно-касових реєстраторів [оголошення про проведення процедури закупівлі № 171523, оприлюднене на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 01.10.2014 № 97 (01.10.2014)].

Статус розгляду справи

Рішення оскаржувалося ТОВ «Систем Груп Україна» до Господарського суду м. Києва. Київським апеляційним господарським судом апеляційну скаргу Товариства залишено без задоволення. Рішення Комітету набрало законної сили. Комітет готує позовну заяву до Господарського суду щодо стягнення штрафу та пені. ТОВ «УБС ЛТД» оскаржено рішення Комітету до Господарського суду м. Києва. Наразі рішення Комітету за апеляційною скаргою ТОВ «УБС ЛТД» оскаржується у Київському апеляційному господарському суді.

Штраф: 40 592 тис. грн

ВІДПОВІДАЧІ:**ТЗОВ «СВІТ СР», ТОВ «Енергооснова», ТОВ «Тепло-Холдинг», ТОВ «ГПК Енергоперспектива»****Порушення**

Вчинено порушення, передбачене пунктом 1 статті 50 та пунктом 4 частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю:

- за кодом ДК-016:20110 - 05.10.1, вугілля кам'яне за оголошенням № 042405 про заплановану закупівлю, оприлюдненим на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 10.02.2014 № 12 (858), проведених Крижопільською окружною лікарнею інтенсивного лікування Вінницької області;
- за кодом ДК-016:20110 - 05.10.1, вугілля кам'яне за оголошенням 130460 про заплановану закупівлю, оприлюдненим на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 10.06.2014 № 18 (10.06.2014), проведених відділом освіти Мурованопуриловецької районної державної адміністрації Вінницької області;
- за кодом ДК-016:20110 - 05.10.1, вугілля кам'яне за оголошенням № 233622 про заплановану закупівлю, оприлюдненим на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 30.12.2013 № 103 (846), проведених відділом освіти Тростянецької районної державної адміністрації Вінницької області.

Статус розгляду справи

ТОВ «СВІТ СР», ТОВ «Енергооснова», ТОВ «Тепло-Холдинг», ТОВ «ГПК Енергоперспектива» рішення Комітету оскаржено до Господарського суду м. Києва. Наразі триває розгляд справи.

Штраф: 9 347 тис. грн**ВІДПОВІДАЧІ:****ТОВ «Колор С.І.М.», ФОП Гереженівська Л.І.****Порушення**

Порушення, передбачені пунктом 1 статті 50 та пунктом 4 частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю:

- за кодом ДК-016:2010 - 42.11.1 дороги автомобільні та автомагістралі, інші дороги, елементи доріг; злітно-посадкові смуги літовищ (послуги з відновлення та нанесення дорожньої розмітки на вулицях м. Рівного), проведених Управлінням житлово-комунального господарства Виконавчого комітету Рівненської міської ради [оголошення про проведення процедури закупівлі № 130022, оприлюднене на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 06.06.2014 № 17 (06.06.2014)];
- за кодом ДК-016:2010 - 20.30.1 фарби та лаки на основі полімерів (фарба маскувальна для ЗПС), проведених державним підприємством «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» [оголошення про проведення процедури закупівлі № 123052, оприлюднене на веб-порталі Уповноваженого органу, бюлетень від 21.05.2014 № 5 (21.05.2014)].

Статус розгляду справи

Рішення Комітету оскаржено ФОП Гереженівська Л.І. до Господарського суду м. Києва. Наразі триває розгляд справи. Комітетом подано апеляційну скаргу щодо оскарження рішення Комітету в частині ТОВ «Колор С.І.М.» до Київського апеляційного господарського суду м. Києва.

Штраф: 669 тис. грн

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Інтер-ГТВ», ТОВ «Євро Метал Інвест»

Порушення

Вчинено порушення, передбачене пунктом 1 статті 50, пунктом 4 частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю: частини залізничних локомотивів, трамвайних моторних вагонів і рухомого складу; кріплення та арматура і їхні частини; механічне устаткування для керування рухом (формові гумово-технічні вироби до рухомого складу) (код ДК 30.20.4) [оголошення № 125327 про проведення процедури закупівлі, опубліковане в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» № 9(27.05.2014) від 27.05.2014], проведених державним підприємством матеріально-технічного забезпечення залізничного транспорту України «Укрзалізничпостач».

Статус розгляду справи

Рішення Комітету оскаржено ТОВ «Інтер-ГТВ» до Господарського суду м. Києва. Наразі триває розгляд справи.

Штраф: 5 571 тис. грн

ВІДПОВІДАЧІ:

ПП «Одесрембуд», ТОВ РБФ «Рембуд»

Порушення

Вчинено порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю робіт з об'єктами:

- «Реконструкція діючого стадіону в с. Зоря по вул. 28 червня 96-А Саратського району Одеської області» [оголошення № 102052 про проведення процедури закупівлі, опубліковане в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» від 26.03.2013 № 24/5(767/5)], проведених Департаментом капітального будівництва Одеської обласної державної адміністрації;
- «Капітальний ремонт стадіону ДЮСШ в м. Біляївка Одеської області» [оголошення № 115513 про проведення процедури закупівлі, опубліковане в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» від 16.04.2013 № 30/3 (773/3)], проведених Департаментом капітального будівництва Одеської обласної державної адміністрації.

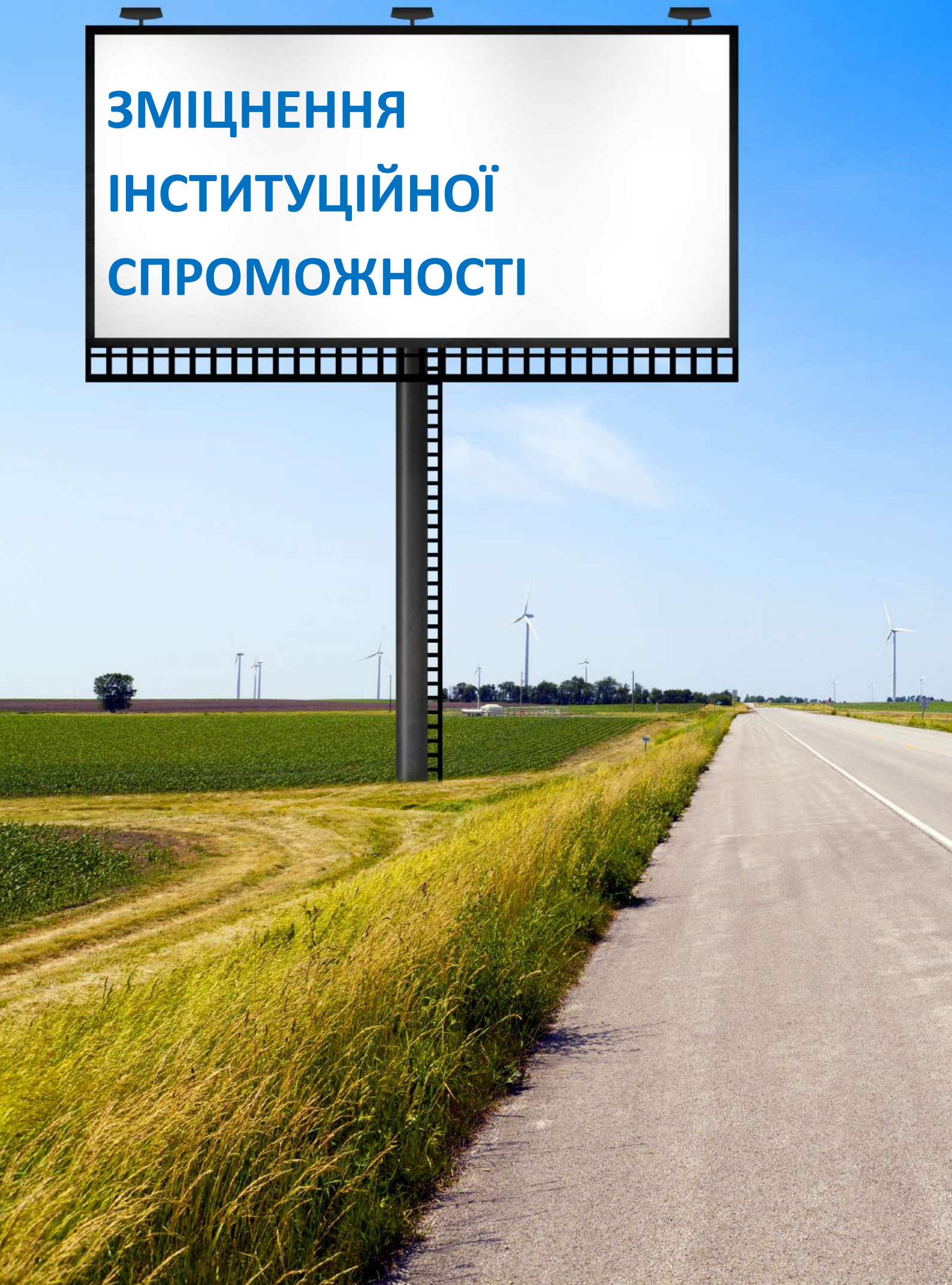
Статус розгляду справи

Комітет готує позовну заяву до Господарського суду м. Києва щодо стягнення штрафу та пені.

Штраф: 1 360 тис. грн

З метою забезпечення реалізації норм ст. 17 Закону, на веб-порталі Комітету (www.atmc.gov.ua) у розділі «Діяльність у сфері публічних закупівель» містяться [зведені відомості про рішення органів Комітету](#) щодо визнання вчинення суб'єктами господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій (передбачених п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»), які стосувалися спотворення результатів торгів (тендерів), а також щодо можливого подальшого судового розгляду цих рішень, їх перевірки, перегляду органами Антимонопольного комітету України.

**ЗМІЦНЕННЯ
ІНСТИТУЦІЙНОЇ
СПРОМОЖНОСТІ**

Антимонопольний комітет України і його 26 територіальних відділень становлять систему органів Антимонопольного комітету України, яку очолює Голова Комітету.

Територіальні відділення створені в Автономній Республіці Крим, усіх областях та місті Севастополі є юридичними особами та виконують завдання Антимонопольного комітету України на регіональному рівні.

В Антимонопольному комітеті України, його територіальних відділеннях утворюються відповідно адміністративні колегії Антимонопольного комітету України та адміністративні колегії територіальних відділень Антимонопольного комітету України, які розглядають питання, віднесені законом до їхньої компетенції.

Органами Антимонопольного комітету України є Антимонопольний комітет України, адміністративні колегії Антимонопольного комітету України, державні уповноважені, адміністративні колегії територіальних відділень Комітету. Роботу із забезпечення діяльності системи органів Комітету здійснює апарат Антимонопольного комітету України та територіальні відділення.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Працівники Комітету усвідомлюють суспільну значимість результатів роботи Комітету для економіки країни та українського суспільства і вважають, що діяльність у сфері соціальної відповідальності – це наш внесок у сталий розвиток України.

Головний актив Комітету – висококваліфікований персонал, мотивований на ефективну роботу, який є запорукою успіху Антимонопольного комітету України і водночас суспільства в цілому, адже одним з основних принципів діяльності Комітету є захист конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів - громадян України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затверджен-

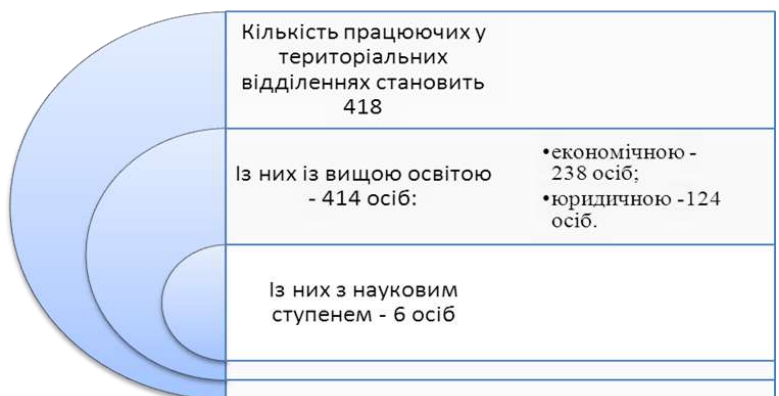
ня граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» затверджено граничну чисельність працівників центрального апарату Антимонопольного комітету України – 258 штатних одиниць та територіальних відділень Комітету – 503 штатних одиниць.

Структуру, штатний розпис Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень затверджує Голова Комітету в межах видатків згідно з кошторисом доходів і видатків.

На 31 грудня 2016 року:

кількість працюючих у центральному апараті Комітету становила 231 особу. Із них із вищою освітою – 229 осіб (зокрема, економічною – 75 (33%), юридичною – 87 (38%), із науковим ступенем – 10).

Протягом року вжито заходів із зміцнення керівної ланки територіальних відділень Комітету, зокрема: призначено нових голів територіальних відділень у Дніпропетровському, Тернопільському, Херсонському, Черкаському відділеннях та заступників голів – у Харківському обласному територіальному відділенні.

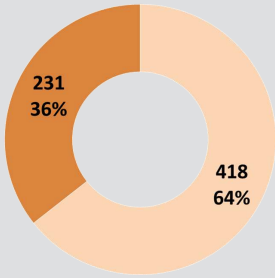
Плинність кадрів: щодо центрального апарату – 19%, щодо територіальних відділеннях – 19%.

Всього у системі – 19%.

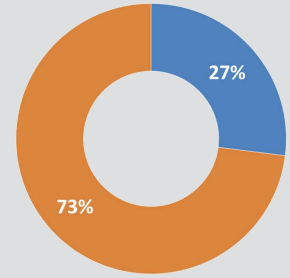
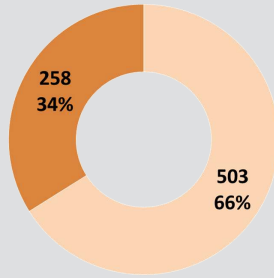
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРАЦІВНИКІВ

Протягом 2016 року у системі органів Комітету підвищили кваліфікацію 48 працівни-

Центральний апарат
Територіальні відділення

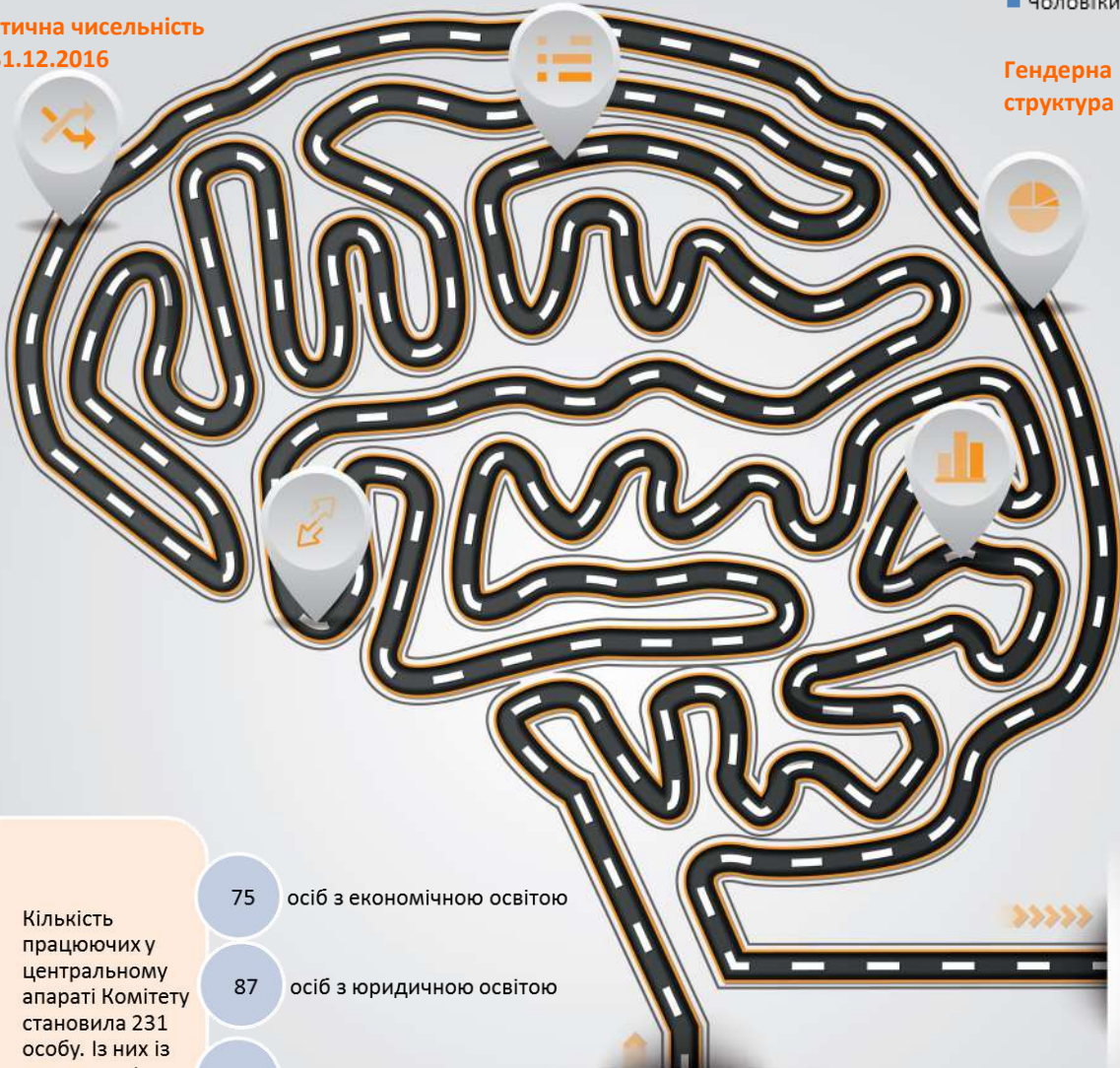

Чоловіки Жінки

Гендерна структура

Фактична чисельність на 31.12.2016

Штатна чисельність

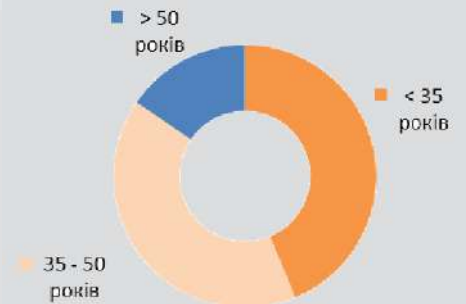
Кількість працюючих у центральному апараті Комітету становила 231 особу. Із них із вищою освітою – 229 осіб

75 осіб з економічною освітою

87 осіб з юридичною освітою

10 із науковим ступенем

Вікова структура

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ків, з них у центральному апараті – 18 працівників, у територіальних відділеннях – 30.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2016 році обсяг бюджетних асигнувань на здійснення повноважень Антимонопольного комітету України відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» від 28.12.2015 № 928-VIII із змінами (далі – Закон) становив:

- за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011010) у розмірі 67905,6 тис. грн по загальному фонду державного бюджету (у тому числі центральному апараті – 32403,2 тис. грн) та 2785,8 тис. грн по спеціальному фонду державного бюджету (у тому числі центральному апараті – 2767,1 тис. грн);

- за бюджетною програмою «Прикладні розробки у сфері конкурентної політики та права», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011020) у розмірі 842,6 тис. грн по загальному фонду державного бюджету.

При визначеній потребі у фінансовому забезпеченні АМКУ за КПКВК 6011010 на 2016 рік на суму 126275,6 тис. грн забезпечення видатками із загального фонду державного бюджету становило 53,8 відсотка.

Протягом року з метою ефективного, раціонального використання бюджетних коштів Комітету та недопущення виникнення кредиторської заборгованості за КПКВК 6011010 вносилися зміни до кошторисів центрального апарату та його територіальних органів шляхом перерозподілу видатків, затверджених Законом, а саме: враховуючи недостатній затверджений розмір коштів на нарахування на заробітну плату (КПКВК 2120), оплату комунальних послуг та енергоносіїв (КПКВК 2270), інших видатків (КПКВК 5000) Комітету, були зменшені видатки на заробітну плату на суму 33,2 тис. грн і спрямовані на збільшення коштів на нарахування на заробітну плату на суму 13,8 тис. грн, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 3,5 тис. грн та інших видатків, по-

в'язаних з утриманням органів Комітету, – 15,9 тис. грн.

Отже, з урахуванням усіх змін за КПКВК 6011010 у 2016 році фінансування видатків на оплату праці (КПКВК 2100) Комітету затверджено в сумі 62119,9 тис. грн, у тому числі на заробітну плату (КПКВК 2111) - 50900,6 тис. грн та нарахування на оплату праці – 11219,3 тис. грн (Законом передбачалось на заробітну плату (КПКВК 2111) - 50933,8 тис. грн та нарахування на оплату праці – 11205,5 тис. грн).

Обсяг затверджених кошторисами видатків на заробітну плату забезпечував плановий рівень виплат заробітної плати в розмірі середньомісячного фонду оплати праці на одного працюючого 5,57 тис. грн.

Фінансування видатків на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв (КПКВК 2270) за КПКВК 6011010 на 2016 рік Законом було визначено в сумі 2151,2 тис. грн, а з урахуванням перерозподілу коштів – затверджена кошторисом сума 2154,7 тис. грн.

Фінансування інших видатків (КПКВК 5000) за КПКВК 6011010 на 2016 рік було визначено Законом у сумі 3615,1 тис. грн. (у тому числі на сплату судового збору – 2255,2 тис. грн), а з урахуванням перерозподілу коштів – 3631,0 тис. грн.

Надійшло асигнувань у 2016 році за КПКВК 6011010 із загального фонду Державного бюджету в розмірі – 67430,0 тис. грн, касові видатки – 67430,0 тис. грн, фактичні видатки – 67496,0 тис. грн (фактичні видатки перевищують касові за рахунок використання протягом року матеріалів, придбаних протягом минулих бюджетних років).

Кошти загального фонду державного бюджету використовувались на забезпечення діяльності органів Антимонопольного комітету України, а саме: на виплату заробітної плати працівникам системи органів Антимонопольного комітету України та проведення розрахунків з нарахувань на заробітну плату, оплату комунальних послуг та спожитих енергоносіїв, експлуатаційних послуг, пов'язаних з утриманням службових приміщень, придбання канцелярських товарів, оплату послуг зв'язку, оренди службових

приміщень, де розміщено територіальні відділення, послуг охорони та протипожежного захисту, транспортного та інформаційного забезпечення, супроводження програмних засобів, розрахунково-касового обслуговування, відрядження, судового збору тощо.

Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» кошти за подання заяв про надання дозволу на концентрацію, узгоджені дії та надання попередніх висновків із цих питань зараховувались до спеціального фонду державного бюджету як власні надходження Антимонопольного комітету України.

На рахунки органів Антимонопольного комітету України за кодом класифікації доходів 25010000 «Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з функціональними повноваженнями» від сплати за розгляд заяв про концентрацію, узгоджені дії, надання попередніх висновків у 2016 році надійшло 9236,1 тис. грн та 1,2 тис. грн від реалізації майна (за здавання макулатури тощо).

Загальна сума власних надходжень у 2016 році становила 9237,3 тис. грн.

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2016 року до кошторису спеціального фонду державного бюджету Комітету, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 5597,1 тис. грн, у тому числі за рахунок взяття на фінансування коштів залишку на початок звітного року – 348,7 тис. грн та за рахунок понадпланових надходжень до спеціального фонду, затверджених кошторисами органів Комітету в сумі 2462,6 тис. грн.

Відповідно до затверджених кошторисів кошти спеціального фонду в сумі 5120,6 тис. грн були використані згідно зі статтею 28 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на матеріально-технічне забезпечення, розвиток інформаційно-аналітичної бази, друковані видання Антимонопольного комітету України та інші видатки, що не забезпечені видатками загального фонду.

Крім того, у 2016 році відповідно до робочого плану проекту міжнародної технічної допо-

моги Європейського банку реконструкції та розвитку «Зміцнення потенціалу Антимонопольного комітету України» було проведено навчальні тренінги за участю міжнародних експертів для фахівців Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень, з відшкодуванням вартості проїзду працівникам територіальних відділень у сумі 21,4 тис. грн. за рахунок коштів проекту.

Загальна сума видатків із загального та спеціального фондів державного бюджету на забезпечення діяльності та виконання покладених функцій органів АМКУ у 2016 році становила 72572,0 тис. грн.

Дебіторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2017 року) становила 106,0 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду – 95,7 тис. грн – заборгованість Управління соціального захисту населення у Сом'янському районі м.Києва компенсації середньої заробітної плати мобілізованим за листопад-грудень 2015 року та за березень – грудень 2014 року у центральному апараті АМКУ;

- за коштами спеціального фонду – 10,3 тис. грн (попередня оплата за періодичні видання на перше півріччя 2017 року).

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на початок звітного року (на 01.01.2016) становила 42,0 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду – 41,0 тис. грн;

- за коштами спеціального фонду – 1,0 тис. грн.

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на кінець звітного року (на 01.01.2017) становила 42,0 тис. грн, тобто стан кредиторської заборгованості не змінився.

Це пояснюється тим, що у складі кредиторської заборгованості за бюджетними коштами на 01.01.2017 на загальну суму 42,0 тис. грн обліковується кредиторська заборгованість, яка виникла за розрахунками за 2013 рік на

01.01.2014 у територіальному відділенні Автономної Республіки Крим, – 14,8 тис. грн та Севастопольському територіальному відділенні – 11,7 тис. грн, які знаходяться на тимчасово окупованій території, та Луганському територіальному відділенні – 15,5 тис. грн у зв'язку з неможливістю проведення розрахунків на тимчасово непідконтрольній Україні території (виникла за розрахунками за 2014 рік станом на 01.01.2015).

Постановою Кабінету Міністрів України від 09 квітня 2014 року № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (зі змінами) затверджено граничну чисельність працівників Комітету в кількості 761 працівник, у тому числі центрального апарату – 258 працівників і територіальних органів – 503 працівники.

Фактична середня чисельність працівників Антимонопольного комітету України на 01.01.2017 становила 633 працівники, у тому числі центрального апарату – 231 працівник і територіальних відділень – 418 працівників.

За КПКВК 6011020 із загального фонду державного бюджету надійшло асигнувань в розмірі 842,4 тис. грн, касові видатки становили – 842,4 тис. грн, фактичні видатки – 850,4 тис. грн.

За КПКВК 6011020 на рахунок за кодом класифікації доходів державного бюджету 25010000 «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з законодавством» надійшло 95,4 тис. грн.

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2016 року до кошторису спеціального фонду державного бюджету Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики за КПКВК 6011020, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 92,0 тис. грн, у тому числі за рахунок взяття на фінансування залишку на початок звітного року – 33,6 тис. грн та за рахунок понадпланових надходжень до спеціального фонду – 58,4 тис. грн.

Відповідно до затвердженого кошторису Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики касові видатки за спеціа-

льним фондом становили 74,2 тис. грн, фактичні видатки – 69,1 тис. грн. Кошти було використано на проведення заходів, пов'язаних з виконанням основних функцій Центру.

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011020 на початок звітного періоду (на 01.01.2016) становила 5,5 тис. грн (за коштами спеціального фонду) і виникла на 01.01.2015 у зв'язку з обмеженням у проведенні видатків Державною казначейською службою України за 2014 рік. Зазначена кредиторська заборгованість погашена протягом звітного року і на кінець звітного періоду (на 01.01.2017) відсутня.

За КПКВК 6011020 Центр комплексних досліджень з питань антимонопольної політики виконував наукові розробки, які формувались виходячи з необхідності реалізації завдань, покладених на Комітет.

Гранична чисельність штатних працівників Центру комплексних досліджень становить 21 особу. Фактична середня чисельність на 01.01.2017 становила 11 штатних працівників.

Відповідно до вимог бюджетного законодавства Комітет постійно проводив аналіз законності та правильності розрахунків, доцільності запланованих видатків, правильності їх розподілу за економічною класифікацією, повноти надходження доходів, дотримання певних посадових окладів, надбавок, доплат, норм, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства. Крім того, протягом року постійно проводився аналіз взятих зобов'язань виходячи з необхідності забезпечення виконання першочергових заходів та заходів щодо скорочення витрат.

Аналіз фінансової та бюджетної звітності органів Комітету за 2016 рік свідчить, що в умовах обмежених фінансових ресурсів, завдяки проведеним заходам, які були спрямовані на раціональне та економне витрачання бюджетних коштів, на збільшення надходжень до спеціального фонду державного бюджету, вдалося забезпечити виконання функцій Комітету.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Центром комплексних досліджень з пи-

тань антимонопольної політики протягом 2016 року виконано дві науково-дослідні роботи з метою методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету України. Виконувані Центром науково-дослідні роботи спрямовані на практичне застосування їх результатів у діяльності Комітету. Дослідження минулого року стосувалися, зокрема, тенденцій змін стану конкурентного середовища в економіці України, методичних підходів до аналізу справ про порушення Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

У межах досліджень тенденцій змін стану конкурентного середовища в економіці України у 2015 та 2016 роках проведено оцінку рівня конкурентного середовища на основі аналізу структурних передумов конкуренції у національній економіці та деяких її секторах, оцінено рівні монополізації у розрізі укрупнених видів діяльності, розраховано частки 1, 3 та 5 найбільших підприємств в обсязі реалізованої продукції.

Проаналізовані структурні передумови конкуренції за секторами економіки (частка ринків з конкурентною структурою, ринків з ознаками індивідуального та колективного домінування, монополізованих ринків). Визначені рівні монополізації галузей у 2015 році. Проведено кон'юнктурне опитування суб'єктів господарювання у 2016 році щодо оцінки рівнів інтенсивності конкуренції, домінування на ринках, проявів нерівних умов господарювання та ефективності реалізації конкурентної політики.

У науково-дослідній роботі, присвяченій аналізу особливостей розгляду справ про порушення Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», систематизовані концептуальні підходи до визначення поняття «недобросовісна конкуренція», види недобросовісних конкурентних дій та особливості їх кваліфікації у законодавстві різних країн світу (зокрема, Франції, Німеччини, України); розглянуті світові стандарти захисту від недобросовісної конкуренції.

У науковому дослідженні проаналізовані методи розгляду конкретних форм недобросовісних конкурентних дій та особливості їх кваліфі-

кації в Україні, а також ті форми недобросовісної конкуренції, що є у світовій практиці, але які поки що не знайшли належного закріплення у конкурентному праві України.

Проаналізовані порядок розгляду справ; що може служити доказами у справах; умови доказування порушення при поширенні неправдивих, неточних чи неповних відомостей, які завдали або могли завдати шкоду діловій репутації. Встановлено, що обов'язковою умовою складу правопорушення є необхідність доведення факту наявності у суб'єкта господарювання збитків або можливості їх завдання.

Такий висновок підтверджений і збагачений наведеним у роботі аналізом теоретичних і практичних основ розгляду аналогічних справ у країнах-членах ЄС. Практичну цінність мають узагальнені в роботі матеріали розгляду справ в Україні та в інших країнах світу і надані рекомендації щодо особливостей кваліфікації, зокрема, таких порушень:

- дискредитація суб'єкта господарювання; неправомірне використання товару іншого виробника;
- копіювання зовнішнього вигляду виробу;
- порівняльна реклама;
- схилення до бойкоту суб'єкта господарювання;
- схилення постачальника до дискримінації покупця (замовника);
- підкуп працівника постачальника або покупця; досягнення неправомірних переваг у конкуренції;
- поширення інформації, що вводить в оману;
- неправомірне збирання комерційної таємниці;
- неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці;
- схилення до розголошення комерційної таємниці.

Практичне застосування органами Комітету матимуть, зокрема, пропозиції щодо вдосконалення механізмів захисту від недобросовісної конкуренції в Україні.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжнародна діяльність протягом 2016 року спрямовувалась на розширення та поглиблення співпраці України з відомствами із захисту конкуренції інших держав, міжнародними організаціями у галузі захисту економічної конкуренції, донорськими організаціями.

Основна мета як двосторонньої, так і багатосторонньої співпраці АМКУ полягала в обміні досвідом, ознайомленні з кращими світовими практиками, залученні програм міжнародної технічної допомоги, підвищенні іміджу України у сфері конкуренції на міжнародній арені, тощо. Все це має сприяти створенню в Україні ефективної системи захисту конкуренції та, зокрема, розбудові сильного і незалежного конкурентного відомства, що стоїть на її захисті. Міжнародна діяльність АМКУ здійснюється як у двосторонньому, так і у багатосторонньому форматі.

АМКУ в межах повноважень відповідає за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в таких міжнародних організаціях:

- 1. Комітет з конкуренції Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР);**
- 2. Конференції ООН з питань торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)**

19—21 жовтня 2016 року Голова Антимонопольного комітету України Терентьев Ю.О. взяв участь у засіданні п'ятнадцятої сесії Міжурядової групи експертів з конкурентного законодавства та політики **Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)**, що відбулось у м. Женева (Швейцарська Конфедерація).

Протягом 2016 року Комітет продовжував співпрацю з **Міжнародною конкурентною мережею (МКМ, ICN)**. 05.04.2016—участь у круглому столі Міжнародної конкурентної мережі (ICN) та заходах «Spring Meeting» м. Вашингтон (США).

26—29 квітня 2016 року – участь у щорічній конференції МКМ (м. Сінгапур). Вперше з моменту створення ICN представник конкурентного відомства України виступив з доповіддю на щорічній конференції ICN під час пленарного засідання робочої групи «Ефективність конкурентних відомств». Ю. Терентьев поінформував про досвід АМКУ щодо підходів до аналізу ефективності конкурентного відомства, методів її оцінки, вимірювання та аналізу. Учасники заходу високо оцінили результати діяльності Комітету.

13—17 червня 2016 року делегація Антимонопольного комітету України взяла участь у заходах з конкуренції під егідою ОЕСР, а саме: засіданнях Комітету ОЕСР з конкуренції та його робочих груп, які відбулися в м. Париж (Французька Республіка).

28 листопада—02 грудня 2016 року делегація Антимонопольного комітету України взяла участь у засіданні Комітету ОЕСР з конкуренції та у Глобальному форумі з конкуренції (м. Париж, Французька Республіка).

3 червня 2016 року в рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Програма технічної допомоги з розвитку інституційного потенціалу України у застосуванні законодавства та здійсненні політики у сфері конкуренції» проводився **Огляд ОЕСР** виконання Україною рекомендацій у сфері конкурентної політики та законодавства, наданих за підсумками Огляду ОЕСР конкурентного права та політики в Україні 2008 року та Добровільного експертного огляду ЮНКТАД конкурентного законодавства та конкурентної політики України 2013 року.

Результати Огляду були представлені Біллом Ковачичем та Степаном Луцівим 30 листопада 2016 року в рамках 126-го засідання Комітету ОЕСР з конкуренції. Під час презентації експертами ОЕСР було відзначено значний прогрес в частині виконання рекомендацій ОЕСР 2008 року та ЮНКТАД 2013 року, зокрема тих, що стосувалися підвищення прозорості діяльності Комітету, заходів з адвокатування конкуренції, удосконалення системи контролю за концентраціями, розробки та затвердження рекомендаційних роз'яснень, а також створення законодавчих та організаційних засад контролю за державною допомогою.

Проведення Огляду в Україні сприяло підвищенню іміджу Антимонопольного комітету України, забезпеченню більшій прозорості у його діяльності, поглибленню міжнародного авторитету, удосконаленні інституційної моделі та механізмів упровадження конкурентного законодавства.

Найголовнішим результатом проведення Огляду стало надання низки рекомендацій Уряду України та Антимонопольному комітету України щодо подальшого розвитку конкурентної політики і законодавства в Україні. Ці рекомендації були презентовані в рамках VI-го Форуму України з питань конкуренції 2-3 березня 2016 року

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТІВ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ:

Проект Європейського Союзу Twinning «Посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України щодо проведення ринкових досліджень та ефективного застосування конкурентного законодавства відповідно до стандартів ЄС».

Строк реалізації: 01 липня 2016 року - 01 лютого 2019 року.

Мета проекту: надання Україні допомоги в захисті та розвитку конкуренції шляхом гармонізації правозастосування та адвокатування конкуренції зі стандартами ЄС через тісну співпрацю національного конкурентного відомства з конкурентними відомствами країн-членів ЄС.

Основними цілями Проекту є:

1. Подальше наближення національного законодавства в галузі конкуренції до стандартів ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

2. Зміцнення інституційного потенціалу Антимонопольного комітету України (АМКУ) з метою ефективності правозастосування конкурентного законодавства та здійснення досліджень ринків для сприяння конкуренції у важливих секторах національної економіки.

Реалізація програми відбувається за 5 основними напрямками (компонентами):

Компонент 1. Адаптація конкурентного законодавства до стандартів ЄС.

Компонент 2. Узгодження процесу контролю за концентраціями із стандартами ЄС.

Компонент 3. Удосконалення Комітетом правозастосування конкурентного законодавства.

Компонент 4. Здійснення дослідження ринків в обраних секторах та розвиток адвокатування конкуренції.

Компонент 5. Посилення інституційних можливостей Комітету з метою імплементації реформ конкурентної політики.

Протягом 6 місяців роботи діяльність проекту була спрямована на:

- підготовку методології АМКУ для оцінки горизонтальних концентрацій. Зазначені рекомендаційні роз'яснення затверджено розпорядженням від 27 грудня 2016 року № 49-рр та розміщено на офіційному веб-порталі Комітету;
- розроблення проекту методичних рекомендації щодо визначення ринку та поняття домінуючого становища;
- розробку відповідного документа та приведення у відповідність системи контролю за здійсненням вертикальних концентрацій та узгоджених дій принципам ЄС;
- систематичне проведення тренінгів для співробітників Комітету.

USAID | UKRAINE
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Програма міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Програма технічної допомоги з розвитку інституційного потенціалу України у застосуванні законодавства та здійсненні політики у сфері конкуренції»

Мета Програми: розвиток інституційного потенціалу АМКУ та інших органів влади у застосуванні законодавства та здійсненні політики у сфері конкуренції з метою покращення функціонування економіки України.

Період реалізації Програми: з 13 червня 2016 по 30 березня 2020 року.

У рамках Програми відбувся Огляд виконання рекомендацій, наданих за підсумками Експертного огляду ОЕСР у 2008 році, Проекту ЄС Twinning 2009 року та Експертного огляду ЮНКТАД (Peer review).

Очікувані результати від реалізації Програми: покращена здатність АМКУ застосовувати конкурентне законодавство України відповідно до економічних принципів та визнаних міжнародних стандартів ОЕСР і Міжнародної мережі з питань конкуренції (ICN), а також покращена здатність Уряду України аналізувати та приймати відповідні заходи щодо законодавчих або регуляторних актів, що суперечать принципам ефективної конкуренції.

**Проект міжнародної технічної допомоги
«Розвиток комерційного права в Україні – Фаза II»**

Мета Проекту: удосконалення правового середовища та, як наслідок, покращення загальних умов для ведення бізнесу і сприяння надходженню інвестицій в Україну.

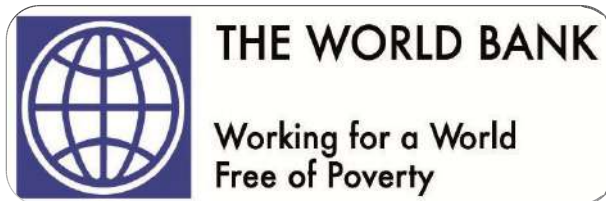
Період реалізації Проекту: з 15 липня 2016 по 15 липня 2018 року.

Зазначений Проект буде реалізовуватися Благодійною організацією «Центр комерційного права» відповідно до внутрішньої Угоди між БО «Центр комерційного права» і Агентством США з міжнародного розвитку (далі – USAID).

Реалізація Проекту передбачає такі напрями співпраці:

- консультації експертів Проекту з питань оцінки впливу на конкуренцію та чинного і перспективного законодавства;
- підготовка правових висновків;
- організація та здійснення юридичного аналізу проектів актів законодавства;
- вивчення та проведення досліджень проблемних питань, розробка та надання відповідних пропозицій та рекомендацій, а також забезпечення їх реалізації;
- розробка проектів законів та підзаконних актів тощо.

Очікуваними результатами від реалізації Проекту є поширення більш глибокого розуміння правил конкуренції органами державної влади і, як наслідок, більш якісна підготовка ними нормативно-правових актів та створення зрозумілих і сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності в інтересах добробуту споживачів.

Співпраця з Групою світового банку (місія Світового банку з ознайомлення зі станом конкуренції в Україні з метою початку роботи над розробкою Національної програми розвитку конкуренції)

24-25 жовтня 2016 року у приміщенні Антимонопольного комітету України відбулись робочі зустрічі з представниками місії Світового банку з ознайомлення зі станом конкуренції в Україні, під час яких було обговорено питання щодо стану конкуренції в Україні з метою початку роботи над розробкою Національної програми розвитку конкуренції.

Проект Європейського банку реконструкції та розвитку «Зміцнення потенціалу Антимонопольного комітету України у сфері конкуренції»

Мета Проекту: удосконалення законодавчої і нормативно-правової бази та практики їх застосування Комітетом і судами шляхом підвищення обізнаності головних дійових осіб у сфері конкуренції, а також залучення технічної допомоги у відповідних сферах конкурентної політики.

Цілі Проекту:

1. Підготовка правових інструментів (коментарі до законів, аналіз практики застосування законодавства, імплементація правових механізмів), які допоможуть уніфікувати практику застосування конкурентного законодавства в Україні.
2. Проведення професійно орієнтованих навчальних тренінгів для працівників Антимонопольного комітету України з метою покращення їх знань у сфері захисту економічної конкуренції, а особливо в економічному аспекті.
3. Співпраця з українськими відомствами та фахівцями, залученими до виконання Проекту, для успішного виконання поставлених завдань.

У рамках Проекту відбулося 3 тренінги для представників Комітету та територіальних відділень Комітету, зокрема:

- методології розрахунку штрафів, запровадженої АМКУ;
- економічного аналізу в конкурентному правозастосуванні;
- заборони таємних змов учасників тендерів/ нечесної пропозиції ціни/ участі картелів у тендерних процедурах;
- методології розслідувань.

Проект ЄС з підтримки України в рамках інструменту TAIEX

У рамках Проекту в Антимонопольному комітеті України проводився ряд робочих зустрічей з експертами місії TAIEX з метою:

1. Створення в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги та міжнародного досвіду із зазначених питань.
2. Вивчення досвіду конкурентного відомства Польщі при розслідуванні справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, на ринках палива.

Проект технічної допомоги ЄС «Association4U» «Підтримка імплементації Угоди про асоціацію» (Програма всеохоплюючої інституційної розбудови - СІВ)

Мета Проекту: посилення інституційної спроможності українського уряду з метою ефективного виконання зобов'язань, взятих країною в рамках імплементації Угоди про асоціацію.

Період реалізації з 19 травня 2016 до січня 2019 року.

АМКУ співпрацює за компонентом 4 «Зв'язки з громадськістю».

У рамках Проекту відбувається підготовка та реалізація інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення рівня обізнаності українців щодо переваг та викликів, пов'язаних з реформуванням країни в рамках впровадження Угоди про асоціацію.

Проект організує тренінги з комунікації рішень щодо особливостей процесу європейської інтеграції України.

ДВОСТОРОННЯ СПІВПРАЦЯ

Двостороння співпраця АМКУ відбувається в рамках наявної договірно-правової бази у сфері конкуренції. Наразі в цій сфері діють 14 двосторонніх угод міжурядового та міжвідомчого характеру. Протягом 2016 року Комітет працював над розширенням договірно-правової бази.

Так, 30 червня 2016 року в м. Кишинів було підписано **Меморандум про співробітництво у сфері конкуренції між Антимонопольним комітетом України та Радою з питань конкуренції Республіки Молдова**. Результатом підписання зазначеного Меморандуму буде, зокрема, підвищення ефективності проведення конкурентної політики у сфері захисту підприємців та споживачів на території обох держав від порушень конкурентного законодавства.

ПЕРСПЕКТИВА 2017

ГОЛОВНЕ:

Концентрації

Комунікація

Оптимізація процесів

Адвокатування конкуренції

Програма розвитку конкуренції

Узгоджені дії Оскарження публічних закупівель
Правозастосування

Зміцнення інституційної спроможності

Міжнародне співробітництво

Державна допомога

НОРМОТВОРЧІСТЬ:

Обмін технологіями

Оцінка вертикальних обмежень

Визначення монопольного становища

Зміни до Закону України

"Про захист економічної конкуренції"

Визначення ринкової влади

Оцінка вертикальних концентрацій

Огляд судової практики

2017

РИНКИ

Зовнішня реклама Розрахунково-касове обслуговування
Тютюнові вироби **Електроенергія** Магазини безмитної торгівлі

Авіапальне Послуги мобільного зв'язку
Бензин та дизельне паливо Процесингові послуги **М'ясо куряче**

Фармацевтика Приєднання до мереж водопостачання та водовідведення
Товари з позначенням "ЕКО"

Яйця курячі Банківські гарантії **Олія Газ**
Послуги поводження з відходами Мобільні телефони

Соціальні товари Управління будинків
Теплова енергія

03035, м. Київ,
вул. Митрополита Василя Липківського, 45
телефон: (044) 251-62-62
факс: (044) 520-03-25
канцелярія: (044) 251-62-40
<http://www.amc.gov.ua>
e-mail: pg@amcu.gov.ua